

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
HUMANITARINIS FAKULTETAS
LIETUVIŲ KALBOTYROS IR KOMUNIKACIJOS KATEDRA

EGIDIJA MASEVIČIENĖ

Studijų programos *Lietuvių kalbotyra* II kurso studentė

DARYBINIAI SINONIMAI LEKSINIŲ SINONIMŲ EILĖSE

Magistro darbas

Darbo vadovė

doc. dr. Jolanta Vaskelienė

Šiauliai, 2010

TURINYS

ĮVADAS	3
1. Darybiniai ir leksiniai sinonimai	6
1.1. Darybinių ir leksinių sinonimų sąvokos.....	6
1.2. Sinonimai ir variantai	9
1.3. Sinonimai ir polisemija	11
1.4. Sinonimai ir stilistika	13
1.5. Žodžiai, kurie pateikti <i>Sinonimų žodyne</i> , bet nefiksuojami LKŽ _e ir DŽ _e	18
2. Daiktavardžių darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse	21
2.1. Vietų pavadinimų darybos kategorija	21
2.1.1. Vietų pavadinimų darybiniai sinonimai <i>Sinonimų žodyne</i>	23
2.1.2. Vietų pavadinimų darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse	25
2.1.3. Galimi Antano Lyberio <i>Sinonimų žodyno</i> papildymai	30
2.2. Įrankių pavadinimų darybos kategorija.....	33
2.2.1. Įrankių pavadinimų darybiniai sinonimai <i>Sinonimų žodyne</i>	35
2.2.2. Įrankių pavadinimų darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse	36
2.2.3. Galimi Antano Lyberio <i>Sinonimų žodyno</i> papildymai	40
2.3. Veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimų darybiniai sinonimai leksinių	42
sinonimų eilėse.....	42
2.4. Veiksmožodžių abstraktų darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse.....	45
3. Būdvardžių darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse.....	49
4. Veiksmožodžių darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse.....	51
IŠVADOS	53
ŠALTINIAI IR LITERATŪRA.....	55
SANTRAUKA.....	60
PRIEDAI.....	62

IVADAS

Tyrimo naujumas ir aktualumas. Lietuvių kalbos leksika pasižymi bendrašaknių darinių, turinčių tapačią ar artimą reikšmę, t. y. darybinių sinonimų, gausa. Reikšmės absoliutumas ar artimumas leidžia sinonimus sukeisti vietomis įvairiuose kontekstuose nepakeičiant žodžių junginių ar sakinių prasmės. Poreikis tą patį daiktą, požymį, veiksmą ar situaciją pavadinti skirtingais žodžiais skatina ieškoti naujų sinonimų.

Darybiniai sinonimai (toliau – DS) yra savita sinonimų rūšis. Magistro darbo tema *Darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse* yra aktuali, nes iki šiol kalbotyroje išsamiau nebuvo nagrinėti darybinių ir leksinių sinonimų panašumai, skirtumai, jų santykis. Tyrimas gali duoti nemažai informacijos apie daiktavardžių, būdvardžių, veiksmažodžių DS ir jų santykį su leksiniais sinonimais. Surinkta medžiaga naudinga virtualiam *Sinonimų žodynu*¹ pildyti. Leksinius sinonimus nagrinėjo E. Jakaitienė, J. Palionis, J. Pikčilingis, V. Sirtautas, K. Župerka, I. Freimane, R. Veidemane. Darybinius sinonimus savo darbuose aptarė S. Keinys, V. Urbutis, J. Vaskelienė, K. Župerka. Praktinių išsamių tyrinėjimų apie DS yra nedaug: J. Vaskelienės daktaro disertacija, mokomoji knyga ir keli bakalauro bei magistro darbai (D. Gaudinskaitės, R. Kačinauskaitės, I. Navardauskaitės, V. Žvybaitės, L. Aleknavičiūtės).

Tyrimo objektas. Magistro darbo objektu pasirinkti *Sinonimų žodyne* (toliau – SŽ) rasti darybiniai sinonimai, įeinantys į leksinių sinonimų (toliau – LS) eiles. Darybinių ir leksinių sinonimų semantiką, stilistiką, sinonimiškumo laipsnį, substitucijos galimybes padeda išsiaiškinti *Lietuvių kalbos žodyno* (toliau – LKŽ_e), *Dabartinės lietuvių kalbos žodyno* (toliau – DŽ_e) ir SŽ pavyzdžiai.

Tyrimo tikslas. Šio darbo tikslas – išanalizuoti SŽ rastų daiktavardžių, būdvardžių, veiksmažodžių DS ir parodyti jų santykį su leksiniais sinonimais.

Tyrimo uždaviniai:

- a) apžvelgti mokslinę literatūrą ir apibrėžti darybinių ir leksinių sinonimų sąvokas;
- b) aptarti DS ir variantų skirtumus;
- c) aptarti analizuojamus DS polisemijos atžvilgiu;
- d) parodyti DS stilistinį įvairumą;

¹ *Sinonimų žodynas* (2008–2009), prieiga per internetą <http://sinonimai.lt/>. Šiuo metu darbo autorė bendradarbiauja su virtualaus *Sinonimų žodyno* kūrėjais. Nuo rugpjūčio mėnesio į žodyną ketinama įtraukti darbo autorės siūlomus naujus žodžius.

- e) išskirti ir aptarti žodžius, kurie nefiksuojami LKŽ_e ir DŽ_e, bet pateikti SŽ;
- f) SŽ pateiktose leksinių sinonimų eilėse rasti bendrašaknius darinius ir sudaryti daiktavardžių, būdvardžių ir veiksmažodžių DS eiles;
- g) papildyti SŽ naujais žodžiais, t. y. pratęsti DS, LS eiles, sudaryti naujų DS eilių;
- h) išskirti ir aptarti gausiausias DS eiles, atsižvelgiant į tose eilėse dominuojančių afiksų vedinius;
- i) peržiūrėti tarmių žodynuose (žr. Literatūros sąrašą) žodžius, nefiksuojamus LKŽ_e, DŽ_e, bet įtrauktus į SŽ;
- j) pateikti visą SŽ surinktą DS eilių statistiką (žr. Priedus).

Tyrimo metodai. Surinkta medžiaga analizuota taikant *teorinį* (mokslinei literatūrai apžvelgti), *šiuolaikinės darybinės analizės* (darinio pamatiniam žodžiui, darybos būdai išsiaiškinti ir DS eilėms sudaryti), *substitucijos* (DS vartosenos ir sinonimiškumo laipsniui nustatyti), *skaičiavimo* (tiksliam DS eilių, darinių skaičiui nustatyti ir palyginti su kitų tyrinėtojų gautais duomenimis), *tipologinį* (DS klasifikacijai pagal pasirinktus skiriamuosius požymius), *aprašomąjį analitinį* (pateiktų pavyzdžių analizei) metodus.

Darbo aprobacija. Dalyvauta bakalaurantų ir magistrantų mokslinių darbų konferencijoje „Studentų darbai-2009“, išspausdintos tezės: Banytė E. Darybiniai sinonimai Antano Lyberio „Sinonimų žodyne“. *Studentų darbai-2009: bakalaurantų ir magistrantų mokslinių darbų konferencija, skirta profesoriui Vytautui Sirtautui atminti: programa ir pranešimų tezės*. Šiauliai, 2009, p. 47–49 (žr. Priedus).

Darbo struktūra. Magistro darbą sudaro įvadas, keturios dėstymo dalys, išvados, šaltinių ir literatūros sąrašas, santrauka ir priedai. Įvade aptariamas darbo objektas bei tyrimo metodai, akcentuojamas tikslas, pagrindiniai uždaviniai, temos aktualumas. Pirmoje dalyje apibūdinama DS, LS specifika, svarstomi teoriniai jų aspektai – apibrėžiamos pagrindinės sąvokos, aptariamas DS ir variantų santykis, polisemija, stilistika, analizuojami tik SŽ fiksuoti žodžiai, kurių nepateikia LKŽ_e ir DŽ_e. Antroje, trečioje ir ketvirtoje dalyse aptariami daiktavardžių, būdvardžių ir veiksmažodžių darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse, gauti rezultatai lyginami su kitų tyrinėtojų (J. Vaskelienės, D. Gaudinskaitės, I. Navardauskaitės ir kt.) gautais duomenimis (žr. Literatūros sąrašą). Analizuojama gausiausių DS grupių darinių semantika, sinonimiškumo laipsnis, vartoseną. Antroji dalis sudaryta iš poskyrių, kuriuose išsamiau analizuojami daiktavardžių (vietų ir įrankių

pavadinimų) DS leksinių sinonimų eilėse, siūlomi galimi papildymai Antano Lyberio *Sinonimų žodynui*. Pateikti šeši paveikslai, dvi lentelės. Darbo pabaigoje pateikiamos išvados, apibendrinančios tyrimo rezultatus, šaltinių ir literatūros sąrašas, santrauka. Visos – darbe analizuotos (žr. 1 ir 3 priedą) ir neanalizuotos (žr. 2 priedą) – DS eilės pateiktos prieduose. Pirmąjį priedą sudaro aštuonios dalys, antrąjį – aštuoniolika, trečiąjį – dvi.

1. Darybiniai ir leksiniai sinonimai

1. 1. Darybinių ir leksinių sinonimų sąvokos

Darybiniai sinonimai – viena iš sinonimų rūšių. Sinonimai yra tokie žodžiai, kurie turi skirtingą fonetinę išraišką ir tapačias arba artimas reikšmes (Jakaitienė 1980, 49, plg. Валгина 2001). Sinonimus savo darbuose išsamiau nagrinėja J. Pikčilingis (1969, 1975, 1988), K. Župerka (1978, 1997), V. Sirtautas (1981), J. Palionis (1999). Sinonimų klasifikacija yra gana įvairi ir priklauso nuo to, kaip suvokiama „sinonimo“ sąvoka. Dėl šios priežasties ne visi kalbininkai išskiria tas pačias sinonimų rūšis (arba tos pačios sinonimų rūšys vadinamos skirtingais terminais).

J. Pikčilingis (1975, 199) pateikia tris požymius, kuriais remiantis, sinonimai yra:

1. žodžiai, kuriuos sieja reikšmės bendrumas;
2. žodžiai, žymintys tą patį daiktą ar reiškinių;
3. žodžiai, kuriuos galima keisti tam tikruose kontekstuose².

Kalbotyros terminų žodyno (1990, 182, plg. Laua 1981, 188, 198–201) autoriai išskiria tokias sinonimų rūšis: **absoliučiuosius** (visiška vienodos reikšmės žodžiai), pvz., *drebulė – epušė*, **ideografinius** (sinonimai, kurie skiriasi reikšmės atspalviais), pvz., *namas – troba*, **leksinius** (sinoniminiai žodžiai ir frazeologizmai), pvz., *kalbotyra – lingvistika*, *nežinia – bala žino – kelmai žino*, **morfologinius** (sinoniminės žodžių formos), pvz., *prašau (prašyčiau) atidaryti duris*, **sintaksinius** (sinoniminės sintaksinės konstrukcijos), pvz., *auksu žiba ir žiba kaip auksas*, **stilistinius** (sinonimai, kurie turi stilistinę funkciją), pvz., *galva* ir *makaulė* (neutralus ir menkinamosios reikšmės žodis).

Kiti kalbininkai, be anksčiau minėtųjų, išskiria ir darybinius sinonimus – bendrašaknius sinonimiškus darinius – tačiau juos dažniausiai šlieja prie leksinių ar morfologinių sinonimų (Pikčilingis 1969, 1975; Kniūkšta 1976) ir DS laiko jų tarpine grandimi. J. Pikčilingis (1969, 45) DS vadina „tarpiniu leksinių ir morfologinių sinonimų tipu“. Treti kalbininkai DS laiko atskiru sinonimų tipu (Freimane 1993; Laua 1981; Valiulytė 1998; Vaskelienė 2000; Veidemanė 1970; Župerka 1978, 1997; Валгина 2001).

Darybiniai sinonimai – bendrašakniai skirtingus darybos afiksus ir panašią / tapačią leksinę reikšmę turintys dariniai (Vaskelienė 2000, 5; dar plg. Palionis 1999, 191; Pikčilingis 1969, 45; 1975, 217; 1988, 44; Župerka, 1997, 37; Апресян³ 1995, 228). V. Grečko (Гречко, 1987) išskiria formalius DS požymius – bendrą šaknį, skirtingus afiksus bei tokią pat darybinę reikšmę.

² Apie sąlygas, kurios keliamos žodžiams, norint juos priskirti sinonimams, kalba ir E. Jakaitienė (1980, 49).

³ J. Апресянас (Апресян 1995, 216–255) leksinių sinonimų skyriuje aptaria bendrašaknius sinonimus, tačiau jų aiškiai neatskiria nuo skirtingas šaknis turinčių sinonimų.

Taigi darybiniais sinonimais tikslinga laikyti tokius lietuvių kalbos darinius, kurie turi tą pačią šaknį, tą pačią darybinę reikšmę, bet padaryti su skirtingomis darybos priemonėmis (Vaskelienė 1998a, 225), pvz., *pašaras*⁴ *1* – *pašertė 1 tarm.*, *užkrėtimas 4* – *užkratas 2* ir pan.

Tradicinis leksinių sinonimų (toliau – LS) apibrėžimas traktuoja juos kaip žodžius, žyminčius tą pačią sąvoką. „Sinonimai – artimos reikšmės, bet skirtingai skambantys žodžiai, reiškiantys tos pačios sąvokos atspalvius“ (Будагов 1961, cit. iš LTP 2009, 44). Kitų kalbininkų nuomone, **leksiniai sinonimai** yra tos pačios ar artimos reikšmės žodžiai, kurie skiriasi semantiniais, emociniais ir stilistiniais atspalviais (Župerka 1997, 30, dar žr. Barauskaitė ir kt. 1995, 26–27; Pikčilingis 1975, 201; Sirtautas 1981, 33; Rozenbergs 2004, 176; Апресян 1995, 216; Александрова 1989, 4–5). Vadinasi, žodžiai gali būti sinonimiški tik tada, kai jie turi bendrą semą. Pavyzdžiui, žodžiai LKŽ_e pateikiami tokiomis definicijomis *1 karvelis 1 zool.* „pilkomis, melsvomis, baltomis ir kt. plunksnomis, dideliu gurkliu paukštis, balandis“ – *1 balandis zool.* „toks paukštis, karvelis“ yra absoliutieji sinonimai, nes jų seminė sudėtis iš esmės sutampa. Tiesa, daugumas kalbininkų sutaria, kad absoliučiąjį (lygiareikšmių) sinonimų, kurie savo reikšme visiškai sutaptų, lietuvių kalboje nėra daug (žr. LTP 2009, 25, plg. Апресян 1995, 218; LTP 2009, 118 – 119). A. Gudavičius (1994, 26) teigia, kad „sinonimiškumas yra reikšmių artimumo santykis, kuris gali būti labai įvairus. Sememos gali būti artimesni sinonimai, jeigu jų reikšmės mažai tesiskiria, ir tolimesni – jeigu skirtumų yra daugiau ir jie esmingesni“. Sinonimams būdinga savybė yra galėjimas pakeisti vienas kitą įvairiuose kontekstuose (t. y. substitucija⁵). Kaip teigia K. Župerka, kasdieninėje kalboje be jokio reikšmės ir stiliaus skirtumo galima sakyti, pvz., *į kiemą atskrido pulkas karvelių / balandžių*. Šiuo atveju, kai skiriasi stilius ir vartojimo sferos, sinonimų eilės nariai „įgyja skirtingų atspalvių ir „pasidalija“ vartojimo plotus“ (Župerka 1978, 6). Sakoma, pvz., *taikos balandis* (DŽ_e); *keptas karvelis į burną nelekia* (DŽ_e), o ne atvirkščiai (*taikos* ^x*karvelis*⁶).

Be anksčiau aptartųjų absoliučiąjį sinonimų *1 karvelis 1* – *1 balandis* į tą pačią LS eilę įeina šie sinonimai: *burkuolis šnek.*⁷ „tokia karvelių rūšis“ – *2 burkutis šnek.* „balandis“ – *1 burklys šnek.* „karvelis, kuris burkuoja“ – *uldukas šnek.* „zool. karvelių šeimos paukštis, panašus į pilkajį

⁴ Žodžių reikšmės aiškinamos remiantis LKŽ_e. Jei žodis yra daugiareikšmis, tada darbe nurodoma, kokia reikšme jis yra sinonimiškas. Jei žodis neįtrauktas į LKŽ_e, tada reikšmė imama iš DŽ_e, ir tai žymima darbe. Būtina paminėti, kad A. Lyberio *Sinonimų žodyne* nenurodytos reikšmės, kuriomis daugiareikšmis žodis įeina į sinonimų eilę.

⁵ *Substitucija* yra vieno kalbos elemento pakeitimas kitu be įtakos turiniui (*Kalbotyros terminų žodynas* 1990, 193, žr. Jakaitienė 2010, 121; Laua 1981, 194). A. Rasimavičiaus (1999, 18–24) požiūris į substituciją yra gana skeptiškas, nors nemažai kalbininkų neretai nurodo, kad sinonimai tekste gali vienas kitą pakeisti be žymesnio prasmės skirtumo.

⁶ ^x ženklų žymimi žodžiai, kurių leksinis junglumas yra ribotas.

⁷ Pažymos prie konkrečių žodžių pateiktos tokios, kokios yra nurodytos SŽ.

naminį karvelį“ – *uliukas vaik. 1* „balandis“ – *uliulis*⁸ *vaik.* – *1 keršulis* „zool. laukinis karvelis“ – *kurklelis 1* „zool. mažasis karvelis, turklys“ – *purplelis* „zool. kurklelis“ (LKŽ_e), „karvelių šeimos paukštis, labai panašus į karvelį ulduką“ (DŽ_e) – *kūlvartas* „toks balandis, kuris skirdamas apsiverčia“ – *1 vartiklis 2* žr. „vartūnas“ (LKŽ_e), „balandis, kuris skraidydamas vartosi“ (DŽ_e)⁹. Sinonimiškų žodžių reikšmės nėra tapačios. Sinonimų *burkuolis šnek.*, *uldukas šnek.* reikšmėse užkoduota konkretesnė sąvoka. Terminų *1 keršulis zool.*, *kurklelis 1 zool.*, *purplelis zool.* apibrėžtyse įvardijamas specifinis skiriamasis paukščio požymis (laukinis, mažasis), daiktavardžių *1 burklys šnek.*, *kūlvartas*, *1 vartiklis 2* reikšmių definicijose nurodomas ir veiksmas (burkuoti, skrendant apsiversti, vartytis ir pan.). Šios LS eilės nariai pasižymi ir stilistine įvairove (zoologijos terminai, šnekamosios ir vaikų kalbos žodžiai), todėl substitucija tarp sinonimų ne visuose kontekstuose galima, pvz.: *Žiema jau praėjo, girdėti mūsų žemėje purplelio / burkuolio / burkučio / burklio / ulduko / uliuko / uliulio / kurklelio / kūlvarto / vartiklio / karvelio / balandžio balsas* ir plg. *Taikos balandžiai / ^xpurpleliai / ^xburkuoliai / ^xburkučiai / ^xburkliai / ^xuldukai / ^xuliukai / ^xuliuliai / ^xkurkleliai / ^xkūlvartai / ^xvartikliai / ^xkarveliai*.

Išanalizavus mokslinę literatūrą apie leksinius ir darybinius sinonimus, galima daryti išvadą, kad DS turi leksinių ir morfologinių sinonimų požymių, todėl neretai ir yra vadinami tarpine šių sinonimų grandimi. Tačiau „nuo leksinių sinonimų skiriasi tuo, kad yra bendrašakniai, o nuo morfologinių – tuo, kad jų formaliosios raiškos skirtumai (priesagos, galūnės) yra ne žodžio formų, o pačių žodžių darymo formantai“ (Vaskelienė 2000, 9), pvz., įrankių pavadinimų kategorijai priklausantys su skirtingomis priesagomis sudaryti DS *mazgotė 1* („skuduras indams, baldams ir kt. šluostyti, mazgoti, mazgylis, mazgonė“) ir *mazgolis tarm.* (žr. „mazgotė 1“) yra sinonimai tapačia „skuduras indams, baldams ir kt. šluostyti, mazgoti“ reikšme. Taikant substitucijos metodą, DS galima pakeisti vieną kitu įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Paimk mazgotę / mazgolį ir išplauk grindis; Kas tik eina į vidų, tas gauna su smėliuotu mazgoliu / mazgote per galvą*.

Kalbant apie darybinius sinonimus, svarbi yra **darinio** sąvoka. Kalbininkai (plg. Keinys 1999; Jakaitienė 1976, 1980; Paulauskienė 1994; Barauskaitė 1985) dariniu vadina žodį, kuris žodžių darybos priemonėmis padarytas iš kitų žodžių ir kuris tiek formaliai, tiek semantiškai remiasi

⁸ Vediny *uliulis vaik.* nei LKŽ_e, nei DŽ_e nepateiktas. Galima daryti prielaidą, kad vedinių *uliulis vaik.* ir *uliukas vaik. 1*, sudarytų su deminutyvinėmis *-iulis* ir *-iukas* priesagomis, reikšmė gali būti tokia pati („balandis“).

⁹ Šioje sinonimų eilėje galima sudaryti tris DS eiles: *burkuolis šnek.* – *2 burkutis šnek.* – *1 burklys šnek.*, *uliukas vaik. 1* – *uliulis vaik.*, *kūlvartas* – *1 vartiklis 2*. Paskutinę DS eilę dar galėtų pratęsti SŽ nefiksuotas darinys *vartūnas zool.* „tokia karvelių, kurie vartosi, rūšis“ (LKŽ_e, DŽ_e). Neaišku, kodėl šis zoologijos terminas į SŽ neįtrauktas, nors *1 vartiklis 2* žr. „vartūnas“ (LKŽ_e) turi nuorodą į jį.

pamatiniu (dabartinėje kalboje esančiu) žodžiu. V. Urbutis (1978, 59) pateikia išsamų darinio apibrėžimą – „kiekvienas žodis, kuris yra atsiradęs dėl žodžių darybos (genetinis supratimas) arba kuris funkcionuoja, yra suvokiamas kaip žodžių darybos produktas (funkcinis supratimas), lietuviškai¹⁰ vadinamas dariniu“, pvz., *būseną* (: būti), *įmova* (: įmauti), *kailininkas* (: kailis), *kasinėti* (: kasti), *ketinimas* (: ketinti), *liemeningas* (: liemu, liemenį), *keistabūdis* (: keistas, būdas), *kelkraštis* (: kelias, kraštas) ir t. t. S. Ambrazas (1993, 8) pabrėžia, kad darinys žymi tam tikrą dalyką ar reiškinį ne tiesiogiai, o per tarpininką, kitą tos kalbos žodį ar kelis žodžius. Tarpininko „vaidmenį“ atlieka pamatinis žodis, t. y. ne tik savarankiškas žodis, bet ir atskira žodžio forma, prielinksninė konstrukcija, keli savarankiški žodžiai ar jų junginys (plg. Urbutis 1978, 179).

Lietuvių kalbos žodžių daryboje išskiriami keturi pagrindiniai (arba tradiciniai) darybos būdai, kurie pasireiškia ir DS eilėse: 1. *sufiksacija* (priesaginė daryba), pvz., *bastuoklis* – *bastūnas*, 2. *prefiksacija* (priešdėlinė daryba), pvz., *papasakoti* – *nupasakoti* – *išpasakoti*, 3. *paradigm(iz)acija* (galūninė daryba), pvz., *1 brydis 1* – *brydė*, 4. *kompozicija* (dūryba), pvz., *oratraukis* – *orvilka* (Urbutis 1978, 283, plg. Paulauskienė 1994, 34–35; Jakaitienė 1976, 15).

Be tradicinių darybos būdų taip pat išskiriamas ir *mišrusis darybos būdas* (prefiksacija-sufiksacija ir kompozicija-sufiksacija), bet tokių darinių lietuvių kalboje nėra daug (žr. LKE 1999; Urbutis 1978; Keinys 1999). Surinkta medžiaga rodo, kad DS eiles gali sudaryti ir skirtingų darybos būdų dariniai. Pasak K. Župerkos (1978, 16), „sinonimiškai santykiauja ne tik vienu priesagu vediniai su kitų priesagų vediniais, priešdėliniai vediniai – su priešdėliniais, bet ir skirtingų darybos būdų vediniai tarpusavyje, pvz.: *gudruolis* – *gudreiva*, *pagauti* – *sugauti*, *apygeris* – *pogeris* – *gerokas*, *snaudalius* – *snūda*“.

1. 2. Sinonimai ir variantai

Kalbant apie darybinius sinonimus, kartais vartojama ir **varianto** sąvoka. Nors apie variantus lietuvių kalbotyroje išsamesnių studijų nėra, tačiau kalbininkai juos neretai skiria nuo darybinių sinonimų. J. Pikčilingis (1988, 46, plg. Rozenbergs 2004, 164) variantu vadina „to paties žodžio, formos ar sintaksinės konstrukcijos kitą pavidalą“. K. Župerka (1978; 1997, plg. Валгина 2001) išskiria tris variantų rūšis: fonetinius, darybinius, akcentinius. Tyrėjo nuomone, žodžio variantai (ypač fonetiniai ir darybiniai) yra artimi bendrašakniams leksiniams bei darybiniam

¹⁰ Ne visos kalbos turi tam reikalui specialų terminą. V. Urbučio (ten pat) teigimu, dažniausiai tenkinamasi atskirais *vedinio* ir *dūrinio* terminais.

sinonimams (t. y. visada turi tapačią reikšmę), tačiau dauguma skiriasi stilistiniais atspalviais bei vartojimo sferomis. Vadinasi, variantai yra būdingi visiems kalbos lygmenims (nuo fonetikos iki sintaksės).

Nors teorinis sinonimų ir variantų atskyrimas yra aiškus ir gana paprastas, tačiau praktikoje pritaikyti teorines žinias nėra lengva. Juo labiau, kad kalbotyroje ši sritis yra mažai tyrinėta, ir kalbininkai sinonimų bei variantų skyrimą vadina susitarimo dalyku (žr. Pikčilingis 1988, 47). Tai patvirtina ir J. Vaskelienė (2000, 11): „DS ir žodžių variantų skiriamoji riba yra labai neryški tada, kai atsiranda faktų, atskleidžiančių absoliutų darybinių sinonimų reikšmės tapatumą“. Pasak K. Župerkos (1978, 65), darybinius variantus (toliau – DV) nuo sinonimų skirti ne visada lengva, tačiau kalbininkas praktinės stilistikos požiūriu ir nemato būtinybės to daryti. „Santykiai tarp variantų, turinčių stilistinių skirtumų, – tai įprastiniai sinoniminiai santykiai, todėl norminius variantus tikslinga įjungti į sinoniminę sistemą“, – teigia K. Župerka (ten pat).

Darybiniai sinonimai, turėdami tą pačią šaknį ir skirtingus darybos formantus, nėra to paties žodžio variantai. Išsamiau DS tyrinėjusi J. Vaskelienė (2000, 13) nurodo, kad „žodžio variantai – tai jo atmainos, besiskiriančios neesminiais fonetiniais, morfologiniais požymiais, kurie nekeičia reikšmės“, pvz., *apykanta* //¹¹ *apkanta*, *atilsis* // *atoilsis* ir t. t. Į SŽ pateiktą sinonimų, turinčių reikšmę „svetimos nuomonės gerbimas“, eilę *tolerancija 1 – pakanta 2 – apykanta* // *apkanta* įeina darybiniais variantais laikytini galūnės *-a* vediniai *apykanta* ir *apkanta*, išvesti iš veiksmazodžio *apkęsti*. Šie žodžiai skiriasi tik priešdėlio *ap-* / *apy-* variantais. Priešdėlio formos įvairavimą V. Urbutis (1978, 220) sieja su nykstančiomis (nulinėmis) balsių kaitomis. Variantas su balsiu (*apy-*) vartojamas ištiesai, ir tik tarmėse galima išgirsti tokio pat tipo darinių be balsio priešdėlyje (*ap-*).

Sinonimų žodyne (be darybinių sinonimų) rasta ir DV, kurie įeina į leksinių sinonimų eiles. Pagal tai, koku šalutiniu požymiu šie variantai skiriasi, galima skirti tokias grupes:

- a) galūnės vediniai, kai varijuoja pamatinio žodžio priešdėlis, pvz.: *atkaita* // *atokaita*, *neapykanta* // *neapkanta*, *santaupos* // *sutaupos*, *užuojauta* // *užjauta*, *užtakis* // *užutekis* ir kt.
- b) galūnės vediniai, kai varijuoja vedinių šaknies balsis, pvz.: *apybrėža* // *apybraiža*, *duoba* // *duba*, *dvasna* // *dvėsna*, *išliežis* // *išlyžis*, *nuolaidis* // *nuolydis*, *nuomiegis* // *nuomygis* ir kt.
- c) to paties priešdėlio vediniai, besiskiriantys galūne, pvz.: *pamiškė* // *pamiškys* ir kt.

¹¹ // ženklų darbe atskiriami darybiniai variantai.

- d) tos pačios priesagos vediniai, kurie skiriasi šaknies balsiu arba galūne, pvz.: *tarkšlys // terkšlys, žabokliai // žaboklės, paraišalas // parišalas* ir kt.
- e) dūriniai, besiskiriantys jungiamuoju balsiu ar galūne, pvz.: *tarpupirštis // tarppirštis, laukneša // lauknešė* ir kt.

1. 3. Sinonimai ir polisemija

Sinonimija glaudžiai susijusi su daugiareikšmiškumu (polisemija), nors tam tikra prasme tai skirtingi kalbos reiškiniai. Sinonimai įvardija tą patį daiktą, turintį vieną (tam tikrą) reikšmę, polisemija – vienas žodis, turintis ryšį su dviem, trim ar daugeliu daiktų (Barauskaitė ir kt. 1995, 26, plg. Župerka 1978; Pikčilingis 1975; Jakaitienė 2007; Sirtautas 1981; Rozenbergs 2004; Апресян 1995). J. Rozenbergo (2004, 174, žr. Gudavičius 1994, 14) teigimu, daugiareikšmiškumas nesudaro kliūčių žmonėms tarpusavyje bendrauti, nes šnekos akte pavartojama konkreti daugiareikšmio žodžio reikšmė, t. y. kiekvienas žodis tekste tampa vienareikšmis. Kaip teigia E. Jakaitienė (1980, 50; 2010, 131), daugiareikšmių žodžių, kurie visomis savo reikšmėmis sutaptų su kitais žodžiais, lietuvių kalboje nėra¹². Kaip minėta, žodžiai yra sinonimiški tam tikromis reikšmėmis (sememomis), todėl daugiareikšmis darinys gali turėti sinoniminių santykių su kitu bendrašakniu dariniu tik tam tikra savo reikšme / reikšmėmis, o kitomis – gali įeiti į kitas DS eiles ir sinonimiškai santykiauti net su kitais darybos kategorijų vediniais arba nesantykiauti su jokių kitu žodžiu (Vaskelienė 2000, 24; 2004, 47, plg. Župerka 1978).

V. Urbučio (1978, 155) nuomone, žodžių daryboje neretai atsiranda semantinis paralelizmas tarp daugiareikšmio pamatinio žodžio ir daugiareikšmio darinio. Tačiau darinys, jei jis yra daugiareikšmis, kiekvienu savo pavartojimo atveju kuria nors viena iš savo reikšmių taip pat santykiauja tik su vienos reikšmės pamatiniu žodžiu.

Tiriant sinonimiškus darinius būtina atkreipti dėmesį į jų reikšmes, nes sinonimiškos gali būti tik kai kurios iš jų. SŽ medžiaga rodo, kad sinonimiški daugiareikšmiai dariniai gali sudaryti ne vieną darybinių sinonimų eilę ir net priklausyti (tam tikromis reikšmėmis) skirtingoms darybos kategorijoms. Polisemiškų darinių yra visose analizuojamose darybos kategorijose (daiktavardžių, veiksmazodžių, būdvardžių).

¹² Apie tai kalba ir A. Lyberis *Sinonimų žodyno* (2002, VIII) pratarinėje.

Tai pačiai daiktavardžių darybos kategorijai – veiksmazodžių abstraktams – priklauso bendrašakniai DS poros nariai *1 ranga 1 – rengmė 1 tarm.*, sinonimiški reikšme „rengimasis, ruoša“, pvz.: *Kelionei reikia daug rangos* (DŽ_e); *Prasidėjo rengmė vinčiuon važiuoti* (LKŽ_e). Antrosiomis reikšmėmis abu žodžiai sinonimiški „vestuvių pokylio“ reikšme, pvz.: *Kelkis kelkis, ma[no] motule, man rengmelės surengmyti ..., mane šliūban išleisdyti* (LKŽ_e), todėl gali būti priskirti kitai (veiksmo rezultato) kategorijai. Vedinys *ranga* trečiaja reikšme „sutvarkymas, įsirengimas“ DS neturi. Daugiareikšmis žodis *ranga* ketvirtąja reikšme įeina į veiksmo rezultato kategoriją ir kitą leksinių sinonimų eilę, kurios nariai turi „apsirengimo, apdaro“ leksinę reikšmę, pvz.: *Jų tarpe galėjai pastebėti žmogystų įvairios rangos* (LKŽ_e). Galūnės vedinio *ranga* penktoji reikšmė „kokių nors darbų atlikimas pagal užsakymą“ yra konkretesnė už pirmąją, įvardija specifiškesnį veiksmą, be to, tai ekonomikos srities terminas (DŽ_e pateikta pažyma *ekon.*), pvz.: *Kapitalinės statybos ranga* (DŽ_e). Ta reikšme vedinys *ranga* DS neturi.

Daugiareikšmis LKŽ_e žodis *liumpa* gali įeiti į tris darybos kategorijas:

- a) įrankių pavadinimų (1. „kartelė lopšiui pakabinti ir supti, lingė“; 2. „spyruoklė“);
- b) vietos pavadinimų (3. „liūnas“);
- c) veikėjų ir veiksmazodinės ypatybės turėtojų pavadinimų (4. „žmogus, kuris eina linguodamas; storas riebus žmogus; apsileidėlis“).

Taigi vietos pavadinimų kategorijai priklausantis vedinys *liumpa* 3 sudaro DS porą su bendrašakniu vediniu *liumpynė* ir įeina į leksinių sinonimų eilę. Dariniai sinonimiški LKŽ_e „vietos, kur liumpsi, liūno“ reikšme, pvz.: *Aplink tą ežerėlį – liumpos, nendrės, meldai ir karklai, ten tik laukinės antys lizdus suka* (LKŽ_e); *Ten liumpa ir liumpa, liumpynė tokia pasidaro* (LKŽ_e). Darinys *liumpa* 1 įeina į LS eilę, kurios nariai pavadinami įrankius. Šis žodis DS neturi, kai vartojamas reikšmėmis „kartelė lopšiui kabinti, supti“ ar „spyruoklė“.

Analizuojant DS leksinių sinonimų eilėse, ne visada aišku, kuria reikšme žodis įeina į vieną ar kitą sinonimų eilę. Įrankių pavadinimų kategorijai priskiriama DS eilė *suktuvas – sukeklis 1 – sviestsukė* priklauso gausiai LS eilei: *muštuvis 1 – muštukė – muštokė – brokštuvas – brokštas tarm. – braukštuvas tarm. – braukštas tarm. – brokštelis tarm. – braukštelis tarm. – 1 kerna 2 tarm.* Jos dominantė – dūrinys *sviestmušė* „prietaisas sviestui mušti, muštokė, muštuvis, brokštuvas“. Vediniai *suktuvas, sukeklis 1* yra tipiški įrankių pavadinimai, nes sudaryti su dariausiomis šios kategorijos

priesagomis *-tuvas* ir *-eklis*. Žodis *sukeklis* reiškė „prietaisas¹³ sviestui mušti, sukti“ fiksuotas ir LKŽ_e, ir DŽ_e, pvz.: *Kaip susuksi sviestą, pasukas palik sukeklė[je]* (LKŽ_e). Daugiareikšmis žodis *suktuvus* LKŽ_e turi dvylika reikšmių, tačiau nė viena iš jų neįvardija „prietaiso sviestui mušti“. *Suktuvu* vadinama arba sudedamoji kokio nors prietaiso dalis (pvz., 5. *tech.* „kokio prietaiso sparneliai, sparnuotė“, 6. „sukamoji rankena“), arba juo įvardijamas prietaisas, skirtas konkrečiam veiksmui atlikti (pvz., 2. „sukamasis šulinio velenas kibirui iškelti“, 3. „įrankis sraigtams sukioti“ ir pan.). Taigi vedinys *suktuvus* turi semantinę komponentą „įrankis sukti“, tačiau nėra reikšmės, kuri leistų jį įtraukti į DS eilę. Į SŽ siūloma įtraukti šiuos žodžius, rastus tik LKŽ_e (žr. 3.2. priedą): *suktuvė**¹⁴ 4 „sviesto sukamasis prietaisas, muštuvis“ – *suktuvis** 5 žr. „suktuvė 4“ – *sviestasukė** „sukamasis sviesto mušimo prietaisas“ // *sviestasukis** žr. „sviestasukė“. Nauji žodžiai ne tik pratęsia jau sudarytą DS eilę, bet ir leidžia daugiareikšmį žodį *suktuvus* papildyti dar viena reikšme – „sviesto sukamasis prietaisas, muštuvis“. Visi SŽ fiksuoti ir nefiksuoti dariniai *suktuvus* – *sukeklis 1* – *suktuvė* 4* – *suktuvis* 5* – *sviestasukė* // *sviestasukė** // *sviestasukis** sinonimiški „prietaiso sviestui mušti, muštuvio“ reikšme ir gali vienas kitą pakeisti įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Kur neši tą sviestasukį / suktuvą / sukeklį / suktuvę / suktuvį / sviestasukę / sviestasukę?*

1. 4. Sinonimai ir stilistika

Žymėdami tą pačią sąvoką, sinonimai drauge gali ir skirtis. A. Lyberio (LTP 2009, 47) teigimu, „sinonimų reikšmės skirtumai reiškiasi tam tikrais prasminiais atspalviais arba stilistinėmis ypatybėmis“. Daugumos tyrėjų (žr. Jakaitienė 2010, 129; Palionis 1999, 190; Pikčilingis 1969, 18; 1988, 16; Župerka 1983, 32; 1997, 30) manymu, be stilistiškai neutralių, padedančių patikslinti sąvoką, suteikiančių papildomos informacijos apie kalbamą daiktą, ypatybę, veiksmą, nemaža dalis sinonimų yra stilistiškai nuspalvinti. A. Lyberis (LTP 2009, 48) stilistinius sinonimus susieja ne su loginio prasminio sąvokos turinio atspalviais, o su mūsų jausmais bei išgyvenimais, su mūsų išorinio pasaulio vertinamaisiais santykiais. Taigi toje pačioje leksinių sinonimų eilėje vieni žodžiai esti neutralūs, o kiti – stilistiškai žymėti, pvz., *klampynas* („klampi vieta“) – *makna šnek.*, *jaura 2 tarm.*, *raktas 1* („įrankis užraktui atrakinti ar užrakinti“) – *atrakinalas šnek.*, *1 vitrikas tarm.*, *judraktis tarm.* ir pan.

¹³ LKŽ_e *sukeklis* įvardijamas kaip „medinis indas sviestui sukti“. Nors pavadinamo daikto apibrėžtys žodynuose šiek tiek skiriasi (indas, prietaisas), tačiau abu žodžiai įvardija prietaisą, skirtą veiksmažodžiu *sukti* pasakytam veiksmui atlikti.

¹⁴ * ženklų darbe žymimi žodžiai, kuriuos siūloma įtraukti į SŽ.

Kalbant apie DS artimą semantiką ar reikšmės tapatumą, reikia pasakyti, kad jie, kaip ir leksiniai sinonimai, gali skirtis stiliaus atžvilgiu – semantinis tapatumas neužkerta kelio stilistiniam įvairavimui (Vaskelienė 2000, 26; 2002, 92). Tačiau yra nemaža dalis DS eilių, kurių nariai stilistine įvairove nepasižymi, t. y. žodynuose neturi jokių stilistinių pažymų. Pavyzdžiui, artimos semantikos bei stilistiškai neutralūs būna įvairius darybos afiksus turintys bendrašakniai įrankių pavadinimai: *1 siurblys 1* „ką nors siurbiantis, traukiantis prietaisas“ – *siurbtuvas 1* „prietaisas kam nors (dulkėms, skysčiui ir kt.) traukti, siurblys“, *vėduoklė 1* „priemonė vėduotis“ – *vėdyklė 1* žr. „vėduoklė 1“, *durklas 4* „trumpas duriamasis ginklas, kinžalas“ – *durtuvas* „duriamasis ginklas, durklas“ ir t. t.

E. Jakaitienė (2010, 129) išskiria tris stilistinių sinonimų, besiskiriančių konotacinės reikšmės komponentais (emociniais, ekspresiniais, funkciniais), grupes, rodančias: 1. kalbėtojo emocinį santykį su pavadinamu dalyku arba su pašnekovu (pvz., *sėdmenys* „sėdimoji kūno vieta, sėdynė“ – *dugnas 4 juok.*, *duginė 2 juok.*, *dūlė 5 juok.*, *subinė 1 vulg.*); 2. jo pastangas ne tik tiksliau, bet ir išraiškingiau, vaizdingiau tuos dalykus nusakyti (pvz., *ėsti 1* „imti maistą (apie gyvulius, ppr. kramtant)“ – *ryti 3 menk.*, *glemžti 2*, *raityti 16 prk.*, *šveisti 7 prk.*, *čiaukšėti 4* ir t. t.); 3. žodžio priklausymą skirtingoms stilistinėms kalbos atmainoms (pvz., *smuikas 1* „keturių stygų muzikos instrumentas, traukomas stryku“ – *griežynė šnek.*, *griežtuvas 1 šnek.*, *muzika 6 tarm.*).

Emotyvais – žodžiais, kurių reikšmėms būdinga emocinė konotacija, išreiškiamas teigiamas ar neigiamas emocinis kalbėtojo santykis su pavadinamu dalyku (žr. Jakaitienė 2010, 161; Pikčilingis 1975, 18; Rozenbergas 2009, 17–18; Zabarskaitė 2006, 171; Župerka 1997, 18), pvz., teigiamas vertinimas užfiksuotas ir reiškiamas tokių žodžių reikšmėmis: *didvyris*, *motinėle*, *raitojėlis*, *velionis*, neigiamas – *mietmuša*, *rašeiva*, *sudribėlis*, *sugrubnagis*, *svaičiotojas*.

Lietuvių kalboje, kaip ir daugelyje kitų kalbų, neigiamo emocinio vertinimo žodžių esti daugiau nei teigiamo, nes tai, kas gera, teigiama, priimama kaip norma, o tai, kas negera, laikoma nukrypimu nuo normos ir todėl labiau diferencijuojama (žr. Gudavičius 2000, 130; 2009, 188, plg. Jakaitienė 1988, 51). Gausiausia žodžių grupė, nusakanti teigiamą vertinimą, yra deminutyvai (žodynuose žymima *malon.*) (Gudavičius 2009, 194; Macienė 2005, 43), pvz., *močiutė*, *motinėle*, *motulė*, *motutė* ir t. t. Neigiamas vertinimas įvairiuose kontekstuose gali turėti daug atspalvių: menkinamąjį (*menk.*), pajuokiamąjį (*juok.*), niekinamąjį (*niek.*), ironijos, pašiepiamąjį (*iron.*), vulgarumo (*vulg.*). Pratęsiant leksinių sinonimų eilę, kurios nariai pavadina „sėdimąją kūno vietą, sėdynę“, į SŽ galima įtraukti ir šiuos LS, rastus LKŽ_e: *dugnolis* 2* „sėdynė, užpakalis, dugninė“ –

raukai 4 euf. „užpakalis“ – raukšlė* 6 euf. „užpakalis, raukai“ – raukšmetė* 1 juok. „užpakalis, pasturgalis“ – raukšmetikas* žr. „rauškmetė 1“ – marmalynė* 9 „užpakalis, pasturgalis“ – sėdėtuvai* šnek. „sėdynė, užpakalis“ – sėdūklė* „sėdynė, užpakalis“ – sėdžia* 4 „sėdynė, užpakalis“ – skeltoji* juok. „užpakalis, sėdynė“ – skeltuma* 3 juok. „sėdynė, užpakalis“ – sproklė* 4 juok. „užpakalis, pasturgalis“ – subingalis* vulg. „užpakalis“ – 1 piesta* 6 prk. juok. „sėdynė, užpakalis“ – rūkulys* 2 juok. „sėdynė, užpakalis“ – žabalė* 6 euf. „užpakalis“.*

Dalis naujų šios eilės leksinių sinonimų neturi jokių stilistinių pažymų, pvz., *marmalynė 9, sėdūklė, sėdžia 4*, o likę žodžiai išreiškia subjektyvų (neigiamą) kalbamojo objekto vertinimą. Pajuokiamai ši kūno dalis vadinama *piesta, raukšmete, raukšmetiku, rūkuliu, skeltąja, skeltuma, sprokle*, pvz.: *Ko gi stovi? Besk savo piestą ažu stalo (juok. sėskis) (LKŽ_e); Tol tu nesliausi siautęs, lig gausi skeltumon (LKŽ_e).* LKŽ_e rastas darinys *dugnalis 2* taip pat laikytinas stilistiškai žymėtu žodžiu, nors vertinamosios pažymos ir neturi. Priesagos *-olis* vedinys yra išvestas iš emocinį vertinimą turinčio daiktavardžio *dugnas 4 juok. „užpakalis, sėdynė, dugninė“*, pvz.: *Jei neklausysi, tai gausi į dugną (LKŽ_e).* E. Jakaitienės (2010, 162) teigimu, vulgarizmai pavadina „negražias, šiurkščias“ sąvokas, visuomenės vertinamas kaip neestetiskas, nes egzistuoja tam tikra tabu skalė, kuri nužymi, kokie dalykai ir juos pavadinantys žodžiai yra padorumo ribos. Daugelyje kalbų vulgarizmais laikomi tam tikrų organų, fiziologinių procesų pavadinimai. Taigi vulgarizmas *subingalis* („užpakalis“) gali būti keičiamas švelnesniu žodžiu – eufemizmu (*euf.*) *raukai 4, raukšlė 6, žabalė 6*, pvz.: *Gal su žabale žiūrėjai, kad neradai (LKŽ_e); Brisk giliau į prūdą, nebijok sušlapinti savo raukų (LKŽ_e) ir plg. Spyre į subingali, ir nutilo (LKŽ_e).* Turėdamas tapačią leksinę reikšmę („sėdynė, užpakalis“), į SŽ galėtų būti įtrauktas ir priesagos *-tuvas* vedinys *sėdėtuvai šnek.* Šis žodis priklauso šnekamosios leksikos sluoksniui, susijęs su neoficialiąja, buitine sfera.

„Visa, kas emocinga, būna ir ekspresyvu“ (Pikčilingis 1975, 19), todėl šias sąvokas dažnai sunku vieną nuo kitos atskirti. E. Jakaitienė (2010, 164) nurodo, kad emotyvai veikia pašnekovo jausmus, o vaizdingieji žodžiai (ekspresyvai – žodžiai, pavadinamą dalyką nusakantys vaizdu) – vaizduotę, nes jų reikšmė tarsi įsikūnija regimaisiais arba girdimaisiais vaizdais. Pavyzdžiui, veiksmazodžių *ieškoti 1* („rūpintis rasti pamestą ar dingusį daiktą; norėti rasti, gauti reikalingą daiktą“), *1 naršyti* („versti, griozti, maišyti ieškant ko“), *miglinti tarm.* („eiti, ieškoti gerai nematant“), *1 uostinėti 2 šnek. (prk. „ieškinėti, teirautis, šniukštinėti“)* konotaciniai skirtumai išryškėja tokiuose kontekstuose: *Ieškojo per visą dieną žąsų – ir nesurado (LKŽ_e); Naršyk skrynė[je] kiek tik nori, o saldinių vis vien nerasi (LKŽ_e); Ko čia miglini kaip migla – ar nematai,*

kad peilis ant pečiaus guli! (LKŽ_e); *Ko tu tę uostinėji, ko tu tę landžioji!* (LKŽ_e). Veiksmažodžiai *1 naršyti, miglinti tarm., 1 uostinėti 2 šnek.* teikia daug tikslesnę informciją apie pavadinamą veiksmą.

Taigi sinonimai gali skirtis ne tik prasminėmis, vertinamosiomis (emocinės-ekspresinės) ypatybėmis, bet ir savo priklausymu skirtingiems stiliams (žanrine vartosena). Daugelis stilistiškai žymėtų žodžių turi abu (emocinį ir stilistinį) atspalvius. Esama atvejų, kai DS eilėse šalia neutralių darinių būna stilistiškai ir / ar emociškai nuspalvintų sinonimų. „Emocinis atspalvis yra pagrindas žodžiui įsitvirtinti tam tikroje kalbos vartojimo srityje“ (Župerka 1997, 18). J. Pikčilingis (1975, 20) antrina, kad dideli emocinės-ekspresinės leksikos, ypač „žemojo“ stiliaus žodžių, išreiškiančių šiurkštumą, atšiaurumą, menkinimą, niekinimą, ironiją, pašaipą, ištekliai yra šnekamojoje kalboje (*šnek.*). Pavyzdžiui, vietų pavadinimų darybos kategorijai priklauso DS eilė *klampynas* „klampi vieta“ – *klampynė 1* „klampi vieta, klampynas“ – *klampuma 1* „klampi vieta“ – *1 klampa šnek.* „liūnas, raistas, klampynė“, kurios narys, galūnės *-a* vedinys *1 klampa*, turi šnekamosios kalbos atspalvį, tačiau jokiais emocinėmis ypatybėmis nepasižymi, pvz.: *Klampōs – liki kelių* (LKŽ_e).

Į SŽ įtrauktas, bet LKŽ_e ir DŽ_e nefiksuotas, stilistiškai žymėtas (turi pažymą *šnek.*) darinys *žiūreklės*¹⁵ galėtų sudaryti DS eilę su LKŽ_e rasta (į SŽ neįtrauktas) tapačios leksinės reikšmės („akys“) priesagų *-ėnas, -onas, -ovas* vediniais: *žiūrėnai** – *1 žiūronas* 3* – *1 žiūrovas**. Bendrašakniai sinonimiški žodžiai neigiamą kalbamojo objekto vertinimą išreiškia priesagomis *-ėnas, -onas, -ovas, -eklė*, pvz.: *Ar mano (pelėdos) ne akys, ar ne žiūronai?* (LKŽ_e); *Atsitiks kas [Barbutei], tai motina žiūrovus man išdraskys* (LKŽ_e). Įrankių (*-eklė, -onas*, žr. LKG I 1965, 392) ir veikėjų (*-ėnas, -ovas*, žr. ten pat, 325, 355, 412) pavadinimams sudaryti vartojamos priesagos sukuria menkumo, vidutinės vertės atspalvį. Vadinasi, nauji į SŽ siūlomi įtraukti vediniai *žiūrėnai, 1 žiūronas 3, 1 žiūrovas* galėtų turėti ir emocinį (pvz., *menk., iron.*) ar stilistinį (*šnek.*) atspalvį rodančias pažymas.

Šnekamojo stiliaus vienetams priskiriami tarminiai (*tarm.*) žodžiai. A. Lyberis (SŽ 2002, XII) teigia, kad šnekamosios kalbos žodžiai dažnai yra teritorinį slenkstį peržengusios tarmybės, ir tiksliai juos išskirti kartais gana sunku ar net neįmanoma. SŽ duomenys rodo, kad darybinių sinonimų eilių, į kurias įeina tarmybės, yra daugiau nei šnekamąjį kalbos atspalvį turinčių sinonimų. Bendrašakniai įrankių pavadinimai *brukynė 1* – *bruktuvus 1* – *bruketus tarm.* – *brukylas tarm.* sinonimiški „prietaiso, ant kurio pasidėjus brukami linai, priebruko“ reikšme, pvz.: *Susipašė*

¹⁵ _____ ženklų darbe žymimi žodžiai, kurie fiksuojami SŽ, bet neįtraukti į LKŽ_e ir DŽ_e (žr. 3 priedą).

brukynė, reiktų nudailinti – linus labai peša (LKŽ_e); Mano *bruktuvas* per aukštas (LKŽ_e); Šitas *bruketą* man per aukštas: negaliu bruktuve užsimot (LKŽ_e). Du DS eilės nariai *brukynė 1* ir *bruktuvas 1* yra stilistiškai neutralūs, kiti du – tarminiai žodžiai (kartais dariniai gali turėti konkrečios tarmės pažymą, pvz., *dz.*, *ryt.*, *žem.*, *aukšt.*). Priesagos *-ylas* vedinio *brukylas* nėra nei LKŽ_e, nei DŽ_e. LKG I (1965, 392) teigiama, kad su nedaria priesaga *-ylas* yra sudaromi tarminei leksikai priklausantys įrankių pavadinimai, plg. *braukylai*, *našylai*, *segylas* ir pan. DS eilę galėtų pratęsti į SŽ neįtrauktas (rastas tik LKŽ_e) nedarios įrankių pavadinimus pavadinančios priesagos *-yklas* (žr. LKG I 1965, 391) vedinys *brukyklas** („priebrukas, bruketas“). Dabartinėje kalboje tarminiai DS eilių nariai *bruketą*, *brukylas* (turbūt ir *brukyklas*) turėtų būti vartojami tik tam tikrais stilistiniais sumetimais (apie DS stilistiką dar žr. Vaskelienė 2002, 96–99; Vaskelienė, Kvašytė 2006, 295–310).

Knyginio (*knyg.*) žodyno sluoksniui priklausantys leksikos vienetai išsaugo ryšį su rašytine kalba, oficialiaja žmogaus veikla. Jais įvardijamos mokslinės, dalykinės, politinės, meno, technikos ir kt. sričių realijos (*moksl.*, *poet.*, *kanc.*, *term.* ir t. t.). Knyginį atspalvį dabartinės kalbos požiūriu turi ir kai kurie iš aktyviosios vartosenos pasitraukę (*arch.*, *istor.*, *psn.*), bet žodynuose dar fiksuojami žodžiai, pvz., *žibinčius 1* „stovas žibinamoms skaloms įkišti, žibintis, senis“ ir *žibininkas 1* žr. „žibinčius 1“. SŽ šie dariniai neturi jokių stilistinių pažymų, tačiau žodyno autorius apibrėžtyje nurodo, kad tai „senovinis prietaisas žibinamoms skaloms įstatyti“. Taigi darybiniais sinonimais *žibinčius 1* ir *žibininkas 1* pavadinamas pasenęs prietaisas, nebenaudojamas šių dienų žmonių buityje. Vadinasi, bendrašaknių vedinių definicijose yra semantinis „archaiškumo“ komponentas. LKŽ_e abu DS poros nariai turi pažymą *arch.*, o DŽ_e žodis *žibinčius 1* laikomas etnografijos (*etnogr.*) terminu, žyminčiu materialinę ir dvasinę lietuvių tautos kultūros paveldą. Iš veiksmažodžio *žibinti* išvesti priesagų *-čius* ir *-ininkas* vediniai pasižymi dideliu sinonimiškumo laipsniu – šiuos tapačios leksinės reikšmės darinius galima sukeisti vietomis įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Vienai balanai sudegus kiša į žibinčių / žibininką kitą; Priskaldyk balanų ir uždegsim žibininką / žibinčių.* DS eilė gali būti pratęsiama tokiais SŽ nefiksuotais dariniais: *žibinas** žr. „žibinčius 1“ – *žibinktis** žr. „1 žibintis 1“ – *žibinokas** žr. „žibinčius 1“ – *žibintas** 2 žr. „žibinčius 1“ – 1 *žibintis** 1 žr. „žibinčius 1“ – 1 *žibintuvas** 2 žr. „žibinčius 1“ – *žibintuvė** 2 žr. „1 žibintuvas“ – *žibintuvis** 2 žr. „1 žibintuvas“. Visi priesagų *-ktis*, *-okas*, *-tas*, *-tis*, *-tuvas*, *-tuvė*, *-tuvis* ir galūnės *-as* vediniai aiškinami DS eilės dominante *žibinčius 1* (t. y. tiesiogiai ar netiesiogiai

turi nuorodas į ją), todėl galima daryti prielaidą, kad į SŽ neįtraukti dariniai taip pat galėtų turėti pažymą *arch*.

Be įprastų, seniai vartojamų žodžių, žodynuose aptinkama ir naujai atsiradusių, turinčių naujadaro (*neol.*) pažymą žodžių (žr. Rozenbergs 2004, 155; Валгина 2001). Lietuvių kalbos darybos priemonėmis padarytų naujų žodžių aptinkama ir darybinių sinonimų eilėse. Tapačią leksinę reikšmę („apsiaustas nuo dulkių“) turinčių DS porą *dulkius 2 – 1 dulkinis* galėtų pratęsti LKŽ_e rasti, bet SŽ nefiksuoti priesagos *-inė* ir galūnės *-is* vediniai *dulkinė* 2 neol.* žr. „1 dulkinis“ – *1 dulkis** žr. „1 dulkinis“, pvz.: *Tai pirmiau nusivilksiu dulkinę* (LKŽ_e); *Numeskit tuos savo dulkius, eikit į svetainę* (LKŽ_e). Iš daiktavardžio *dulkė* išvesti sinonimai žymi apibūdinamojo daikto (apsiausto) paskirtį. Vienas iš naujų į DS eilę siūlomų vedinių turi pažymą *neol.* Daiktavardis *dulkinė* „žiedo kuokelio dalis su žiedadulkėmis“ yra botanikos mokslo terminas, pateiktas abiejuose žodynuose, pvz.: *Kuokelis susideda iš dulkinės ir kotelio* (LKŽ_e, DŽ_e). Šiuo atveju atsiranda ne naujas žodis, o nauja žodžio reikšmė (semantinis naujadaras) (žr. Barauskaitė ir kt. 1995, 43; Jakaitienė 1980, 84).

Lietuvių kalboje darybiniai sinonimai neretai būna ne tik tapačios arba artimos semantikos žodžiai, bet ir nesiskiria stiliaus atžvilgiu – jie būna stilistiškai neutralūs ar to paties emocinio, ekspresinio atspalvio žodžiai. Tačiau kartais DS skiriasi prasminiais atspalviais ir / ar stilistinėmis ypatybėmis (turi įvairių pažymų).

1. 5. Žodžiai, kurie pateikti *Sinonimų žodyne*, bet nefiksuojami LKŽ_e ir DŽ_e

A. Lyberis (SŽ 2002, IX) žodyno pratarėje pateikia sinonimų apibūdinimą, kad tai „artimareikšmiai žodžiai, kurie suvokiami tam tikro kalbančiojo kolektyvo, tai tos žodžių reikšmės, kurios yra pastovios ir kurios pateikiamos bendruosiuose žodynuose“. SŽ autorius be bendrinės lietuvių kalbos žodžių pateikia rečiau vartojamų tarmybių, šnekamosios kalbos, senstelėjusių, naujai atsiradusių bei knyginių žodžių. Vadinasi, visi žodžiai, esantys SŽ, turėtų būti įtraukti ir į bendruosius žodynus (DŽ_e, LKŽ_e). Siekdamas sudėti kuo daugiau sinonimų visos nacionalinės lietuvių kalbos mastu, žodyno autorius neišvengia subjektyvumo, nes „bendrinė kalba yra dar gana jauna ir nenusistovėjusi (bent leksikos srityje)“ (SŽ 2002, IX).

Kartais nėra aišku, koku kriterijumi remiantis į SŽ įtraukti kai kurie žodžiai, pvz., vietų (*sūduva tarm.*, *mokslė tarm.* ir kt.) ar įrankių pavadinimai (*veržyklė*, *daiginis*, *vaurė* ir kt., žr. 3 priedą).

SŽ esama tokių darybinių variantų, kurių nėra LKŽ_e ir DŽ_e. Pavyzdžiui, dūrinys *saldziaturgis*, turintis pažymą *psn.* (pasenęs žodis), įeina į leksinių sinonimų eilę: *prekymetis* „periodiškai vykstantis didelis turgus“ – *mugė* „didelis turgus, prekymetis“ – *meturgis* „metinis turgus, prekymetis“ – *skaistaturgis psn.* „paskutinis turgus prieš Kalėdas“. LKŽ_e rasti du šio dūrinio variantai: *saldaturgis* „paskutinis turgus prieš didesnę šventę (ppr. Kalėdas)“ ir *saldaturgė* žr. „saldaturgis“, besiskiriantys galūne, pvz.: *Sekmadienį – saldaturgis, bus visko, ko tavo dūšia geidžia* (LKŽ_e); *O kumečiai važiuoja į saldaturgę prisipirkt ko Kalėdoms* (LKŽ_e). Vadinasi, į SŽ įtrauktas dūrinys *saldziaturgis* su minėtais žodžiais sinonimiškas „paskutinio turgaus prieš Kalėdas“ leksine reikšme. Nėra aišku, kodėl būtent šį darybinį variantą SŽ autorius pateikia žodyne.

LKŽ_e, DŽ_e nėra ir dūrinio *arkliaširdis*. SŽ fiksuotas dūrinys įeina į DS eilę *beširdis* – *rūstaširdis* – *arkliaširdis šnek.* („kuris kitų nesigaili, neužjaučia ar net kankina“), pvz.: *Tas arkliaširdis piemu muša gyvulius be gailėsčio* (SŽ 2002, 573). Į LKŽ_e įtrauktas šio dūrinio darybinis variantas *arklaširdis* „kietos širdies, negailestingas žmogus“. Variantai vienas nuo kito skiriasi jungiamojo balsio kietumu / minkštumu, pvz.: *Tas vyras yra arklaširdis, t. y. jo širdis kieta kaip arklio* (LKŽ_e). Dūrinio *arkliaširdis* semantika artima frazeologizmui *arklio širdį turėti* („būti beširdžiui“), plg. *Jei tur arklio širdį, teimies, tenešies* (Paulauskas 2003, 33).

Į leksinių sinonimų eilę *verstuvė 1* „arklo dalis, kuri verčia žemę į šalį“ – *verstuvos 1* žr. „verstuvė“ – *verteklė 2* žr. „1 verteklis 2“ – *vertyklė 2* „senoviško arklo, žambio dalis“ – *sparnas 6 šnek.* „plūgo verstuvė“ įtrauktas ir žodis *lopetėlė šnek.*, tačiau LKŽ_e ir DŽ_e šis žodis neturi leksinės reikšmės, kuri jį leistų laikyti sinonimų eilės nariu. Patikrinus 9 tarmės žodynus paaiškėjo, kad viename iš jų – J. Petrausko, A. Vidugirio *Lazūnų tarmės žodyne* (1985, 151) – darinys *lopetėlė* turi reikšmę „verstuvė (arklo dalis)“, pvz.: *Kap pagurina ardamos itų lopetelį, tadu kitų ištašo*. Taigi *Sinonimų žodyno* autorius į SŽ įtraukė LKŽ_e ir DŽ_e nefiksuotą tarminį žodį.

Sinonimų žodyno pratarinėje autorius taip pat pamini, kokie žodžiai į SŽ **nededami**: tai archaizmai (*medvišius* – *medžiotojas*), siauros tarmybės (*lostas* – *rūšis*), nereikalingi naujadarai (*sėdis* – *seansas*) bei neteiktini vertiniai, svetimybės, žargonai ir kt. panašūs žodžiai. A. Lyberis nurodė, kad į SŽ nededami ir neteiktini kalbai žodžiai, bet *suokalbis* „slaptas politinis, karinis ar kitoks susitarimas prieš ką nors“ į žodyną įtrauktas, nors DŽ_e pažymėtas kaip neteiktinas (keistinas žodžiu *sąmokslas*). Žodyno autorius šį žodį nurodo kaip knyginį, dirbtinį žodį, kurio reikšmė plačiau neišsivalęjusi bendrinėje kalboje ir vartojama daugiau kanceliarinėje, publicistinėje ar mokslinėje kalboje (SŽ 2002, XII). Bendrašakniai vediniai *suokalbis 2* ir *sankalbis 2* yra DV, pvz.: *Lietuvos*

*bajorai sudarė suokalbi prieš Žygimantą (LKŽ_e); Blogi žmonės padarė sankalbi žūt būt jį nudėti (LKŽ_e). Pasak A. Lyberio (SŽ 2002, IX), praktikos sumetimais naudinga turėti prieš akis platesnes sinonimų grupes, kur nevengiama net pasyviosios leksikos ir paliekama pačiam skaitytojui pasidaryti žodžių atranką. Turbūt dėl šios priežasties žodis *suokalbis* pateiktas *Sinonimų žodyne*.*

2. Daiktavardžių darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse

Iš trylikos daiktavardžių darybos kategorijų, kurios išskiriamos V. Urbučio knygoje *Žodžių darybos teorija* (1978) ir LKG I (1965), šiame darbe bus analizuojami iš SŽ išrinkti darybiniai sinonimai, priklausantys šioms kategorijoms:

1. vietų pavadinimų;
2. įrankių pavadinimų;
3. veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų;
4. veiksmožodžių abstraktų arba veiksmy pavadinimų.

S. Keinys (1999, 38) pateikia šiek tiek modifikuotą skirstymą – vardažodinės ypatybės turėtojų ir asmenų pagal profesiją pavadinimai sujungti į vieną darybos kategoriją, kurią autorius vadina klase. „Taip daryti, rodos, leidžia bendri darybos polinkiai (pamatinių žodžių pobūdis bei tie patys afiksai) ir artima darybos reikšmė (asmenys abiem atvejais įvardijami pagal būdingą ypatybę)“ (ten pat).

Pasirinkimą lėmė tai, kad šioms daiktavardžių darybos kategorijoms priklausantys dariniai, esantys DŽ¹⁶, yra išsamiau tyrinėti J. Vaskelienės, D. Gaudinskaitės, I. Navardauskaitės ir L. Aleknavičiūtės darbuose (žr. Literatūros sąrašą). Minėtų autorių tyrinėjimai pasirinkti siekiant parodyti leksinių ir darybinių sinonimų santykį. Darbų išvados leis atlikti lyginamąją analizę. SŽ rastos darybinių sinonimų eilės lyginamos su minėtuose darbuose pateiktais duomenimis atsižvelgiant į tai, kurioms DS eilėms priklausantys dariniai yra įtraukti į *Sinonimų žodyną*. Šios DS eilės plačiau analizuojamos semantiniais, stilistiniais aspektais, lyginamos su visos LS eilės nariais bei papildomos LKŽ_e ir DŽ_e rasta žodžiais.

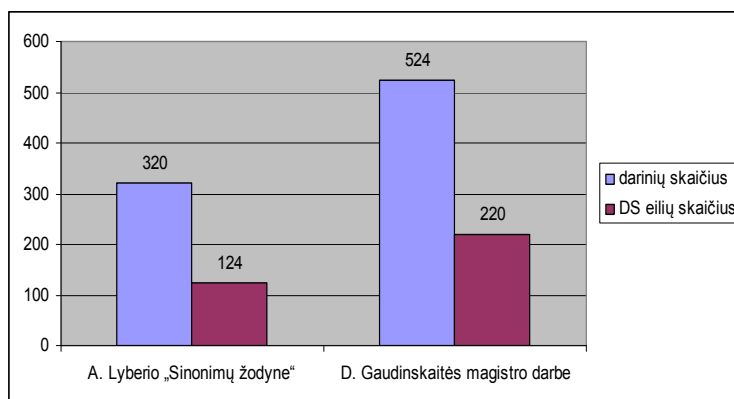
2.1. Vietų pavadinimų darybos kategorija

Vietų pavadinimai – tai tokie daiktavardžiai, kurie su priesagomis ar galūnėmis paprastai yra padaryti iš daiktavardžių, veiksmožodžių ar būdvardžių ir žymi vietą pagal joje esančius daiktus, pagal joje atliekamą veiksmą ar pagal kokią jai būdingą savybę (DLKG 2006, 133). Vieta gali būti uždara (patalpa), pvz., *vištidė* „vištų tvartas“, ir atvira (laukas, natūralus plotas), pvz., *lūžtvė* 2 „miško vieta, kur daug išlaužų, išvartų“. Pasak S. Keinio (1999, 54), bendrinėje kalboje vietų

¹⁶ Vienos tyrinėtojos rėmėsi *Dabartinės lietuvių kalbos žodyno* ketvirtuoju leidimu (2000) (DŽ₄), kitos – penktuoju leidimu (elektroniniu variantu) (DŽ_e), prieiga per internetą <http://www.lki.lt/dlkz/>.

pavadinimams sudaryti vartojamos 28 priesagos (tarmių žodžiuose išskiriama dar 31 priesaga), iš jų 17 – vardažodinės.

A. Lyberio *Sinonimų žodyne* rasti 320 vietų pavadinimų kategorijos dariniai ir sudarytos 124 DS eilės. Kaip jau minėta, apie vietų pavadinimų DS magistro darbe yra rašiusi D. Gaudinskaitė (2005). Jame iš DŽ₄ buvo išrinkti 524 vietų pavadinimų kategorijos dariniai ir sudaryta 220 DS eilių (žr. 1 pav.). Palyginus gautus duomenis iš SŽ su magistro darbo duomenis, galima teigti, kad ne visi DŽ₄ esantys vietų pavadinimų darybiniai sinonimai yra įtraukti į leksinių sinonimų eiles.

1 pav. Vietų pavadinimų DS eilių ir darinių santykis

Analizuojant vietų pavadinimų DS eiles, galima išskirti tokias grupes:

- sinonimiški priesagų ir galūnių vediniai;
- sinonimiški skirtingų priešdėlių vediniai;
- sinonimiški priesagų ir priešdėlių vediniai;
- sinonimiški skirtingų galūnių vediniai;
- sinonimiški priesagų vediniai;
- DS, kuriose yra dūrinių.

Siekiant pateikti tikslius statistinius duomenis, t. y. DS eilių ir darinių skaičių, ne visos vietų pavadinimų DS eilių grupės analizuojamos išsamiai¹⁷. Plačiau bus aptarti sinonimiški priesagų ir skirtingų galūnių vediniai. Taigi gausiausią (33 eilės) vietų pavadinimų kategorijos dalį sudaro su įvairiomis priesagomis ir galūnėmis sudaryti sinonimiški vediniai, pvz., *perėja – pereiga* ir t. t. (žr. 2.1. priedą). 11 DS eilių sudaryta su sinonimiškai santykiuojančiais skirtingų priešdėlių vediniais,

¹⁷ Vedinių grupės, kurios plačiau nebus nagrinėtos, pateikiamos su nuoroda į priedus.

pvz., *įkalnė – prieškalnė, užsaulis – nuosaulis* ir t. t. (žr. 2.2. priedą). Rasta tik viena DS eilė, kuri priskirtina sinonimiškiems priesagų ir priešdėlių vediniams – *pagairė – atgairė – gairija*. DS eilės nariai – su priešdėliais *pa-* ir *at-* ir priesaga *-ija* sudaryti vediniai (žr. 2.3. priedą).

Sudarytos 23 DS eilės, į kurias įeina dūrinys / dūrinių, pvz., *pakelė – šalikelė – kelkraštis, vasarnamis – vasarinė – vasarbutis* ir t. t. Surinkta medžiaga rodo, kad į DS eiles gali įeiti visų pagrindinių darybos būdų dariniai. Vietų pavadinimų darybos kategorijos DS eilės, kuriose esama dūrinių, skirstomos į tokias grupes (žr. 2.4. priedą): sinonimiški priesagų vediniai ir dūriniai; sinonimiški priešdėlių vediniai ir dūriniai; sinonimiški galūnių vediniai ir dūriniai; sinonimiški priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai.

2.1.1. Vietų pavadinimų darybiniai sinonimai *Sinonimų žodyne*

Remiantis SŽ medžiaga, leksinių sinonimų eilėse sudarytos 53 vietų pavadinimų DS eilės (1/3 visų šios kategorijos DS eilių), į kurias įeina 125 priesagų vediniai. Gausiausia (t. y. 28 DS eilės) vietų pavadinimų DS grupė išvesta iš daiktavardžių, pvz., *beržynas – beržytė – beržotas tarm., purvynas 1 – purvynė 1, vištidė – vištinė 1 – 1 vištininkas tarm.* ir t. t. Taip pat yra 18 DS eilių, kurių pamatinis žodis yra veiksmažodis (*kluonas 3 – klojimas 8, perenė 1 tarm. – pertuvė tarm. – pirtis 1* ir t. t.) ir 7 DS eilės, kurių nariai remiasi būdvardžiais.

Didžiausią grupę (15) sudaro priesagų *-ynas* ir *-ynė* vedinių poros (žr. 1.1. priedą). Visos DS poros, išskyrus vieną *liūlynas 1 – liūlynė*, išvestos iš daiktavardžių. Didžioji dalis priesagų *-ynas* ir *-ynė* vedinių pavadina augalų augimo vietas, jų telkinius (LKG I 1965, 396). Taigi su šiomis priesagomis sudarytus sinonimiškus vedinius galima skirti į tokias grupes: a) augalų augimo ir b) gamtos (balų) vietų pavadinimai.

Pirmajai grupei priklauso tokios DS eilės, kurios žymi atviras vietas, kuriose gausu pamatiniais žodžiais pasakomų daiktų (žr. DLKG 2006, 133): *dilgėlynas – dilgėlynė, dilgynas – dilgynė 1, kerynas – kerynė*. DS poros *dilgėlynas* „vieta, kur dilgėlės auga“ ir *dilgėlynė* žr. „dilgėlynas“ nariai turi tokią pat leksinę reikšmę, pvz.: *Raminas kaip nuogas dilgėlyne* (LKŽ_e); *Geri rašytojo žodžiai krinta kaip dilgėlynėn* (LKŽ_e). Šiuos sinonimus sukeitus vietomis nei žodžių junginių, nei sakinių prasmė iš esmės nepakinta (plg. *nuogas dilgėlynėje, krinta kaip dilgėlynan*), taigi šie vediniai pasižymi dideliu sinonimiškumo laipsniu.

Tokią pačią „dilgelyno“ leksinę reikšmę turi ir DS eilės *dilgynas – dilgynė 1* nariai, pvz.: *Mačiau – višta į dilgyną įlindo* (LKŽ_e); *Vieni kitus per dilgyną ar per balaitę pertraukti taikė* (LKŽ_e). Reikšmės tapatumas leidžia DS poros narius sukeisti vietomis nepakeičiant nei žodžių junginių, nei sakinių prasmės, pvz.: *Išbadžiau dilgynę / dilgyną ir pasisodinau tabokos*. Taigi ir šie vediniai pasižymi dideliu sinonimiškumo laipsniu.

Šios dvi DS poros priklauso tai pačiai leksinių sinonimų eilei, nes visi žodžiai turi tokią pat leksinę reikšmę „vieta, kur dilgėlės auga“. Skiriasi vedinių pamatiniai žodžiai – vieni remiasi daiktavardžiu *dilgėlė*, kiti jo absoliučiuoju sinonimu *dilgė*. Taip pat minėtajai leksinių sinonimų eilei priskirtina ir trečioji DS eilė, kurią sudaro tarminiai vediniai *notrynas – 2 notrynė*, turintys reikšmę „dilgelynas“, pvz.: *Rengies kaip nuogas notrynan* (LKŽ_e); *Pagavo bernas mergą ir įvėlė notrynėn* (LKŽ_e). Taigi abu šios DS poros vediniai yra pasyviosios leksikos sluoksniui priklausantys žodžiai. Ir šių sinonimų poros nariai pasižymi dideliu sinonimiškumo laipsniu, pvz.: *Apie tvartą vien tik notrynė / notrynas*.

Gamtos vietų pavadinimų (balų, paviršiaus nelygumų, uolienu ir pan.) grupei priskiriamos DS eilės: *dumblynas – dumblynė, gargždynas – gargždynė, liūlynas 1 – liūlynė, maklynas – maklynė, purvynas 1 – purvynė 1, žvirgždynas 1 – žvirgždynė 2, žvyrynas 1 – žvyrynė 2* ir pan.

Priesagų vediniai *žvyrynas 1* „vieta, kur daug žvyro“ – *žvyrynė 2* žr. „žvyrynas 1“ taip pat sudaro DS porą, pvz.: *Kas gali augti tokiam žvyryne!* (DŽ_e); *Kas tokioje žvyryneje gali augti?* (SŽ 2002, 582). Vediniai sinonimiški „vietos, kur daug žvyro“ reikšme. Identiški pavyzdžių sakiniai įrodo, kad tarp šių DS substitucija galima.

Analogiškai sudarytos ir DS porų *žvirgždynas 1* „vieta, kur daug žvirgždo“ – *žvirgždynė 2* žr. „žvirgždynas 1“, *gargždynas* „žvirgždo klodas, žvyrynas“ – *gargždynė* „graužynė, žvirgždo dirva“ nariai. Vedinys *gargždynė* reiškia „žemę (dirvą), kurioje gausu pamatiniu žodžiu pasakyto daikto“. DS poros *žvirgždynas 1 – žvirgždynė 2, gargždynas – gargždynė* ir *žvyrynas 1 – žvyrynė 2* įeina į tą pačią leksinių sinonimų eilę, nes visi žodžiai turi artimą leksinę reikšmę.

SŽ sudarytos 3 DS eilės, kurių nariai – skirtingas galūnes turintys vediniai, pvz.: *brydė – 1 brydis 1, kerčia 1 – kertė 1, 2 plyša 3 – plyšys 1* (žr. 1.2. priedą).

DS eilės *brydė* „per javus ar pievą išbristas ruožas, šliūžė“ – *brydis 1* „per javus ar pievą brendant palikęs pėdsakas, brydė“ nariai sinonimiški leksine reikšme „per javus ar pievą išbrista vieta (ruožas)“, pvz.: *Javai – vienos arklių brydės* (SŽ 2002, 66); *Javai – karvių brydžiai vieni* (LKŽ_e). Vediniai pasižymi dideliu sinonimiškumo laipsniu, nes sukeitus šiuos vedinius vietomis nei

žodžių junginių, nei sakinių prasmė iš esmės nepakinta, pvz.: *Javai – vienos arklių brydės / brydžiai*. DS eilę papildo sinonimiški galūnių *-a* ir *-ė* vediniai *išbrida* „išbrista javuose vieta, sutempti javai, brydė“, *perbrydė* „vieta, kur brendama, brydė“, pvz.: *Čia tokia žąsų padaryta avižose išbrida* (DŽ_e); *Čia arklių padarytos parbrydės* (LKŽ_e). Visi sinonimai turi tokią pat leksinę reikšmę.

2.1.2. Vietų pavadinimų darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse

Į leksinių sinonimų eilę, kurios dominantė – daiktavardis *krūmai 1* „jaunas smulkių medžių miškelis“, įeina šie sinonimai: *krūmokšniai 3* „nedidelių medelių, krūmų miškelis“ (DŽ_e) – *krūmynas 1* „krūmais apaugusi vieta, krūmai“ – *krūmynė 1* žr. „krūmynas“ – *1 kerai*¹⁸ *2* „augalas su kamieniu ir šaknimis, krūmas“ – *kerynas* „vieta, kur daug kerų, sukerėjusių krūmų“ – *kerynė* žr. „kerynas“ – *brūzgai* „tankūs, menki krūmai, krūmokšniai“ – *brūzgynas* „krūmais, brūzgais apaugusi vieta“ – *virbynas* „virbų krūmai (ppr. tankūs, susiraizgę)“ – *žabynas 1* „krūmynas“ – *čiužynas tarm.* „krūmynas, čežynas“ – *kuitis 2 tarm.* „tankūs krūmokšniai, brūzgai, tankynė“ – *skuistis tarm.* „skuistis“ – *1 kūlynas 2 tarm.* „krūmų, jaunų medelių atžalynas“ – *rykštynas tarm.* „įvairiais krūmais apaugusi vieta“ – *šatrynas tarm.* „krūmai, virbynas“ – *šabakštynas 1 šnek.* „tankiais krūmais apaugusi vieta, brūzgynas“ – *šepšynas tarm.* „krūmynas, brūzgynas, erškėtynas“ – *šiugždynas 1 tarm.* „krūmynas, virbynas“ – *šiušynas tarm.* „krūmai, šiuškšlynas“ – *žabarija tarm.* žr. „žabarynas 1“ – *1 žarynas 1 tarm.* „krūmais apaugusi vieta, sąžalynas“.

Leksinių sinonimų eilėje sudarytų DS eilių *kerynas – kerynė, krūmynas 1 – krūmynė 1 – krūmokšniai 3* nariai reiškia „vietą, kur daug krūmų, kerų“. DS poros *kerynas* „vieta, kur daug kerų, sukerėjusių krūmų“ ir *kerynė* žr. „kerynas“ nariai pagal LKŽ_e turi tokią pačią leksinę reikšmę, pvz.: *Čia tokie tik kerynai paliko, o pirma buvo didelis miškas* (LKŽ_e); *Kas par tokią kerynę gali išvažiuoti!* (LKŽ_e). Reikšmės tapatumas leidžia DS poros narius sukeisti vietomis nepakeičiant žodžių junginių, sakinių prasmės, pvz.: *Laukiniai žmonės nuo žvėrių slėpdavosi kerynuose / kerynėse*.

Su tipiškais vietą įvardijančiomis priesagomis *-ynas, -ynė* sudaryti vediniai *krūmynas 1 – krūmynė 1* pavadina „krūmais apaugusią vietą, krūmus“, pvz.: *Išpuolė iš krūmyno vilkas* (LKŽ_e); *Dabar į tamsią krūmynę nei už ką nebebūtumei vaikų įvaręs* (LKŽ_e). Priesagos *-okšnis* vedinio daugiskaitos formos reikšmės, apibūdinančios vietą, LKŽ_e nepateikia, o DŽ_e išskiria daugiareikšmio

¹⁸ LKŽ_e, DŽ_e šis žodis pateikiamas tik vienaskaitos forma.

vedinio *krūmokšniai* reikšmę – „nedidelių medelių, krūmų miškelis”¹⁹. Tarp SŽ (p. 223) ir LKŽ_e pateiktų leksikos vienetų yra panašumų, nors žodynuose pateiktos skirtingos žodžio *krūmokšnis (-ai)* formos: SŽ šalia analizuojamo vedinio paaikškina, kad tai „menki krūmai“, o LKŽ_e taip pat pateikia „mažo, menko krūmo“ apibrėžtį, pvz.: *Aplinkui pelkės, priaugusios krūmokšnių* (LKŽ_e). Priesagos *-okšnis* vedinys nėra tipiškas vietos pavadinimas. LKG I (1965, 276) priesagos *-okšnis* vediniai priskiriami deminutyvams, turintiems mažumo reikšmę, o kartais ir menkinamosios reikšmės atspalvį. Nors vedinys *krūmokšniai* neturi jokių stilistinių, emocinių pažymų, tačiau žodžio semantikoje (menkas krūmas) ir daryboje (priesaga *-okšnis*) jaučiamas menkinamosios reikšmės atspalvis. Vedinys *krūmokšniai* turi papildomų semantinių komponentų, kurių neturi kiti DS eilės nariai. Nepaisant to, kad kai kurių DS eilės narių reikšmės nėra labai artimos, substitucija daugeliu atvejų galima, pvz.: *Augo šiurkščios žolės, žemi berželiai, krūmokšniai / krūmynai / krūmynės*.

Didžioji dalis į LS eiles įeinančių priesagos *-ynas* vedinių nusako vietą, susijusią su tuo, kas pasakyta pamatiniu žodžiu, pvz., *žarynas* (: žaras), *rykštynas* (: rykštė) ir pan. Kai kurių narių semantika tolsta nuo dominantės, jų leksinės reikšmės dėl papildomų semantinių komponentų yra specifiškesnės – apibūdinami konkretūs krūmai, augantys toje vietoje, pvz., *virbynas* (: virbai) ar pati vieta, pavyzdžiui, siejama su erškėtynu (*šepšynas*). DŽ_e patikslina, kad žodis *šepšynas* reiškia „tankius aštrius krūmus“. Dėl šalutinių semų vedinio *šepšynas* reikšmė tolsta nuo LS eilės dominantės reikšmės, pvz.: *Nesusibadyk rankų – šepšynai bados* (LKŽ_e). Substitucija tarp vedinio *šepšynas* ir LS eilės narių galima tuose kontekstuose, kuriuose konkrečiai įvardijami krūmai yra spygliuoti, aštrūs, plg. *Nesusibadyk rankų – šepšynai / virbynai / krūmai / krūmynai / kerynai / rykštynai ir t. t. bados*. Nepriklausomai nuo to, ar sinonimų reikšmėse užfiksuota sema „aštrūs“, tai kompensuoja kontekstas (du žodžiai *nesusibadyk, bados*). LS pakeisti vieną kitu sudėtingiau tada, kai konkretesnis sinonimas perkeliamas į bendresnės reikšmės sinonimo kontekstą, pvz.: *Ketinau į krūmus nueit grybaut* (LKŽ_e); *Laukiniai žmonės nuo žvėrių slėpdavosi kerynuose* (LKŽ_e), plg. *į šepšynus nueit grybaut, slėpdavosi šepšyne*. Žinant, kad *šepšynuose* yra tankių aštrių krūmų, juose slėptis, grybauti taip pat galima (plg. eglėnai, pušynai).

Be anksčiau minėto vietos menkumo, mažumo požymio LS eilės narių reikšmėse aptinkama ir kita, ne mažiau reikšminga, „vietos tankumo“ sema, pvz., *kuitis 2* „tankūs krūmokšniai,

¹⁹ Atskaitos tašku imant SŽ pateiktą medžiagą ir lyginant ją su DŽ_e ir LKŽ_e, šiuo atveju būtų netikslinga remtis DŽ_e užfiksuota apibrėžtimi, nes SŽ autoriaus tikslas išskirti LS eilės semantinius aspektus.

brūzgai, tankynė“, *virbynas*²⁰ „virbų krūmai (ppr. tankūs, susiraizgę)“. Šias skirtingas semas turinčių LS eilės narių reikšmės tarsi supriešinamos tarpusavyje, pvz.: *Šernas į tokį kuitį įsilindęs, kad nė šunys nėra kaip neprieita* (LKŽ_e); *Vyrai išėjo virbyno kirsti* (LKŽ_e); *Pievos su krūmokšniais* (LKŽ_e). Menkinamojo atspalvio darinys *krūmokšniai*, sukeistas vietomis su LS eilės nariais, pabrėžiančiais vietos tankumą, modifikuoja vietos savybę, pvz.: *Šernas į tokį (-ius) kuitį / krūmokšnius įsilindęs, kad nė šuo nėra kaip neprieita*; *Vyrai išėjo virbyno / krūmokšnių kirsti*.

Be semantiškai artimų ir stilistiškai neutralių vietos pavadinimų, LS eilėje gausu šnekamąjį kalbos atspalvį turinčių tarmybių, pvz., *rykštynas*, *šatrynas*, *šiušynas* ir pan. (konkretesnių pažymų žodynai nenurodo). SŽ tik vienas priesagos *-ynas* vedinys *šabakštynas* turi pažymą *šnek.*, žyminčią vartojimą kasdieninėje buitineje kalboje.

LKŽ_e rasta ir daugiau žodžių, kurių reikšmės leidžia juos laikyti aptariamąsios LS eilės nariais (žr. 3.1. priedą): *kerynalis* menk.* „kerynas“ – *kuitynas** „krūmokšniai, brūzgnas“ – *skuistynas* I* „krūmynas, brūzgnas, kuitynas“ – *šabakštynė* I* „šabakštynas“ – *šatrynojas** „šatrynas“ – *žabarynas* I* „surizgęs karklynas, krūmynas, tankumynas“ – *žabynė* 2* „žabynas I“.

Kai kurie iš šių darinių laikytini SŽ pateiktos sinonimų eilės narių darybiniais sinonimais. Pavyzdžiui, į SŽ neįtraukti priesagos *-ynė* vediniai *šabakštynė* I* žr. „šabakštynas“ ir *žabynė* 2* žr. „žabynas I“ yra žodyne fiksuotų darinių *šabakštynas I šnek.* „tankiais krūmais apaugusi vieta, brūzgnas“ ir *žabynas I* „krūmynas“ darybiniai sinonimai, o priesagos *-ynas* vedinys *žabarynas* I* „surizgęs karklynas, krūmynas, tankumynas“ – SŽ fiksuoto darinio *žabarija tarm.* „žabarynas“ darybinis sinonimas.

Pirmosios dvi DS eilės, kaip ir anksčiau aptartosios (plg. *kerynas* – *kerynė*), skiriasi priesagomis *-ynas*, *-ynė*. Remiantis analogišku principu, kad vietą nusakyti gali ne tik tipiškiausia priesaga *-ynas*, bet ir priesaga *-ynė* (plg. *krūmynas I* – *krūmynė I* ir *kerynas* – *kerynė*), į SŽ turėjo patekti ir vediniai *šabakštynė* I*, *žabynė* 2*, pvz.: *Aplinkui šabakštynė, klampynė* (LKŽ_e). Sinonimų reikšmių tapatumas leidžia abiejų DS porų narius sukeisti vietomis visuose kontekstuose nepakeičiant jo prasmės, pvz.: *Gink karves į šabakštyną / šabakštynę / žabyną / žabynę*. Vertinant darybinių sinonimų stilistiką, galima prielaida, kad vedinys *šabakštynė I* taip pat galėtų turėti pažymą *šnek.*, nes DS eilės narių semantika, leksinis junglumas sutampa.

²⁰ Vedinys *virbynas*, kaip ir anksčiau aptartasis žodis *krūmokšniai*, nėra vietos tikras pavadinimas, tačiau savo reikšme prie jų priartėja.

DS poros narių *žabarija tarm.* „žabarynas“ – *žabarynas* 1* „surizgęs karklynas, krūmynas, tankumynas“ reikšmės absoliučiai sutampa, pvz.: *Ne pievos ten, bet žabarijos, pempynai* (LKŽ_e); *Žmogus atkakliai brovėsi pro miško žabarynus* (LKŽ_e). Dėl reikšmės tapatumo vediniai vienas kitą gali pakeisti įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Ten žabarynai / žabarijos, kur velnias neša!* Vietų pavadinimų, sudarytų su priesaga *-ija*, nėra daug. Daiktavardžių vediniai su priesaga *-ija* žymi kokią nors gamtos vietą, kurioje gausu pamatiniu žodžiu pasakytų dalykų. Su šia priesaga dažniausiai sudaromi kuopiniai pavadinimai, o vietų pavadinimų darybos kategorijoje su ja sudaryta apie dvidešimt vedinių (žr. LKG I 1965, 401). Nepaisant to, vedinys *žabarija* į SŽ (taip pat į LKŽ_e, DŽ_e) įtrauktas, o tipiškos priesagos *-ynas* vedinys *žabarynas* 1* – neįtrauktas (jis rastas tik LKŽ_e).

DS poros *žabarija tarm.* – *žabarynas* 1* narių leksinė reikšmė šiek tiek skiriasi nuo LS dominantės ir anksčiau aptartų DS reikšmių. Kalbos vartojimo požiūriu į periferiją pasitraukę vediniai apibūdina tankiais karklo krūmais apaugusią vietą. Sinonimų, kurių apibrėžtyse pateikti konkrečių krūmų pavadinimai, pvz., *karklynas*, *erškėtynas*, analizuojamoje LS eilėje rasta nedaug (*žabarynas* 1* ir *šepšynas*).

Į leksinių sinonimų eilę, kurios dominantė – daiktavardis *baseinas 1* „vandens atsargai laikyti patalpa, įrenginys; plaukykla“, įtraukti šie sinonimai: *plaukykla* „plaukiojimo baseinas, maudykla“ – *maudykla 1* „maudymosi vieta“ – *plukenė 1 tarm.* „maudykla, vonia“ – *plukykla 1 tarm.* „maudykla, plukenė“.

Darybinių sinonimų porą sudaro priesagų *-enė* ir *-ykla* vediniai *plukenė 1 tarm.* „maudykla, vonia“ – *plukykla 1 tarm.* „maudykla, plukenė“, pvz.: *Eisime plaukytis į plukene* (LKŽ_e); *Kada didelės vilnys, tad pati geroji plukykla* (LKŽ_e). Šių priesagų vediniai žymi pamatiniu veiksmažodžiu *1 plukti 2* („plaukti“) (LKŽ_e) pasakomo veiksmo vietą. DS semantika ir stilistika sutampa, todėl substitucija tarp jų galima, pvz.: *Eisime plaukytis į plukene / plukyklą*. Priesaga *-ykla* yra vienas iš dariausių ir dažniausių vietų pavadinimų afiksų. Savo darumu ši priesaga prilygsta priesagoms *-ynė*, *-inė* (DLKG 2006, 134; LKG I 1965, 399). Daug retesnis lietuvių kalboje yra vietų pavadinimų vedinių su priesaga *-enė* vartojimas. S. Ambrazo (1993, 214) teigimu, priesaga *-ena* (*-enė*) į vietos (kaip ir įrankių) pavadinimų darybos paradigmą atėjo iš veiksmonių pavadinimų.

Būtina paminėti, kad šios LS eilės narių reikšmės turi semantinių skirtumų – sinonimai gali reikšti tiek uždara, pvz.: *Moderniose pirtyse esą ir plaukomi baseinai* (LKŽ_e), tiek atvira patalpa, pvz.: *Kur upėje smėlys ant dugno, čystas vanduo, ten gera maudykla* (LKŽ_e). Ne visuomet iš konteksto paaiškėja, kokio tipo patalpa įvardijama, pvz.: *Laikas susirūpinti taip sportininkų*

mėgstama plaukykla (LKŽ_e). Visi sinonimų eilės žodžiai sinonimiški „maudymosi vietos“ reikšme. LS eilės dominantė *baseinas 1* turi specifinę reikšmę, primena terminą (kelios šio daugiareikšmio žodžio reikšmės yra geografijos, geologijos terminai), o ir leksinių sinonimų eilės nariai (daliniai sinonimai) ne visuose kontekstuose gali vienas kitą pakeisti, pvz.: *Kada didelės vilnys, tad pati (-s) geroji (-asis) plukykla / plukenė / plaukykla / maudykla / ^xbaseinas*.

LKŽ_e (kai kurie ir DŽ_e) rasta ir daugiau žodžių, kurių reikšmės leistų juos įtraukti į šią LS eilę: *maudyklė* 1* žr. „maudykla 1“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *maudymas* 2* „maudykla“ (LKŽ_e) – *maudynė* 2* „maudymosi vieta, įrengimai“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *maudytinė* žr.* „maudykla 1“ (LKŽ_e) – *plaukenė* 2* „maudymosi (plaukymo) vieta“ (LKŽ_e) – *plukiava* 1* žr. „plukykla 1“ (LKŽ_e) – *plukyba* 2* žr. „plukiava 1“ (LKŽ_e).

Kai kurie iš šių į LKŽ_e įtrauktų darinių laikytini SŽ pateiktos leksinių sinonimų eilės darybiniais sinonimais. Pavyzdžiui, į SŽ neįtraukti priesagų *-yklė, -ymas, -ynė, -tinė* vediniai *maudyklė* 1* žr. „maudykla 1“ – *maudymas* 2* „maudykla“ – *maudynė* 2* „maudymosi vieta, įrengimai“ – *maudytinė* žr.* „maudykla 1“ yra žodyne fiksuoto darinio *maudykla 1* darybiniai sinonimai. SŽ nefiksuoto darinio *plaukenė* 2* leksinė reikšmė „maudymosi (plaukymo) vieta“ leidžia jį laikyti žodyne fiksuoto vedinio *plaukykla* darybiniu sinonimu.

Be susidariusių dviejų naujų DS eilių, į LKŽ_e įtraukti, bet SŽ nefiksuoti tapačią leksinę reikšmę turintys priesagos *-yba* vedinys *plukyba* 2* žr. „plukiava 1“ ir priesagos *-(i)ava* vedinys *plukiava* 1* žr. „plukykla 1“ pratęsia jau aptartą DS porą *plukenė 1 tarm. – plukykla 1 tarm.* Abiejų naujų darinių reikšmės yra tapačios („plukykla 1“), todėl substitucija tarp naujų darybinių sinonimų galima, pvz.: *Ponai važiuoja į plukiavą / plūkybą*. Priesagos *-(i)ava* ir *-yba* yra tipiškos veiksmažodžių abstraktų priesagos (žr. DLKG 2006, 95, 98), tačiau vienas kitas priesagos *-yba* vedinys būna ir konkrečios reikšmės (žr. LKG I 1965, 293). Vietos pavadinimų su šiomis priesagomis nėra daug. Visi sinonimų eilės *plukiava* 1 – plukyba* 2 – plukenė 1 tarm. – plukykla 1 tarm.* nariai yra semantiškai tapatūs („maudykla, vonia“), todėl šie DS gali konkuruoti tarpusavyje, pvz.: *Ponai važiuoja į plukiavą / plūkybą / plukyklą / plukenę*.

Į SŽ neįtrauktas žodis *plaukenė* 2* „maudymosi (plaukymo) vieta“ ir *plaukykla* „plaukiojimo baseinas, maudykla“ sinonimiški leksine reikšme „maudymosi (plaukiojimo) vieta, baseinas“. Kaip jau minėta, priesaga *-enė* (plg. anksčiau aptartąjį vedinį *plukenė 1*) lietuvių kalboje nėra dažna. Nors darinio *plaukenė* 2* reikšmė šiek tiek platesnė nei kito DS poros nario, šiuos sinonimus sukeitus vietomis nei žodžių junginių, nei sakinių prasmė iš esmės nepakinta, pvz.:

Žiemos plaukykla / plaukenė. Žodis plaukenė 2 (plg. plukenė 1, kuris SŽ turi pažymą *tarm.*) yra tarminis, nes, pasak LKG I (1965, 403), priesaga *-enė* priklauso tai afiksų grupei, kurios turi daugiau ar mažiau ryškų tarminį atspalvį.

Gausi DS eilė gali būti sudaryta įtraukus į SŽ vietą žyminčius veiksmažodžio *maudyti(s)* priesagų vedinius, užfiksuotus LKŽ_e (kai kurie ir DŽ_e). Bendrašakniai priesagų vediniai *maudyklė* 1* žr. „maudykla 1“ – *maudymas* 2* „maudykla“ – *maudynė* 2* „maudymosi vieta, įrengimai“ – *maudytinė** žr. „maudykla 1“ – *maudykla 1* „maudymosi vieta“ sudaro DS eilę tapačia „maudymosi vietos“ reikšme. Priesagos *-yklė* vedinio *maudyklė* leksinė reikšmė DŽ_e yra „maudymosi vieta su reikiama įrenginiais“ (t. y. šiek šiek siauresnė nei LKŽ_e). Vadinasi, taip yra pavadinama (uždara) patalpa, kurioje įrengti, įtaisyti tam tikri mechanizmai, pvz.: *Ant marių buvo karališka maudyklė* (LKŽ_e). Priesagos *-ynė* vedinys *maudynė 2*, fiksuotas ir LKŽ_e, ir DŽ_e, taip pat pavadina „maudymosi vietą, įrengimus“, pvz.: *Pajūriuose atvažiuojantiems svečiams daromos maudynės* (LKŽ_e). Priesagos *-ymas* vedinys *maudymas* 2* šiuo atveju irgi turi vietos reikšmę, pvz.: *Iš to maudymosi (maudymos) parnešk ir suoliuką, kurį vakar iš namų išnešei* (LKŽ_e). Vedinio *maudytinė* priesaga *-tinė* yra viena retesnių, su kuria padaromi vietos pavadinimai – bene labiausiai dabartinėje lietuvių kalboje paplitęs šios priesagos vedinys *gimtinė*. Pasak S. Ambrazo (1993, 215), šios priesagos vediniai yra sudaiktavardėję būdvardžiai, tačiau LKG I (1965, 402) vietų pavadinimų kategorijoje toks darybos tipas yra. DS eilės narių semantinis artimumas leidžia sinonimus sukeisti vietomis įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Jų ežere yra labai gera(s) maudyklė / maudymas / maudynė / maudytinė / maudykla*.

2.1.3. Galimi Antano Lyberio *Sinonimų žodyno* papildymai

Sinonimų žodyno autorius pratarmėje teigia, kad į šį žodyną siekiama sudėti kuo daugiau sinonimų visos nacionalinės lietuvių kalbos mastu. Praktiniais tikslais yra naudinga turėti platesnes sinonimų grupes (žr. SŽ 2002, IX), tačiau ne visų leksinių ir / ar darybinių sinonimų reikšmės SŽ aiškios. Kaip jau minėta (žr. poskyrį *Žodžiai, kurie pateikti „Sinonimų žodyne“, bet nefiksuojami LKŽ_e ir DŽ_e*), SŽ galima rasti žodžių, kurie nefiksuojami nei LKŽ_e, nei DŽ_e, nerasti jie ir devyniuose tarmių žodynuose²¹, pvz., brukylas *tarm.*, sūduva *tarm.*, veržyklė ir pan.

²¹ Žodžių ieškota *Kazlų Rūdos šnektos žodyne, Kupiškėnų žodyne, Dieveniškų šnektos žodyne, Druskininkų tarmės žodyne, Daukšių krašto žodyne, Lazūnų tarmės žodyne, Zanavykų šnektos žodyne, Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodyne, Zietelos šnektos žodyne*.

Analizuojant įvairių darybinių kategorijų DS leksinių sinonimų eilėse pastebėta, kad į sinonimų eiles galėtų būti įtraukta ir daugiau panašių arba tapačią leksinę reikšmę turinčių žodžių, nes kai kurie LKŽ_e ir / ar DŽ_e užfiksuoti dariniai gali būti laikomi SŽ pateiktų sinonimų eilių narių darybiniais ir leksiniais sinonimais. Taigi leksinių sinonimų eilėse susidaro naujų DS eilių arba pailgėja jau esamos DS eilės. Dėl žodyno specifikos (žodyno apimtis, leksika, stilistika ir pan.) dažniausiai į SŽ neįtrauktų žodžių šaltinis yra LKŽ_e.

Į SŽ siūloma įtraukti 103 vietų pavadinimų kategorijai priklausančius žodžius, fiksuotus LKŽ_e ir / ar DŽ_e, kurie galėtų pratęsti leksinių, darybinių sinonimų eiles (žr. 1 lentelę). Įtraukus į leksinių sinonimų eiles, kuriose sinonimiškai santykiauja vietų pavadinimai, pailgėtų 16 leksinių sinonimų eilių²², 14 DS eilių ir susidarytų 19 naujų DS eilių (žr. 3.1. priedą).

LS eilės, kurias papildė bent vienas žodis (leksinis sinonimas), neįtrauktas į SŽ	16
SŽ nefiksuotais dariniais pratęsta DS eilių	14
DS eilės, sudarytos tik iš naujų LKŽ _e ir / ar DŽ _e rastų darinių	3
DS eilės, į kurių sudėtį įeina SŽ fiksuotas darinys	16
Bendras naujų DS eilių skaičius	19
Į SŽ siūlomi įtraukti nauji žodžiai	103

1 lentelė. Galimi A. Lyberio „Sinonimų žodyno“ vietų pavadinimų papildymai

Bendrašaknius vietų pavadinimus *ištrėmimas 3 – ištremtis*²³, sinonimiškus „tremties vietos“ reikšme, gali pratęsti SŽ nefiksuoti, bet LKŽ_e rasti priesagos *-tuvė* ir galūnės *-a* vediniai *ištremtuvė** žr. „ištremtis“ – *ištrėma** „ištrėmimas“, pvz.: *Jis paršauktas namon iš ištrėmos* (LKŽ_e). Žinomesnių priesagos *-tuvė* vietų pavadinimų yra keliolika. Nors priešdėliniais veiksmažodžiais paprastai nesiremiama, tačiau vienas kitas naujadaras sudaro išimtį (žr. DLKG 2006, 135), pvz., *priimtuvė*, *ištremtuvė*. Abiejų naujų darinių *ištremtuvė** ir *ištrėma** reikšmės tapačios, todėl visi keturi DS gali

²² Tai tokios leksinių sinonimų eilės, kurios papildytos bent vienu nauju žodžiu, neįtrauktu į SŽ.

²³ Priesagų *-imas* ir *-tis* vediniai reiškia veiksmą. Jomis galima pavadinti ir konkretesnės reikšmės žodžius, plg. *išėjimas* „vieta (durys, vartai), pro kurią išeinama“, *stotis* „traukinių ar autobusų sustojimo vieta; speciali įmonė ar įstaiga“ (žr. LKG I 1965, 289–292).

vienas kitą pakeisti įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Ir tu matai tenai balčiausius kalnus, ir tu mini šią ištrėmimo / ištremties / ištremtuvės / ištrėmos žemę.*

Sudaryta 19 naujų DS eilių, iš jų – 16, į kurių sudėtį įeina SŽ fiksuotas žodis, o vien iš naujų darinių sudarytos 3 DS eilės. Pavyzdžiui, SŽ pateikta tokia LS eilė: *ištrėmimas 3* „tremtis“ – *ištremtis* „ištrėmimas, ištrėmimo vieta“ – *tremtis 1* „siuntimas teismo nuosprendžiu ar koku nutarimu (ppr. terminuotai) į kitą gyvenamąją vietą, ištrėmimas; gyvenimas ištrėmimo sąlygomis“ – *nutremtis*²⁴ 2 – *deportacija* „ištrėmimas, nutrėmimas“²⁵. Į šią LS eilę neįtraukti priesagos *-tis* vedinių *tremtis 1* ir *nutremtis 2* darybiniai sinonimai *trėmimas* 3* „tremtis“ (LKŽ_e, DŽ_e) ir *nutrėmimas* 2* „siuntimas teismo nuosprendžiu ar koku nutarimu (ppr. terminuotai) į kitą gyvenamąją vietą“ (LKŽ_e, DŽ_e). Vadinasi, susidaro dvi naujos darybinių sinonimų poros *nutremtis 2 – nutrėmimas* 2*, *tremtis 1 – trėmimas* 3*. Jų nariai gali vienas kitą pakeisti įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Nutrėmimas / nutremtis / tremtis / trėmimas – tai nuteistojo pašalinimas iš jo gyvenamosios vietos ir priverstinis apgyvendinimas tam tikroje vietoje.*

Leksinių sinonimų eilė nėra stilistiškai įvairi. Į jos sudėtį įeina tarptautinis (knygiškesnis) žodis *deportacija*. Priesagos *-acija* vedinys turi lietuviškų atitikmenų – *ištrėmimas 3*, *tremtis 1*. „Savas ir tarptautinis žodis dažnai skiriasi ne tik reikšmės apimtimi (savi būna daugiareikšmiai), bet ir vartojimo sfera“ (Barauskaitė ir kt. 1995, 37). Jei lietuviškas atitikmuo *ištrėmimas*, *tremtis* gali būti vartojami tiek meninėje, tiek nemeninėje kalboje, tai tarptautinis žodis *deportacija* yra įprastesnis dalykinėje, mokslinėje sferoje, kuriai svarbus terminų tikslumas, vienareikšmiškumas, aiškumas (plačiau Župerka 1997, 80–81; Pikčilingis 1975, 179). Substitucija tarp tarptautinio žodžio ir leksinių sinonimų ne visuose kontekstuose galima, pvz.: *Jų nepalaužė nei kalėjimų karceriai, nei tremtys / deportacijos į tolimiausius užkampius* ir plg. *Gavo dešimtį metų trėmimo / deportacijos; Gyveno tremtyje / deportacijoje.*

Naujas DS eiles gali sudaryti ir vien nauji, į SŽ siūlomi įtraukti dariniai. Sudarytos kelios vietų pavadinimų DS eilės. Pavyzdžiui, gausioje leksinių sinonimų eilėje, kurios dominantė – daiktavardis *klampynas* „klampi vieta“, fiksuoti šie sinonimai: *klampynė 1 – klampumynas – klampumynė – klampuma 1 – 1 klampa šnek. – maknynas šnek. – maknynė šnek. – 1 makna šnek. –*

²⁴ Vedinio *nutremtis* nėra nei LKŽ_e, nei DŽ_e. Savo daryba, t. y. iš veiksmazodžio *nutremti 2* „nuvaryti, nublokšti (kur) || teismo nuosprendžiu ar koku nutarimu (ppr. terminuotai) išsiųsti į kitą gyvenamąją vietą“, pridėjus priesagą *-tis*, ir leksine reikšme vedinys tapatus šios LS eilės nariams *tremtis 1* (: *tremti*), *ištremtis* (: *ištremti*). Vedinio pamatinis žodis daugiareikšmis, galima daryti prielaidą, kad ir pats vedinys *nutremtis* į šią leksinių sinonimų eilę įeina tada, kai remiasi pamatinio veiksmazodžio antrąja reikšme.

²⁵ Žodžio *deportacija* reikšmė imta iš V. Vaitkevičiūtės *Tarptautinių žodžių žodyno* (2007, 230).

makonė šnek. – maklynas šnek. – maklynė šnek. – makasynė šnek. – marmalynas šnek. – marmalynė – marmalė 1 šnek. – murklynė šnek. – bedrė tarm. – jaura 2 tarm. – 2 lakna 1 tarm. – lakmeinia tarm. – 1 maiva tarm. – mognas tarm. – mognynė – mokšlė tarm. – parauga tarm. – smuklynė tarm. – smukynė tarm. – sūduva tarm. Leksinių sinonimų eilę galėtų papildyti LKŽ_e rasti darybiniai sinonimai *kiaurynė** 3 „klampynė“ – *kiaurytė** „klampynė, liūnas“. Priesagų *-ynė* ir *-ytė* vediniai semantiškai tapatūs. DS poros nariai stilistine įvairove nepasižymi, tačiau LKG I (žr. 1965, 403) teigiama, kad priesaga *-ytė* turi daugiau ar mažiau ryškų tarminį atspalvį. Substitucija tarp DS eilės narių galima, pvz.: *Pasidarė baisiausia kiaurynė / kiaurytė.*

2.2. Įrankių pavadinimų darybos kategorija

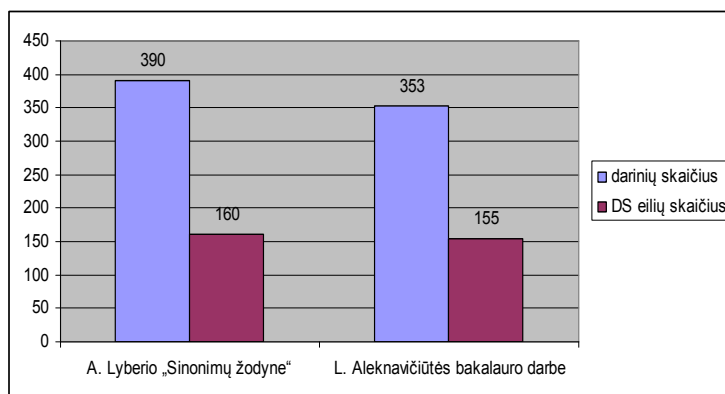
Įrankių pavadinimai – tai žodžiai, pavadinantys veiksmo atlikimo priemones. DLKG (2006, 129) įrankių pavadinimais laikomi tokie „daiktavardžiai, kurie su priesagomis ar galūnėmis yra padaryti iš veiksmažodžių ir žymi daiktą (įnagį, ryką, prietaisą ar šiaip kokią priemonę), skirtą atlikti pamatiniu žodžiu pasakytam veiksmui“ pvz., LKŽ_e *neštuvai 1* įvardijami kaip „prietaisas kam nors nešti (ppr. dviejų žmonių nešamas)“, *rėžiklis* „rėžiamasis įrankis, rėžtukas“. Taigi vediniai, pavadinantys įvairius įrankius, prietaisus, mechanizmus reikalingi aktyviai žmogaus veiklai, o ne jo būsenoms nusakyti. Pamatiniai tokių vedinių žodžiai priklauso centrinei veiksmažodinės leksikos grupei – aktyvaus veiksmo veiksmažodžiams (Paulauskienė 1994, 77). Bendrinėje kalboje išskiriamos 36 priesagos įrankių pavadinimams sudaryti ir tiek pat priesagų tarminiams žodžiams išvesti (žr. LKG I 1965, 381–393; Keinys 1999, 44).

S. Keinio (2005, 34) teigimu, „įrankių pavadinimų darybos kategorijai priklausančių vedinių darybos reikšmė yra vienoda, nors pavadinamosios veiksmo atlikimo priemonės nėra vienodo sudėtingumo“. Remdamasis įrankių pavadinimų leksine reikšme, S. Keinys (2005) išskiria įnagių (padargai bei kt. nesudėtingi įrankiai), prietaisų (įvairūs prietaisai, įtaisai, aparatai), įrenginių (įrengimai, įrenginiai, mašinų ir mechanizmų pavadinimai), visų kitų veiksmo atlikimo priemonių pavadinimų grupes.

Įrankių pavadinimai, įvardijantys nevienodo sudėtingumo veiksmo atlikimo priemones, gali sudaryti DS eilę, pvz., *rėžiklis – 1 rėžtuvas 1*. LKŽ_e *rėžiklis* pateiktas reikšme „rėžiamasis įrankis, rėžtukas“, o *1 rėžtuvas 1* „įrankis, prietaisas kam rėžti, pjauti, įbrėžti“. Taigi šie žodžiai, priklausydami (iš dalies) skirtingoms įrankių pavadinimų grupėms, vis dėlto yra sinonimiški

priesagų *-tuvas* ir *-iklis* vediniai, pvz.: *Sakinimo režiams režti vartojami specialūs režtuvai su dozatoriais* (LKŽ_e); *Rėžiklis yr, atrėšiu stiklo* (LKŽ_e).

SŽ rasta 390 įrankių pavadinimų kategorijos darinių ir sudaryta 160 DS eilių. Įrankių pavadinimų DS analizavusi L. Aleknavičiūtė (2007) DŽ_e rado 353 darinius, priklausančius įrankių pavadinimų darybos kategorijai, ir sudarė 155 DS eiles. Taigi SŽ yra darinių, kurie neįtraukti į DŽ_e (2 pav.).

2 pav. Įrankių pavadinimų DS eilių ir darinių santykis

Įrankių pavadinimų DS eiles pagal įvairių darybos būdų santykiavimą galima suskirstyti į tokias grupes:

- sinonimiški priesagų vediniai;
- sinonimiški priesagų ir galūnių vediniai;

Leksinių sinonimų eilėse rasti 127 sinonimiškai santykiaujantys priesagų ir galūnių vediniai ir sudarytos 48 DS eilės, pvz., *užkišalas 1 – užkaištis 2 – užkyšis 1, skambalas 2 – 1 skambas 2, semtuvas 1 – sėmė* (žr. 2.5. priedą).

- DS eilės, kuriose yra dūrinių.

SŽ sudaryta DS eilių, kuriose yra dūriny / dūrinių, pvz., *kėliklis 1 – aukštikeltis* ir pan. Pagal DS narių darybos būdus, galima išskirti tris grupes (žr. 2.6. priedą): sinonimiškus priesagų vedinius ir dūrinius (sudaryta 15 DS eilių), galūnių vedinius ir dūrinius (1 DS eilė), priesagų, galūnių vedinius ir dūrinius (2 DS eilės).

2.2.1. Įrankių pavadinimų darybiniai sinonimai *Sinonimų žodyne*

Remiantis SŽ medžiaga, rasta 200 sinonimiškai santykiaujančių priesagų vedinių, sudarytos 85 DS eilės, kuriose esama 75 skirtingų priesagų kombinacijų (žr. 1.3. priedą). Priesagų gausa lemia vedinių įvairovę. Didesnių nei 5 DS eilių (priesagų *-tuvas* ir *-tas* vediniai) grupių nėra.

Priesaga *-tuvas* bendrinėje kalboje laikoma dariausia priesaga (žr. LKG I 1965; DLKG 2006; Keinys 1999). Šios priesagos vediniai žymi įnagius, prietaisus, mašinas bei jų dalis, indus, pvz., *siurbtuvas* I „prietaisas kam nors (dulkėms, skysčiui ir kt.) traukti, siurblys“, *koštuvas* „tam tikras su sieteliu indas ar skarulys kam nors košti, filtras“ ir kt. Kai kurie priesagos *-tuvas* vediniai gali žymėti apdarus, kūno dalis ir pan. (žr. DLKG 2006, 129).

Priesaga *-tas* yra trečioji pagal darumą (antroji – *-iklis*), savo forma primenanti neveikiamosios rūšies būtojo laiko dalyvius. Šio tipo vediniai žymi įnagius ar šiaip priemones (LKG I 1965, 383), pvz., *l gaubtas* I „lempos apdangalas“. S. Keinio (2005, 37) teigimu, priesagos *-tas* įrankių pavadinimų darybos tipas terminologijoje yra neaktyvus, nors vedinių skaičiumi jis yra ketvirtas.

Tai pačiai leksinių sinonimų eilei priklauso dvi DS eilės: *brokštuvas tarm.* žr. „brokštas“ – *brokštas tarm.* „medinis indas sviestui mušti, muštukė, brokštuvas“ ir *braukštuvas tarm.* – *braukštas tarm.* „medinis indas sviestui mušti, muštukė“. Šie tarminiai žodžiai sinonimiški reikšme „indas sviestui mušti, muštukė“. DS eilės nariai *brokštuvas* – *brokštas* remiasi pamatiniu veiksmažodžiu *2 brokšti* I „sviestą mušti“. Kitos DS eilė *braukštuvas* – *braukštas* nariai turėtų remtis veiksmažodžiu *braukšti* (?), nes įrankių pavadinimai daromi tik iš nepriešdėlinių veiksmažodžių. Galima daryti prielaidą, kad šios DS eilės nariai išvesti iš ištiktuko *braukšt*, skirto „staigiam veiksmui pažymėti“ (LKŽ_e). Žodis *braukštuvas* nei LKŽ_e nei DŽ_e nefiksuotas, nors į SŽ jis yra įtrauktas. LKŽ_e pateikia šio vedinio variantą *braukštuvis*, kuris minimas ir S. Ambrazo knygoje (1993, 181). Vadinasi, SŽ autorius pateikė egzistuojantį vedinio variantą, kurio nėra LKŽ_e ir DŽ_e. Abiejų DS porų nariai *braukštuvas* – *braukštas* ir *brokštuvas* – *brokštas* pasižymi dideliu sinonimiškumo laipsniu, sukeitus šiuos sinonimus vietomis nei žodžių junginių, nei sakinių prasmė iš esmės nepakinta, pvz.: *Supilk smetoną į brokštuvą / brokštą / braukštuvą / braukštą – mušim sviestą.*

Neatmestina galimybė, kad šios dvi DS poros gali sudaryti vieną eilę *brokštuvas // braukštuvas* – *brokštas // braukštas*. Visi vediniai išvesti iš pamatinio veiksmažodžio *brokšti*, tik žodžių *braukštuvas* ir *braukštas* daryboje išryškėja netipiška šaknies balsių kaita (*o // au*).

Brokštuvus // braukštuvus ir *brokštas // braukštas* yra darybiniai variantai, įeinantys į leksinių sinonimų eilę, pvz.: *Kaip tu sviestą muši, kad brokštas perdžiūvęs* (LKŽ_e).

Įrankių pavadinimų darybos kategorijai priklauso sinonimiški priesagų vediniai *plaktuvus 4* „kūjis“ – *plaktas 1* „didelis kūjis, pasėkelis“, pvz.: *Kalvis plaktu vilkui per liežiuvi, per liežiuvi ir išplojo* (LKŽ_e). Priesagos *-tuvas* vedinio *plaktuvus* vartojimo pavyzdžių šaltiniai nepateikia. DS eilės narių leksinė reikšmė nėra tapati – vedinio *plaktas* reikšmė konkretesnė, tačiau substitucija tarp šių DS neretai galima, pvz.: *Su plaktu / plaktuvu geležį ploja*.

DS eilę sudaro *rakintuvus* „prietaisas užraktui atrakinti be rakto“ – *raktas 1* „įrankis užraktui atrakinti ar užrakinti“, pvz.: *Broliai rado prie durų pamestą raktą, atrakino duris ir išbėgo iš namų, kiek neša kojos* (LKŽ_e). DS skiriasi semantiniiais atspalviais, todėl jie nepasižymi dideliu sinonimiškumo laipsniu, pvz.: *Įkišo raktą / rakintuvą į spyną ir atrakino* ir plg. *Su raktu / rakintuvu užrakink spyną*. Šią DS eilę praplečia bendrašaknis, iš priešdėlinio veiksmažodžio *atrakinti* išvestas vedinys *atrakinalas šnek.* „raktas, vitrikas“, savo reikšme artimesnis vediniui *rakintuvus*. Vedinių *atrakinalas* ir *rakintuvus* vartojimo pavyzdžių šaltiniuose nepateikiama.

2.2.2. Įrankių pavadinimų darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse

Įrankių pavadinimų darybos kategorijai priklauso LS eilė *užkamšalas 1* „kamštis, užkamštis, volė“ – *užkamštis* „užkamšalas“ (DŽ_e)²⁶ – *švindra tarm.* „kamštis“. Jos dominantė – daiktavardis *kamštis 1* „kuo kas užkemšama“ – apibūdina veiksmo atlikimo priemonę.

Darybinių sinonimų porą sudaro priesagų *-alas, -tis* vediniai *užkamšalas 1* „kamštis, užkamštis, volė“, pvz.: *Čiurlių gūžtos kabėjo lyg kokie užkamšalai* (LKŽ_e) ir *užkamštis* „užkamšalas“ (DŽ_e). Pastarojo vedinio vartojimo pavyzdžių šaltiniai nepateikia. Šios DS poros nariai yra tipiški įrankių pavadinimai. Šie priesagų vediniai įvardija įrankį, skirtą pamatiniu veiksmažodžiu *užkimšti* pasakytam veiksmui atlikti. G. Akelaitienės (1996, 12–13) tyrimai rodo, kad balsių <e/a> kaita dažniau funkcionuoja priesaginės darybos vardažodžiuose, ypač su priebalsinės priesagos *-t-* formantais (pvz., *-tis*: *užkamštis, kamštis*), o balsinių priesagos *-alas* (pvz., *užkamšalas*) vedinių su morfonema <e/a> visai mažai. Darybinių sinonimų leksinės reikšmės sutampa („kamštis,

²⁶ Pastaba. DS analizei vedinio *užkamštis* reikšmė paimta iš DŽ_e. Remtis LKŽ_e apibrėžtimi *užkamštis* žr. „užkamšalas 2“ būtų netikslu, nes *užkamšalas 2* įvardija „kaištį bet kokiai skylėi užkimšti, užkaištį“. Tarp žodžio *užkamšalas* reikšmių, pateiktų LKŽ_e: 1. „kamštis, užkamštis, volė“ ir 2. „kaištis bet kokiai skylėi užkimšti, užkaištis“, yra bendrų semantinių komponentų „įrankis užkimšti“, leidžiančių į vedinio *užkamštis* reikšmę įtraukti nuorodą „užkamšalas 1“, plg. *uždangalas 4 – uždangtis 4, užkišalas 1 – užkaištis 2* (žr. 1.3. priedą).

užkamšalas, volė“), todėl jie gali pakeisti vienas kitą įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Čiurlių gūžtos kabėjo lyg kokie užkamšalai / užkamščiai*. DS eilę praplečia bendrašaknis iš veiksmažodžio *kimšti* išvestas vedinys *kamštis 1*, kuris LKŽ_e turi „kuo kas užkemšama“ reikšmę, pvz.: *Išmetė kamštį, ir išbėgo visa bačka spirito* (LKŽ_e). Priesagos *-tis* vedinio *kamštis 1* leksinė reikšmė sutampa su DS eilės narių reikšmėmis, todėl substitucija tarp bendrašaknių sinonimų galima, pvz.: *Išmetė kamštį / užkamšalą / užkamštį, ir išbėgo visa bačka spirito*. Į leksinių sinonimų eilę įtrauktas artimareikšmis daiktavardis *švindra tarm.* priskiriamas nevisuotinei leksikai. Ši tarmybė su kitais DS eilės nariais sinonimiška „kuo kas užkemšama, kamščio“ reikšme, pvz.: *Užkišk butelį švindra, kad žibalas neišsipiltų* (LKŽ_e), todėl šios leksinių sinonimų eilės nariai gali pakeisti vienas kitą įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Užkišk butelį švindra / kamščiu / užkamšalu / užkamščiu, kad žibalas neišsipiltų*.

LKŽ_e (dalis naujų į SŽ neįtrauktų žodžių užfiksuota ir DŽ_e) rasta ir daugiau žodžių, kurių reikšmės leistų juos įtraukti į šią aptariamą LS eilę (žr. 3.2. priedą): *kaištis* 4* „kamštis, volė“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *kamšalas* 1* „kas kuo prikemšama, užkemšama; prasti daiktai“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *kamša* 3* „kamšalas“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *kamšas* 1* „kamšalas, kamštis“ (LKŽ_e) – *kištas* 1* „kamštis“ (LKŽ_e) – *spaudalas* 1* „kamštis“ (LKŽ_e) – *1 statinys* 6* „volė statinei užkimšti“ (LKŽ_e) – *užkaištis* 6* „kamštis, kyštis“ (LKŽ_e, DŽ_e) // *užkyštis* 4* žr. „užkyšis 6“ (LKŽ_e) – *užkamša* 1* žr. „užkamšalas 1“ (LKŽ_e) – *užkišeklis* 2* žr. „užkyšis 6“ (LKŽ_e) – *užkištukas* 4* žr. „užkyšis 6“ (LKŽ_e) – *užkyšis* 6* „kamštis, volė“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *1 vola* 1* žr. „1 volė 1“ (LKŽ_e) – *1 volė* 1* „apvalus medinis kamštis alaus statinei užkimšti“ (LKŽ_e, DŽ_e).

SŽ pateiktos leksinių sinonimų eilės darybiniais sinonimais galima laikyti šiuos į LKŽ_e, DŽ_e įtrauktus vedinius. Pavyzdžiui, į SŽ neįtraukti priesagos *-alas* ir galūnių *-as*, *-a* vediniai *kamšalas* 1* „kas kuo prikemšama, užkemšama; prasti daiktai“ – *kamšas* 1* „kamšalas, kamštis“ – *kamša* 3* „kamšalas“ yra žodyne fiksuoto darinio *kamštis 1* darybiniai sinonimai. SŽ nefiksuoto darinio *užkamša* 1* žr. „užkamšalas 1“ leksinė reikšmė leidžia jį laikyti žodyne fiksuotų vedinių *užkamšalas 1* – *užkamštis* darybinio sinonimu. Tris naujas DS eiles sudaro SŽ nefiksuoti, bet į LKŽ_e, DŽ_e įtraukti šie vediniai: *užkaištis* 6* „kamštis, kyštis“ // *užkyštis* 4* žr. „užkyšis 6“ – *užkišeklis* 2* žr. „užkyšis 6“ – *užkištukas* 4* žr. „užkyšis 6“ – *užkyšis* 6* „kamštis, volė“, *kaištis* 4* „kamštis, volė“ – *kištas* „kamštis“ ir *1 volė* 1* „apvalus medinis kamštis alaus statinei užkimšti“ – *1 vola* 1* žr. „1 volė 1“.

Sinonimiški įrankių pavadinimų priesagų *-alas*, *-tis* ir galūnių *-as*, *-a* vediniai *kamšalas* 1* „kas kuo prikemšama, užkemšama; prasti daiktai“ – *kamštis 1* „kuo kas užkemšama“ – *kamšas* 1*

„kamšalas, kamštis“ – *kamša** 3 „kamšalas“ sinonimiški „kas kuo užkemšama, prikemšama“ leksine reikšme, pvz.: *Duok kokį kamšalą čia skylėi lange užgriūst* (LKŽ_e); *Kamštį ištraukti* (DŽ_e); *Negera kamša, kad langai apšalę* (LKŽ_e). Vedinio *kamšalas 1* antroji apibrėžties dalis („prasti daiktai“) yra konkretesnė, siauresnė nei pirmoji „kas kuo prikemšama, užkemšama“. Galima daryti prielaidą, kad taip kristalizuojasi (arba jau yra atsiradusi) kita šio žodžio reikšmė. DŽ_e vienareikšmis darinys *kamšalas* turi pažymą *tech.*, rodančią, kad šis terminas priklauso technikos, technologijų sričiai. Jis įvardija izoliavimo medžiagą, priemonę, pvz.: *Pakulų, veltinio, gumos kamšalas* (DŽ_e). Su priesaga *-alas* įrankių pavadinimų padaryta nedaug, nors bendrinėje kalboje jų nemažai vartojama. S. Keinio (2005, 38) teigimu, su šia priesaga padaryta 12 skirtingų vedinių terminų. Be pagrindinių darybos formantų (priesagų ir galūnių), darybinių sinonimų eilės nariai skiriasi ir šalutine darybos priemone – šaknies balsių <e/a> kaita. Vediniai yra išvesti iš veiksmažodžio *kimšti* (*kemša*), pvz.: *kamšalas 1*, *kamšas* ir kt. Nors visos DS eilės *kamšalas 1 – kamštis 1 – kamšas – kamša 3* narių leksinės reikšmės yra tapačios, substitucija tarp DS eilės narių ir technikos termino *kamšalas* ne visuose kontekstuose galima, nes pastarasis žodis turi ribotą vartojimo sferą, pvz.: *Negera (-as) kamša / kamšas / kamšalas / kamštis, kad langai apšalę*.

Jau aptartoji DS eilė *užkamšalas 1* „kamštis, užkamštis, volė“ ir *užkamštis* „užkamšalas“ gali būti pratęsiama SŽ nefiksuotu dariniu *užkamša** 1 žr. „užkamšalas 1“ (dėl šios DS eilės reikšmių pasirinkimo žr. 26 išnašą). Nors naujasis DS eilės narys *užkamša 1* yra tipiškas įrankių pavadinimų darybos kategorijos galūnės *-a* vedinys, padarytas iš priešdėlinio veiksmažodžio *užkimšti* su šaknies balsių <e/a> kaita (plg. *įmova, įtvara, užvarta* ir pan., žr. LKG I 1965, 395), DŽ_e „užkamšalo“ reikšmė nėra pateikta. DŽ_e fiksuojama šio žodžio reikšmė pavadina ne įrankį, o „užsikimšusią vietą“, pvz.: *Ledų užkamša upėje* (DŽ_e). Priesagų *-alas* ir *-tis* vedinių *užkamšalas 1 – užkamštis* DS eilę galima papildyti galūnės *-a* vediniu *užkamša** 1 žr. „užkamšalas 1“ – visi darybiniais sinonimais laikytini dariniai gali vienas kitą pakeisti tekste, nekeisdami konteksto prasmės, pvz.: *Čiurlių gūžtos kabėjo lyg kokie (-os) užkamšalai / užkamščiai / užkamšos*.

Gausi DS eilė galėtų būti sudaryta įtraukus į SŽ įrankių pavadinimus žyminčius veiksmažodžio *užkišti* priesagų ir galūnių vedinius, užfiksuotus LKŽ_e ir DŽ_e. Priesagų vediniai *užkaištis** 6 „kamštis, kyštis“ // *užkyštis** 4 žr. „užkyšis 6“ – *užkišeklis** 2 žr. „užkyšis 6“ – *užkištukas** 4 žr. „užkyšis 6“ ir galūnės vedinys *užkyšis** 6 „kamštis, volė“ sudaro DS eilę tapačia „kamščio, volės“ reikšme (trys vediniai turi nuorodas į tą patį žodį – galūnės *-is* vedinį *užkyšis*), pvz.: *Lyg koks skylės užkaištis* (LKŽ_e); *Nepamesk užkišeklio, nebūs su kuo butelkos užkišti* (LKŽ_e);

Žmogus, kur geria degtinę, tai ir užkištuką nuo degtinės aplaižo (LKŽ_e). Vedinio užkaištis 6 „kamštis, kyštis“ (pagal DS reikšmę labiau tiktų DŽ_e pateikta užkaištis 3 „volė, kamštis“ definicija) reikšmė yra platesnė nei visos DS eilės narių reikšmės, tačiau LKŽ_e po ženklo, dedamo reikšmių atspalviams skirti, dar pateikta viena šio vedinio reikšmė „statinės volė, volelė“ (vartojimo pavyzdžių šaltiniai nepateikia), leidžianti priesagos *-tis* vedinį užkaištis 6 ir likusius DS eilės narius keisti įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Butelką užkišam su užkyšiu / užkišekliu / užkištuku / užkyščiu / užkaiščiu*. Lyginant šią DS eilę su visomis anksčiau aptartomis DS eilėmis, darybinių sinonimų reikšmės, kuriose įtrauktas žodis „volė“²⁷, yra konkretesnės, apibūdina tam tikros formos, medžiagos ir paskirties kamštį. Nors galūnės vedinio užkyšis reikšmė DŽ_e („kuolelis kam užkimšti, kamštis“) yra daug platesnė nei LKŽ_e („kamštis, volė“), tačiau abiejuose žodynuose pateiktas tas pats vartojimo pavyzdys: *Užkyšis prastas buvo – gira nuveso*. Šis pavyzdys labiau tinka įrankiams, skirtiems užkimšti alaus butelį, statinę (žr. DS eilę *1 volė 1 – 1 vola 1*). Šioje DS eilėje rasta darybinių variantų užkaištis 6 „kamštis, kyštis“ ir užkyštis 4 žr. „užkyšis 6“, t. y. tos pačios priesagos *-tis* vedinių, besiskiriančių šaknies balsiu. Darinys užkyštis nuo pamatinio žodžio skiriasi šaknies balsio ilgumu. G. Akelaitienės (1996, 26) teigimu, priesaginės darybos vardažodžių su <i/ī> tipo morfonemomis nėra daug. Darybos opozicijoje veiksmazodis (*užkišti*) → vardažodis (*užkaištis*) morfonologinė diftongizacija²⁸ retesnė. „Lūžtančio pakilimo“ arba <i/ai> tipo morfonemomis vadinami tokie darybos opozicijoje susiformavę vienetai, kai pamatinio kamieno ne žemutinio pakilimo balsis kaitaliojasi su fonemų junginiu (dvibalsiu), kurį sudaro žemutinio (ar aukšutinio) pakilimo balsiai (ten pat, 29–31). Darybiniai variantai gali pakeisti vienas kitą įvairiuose kontekstuose, nepakeisdami nei žodžių junginių, nei sakinių prasmės, pvz.: *Pirm supylimo sulčių indus gerai su siera išrūkyti, o anas supylus skylę pridengti su drūktgaliu užkyščio / užkaiščio*.

Darybinių sinonimų porą sudaro SŽ nefiksuoti bendrašakniai priesagų *-tis, -tas* vediniai *kaištis* 4* „kamštis, volė“ – *kištas** „kamštis“, išvesti iš nepriešdėlinio veiksmazodžio *kišti*. Darinių leksinės reikšmės sutampa, todėl substitucija tarp šių vedinių galima, pvz.: *Vaikai, kur padėjot uzbono kaištį / kištą?*

Dar vieną DS porą sudaro SŽ nefiksuoti galūnių *-ė, -a* vediniai *1 volė 1* „apvalus medinis kamštis alaus statinei užkimšti“ – *1 vola 1* žr. „1 volė 1“, išvesti iš nepriešdėlinio veiksmazodžio *velti* (Skardžius 1996, 72). Balsių <e/o> kaita žodžių darybos lygmenyje funkcionuoja retai, plg.

²⁷ *1 volė 1* „apvalus medinis kamštis alaus statinei užkimšti“ (LKŽ_e).

²⁸ *Diftongizacija* (dvibalsėjimas) – balsio kokybės keitimasis ir jo virtimas dvibalsiu (žr. Gaivenis, Keinys 1990, 52).

sudera ir *sandoris*, *išmeta* ir *išmota* (žr. Akelaitienė 1996, 14). DS sinonimiški tapačia leksine „apvalaus medinio kamščio alaus statinei užkimšti“ reikšme, todėl šiuos DS galima pakeisti vieną kitu įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Alus išmušė volq / volę iš bačkos, ir radom visai dyką bačką*.

Apibendrinant įrankių pavadinimų leksinių sinonimų eilėje susidariusias DS eiles, galima daryti išvadą, kad kai kurios iš jų, pavyzdžiui, *1 volė 1 – 1 vola 1* ar *užkaištis 6 – užkišeklis 2 – užkištukas 4 – užkyštis 4 – užkyšis 6* skiriasi reikšmės atspalviais – kartais aptariamais įrankių pavadinimai įvardija siauresnę vartojimo sritį: kamščiai užkemša indus (butelius, statines, ąsočius ir kt.), skirtus skysčiams laikyti. Platesnės „kas kuo užkemšama, prikemšama“ reikšmės DS eilės nariai, pavyzdžiui, *kamšalas 1 – kamštis 1 – kamšas – kamša 3* gali sinonimiškai santykiauti su siauresnės reikšmės darybinių sinonimų eilių nariais, plg. *Kamštj / volę / volq / užkaištj / užkišeklj / užkištuką / užkyštj / užkyšj ištraukti; Kai ištraukiau volę / kamšalą / kamštj / kamšą – tai kaip duos alus!* ir pan. Leksinių sinonimų eilės narių semantinis artimumas leidžia juos sukeisti įvairiuose kontekstuose, plg. *Išmetė kamštj / užkamšalą / užkamštj / švindrą / kaištj / kamšalą / kamšą / spaudalą / statinį / užkaištj / užkišeklj / užkištuką / užkyštj / užkyšj / užkamšą / volą / volę, ir išbėgo visa bačka spirito*.

2.2.3. Galimi Antano Lyberio *Sinonimų žodyno* papildymai

Į SŽ siūloma įtraukti 697 įrankius įvardijančius žodžius, fiksuotus LKŽ_e ir / ar DŽ_e, kurie galėtų pratęsti leksinių ir darybinių sinonimų eiles. Įtraukus į leksinių sinonimų eiles naujų narių, kuriose sinonimiškai santykiauja įrankių pavadinimų priesagų vediniai, pailgėtų 66 leksinių sinonimų eilės, 94 DS eilės ir susidarytų 104 naujos DS eilės (žr. 2 lentelę). Pavyzdžiui, tapačią leksinę „baltos į lovą klojamos marškos, drobulės“ reikšmę turinčius darybinius sinonimus *paklodė 1 – paklotė 1* gali pratęsti SŽ nefiksuoti, bet LKŽ_e rasti sinonimiški priesagų *-da, -das, -kšė, -tuvė* vediniai *pakloda** žr. „paklodė 1“ – *1 pakloda* 9* „paklodė (lovos)“ – *paklokšė** „prasta, netikusi paklodė“ – *paklotuvė* 1* „paklodė“ (žr. 3.2. priedą). Iš šios DS eilės papildomais semantiniiais komponentais išsiskiria vedinys *paklokšė* – juo įvardijami pavadinamo įrankio požymiai (*prasta, netikusi*), kartu išreiškiamas ir pejoratyvinis kalbėtojo vertinimas, pvz.: *Kokia čia paklokšė?! (LKŽ_e)* plg. *Paklodės buvo baltos kaip sniegas (LKŽ_e)*. Kiti darybinių sinonimų eilės nariai nei stilistinių, nei emocinių pažymų neturi. Substitucija tarp stilistiškai nežymėtų DS eilės narių galima, pvz.: *Paklotė / paklodė / pakloda / pakloda / paklotuvė balta tai tik švariam žmogui*.

Neigiamai konototas vedinys *paklokšė*, įkeltas į konkretų kontekstą, gali pakeisti prasmę ar iš dalies būti nelogiškas, pvz.: *Paklokšė balta tai tik švariam žmogui*. Žodžių junginyje **balta paklokšė* išvelgiamas loginis prieštaravimas – paklodė negali būti vienu metu *prasta, netikusi* ir *balta*. Kadangi likę DS eilės nariai aiškinami dominante *paklodė 1*, t. y. tiesiogiai turi nuorodas į ją, semantinis „baltos spalvos“ komponentas yra ne tik definicijose, bet ir tiesiogiai įvardytas konkrečiame kontekste. Vadinasi, darinys *paklokšė* yra artimareikšmis, o dėl riboto leksinio junglumo kitus DS eilės narius gali pakeisti ne visuose kontekstuose.

Sudarytos 104 naujos DS eilės, iš jų – 78, į kurių sudėtį įeina SŽ fiksuotas žodis, likusiųjų 26 DS eilių nariai rasti tik LKŽ_e ir / ar DŽ_e. SŽ pateikta tokia leksinių sinonimų eilė: *paklodė 1* „balta į lovą klojama marška, drobulė“ – *paklotė 1* žr. „paklodė“ – *drobulė 3* „į lovą klojamoji paklodė“ – *marška 1* „paklodė“ – *patiesalas 2* „plati marška“ – *1 pala 3* „drobulė, paklodė (papr. prasta), skraistė“. Į ją neįtraukti priesagos *-alas* vedinio *patiesalas 2* „plati marška“ darybiniai sinonimai *patiestuvai* 1* žr. „patiestuvė“ – *patiestuvė** „patiesalas, paklodė“ – *patiesas* 1* „kas patiesiama, paklojama, paklodė“. Stilistiškai neutralūs DS eilės nariai sinonimiški „kas patiesiama, paklojama, paklodės“ reikšme ir gali vienas kitą pakeisti įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Ant patiesalo / patiestuvo / patiestuvės / patieso prieš saulę rugelius džiovinam*.

LS eilės, kurias papildo bent vienas žodis (leksinis sinonimas), neįtrauktas į SŽ	66
SŽ nefiksuotais dariniais pratęsta DS eilių	94
DS eilės, sudarytos tik iš naujų LKŽ _e ir / ar DŽ _e rastų darinių	26
DS eilės, į kurių sudėtį įeina SŽ fiksuotas darinys	78
Bendras naujų DS eilių skaičius	104
Į SŽ siūlomi įtraukti nauji žodžiai	697

2 lentelė. Galimi A. Lyberio „Sinonimų žodyno“ įrankių pavadinimų papildymai

Į SŽ siūloma įtraukti ir tokių leksikos vienetų, kurie neįeina į DS eiles, pvz., *drobulpalaikė** „prasta, nusidėvėjusi drobulė (paklodė)“ (LKŽ_e), *marškonė* 1* „paklodė, marška“ (LKŽ_e) galėtų papildyti SŽ pateiktą leksinių sinonimų eilę *paklodė 1 – paklotė 1 – drobulė 3 –*

marška 1 – patiesalas 2 – 1 pala 3. Visi leksinių sinonimų eilės nariai (fiksiuoti ir nefiksiuoti SŽ) turi tapačią leksinę reikšmę, t. y. pavadina „į lovą klojamą drobulę, maršką“, tačiau sinonimai *1 pala 3, paklokšė* ir *drobulpalaike* skiriasi šalutiniais semantiniais komponentais, apibūdinančiais pavadinamo dalyko savitus požymius (*prasta, netikusi, nusidėvėjusi*). Neigiamą kalbėtojo vertinimą išreiškia dūrinys *drobulpalaike* ir priesagos *-kšė* vedinys *paklokšė*. Nors šalia šių sinonimų stilistinės pažymos žodynuose nefiksuojamos, substitucija tarp jų ir visos LS eilės narių ne visuose kontekstuose galima, pvz.: *Ir apklojo jį balta paklotuve / ^xpaklokše / ^xdrobulpalaike*. Taigi reikšmės atspalviais besiskiriantys LS ne visada gali pakeisti neutraliuosius sinonimus, tačiau yra kontekstų, kuriuose skiriamieji komponentai neutralizuojami, pvz.: *Taip nusigyvenusi ta Petrienė, kad nė drobulėlės / drobulpalaike / paklokšės lovo[je] nematyti*.

Kaip minėta, naujas DS eiles gali sudaryti ir vien nauji, į SŽ siūlomi įtraukti dariniai. Tokių DS eilių yra trigubai mažiau nei tų, į kurias įeina darinys, fiksuotas SŽ. Į gausią LS eilę, kurios dominantė – daiktavardis *burna 1* „tuštuma tarp lūpų ir gerklės“, įtraukti šie sinonimai: *nasrai 2 menk. – prusnos 2 menk. – valgomoji 1 šnek. – ėdamoji niek. – ėdmenys 1 niek. – ėstuvai niek. – srėbtuvai niek. – putralakė niek. – putralaižė niek. – putrasrėbė niek. – barštinė 2 niek. – dantskylė niek. – marmūzė niek. – sproklė 3 niek. – 1 terlė 3 niek. – vėplė 2 niek. – 1 žioplė 1 niek. – blerbėtuvai tarm., niek. – marmolai tarm., niek. – maukė 3 tarm., niek. – murzė tarm., niek. – muturzė 3 tarm., niek. – vambra 1 tarm., niek. – vampla 1 tarm., niek. – vaurė tarm., niek. – vebros tarm., niek. – vėpėlė tarm., niek. – vepšlos tarm., niek. – žabtai 2 tarm., niek.* Leksinių sinonimų eilę galėtų papildyti LKŽ_e rasti darybiniai sinonimai *burnyna* menk.* „burna, veidas“ – *burniščia* menk.* „burna (veidas)“. Su deminutyvinėmis, menkinamąjį atspalvį turinčiomis priesagomis *-yna* ir *-iščia* padaryti vediniai *burnyna – burniščia* yra semantiškai ir stilistiškai tapatūs, t. y. menkinamai pavadina „burną, veidą“, pvz.: *Burnyna / burniščia didžiausia kap kašelė*.

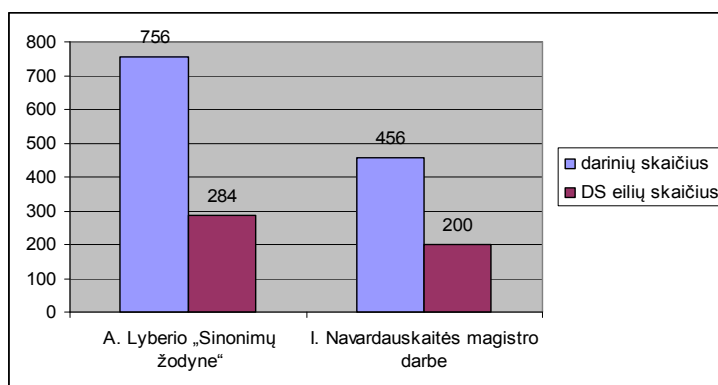
2.3. Veikėjų ir veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse

Veikėjų ir veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimai išvesti iš veiksmažodžių. Tai daiktavardžiai, kurie padaryti priesaginiu ar galūniniu darybos būdu ir žymi pamatiniu žodžiu pasakyto veiksmo atlikėją (paprastai gyvą būtybę, dažniausiai – asmenį) (žr. LKG I 1965, 317; DLKG 2006, 104; Keinys 1999, 41), pvz., *žvejys – žvejoklis – žvejonis* „kas žvejoja“; *sargas – sergėtojas* „kas sergi, saugo“ ir t. t.

Siekiant tam tikru būdu charakterizuoti asmenį, būtybę ar net daiktą, iškeliamos jiems būdingos (dažniausiai neigiamos), su koku nors veiksmu susijusios ypatybės, pvz. *rėksnys – rėklis – rėkūnas* „kas rėkia, šaukia“. Pastarosios rūšies vediniai gramatikose (žr. LKŽ I, DLKG) vadinami veiksmožodinės ypatybės turėtojų terminu. S. Keinys (1999, 41) pažymi, kad „darybos atžvilgiu tos grupės yra visai artimos, dalis jų vedinių daroma su tomis pat priesagomis“. Taigi ir šiame darbe veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimai analizuojami kartu.

Veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimams sudaryti vartojama apie 150 priesagų (apie 100 priesagų vedinių – tarmėse, apie penkiasdešimt – bendrinėje kalboje) (žr. LKG I 1965, 317–337). „Tai viena priesagingiausių darybos klasių“, – teigia S. Keinys (1999, 41).

SŽ rasti 756 veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimų dariniai ir sudarytos 284 DS eilės. Išsamiai ši daiktavardžių kategorija analizuota I. Navardauskaitės (2004) magistro darbe. Tyrinėtoja iš DŽ₄ surinko 456 veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimus, sudarė 200 DS eilių (3 pav.). Taigi SŽ rasta darinių, kurie neįtraukti į DŽ₄.

3 pav. Veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimų DS eilių ir darinių santykis

Analizuojant veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimus, galima išskirti penkias grupes:

- sinonimiškus priesagų vedinius;
- sinonimiškus galūnių vedinius (žr. 2.7. priedą);
- sinonimiškus priesagų ir galūnių vedinius;
- DS eiles, kuriose yra dūrinys / dūrinių (t. y. priesagų vediniai ir dūriniai; galūnių vediniai ir dūriniai; priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai) (žr. 2.8. priedą).

Darybinių sinonimų eilėse dominuoja priesagų vediniai (382) – iš jų sudarytos 139 DS eilės (žr. 1.4. priedą). Dėl darybos afiksų gausos, didelių DS grupių šioje kategorijoje nėra. Keturios DS eilės sudarytos su priesagomis *-lys* ir *-la*. SŽ rasti priesagų *-lys* ir *-la* vediniai (*krioklys* – *kriokla*, *pamplys* – *pampla*, *vamplys* – *vampla*, *vėplys* – *vėpla*) pavadina asmenis ar veiksmožodinės ypatybės turėtojus, kurie charakterizuojami neigiamai, t. y. turi menkinamąją reikšmę. Priesagos *-la* vediniai yra vadinamieji bendrosios giminės daiktavardžiai, o priesaga *-lys*, *-ė* turi vyriškąją ir moteriškąją giminę.

Šiai darybos kategorijai priklausantys priesagų vediniai 3 *krioklys* 1 *tarm.* – *kriokla* 1 *menk.* sinonimiški tapačia „kas verkia, kriokia“ reikšme, pvz.: *Tas mūsų vaikas didelis kriokla* – *krioka* ir *krioka* (LKŽ_e). Vediniai pasižymi dideliu sinonimiškumo laipsniu, nes su priesagomis *-la*, *-lys* sudaromi tapačią neigiamą stilistinę konotaciją turintys žodžiai (nors žodis 1 *krioklys* 3 pažymos *menk.* ir neturi). Leksinės ir darybinės reikšmės tapatumas (pavadinami veiksmožodinės ypatybės turėtojais) leidžia vedinius sukeisti vietomis įvairiuose kontekstuose, nežiūrint į tai, kad keičiama ir giminė (vyriškoji keičiama į bendrąją), pvz.: *Tas vaikas toks kriokla / krioklys, kad par dienas dantų neuždaro.*

Bendrašakniai priesagų vediniai 2 *pamplys* 1 *šnek.* „storulis, pilvūzas, neūžauga“ ir 2 *pampla* 1 *tarm.* „neaukštas, pilvotas žmogus; gyvulys su išvirtusiu, dideliu pilvu“ sinonimiški artima leksine reikšme „kas storas, drūtas, pilvotas“, pvz.: *Tokių pamplių pilnos pasuolės mėtosi* (LKŽ_e); *Strugas (trumpas), storas žmogus, žmona vadinas pampla* (LKŽ_e). Tarminis žodis 2 *pampla* 1 yra platesnės reikšmės nei kitas DS eilės narys, nes menkinamai gali pavadinti ne tik žmogų, bet ir gyvulį, pvz.: *Mūsų paršeliai tikri pamplos – didžiausiais pilvais* (LKŽ_e). Nors vieno DS poros nario leksinė reikšmė šiek tiek platesnė, tačiau vedinius sukeitus vietomis daugeliu atvejų žodžių junginių, sakinių prasmė nepakistų, pvz.: *Tam pamplai / pampliui sunku eiti, jo didelis pilvas; Žiūrėk, koks pamplys / pampla ateina!*

Veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimai, kaip minėta, daromi iš veiksmožodžių. DLKG (2006) teigiama, kad „priesagos *-lys*, *-ė* (taip pat ir *-la*) vediniai paprastai daromi iš pirminių nepriešdėlinių veiksmožodžių: veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimai – iš intranzityvinių (nepriešdėlinių ir nepriesaginių), veikėjų pavadinimai – iš tranzityvinių“ (DLKG 2006, 107). Tačiau neatmestina galimybė, kad vediniai gali būti padaryti ir iš ištiktukų, nes įžvelgiamas ryšys su garsus žyminčiais veiksmožodžiais, pvz., *vėplys*, *vėpla* (: vėpt; vėpti), *krioklys*,

kriokla (: kriokt; kriokti), nes charakterizuojami asmenys „<...> pagal jų kalbėjimą ar šiaip kokį sukeliama garsą“ (LKG I 1965, 321).

Sinonimiškų šios daiktavardžių kategorijos priesagų ir galūnių vedinių SŽ rasta 281, sudarytos 109 DS eilės (iš jų – 23 su priesaga *-ėlis*, *-ė* ir galūne *-a*), pvz., *išdvėsėlis* – *išdvasa*, *išgaišėlis* – *išgaiša* 3 (žr. 1.5. priedą). Priesaga *-ėlis*, *-ė* yra „ryškioji veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų priesaga, savo darumu žymiai pralenkianti visas kitas šios rūšies vedinių priesagas“ (DLKG 2006, 105). Kaip minėta, priesagos *-lys*, *-la* žymi asmenis ar veiksmažodinės ypatybės turėtojus ir turi menkinamąją reikšmę. Sinonimiški priesagos *-ėlis*, *-ė* ir galūnės *-a* vediniai taip pat yra menkinamosios reikšmės, pvz., *sudžiūvėlis* 1 „kas sudžiūvęs, liesas“ – *sandžiūva* „sudžiūvėlis“. Galūnės *-a* vediniai (kaip ir priesagos *-la*) – vadinamosios bendrosios giminės daiktavardžiai.

Darybiniai sinonimai *pasiaubėlis* 1 tarm. „išdykėlis, pabalda, padauža, palaidūnas, peštukas“ – *pasiauba* 4 tarm. „padauža, išdykėlis, triukšmadarys“ sinonimiški „išdykėlio, padaužos, triukšmadario, peštuko“ reikšmė, pvz.: *Domininkienė melagė boba, liežuvininkė ir pasiaubėlė pasiotusi* (LKŽ_e). Vedinio *pasiauba* 4 tarm. vartojimo pavyzdžių šaltiniuose nepateikta. Tarminiai vediniai išvesti iš priešdėlinio intransyvinio veiksmažodžio *pasiaubti* 1, kurio reikšmė „kurį laiką siautėti“. Dėl reikšmių ir stilistinio atspalvio panašumo vedinių pakeitimas įvairiuose kontekstuose yra įmanomas, pvz.: *Domininkienė melagė boba, liežuvininkė ir pasiaubėlė / pasiauba pasiotusi*.

2.4. Veiksmažodžių abstraktų darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse

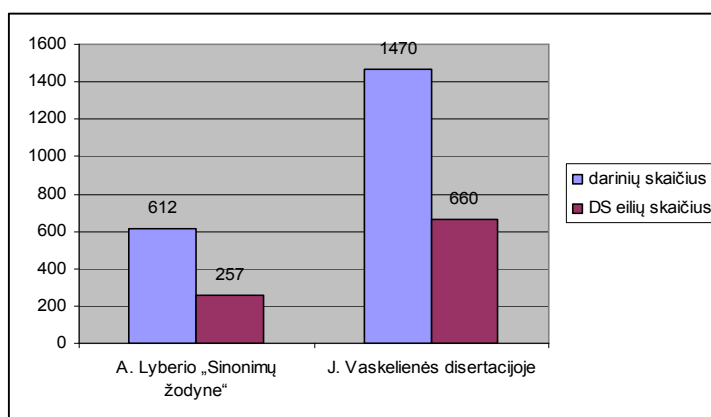
Paskutinė daiktavardžių kategorijos grupė, analizuojama šiame darbe, tai veiksmažodžių abstraktai (arba veiksmų pavadinimai). „Veiksmažodžių abstraktai yra didelė, specifinė daiktavardžių klasės dalis“ (Vaskelienė 2000, 42), nes bendras šių vedinių, padarytų su įvairiomis priesagomis ir galūnėmis, skaičius pralenkia lietuvių kalboje vartojamų veiksmažodžių skaičių (žr. DLKG 2006, 94). Tokie daiktavardžiai reiškia veiksmą ar būseną, pvz., *ilgesys*, *pasakymas*, *prigimimas* ir pan.

S. Keinio (1999, 39) teigimu (plg. Paulauskienė 1994, 75), kiekvienas veiksmažodis turi ir juo reiškiamo veiksmo įvardijimą daiktavardžiu, kuris daugiau ar mažiau gali skirtis savo reikšme. Bendrinėje kalboje ne visi šios grupės vediniai turi gryną veiksmo reikšmę, kartais veiksmo reikšmė pakeičiama konkretesnėmis leksinėmis reikšmėmis. S. Ambrazas (1993, 20) išskiria dvi konkretėjimo proceso kryptis: 1. veiksmo pavadinimai leksikalizuojasi, virsta tam tikros srities

terminu, pvz., darinys *sukinys* 8, 9 reikšmėmis tampa geometrijos („kūnas, gaunamas sukant figūrą apie kokią nors ašį“), fizikos („elementariosios dalelės savasis judesio kiekio momentas“) terminais; 2. veiksmo pavadinimas pereina į kurią nors kitą veiksmožodinių daiktavardžių darybos kategoriją (veiksmo rezultato, veikėjo, įrankio ar veiksmo vietos), pvz., *kalėjimas* reiškia veiksmo vietą „namai laikyti asmenims, kuriems atimta laisvė“ ir veiksmą „buvimas uždaryto tokiuose namuose“. Todėl šis vedinys (antrąja reikšme) formaliai gali būti laikomas ir vietos, ir veiksmo pavadinimu, nes LKG I (1965, 289) *kalėjimas* 2 pateiktas prie abstraktų, įgijusių konkretesnes reikšmes.

Veiksmų pavadinimai bendrinėje kalboje sudaromi su 47 priesagomis, o tarmėse pavartojama žodžių, išvestų su dar 21 priesaga (žr. Ambrazas 1993, 20; LKG I 1965, 289–302; DLKG 2006, 94–99; Keinys 1999, 39).

Šios kategorijos darinių SŽ rasta 612 ir sudarytos 257 DS eilės. Veiksmožodžių abstraktų darybinius sinonimus išsamiai nagrinėjo J. Vaskelienė (1998b) disertacijoje. Ji išnagrinėjo 660 sinonimiškų veiksmožodžių abstraktų DS eilių, rado 1470 darinių. SŽ rasta apie 2,5 karto mažiau darinių (42 procentai) ir DS eilių (39 procentai) negu J. Vaskelienės disertacijoje (4 pav.). Taigi ne visi *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne* rasti DS yra įtraukti į leksinių sinonimų eiles.

4 pav. Veiksmožodžių abstraktų darinių ir DS eilių santykis

Veiksmų pavadinimų DS eiles pagal įvairių darybos būdų santykiavimą galima suskirstyti į tokias grupes:

- sinonimiški priesagų vediniai (žr. 2.9. priedą);
- sinonimiški galūnių vediniai (žr. 2.10. priedą);
- sinonimiški priesagų ir galūnių vediniai;

- DS eilės, kuriose yra dūrinys / dūrinių (priesagų vediniai ir dūriniai; priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai) (žr. 2.11. priedą).

Sinonimiški skirtingų darybos būdų – priesagų ir galūnių – vedinių yra labai daug, nes priesagų ir galūnių vedinių santykis su pamatiniais veiksmažodžiais neretai mažai kuo skiriasi – abiejų rūšių vediniais daiktavardiškai pavadinamas pagrindiniu veiksmažodžiu išreikštas veiksmas ar būsena (plg. LKG I 1965, 253). Veiksmažodžių abstraktų kategorijai priklausančių priesagų ir galūnių vedinių SŽ rasta 392 ir sudarytos 158 DS eilės (žr. 1.6. priedą). Daugiausia (22 DS eilės) vedinių sudaryta su priesaga *-imas* ir galūne *-a*.

Priesaga *-imas* pagal savo darumą užima pirmąją vietą tarp priesagų ir galūnių afiksų, kurie lietuvių bendrinėje kalboje yra vartojami veiksmažodžių abstraktams daryti (LKG I 1965, 289). Šios priesagos vediniai vartojami labai aiškiai ir gryna veiksmo (ar būsenos) reikšme, pvz., *gyvenimas*, *ap(si)rengimas*, *praradimas*, *nujautimas* ir pan.

Galūnė *-a* yra pati darioji, su kuria daugiausia sudaryta ir veiksmažodžių abstraktų. Nors savo reikšme šios galūnės abstraktai mažai kuo skiriasi nuo priesagų *-imas* / *-ymas* vedinių, tačiau analizuojant santykiaujančių vedinių semantiką, matyti, kad šios galūnės vediniai kartais įgyja specialesnes, konkretesnes reikšmes negu jų bendrašakniai su priesagomis *-imas* / *-ymas* padaryti sinonimai, pvz., *blendimas* – *blenda*, *nustebimas* – *nuostaba* 1 ir pan. Žodžiai *gyvenimas* 1 „buvimas, egzistavimas; būvis, buitis“ – *gyvena* 1 „gyvenimas, buvimas“ yra bendrašakniai iš veiksmažodžio *gyventi* išvesti DS, kurių reikšmės yra panašios, pvz.: *Prasidejo kitoks gyvenimas* (DŽ_e); *Tuomet lengvai nustumis juoduosius debesis nuo savo gyvenos* (LKŽ_e).

Bendrašakniai DS poros nariai *sutikimas* 2 „santarvė, santaika“ – *santaika* 1 „sutarimas, buvimas be ginčų, kivirčių“ sinonimiški „sutarimo, buvimo be ginčų, santavės“ reikšme, pvz.: *Iki šiol jie santaikoj gyvena* (LKŽ_e); *Nėra niekur sutikimo* (LKŽ_e). DS porą pratęsia vedinys *taika* 2 „santaika, sutarimas, ramybė“, pvz.: *Gyventi taikoje* (DŽ_e). Sukeitus vietomis sinonimiškai santykiaujančius vedinius, nei žodžių junginio, nei sakinio prasmė nepakistų, pvz.: *Iširo tarp jų santaika / sutikimas / taika*.

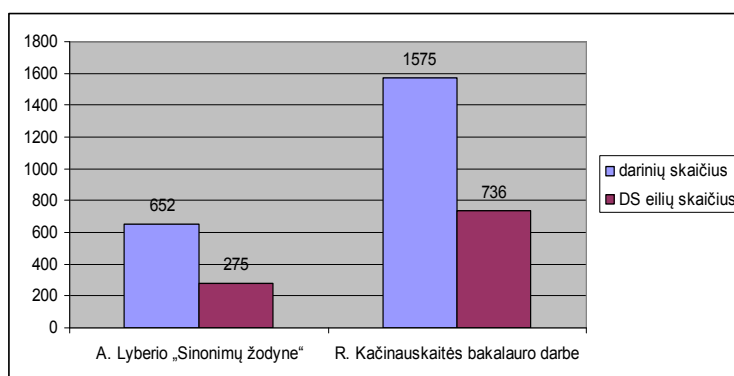
Su priesaga *-imas* ir galūne *-is* sudaryta 18 DS eilių. Galūnės *-is* abstraktai iš kitų galūnių vedinių išsiskiria tuo, kad dažniau šie vediniai yra linkę žymėti vienkartinį trumpai trunkantį veiksmą (LKG I 1965, 304), nors priesagos *-imas* vediniai reiškia gryną veiksmą ar būseną, pvz., *nutikimas* 1 – *nuotykis*, *pasikalbėjimas* – *pokalbis* 1, *įgudimas* – *įgūdis* ir t. t.

Tai pačiai leksinių sinonimų eilei priklauso šios DS poros: *įprotis* „įpratimas“ – *įpratimas* „įpročio įgijimas“, *pripratimas I* „įpročio įgijimas, įgudimas“ – *prieprotis* „įprotis, pripratimas“ // *priprotis* žr. „prieprotis“. Bendrašakniai DS porų nariai sinonimiški SŽ pateikta „įprastu, pastoviu virtusiu kokio nors elgesio, veiksmo“ reikšme. DS poros yra išvestos iš sinonimiškų, skirtingus priešdėlius turinčių pamatinių žodžių *įprasti*, *priprasti*. *Prieprotis* ir *priprotis* yra darybiniai variantai, abu sudaryti su galūne *-is* iš veiksmažodžio *priprasti* (varijuoja pamatinio žodžio priešdėlis). Abiejų DS eilių nariai pasižymi dideliu substitucijos laipsniu, todėl vedinius galima sukeisti vietomis įvairiuose kontekstuose, pvz.: *Dirba senu įpročiu* / *įpratimu* / *pripratimu* / *priepročiu* / *pripročiu*); *Imti iš ko gražius įpratimus* / *įpročius* / *pripratimus* / *priepročius* / *pripročius*. DS poras pratęsia priesagos *-imas* vedinys *papratimas I*, išvestas iš sinonimiško pamatinio žodžio *paprasti*, pvz.: *Papratimas piktesnis už prigimimą* (DŽ_c). Sinonimiški pamatiniai žodžiai (skirtingų priešdėlių veiksmažodžiai) suteikia DS eilėms skirtingą reikšmės atspalvį: rodo veiksmo intensyvumą ir kartojimą (*papratimas*), veiksmui kartojantis – įgauti palinkimą, įgusti (*įpratimas*, *pripratimas*).

3. Būdvardžių darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse

Lietuvių bendrinėje kalboje būdvardžiai skirstomi į šešias kategorijas: 1. ypatybės stiprinimo bei kiekio būdvardžiai; 2. vidinės ypatybės būdvardžiai; 3. išorinės ypatybės būdvardžiai; 4. panašios bei būdingos ypatybės būdvardžiai; 5. išskiriamieji (rūšiniai) būdvardžiai; 6. rezultatinės ypatybės būdvardžiai (žr. DLKG 2006, 192–227).

Iš SŽ buvo išrinkti 652 būdvardžių dariniai ir sudarytos 275 DS eilės. Išsamiau būdvardžių DS yra nagrinėjusi R. Kačinauskaitė (2007) bakalauro darbe. Autorė DŽ_e rado 1575 darinius ir sudarė 736 DS eiles. Darinių ir DS eilių skaičiaus skirtumas (5 pav.) SŽ ir DŽ_e rodo, kad ne visi *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne* esantys būdvardžių DS yra įtraukti į leksinių sinonimų eiles.

5 pav. Būdvardžių darinių ir DS eilių skaičiaus skirtumas

Būdvardžių DS eiles pagal įvairių darybos būdų santykiavimą galima suskirstyti į tokias grupes:

- sinonimiški priesagų vediniai (žr. 2.12. priedą);
- sinonimiški priešdėlių vediniai (žr. 2.13. priedą);
- sinonimiški galūnių vediniai (žr. 2.14. priedą);
- sinonimiški priesagų ir galūnių vediniai;
- sinonimiški priešdėlių ir priesagų vediniai (žr. 2.15. priedą);
- DS eilės, kuriose yra dūrinys / dūrinių (žr. 2.16. priedą): sinonimiški priesagų vediniai ir dūriniai; sinonimiški galūnių vediniai ir dūriniai; sinonimiški priešdėlių vediniai ir dūriniai; sinonimiški priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai; sinonimiški priešdėlių, priesagų vediniai ir dūriniai.

Daugiausia (143 DS eilės) SŽ rasta būdvardžių priesagų ir galūnių vedinių, t. y. 311 darinių arba 1/2 visų būdvardžių darinių. Gausiausia priesagų ir galūnių vedinių grupė (145 dariniai ir 73 DS eilės) sudaryta su priesaga *-ingas, -a* ir galūne *-us, -i*, pvz., *aidingas – aidus* (: *aidas*²⁹), *apgaulingas – apgaulus, slėningas – slėnus* ir t. t. (žr. 1.7. priedą).

Priesaga *-ingas, -a* laikoma viena iš dariausių būdvardžių priesagų, kuria pavadinami vidinę ypatybę turintys būdvardžių vediniai. Priesaga *-ingas, -a* ir galūnė *-us, -i* sudaro šios būdvardžių kategorijos branduolį (DLKG 2006, 197). Priesagos *-ingas, -a* būdvardžių daugiausia daroma iš daiktavardžių, kiek mažiau – iš būdvardžių, veiksmažodžių ar kitų kalbos dalių, pvz., *giminingas, duodingas, galvingas, kaitringas* ir kt. Su galūne *-us, -i* yra daromi būdvardžiai iš veiksmažodžių ir daiktavardžių, pvz., *tolus, vargus, bėdus, žavus* ir kt.

Sinonimiškai santykiauja bendrašakniai DS poros nariai *valgingas I* „daug valgantis, valgus“ – *valgus I* „daug suvalgantis, turintis gerą apetitą“. Tapačią leksinę reikšmę turintys būdvardžiai rodo veiksmažodinės ypatybės gausumą, palinkimą į pamatiniu žodžiu pasakytą veiksmą, pvz.: *Jis labai valgingas, daug suvalgo* (LKŽ_e); *Ji valgi žmona, tik jai neina į kūną* (LKŽ_e). DS poros narius galima sukeisti vietomis tame pačiame kontekste nepakeičiant žodžių junginio ar sakinio prasmės, pvz.: *Mūsų vaikai visi valgūs / valgingi*.

DS porą sudaro vediniai *saikingas* „turintis saiką, nuosaikus, santūrus“ – *I saikus I* „turintys saiką, saikingas, nuosaikus“. Bendrašakniai būdvardžiai sinonimiški tokia pat reikšme „turintis saiką, nuosaikus“, pvz.: *Saikus žmogus niekada nenukryps į kraštutinumus* (SŽ 2002, 414); *Žmogus visur turi būti saikingas* (DŽ_e). Vedinys *saikingas* SŽ turi pažymą str. (= stipriau), kuri žymi, kad pastarasis žodis reiškia stipresnį, intensyvesnį veiksmo / būsenos / daikto ypatybės laipsnį (žr. SŽ pratarinę, XIII).

²⁹ DLKG (2006, 198) pateikia du galimus DS eilės *aidingas – aidus* pamatinius žodžius: daiktavardį *aidas* ir veiksmažodį *aidus*. Pastaruoju atveju DS eilės nebūtų, nes pamatinis žodis ir darinys nesudaro DS eilės.

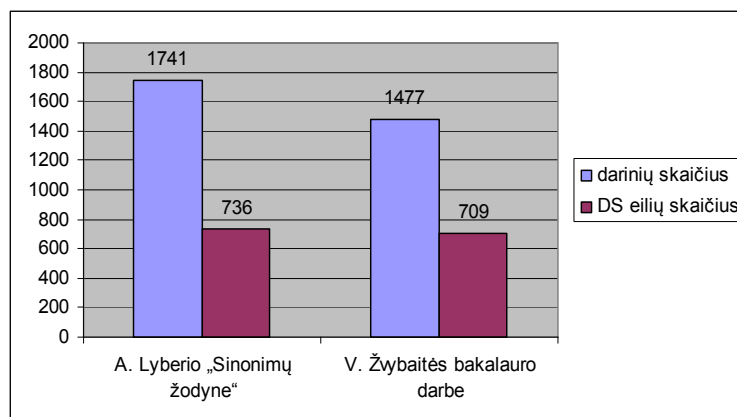
4. Veiksmožodžių darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse

Lietuvių kalbos veiksmožodžiai (kaip ir daiktavardžiai ar būdvardžiai) pagal darybą gali būti skirstomi į darybiškai neskaidomus, arba paprastuosius, ir darinius. Daugiausia veiksmožodžių padaroma priešdėliniu darybos būdu, kiek mažiau yra priesagų vedinių ir palyginti reti yra mišriosios (priešdėlių-priesagų) darybos veiksmožodžiai (žr. Keinys 1999, 86).

Išsamiau išanalizavus daiktavardžių ir būdvardžių darybinius sinonimus ir apžvelgus jų darybą, galima išskirti esminius veiksmožodžių darybos požymius: 1. nėra sudurtinių ir galūnių darybos veiksmožodžių; 2. ypatinga ir produktyvi priešdėlių daryba.

Remiantis SŽ surinkta medžiaga, buvo sudarytos 736 veiksmožodžių DS eilės, į kurias įeina 1741 vedinys. Nors daugiausia veiksmožodžių išvesta su priešdėliais, tačiau praktinė analizė parodė, kad SŽ dominuoja priesagų vediniai – rastas 861 darinys ir sudaryta 350 DS eilių. Kiek mažiau (771 darinys) rasta priešdėlių vedinių ir sudarytos 334 DS eilės.

Veiksmožodžių DS išsamiau nagrinėjo V. Žvybaitė (2007) bakalauro darbe, kuri DŽ₄ rado 1477 veiksmožodžių darinius ir sudarė 709 DS eiles. Didesnis darinių ir DS eilių skaičius SŽ rodo, kad SŽ esama darinių, kurie yra neįtraukti į DŽ₄ (6 pav.).

6 pav. Veiksmožodžių DS eilių ir darinių santykis

Veiksmožodžių DS eiles pagal įvairių darybos būdų santykiavimą galima suskirstyti į tokias grupes:

- sinonimiški priešdėlių vediniai;
- sinonimiški priesagų vediniai (žr. 2.17. priedą);

- sinonimiški priesagų ir priešdėlių vediniai (žr. 2.18. priedą).

Veiksmažodžių priešdėlių vediniai sudaro 44 procentus visų veiksmažodžių vedinių. Daugiausia (38) vedinių išvesta su priešdėliais *pa-* ir *nu-* (19 DS eilių), pvz., *panarinti – nunarinti*, *pasigerti – nusigerti*, *paskandinti – nuskandinti*, kiek mažiau – 18 DS eilių sudaryta su priešdėliais *pa-* ir *su-* (36 dariniai), pvz., *padvejoti – sudvejoti*, *paniurti – suniurti* ir kt. (žr. 1.8. priedą).

Bendrašakniai priešdėlių vediniai *pašalinti* 5 „atleisti, išmesti, nebelaikyti“ – *nušalinti* 3 „atleisti (iš pareigų), išmesti“ sudaro DS porą, nes yra sinonimiški „atleisti, išmesti“ reikšme, pvz.: *Pašalinti ką iš mokyklos, iš tarnybos* (DŽ_e); *Nušalino iš (nuo) pareigų* (DŽ_e). DŽ_e pateikia konkretesnę vedinys *nušalinti* reikšmę „atleisti, pašalinti (ppr. laikinai)“. Šiuo atveju priešdėlis *nu-* rodo, kad pagrindinio žodžio žymimu veiksniu kas nors atskiriamas nuo ko nors (plg. LKG II 1971, 279). Priešdėlis *pa-* rodo užbaigtą ir daug kartų nekartojamą veiksmą. Skirtingi reikšmių atspalviai tam tikruose kontekstuose gali sukelti neaiškumą ir iškreipti pateiktą informaciją, kadangi vietomis sukeisti sinonimai gali pakeisti konteksto (žodžių junginio ar sakinio) prasmę, pvz.: *Klouno iš cirko niekas pašalinti / nušalinti negali*.

Priešdėlių *pa-* ir *su-* vedinių grupei priklausantys DS poros *pagauti* 1 „pačiupti, pagriebti“ – *sugauti* 1 „pagriebti, sučiupti“ nariai sinonimiški tapačia leksine reikšme „pagriebti, sučiupti“, pvz.: *Ištrūkusį arklių sugavo* (DŽ_e); *Šuo kiškį pagavo* (DŽ_e). Vedinių priešdėliai *pa-* ir *su-* rodo užbaigtą vienkartinį veiksmą. Reikšmių tapatumas leidžia DS poros narius pakeisti viena kitu įvairiuose kontekstuose, nepakeičiant žodžių junginio ar sakinio prasmės, pvz.: *Lapę gyvą sugavo / pagavo*.

IŠVADOS

Leksinių sinonimų eilėse esama darybinių sinonimų. Darybiniais sinonimais laikomi skirtingų darybos afiksų bendrašakniai dariniai, turintys tapačią arba artimą leksinę ir darybinę reikšmę. Antano Lyberio *Sinonimų žodyne* rastas 4471 darinys ir sudarytos 1836 darybinių sinonimų eilės.

Sinonimų žodyne rasta 2078 įvairioms daiktavardžių darybos kategorijoms (vietai, veiksmažodžių abstraktų, įrankių, veikėjų ir veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimai) priklausančių darinių ir sudarytos 825 DS eilės. Lyginant su ankstesnių tyrimų (žr. J. Vaskelienės disertaciją, D. Gaudinskaitės magistro darbą), paremtų DŽ_e medžiaga, matyti, kad ne visi *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne* esantys darybiniai sinonimai yra įtraukti į *Sinonimų žodyną*, arba SŽ rasta darinių, kurie neįtraukti į DŽ_e (žr. L. Aleknavičiūtės bakalauro darbą, I. Navardauskaitės magistro darbą).

SŽ rasti 652 bendrašakniai būdvardžių dariniai ir sudarytos 275 DS eilės. Remiantis *Sinonimų žodyno* medžiaga, būdvardžių darybinių sinonimų eilių ir darinių skaičius yra mažesnis lyginant su ankstesnių tyrimų (žr. R. Kačinauskaitės bakalauro darbą) duomenimis. Vadinasi, ne visi *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne* esantys sinonimiški dariniai yra įtraukti į leksinių sinonimų eiles ir fiksuojami *Sinonimų žodyne*.

SŽ rastas 1741 veiksmažodžių darinys, iš kurių sudarytos 736 DS eilės. Darybinių sinonimų daugiau rasta SŽ negu buvo sudaryta remiantis *Dabartinės lietuvių kalbos žodynu* (žr. V. Žvybaitės bakalauro darbą), taigi *Sinonimų žodyne* esama darinių, kurie neįtraukti į *Dabartinės lietuvių kalbos žodyną*.

Bendrašakniai sinonimiški dariniai, kaip ir leksiniai sinonimai, kartais skiriasi stilistinėmis ypatybėmis, pvz., *smuikas 1 – griežynė šnek. – griežtuvas 1 šnek. – muzika 6 tarm.* Stilistiškai nuspalvintais sinonimais išreiškiamas subjektyvus (teigiamas ar neigiamas) vertinimas, pastangos vaizdingiau ir išraiškingiau nusakyti pavadinamą dalyką. Tačiau yra nemaža dalis DS eilių, kurių nariai stilistine įvairove ir nepasižymi, t. y. žodynuose neturi jokių stilistinių pažymų.

Daugumas sinonimiškai santykiaujančių darinių yra artimos semantikos žodžiai ir jų sukeitimas vietomis įvairiuose kontekstuose nesukelia jokių sunkumų. Tačiau yra ir tokių leksinių ir darybinių sinonimų eilių, kurių narių sukeitimas turi įtakos konteksto prasminiam atspalviui, pvz., *balandis, karvelis, uliukas* ir kt.

Leksinių sinonimų eilėse rasta ir darybinių variantų, kurie skiriasi neesminiais fonetiniais, morfologiniais požymiais, nekeičiančiais jų reikšmės. Pagal tai, koku šalutiniu požymiu darybiniai variantai skiriasi vienas nuo kito, jie suskirstyti į tokias grupes: tos pačios priesagos arba tos pačios galūnės vedinius, kurie skiriasi šaknies balsiu, pvz., *apybraiža* // *apybrėža*, *parišalas* // *paraišalas*; to paties priešdėlio vediniai, besiskiriantys galūne, pvz., *pamiškė* // *pamiškys*; tos pačios galūnės vediniai, besiskiriantys pamatinio žodžio priešdėlio variantu, pvz., *atkaita* // *atokaita*, dūriniai, besiskiriantys jungiamuoju balsiu, pvz., *tarpupirštis* // *tarppirštis*.

Darybinių ir leksinių sinonimų eilėse esama polisemijos atvejų. Daugiareikšmiai dariniai tam tikra reikšme kartais įeina į vieną darybinių sinonimų eilę, kita – į kitą arba visai sinonimiškai nesantykiauja su jokia kitu dariniu. Pavyzdžiui, bendrašakniai vediniai *1 ranga 1 – rengmė 1 tarm.* sudaro DS porą pirmąją („rengimasis, ruoša“) ir antrąją („vestuvių pokylis“) reikšmėmis, o vedinys *ranga* trečiąją („sutvarkymas, įsirengimas“) ir penktąją („kokių nors darbų atlikimas pagal užsakymą“) reikšmėmis darybinių sinonimų neturi. Daiktavardis *ranga* ketvirtąją reikšme įeina į kitą leksinių sinonimų eilę, kurios nariai turi „apsirengimo, apdaro“ leksinę reikšmę.

Analizuojant DS leksinių sinonimų eilėse pastebėta, kad ne visi žodžiai, esantys *Lietuvių kalbos žodyne* ir *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne*, yra įtraukti į A. Lyberio *Sinonimų žodyną*. Remiantis šių žodynų medžiaga, į SŽ siūloma įtraukti 800 žodžių ir pratęsti 82 leksinių sinonimų eiles. Iš į *Sinonimų žodyną* neįtrauktų darinių sudarytos 123 naujos darybinių sinonimų eilės: į 94 eilių sudėtį įeina SŽ fiksuotas darinys, 29 DS eilės sudarytos vien iš naujų darinių.

Sinonimų žodyne rasta žodžių, kurie nefiksuojami nei *Lietuvių kalbos žodyne*, nei *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne*, todėl nėra aišku, koku kriterijumi remiantis jie buvo įtraukti į žodyną, pvz., *nutremtis*, *sūduva*.

Pasitaikė atvejų, kai į SŽ įtrauktų žodžių reikšmė rasta tik tarmių žodyne. Pavyzdžiui, vedinys *lopetėlė* į sinonimų eilę įeina leksine reikšme „arklo dalis, kuri verčia vagą, verstuvė“, kurios nei LKŽ_e, nei DŽ_e nefiksuoja, bet ji pateikta J. Petrausko, A. Vidugirio *Lazūnų tarmės žodyne*.

SŽ esama tokių darybinių variantų, kurių nėra *Lietuvių kalbos žodyne* ir *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne*, pvz., dūrinys *saldžiaturgis*. LKŽ_e pateikiami šio dūrinio variantai *saldaturgis* ir *saldaturgė*, besiskiriantys galūne. Taigi nėra aišku, kodėl būtent šis, LKŽ_e ir DŽ_e nefiksuotas darybinis variantas yra pateiktas *Sinonimų žodyne*.

ŠALTINIAI IR LITERATŪRA

- DŽ_e – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas* [interaktyvus]. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas. Prieiga per internetą <<http://www.lki.lt/dlkz/>>.
- DŽ₄ – *Dabartinės lietuvių kalbos žodynas*. Vyr. red. S. Keinys. IV leidimas. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2000.
- LKŽ_e – *Lietuvių kalbos žodynas* [interaktyvus]. T. 1–20. Redaktorių kolegija: Gertrūda Naktinienė (vyr. red.), ir kt. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005. Prieiga per internetą <<http://www.lkz.lt/>>.
- SŽ – LYBERIS, Antanas. *Sinonimų žodynas*. 2-as pataisytas leidimas. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2002.
- AKELAITIENĖ, Gražina. *Morfonologinės balsių kaitos žodžių daryboje*. Vilnius: VPU leidykla, 1996.
- ALEKNAVIČIŪTĖ, Lina. *Įrankių pavadinimų darybiniai sinonimai*: bakalauro darbas. Šiauliai, 2007.
- AMBRAZAS, Saulius. *Daiktavardžių darybos raida: lietuvių kalbos veiksmažodiniai vediniai*. T. 1. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1993.
- BACEVIČIŪTĖ, Rima, ir kt. *Zanavykų šnektos žodynas*. T. 1–3. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2003–2006.
- BARAUSKAITĖ, Dalia. *Darybinė žodžių analizė: metodinė priemonė*. Šiauliai: Šiaulių pedagoginis institutas, 1985.
- BARAUSKAITĖ, Janina, ir kt. *Lietuvių kalba I*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1995.
- DLKG – *Dabartinės lietuvių kalbos gramatika*. Sudarė Vytautas Ambrazas, ir kt. 4-oji pataisyta laida. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2006.
- FREIMANE, Inta. *Valodas kultūra teorētiskā skatījumā*. Rīga: Zvaigzne, 1993.
- GAIVENIS, Kazimieras; KEINYS, Stasys. *Kalbotyros terminų žodynas*. Kaunas: Šviesa, 1990.
- GAUDINSKAITĖ, Danguolė. *Vietų pavadinimų darybiniai sinonimai*: magistro darbas. Šiauliai, 2005.
- GRUMADIENĖ, Laima, ir kt. *Dieveniškųjų šnektos žodynas*. T. 1. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005.

- GUDAVIČIUS, Aloyzas. *Leksinė semantika: Vienetai. Ryšiai. Struktūros*. Šiauliai: Šiaulių pedagoginis institutas, 1994.
- GUDAVIČIUS, Aloyzas. *Etnolingvistika*. Šiauliai: K. J. Vasiliausko įmonė, 2000.
- GUDAVIČIUS, Aloyzas. *Etnolingvistika (tauta kalboje): monografija*. 2-as papildytas leidimas. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009.
- JAKAITIENĖ, Evalda; LAIGONAITĖ, Adelė; PAULAUSKIENĖ, Aldona. *Lietuvių kalbos morfologija*. Vilnius: Mokslas, 1976.
- JAKAITIENĖ, Evalda. *Lietuvių kalbos leksikologija*. Vilnius: Mokslas, 1980.
- JAKAITIENĖ, Evalda. *Leksinė semantika: monografija*. Vilnius: Mokslas, 1988.
- JAKAITIENĖ, Evalda. Dėl sinonimijos ir daugiareikšmiškumo santykių. *Res humanitariae II*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla, 2007, p. 34–46.
- JAKAITIENĖ, Evalda. *Leksikologija: studijų knyga*. Antras pakartotinis leidimas. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla, 2010.
- KAČINAUSKAITĖ, Ramunė. *Būdvardžių darybiniai sinonimai: bakalauro darbas*. Šiauliai, 2007.
- KEINYS, Stasys. *Bendrinės lietuvių kalbos žodžių daryba*. Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla, 1999.
- KEINYS, Stasys. *Dabartinė lietuvių terminologija*. Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 2005.
- KNIŪKŠTA, Pranas. *Priesagos -inis būdvardžiai. Daryba, reikšmės, gramatiniai sinonimai*. Vilnius: Mokslas, 1976.
- LABUTIS, Vincas. *Daukšių krašto žodynas*. Vilnius: Alma littera, 2002.
- LAUA, Alise. *Latviešu leksikologija*. Rīga: Zvaigzne, 1981.
- LTP – *Leksikografijos teorija ir praktika*. Sudarė Zita Šimėnaitė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009.
- LKE – *Lietuvių kalbos enciklopedija*. Sudarė Vytautas Ambrazas, ir kt. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1999.
- LKG I – *Lietuvių kalbos gramatika: fonetika ir morfologija (daiktavardis, būdvardis, skaitvardis, įvardis)*. T. 1. Vilnius: Mintis, 1965.
- LKG II – *Lietuvių kalbos gramatika: morfologija (veiksmažodis,rieveiksmis, dalelytė, prielinksnis, jungtukas, jaustukas, išiktukas)*. T. 2. Vilnius: Mintis, 1971.
- MACIENĖ, Jurgita. *Deminutyvų stilistika: studijų knyga*. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2005.

- NAKTINIENĖ, Gertrūda; PAULAUSKIENĖ, Aldona; VITKAUSKAS, Vytautas. *Druskininkų tarmės žodynas*. Vilnius: Mokslas, 1988.
- NAVARDAUSKAITĖ, Inga. *Veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimų darybiniai sinonimai ir jų vartoseną*: magistro darbas. Šiauliai, 2004.
- PAKERYS, Antanas. *Akcentologija: daiktavardis ir būdvardis*. T. 1. Kaunas: Šviesa, 1994.
- PALIONIS, Jonas. *Kalbos mokslo pradžios*. 2-as pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: Jandrija, 1999.
- PAULAUSKAS, Jonas. *Lietuvių kalbos frazeologijos žodynas*. Kaunas: Šviesa, 2003.
- PAULAUSKIENĖ, Aldona. *Lietuvių kalbos morfologija: paskaitos lituanistams*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1994.
- PETRAUSKAS, Jonas; VIDUGIRIS, Aloyzas. *Lazūnų tarmės žodynas*. Vilnius: Mokslas, 1985.
- PIKČILINGIS, Juozas. *Leksinė ir gramatinė sinonimika*. Kaunas: Šviesa, 1969.
- PIKČILINGIS, Juozas. *Lietuvių kalbos stilistika*. T. 2. Vilnius: Mokslas, 1975.
- PIKČILINGIS, Juozas. *Sinonimika. Kalbos figūros*: fakultatyvinis kursas XI klasei. Kaunas: Šviesa, 1988.
- PUPKIS, Aldonas. *Kazlų Rūdos šnektos žodynas*. T. 1. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2008.
- RASIMAVIČIUS, Antanas. Sinonimų problemos. *Žmogus ir žodis. Didaktinė lingvistika*. T. 1, nr. 1(1999), p. 18–24.
- ROZENBERGAS, Janis. *Stilistika: stilistinių kalbos priemonių klasifikacija*. Šiauliai: VŠĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2009.
- ROZENBERGS, Jānis. *The stylistics of Latvian*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds, 2004.
- SIRTAUTAS, Vytautas. *Kalbotyros pradžios*: paskaitų konspektas. Vilnius, 1981.
- SKARDŽIUS, Pranas. *Rinktiniai raštai. Lietuvių kalbos žodžių daryba: fotografuotinis leidimas*. T. 1. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidykla, 1996.
- URBUTIS, Vincas. *Žodžių darybos teorija*. Vilnius: Mokslas, 1978.
- VAITKEVIČIŪTĖ, Valerija. *Tarptautinių žodžių žodynas*. 4-as pataisytas ir papildytas leidimas. Vilnius: Žodynas, 2007.
- VALIULYTĖ, Elena. *Dabartinės lietuvių kalbos sintaksiniai sinonimai: vietos, laiko ir priežasties raiška*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.
- VASKELIENĖ, Jolanta. 1998a. Lietuvių kalbos darybiniai sinonimai: teorinis aspektas. *Linguistica Lettica 2*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 1998. 223.–246. lpp.

- VASKELIENĖ, Jolanta. 1998b. *Lietuvių kalbos darybiniai sinonimai (veiksmazodžių abstraktai)*: daktaro disertacija. Humanitariniai mokslai, filologija (04 H), kalbotyra (H 350). Vilnius: Vilniaus universitetas, 1998.
- VASKELIENĖ, Jolanta. *Darybiniai sinonimai*: mokomoji knyga filologijos specialybių studentams. Šiauliai: K. J. Vasiliausko įmonė, 2000.
- VASKELIENĖ, Jolanta. Darybinių sinonimų stilistika. *Linguistica Lettica 10*. Rīga: LU Latviešu valodas institūts, 2002. 92.–99. lpp.
- VASKELIENĖ, Jolanta. Darybinių sinonimų funkcionavimas tekstuose. *Filologija*, 2004, nr. 9, p. 47–54.
- VASKELIENĖ, Jolanta; KVAŠYTĖ, Regina. Lietuvių ir latvių kalbų darybinių sinonimų stilistinės ypatybės. Iš *Lietuvių ir latvių gretinamosios stilistikos klausimai*. Sud. ir ats. red. Regina Kvašytė. Šiauliai: VšĮ Šiaulių universiteto leidykla, 2006, p. 295–310.
- VEIDEMANE, Ruta. *Latviešu valodas leksiskā sinonīmija*. Rīga: Zinātne, 1970.
- VIDUGIRIS, Aloyzas. *Zietelos šnektos žodynas*. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 1998.
- VITKAUSKAS, Vytautas. *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodynas*. Vilnius: Mokslo, 1976.
- VOSYLYTĖ, Klementina. *Kupiškėnų žodynas*. T. 1. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2007.
- ZABARSKAITĖ, Jolanta. Ekspresyvioji lietuvių kalbos leksika ir vartosenos žodynai. Iš *Leksikografija ir leksikologija 1. Aiškinamųjų bendrinės kalbos žodynų aktualijos*. Sudarė Ritutė Petrokienė. Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2006, p. 170–180.
- ŽUPERKA, Kazimieras. *Praktinė stilistika (sinonimai)*: paskaitų konspektas. Vilnius, 1978.
- ŽUPERKA, Kazimieras. *Lietuvių kalbos stilistika*. Vilnius: Mokslo, 1983.
- ŽUPERKA, Kazimieras. *Stilistika*: mokomoji knyga. Šiauliai: Šiaulių universitetas, 1997.
- ŽVYBAITĖ, Vilma. *Veiksmazodžių darybiniai sinonimai*: bakalauro darbas. Šiauliai, 2007.
- АЛЕКСАНДРОВА, Зинаида Евгеньевна. *Словарь синонимов русского языка: практический справочник*. 6-е издание, переработанное и дополненное. Москва: Русский язык, 1989.
- АПРЕСЯН, Юрий Дереникович. *Лексическая семантика. Синонимические средства языка*: 2-издание исправленное и дополненное. Москва: Восточная литература, 1995.
- ВАЛГИНА, Нина Сергеевна. *Активные процессы в современном русском языке*: учебное пособие [interaktyvus]. Москва: Московский государственный университет печати. Дата

публикации 03.04.200. Prieiga per internetą <<http://www.hi-edu.ru/e-books/xbook050/01/index.html>>

ГРЕЧКО, В. А. *Лексическая синонимика современно русского литературного языка*. Саратов: Изд. Саратовского у – та, 1987.

MAGISTRO DARBO SANTRAUKA

Studijų programa: Lietuvių kalbotyra.

Vardas, pavardė: Egidija Masevičienė.

Darbo pavadinimas: Darybiniai sinonimai leksinių sinonimų eilėse.

Darbo pavadinimas anglų kalba: Derivative synonyms in the rows of lexical synonyms.

Darbo vadovas (-ė): doc. dr. Jolanta Vaskelienė.

Darbo gynimo data: 2010 m. birželio 15 d.

Pagrindiniai žodžiai: darybiniai sinonimai, leksiniai sinonimai, sinonimų eilė, darinys, leksinė reikšmė.

Pagrindiniai žodžiai anglų kalba (keywords): derivative synonyms, lexical synonyms, row of synonyms, derivative, lexical meaning.

SANTRAUKA

Leksiniai sinonimai – skirtingai skambantys, tos pačios ar artimos reikšmės žodžiai, kurie skiriasi semantinėmis, emocinėmis, stilistinėmis ypatybėmis. Darybiniais sinonimais laikomi skirtingų darybos afiksų bendrašakniai dariniai, turintys tapačią arba artimą leksinę ir darybinę reikšmę. Į leksinių sinonimų eiles dažnai įeina ir darybinių sinonimų eilės. Antano Lyberio *Sinonimų žodyne* (2002) pateiktose leksinių sinonimų eilėse rastas 4471 daiktavardžių, būdvardžių, veiksmažodžių darinys, iš kurių sudarytos 1836 darybinių sinonimų eilės.

Bendrašakniai dariniai, kaip ir leksiniai sinonimai, gali sutapti ar skirtis stilistinėmis ypatybėmis. Daugumas sinonimiškai santykiaujančių darinių yra artimos semantikos žodžiai.

Analizuojant darybinius sinonimus leksinių sinonimų eilėse pastebėta, kad ne visi žodžiai, esantys *Lietuvių kalbos žodyne* ir *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne*, yra įtraukti į A. Lyberio *Sinonimų žodyną*. Remiantis šiuo žodynu medžiaga, į *Sinonimų žodyną* siūloma įtraukti 800 žodžių ir pratęsti 82 leksinių sinonimų eiles. Iš į *Sinonimų žodyną* neįtrauktų darinių sudarytos 123 naujos darybinių sinonimų eilės: į 94 eilių sudėtį įeina *Sinonimų žodyne* fiksuotas darinys, 29 darybinių sinonimų eilės sudarytos vien iš naujų darinių.

Sinonimų žodyne rasta žodžių, kurie nefiksuojami nei *Lietuvių kalbos žodyne*, nei *Dabartinės lietuvių kalbos žodyne*, todėl nėra aišku, kokių kriterijumi remiantis jie buvo įtraukti į žodyną.

SANTRAUKA ANGLŲ KALBA (SUMMARY)

Lexical synonyms are differently sounding words of the same or close meaning that are different by semantic, emotional or stylistic features. Derivative synonyms are structures of different affix with identical or close lexical and derivation meaning. Lexical synonyms rows often included derivative synonyms rows. *Dictionary of Synonyms (Sinonimų žodynas, 2002)* by Antanas Lyberis submitted lexical synonyms rows were found 4471 noun, adjective and verb derivatives, which were made 1836 derivative synonyms rows.

Conjugate structures, as well as lexical synonyms, may be the same or vary by stylistic features. Most of the derivatives, having synonymous relationships, are close semantic words.

Analysis of derivative synonyms in lexical synonym rows noted that not all the words in *Lithuanian Language Dictionary (Lietuvių kalbos žodynas)*, *Current Lithuanian Dictionary (Dabartinės lietuvių kalbos žodynas)* are included in *Dictionary of Synonyms* by Antanas Lyberis. According to these dictionaries material, it is proposed to include 800 words extend 82 lexical synonym rows in *Dictionary of Synonyms*. Were made 123 new derivative synonym rows from the words that were not included into *Dictionary of Synonyms*: 94 rows containing fixed derivatives of *Dictionary of Synonyms*, 29 derivative synonym rows consisting entirely of new structures.

In *Dictionary of Synonyms* were found words not included into *Lithuanian Language Dictionary*, *Current Lithuanian Dictionary*, so it is not clear by which criteria they have been included into the dictionary.

PRIEDAI

1. PRIEDAS

1.1. priedas

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų priesagų vediniai

1. **-ynas // -ynė**
Dilgėlynas – dilgėlynė
Dilgynas – dilgynė
Dumblynas – dumblynė
Gargždynas – gargždynė
Gaužynas – gaužynė
Kerynas – kerynė
Liūlynas – liūlynė
Makalienė – makalynė
Maklynas – maklynė
Maurynas – maurynė
Mulvynas – mulvynė
Notrynas – notrynė
Purvynas – purvynė
Žvirgždynas – žvirgždynė
Žvyrynas – žvyrynė
2. **-ymė // -uma**
Kiaurymė – kiauruma
Tuštymė – tuštuma
Žydrymė – žydruma
3. **-inė // -udė**
Ginklinė – ginkludė
Pašarinė – pašarudė
4. **-tas // -einė // -klas // -stas**
Butas – buveinė – būklas – būstas
5. **-ynė // -uma**
Progymė – proguma
6. **-ymė // -mė // -umynas // -umynė**
Tankymė – tankmė – tankumynas – tankumynė
7. **-ynė // -uma // -mė**
Retymė – retmė – retuma
8. **-uma // -mė**
Plokšmė – plokštuma
9. **-uma // -ymė // -imas**
Kietimas – kietymė – kietuma
10. **-ynė // -iškė // -ainė // -ija**
Tėvainė – tėvija – tėviškė – tėvynė
11. **-muo // -ija**
Armenys – armijos
12. **-ynas // -ytė // -otas**
Beržynas – beržytė – beržotas
13. **-ėšė // -imas // -ymė // -snė**
Degėšė – degimas – degymė – degsnė
14. **-ynas // -otas // -rotas**
Epušynas – epušotas – epušrotas
15. **-ykla // -(i)ava**
Ganykla – ganiava
16. **-tinė // -tuvė**
Gimtinė – gimtuvė

17. **-tis // -imas**
Ištremtis – ištrėmimas
18. **-nas // -imas**
Kluonas – klojimas
19. **-ynas // -ynė // -okšnis**
Krūmynas – krūmynė – krūmokšniai
20. **-idė // -ynas**
Mėšlidė – mėšlynas
21. **-lys // -lis**
Padėlys – podėlis
22. **-ykla // -tuvė**
Pardavykla – parduotuvė
23. **-udė // -ūnė**
Peludė – pelūnė
24. **-inė // -ninkas**
Peludinė – peludninkas
25. **-enė // -tuvė // -tis**
Perenė – pertuvė – pirtis
26. **-enė // -ykla**
Plukenė – plukykla
27. **-ainė // -inė**
Ratainė – ratinė
28. **-enė // -ynė**
Sėdenė – sėdynė
29. **-enė // -yba // -ynė // -muo**
Sėdenė – sėdyba – sėdynė – sėdmenys
30. **-ykla // -ynė // -tuvė**
Slėpykla – slėpynė - slėptuvė
31. **-ymas // -uma // -umas**
Šakymas – šakuma – šakumas
32. **-ymas // -umas**
Šakymas – šakumas
33. **-idė // -inė**
Šalidė – šalinė
34. **-enė // -mė**
Verdenė – versmė
35. **-ija // -ystė**
Viešpatija – viešpatystė
36. **-idė // -inė // -ininkas**
Vištidė – vištinė – vištininkas

1.2. priedas

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų skirtingų galūnių vediniai

1. **-ė // -is**
Brydė – brydis
2. **-ia // -ė**
Kerčia – kertė
3. **-ys // -a**
Plyšys – plyša

1.3. priedas

SŽ rasti sinonimiški įrankių pavadinimų priesagų vediniai

- 1. -tuvas // -tas**
 Braukštuvas – braukštas
 Brokštuvas – brokštas
 Gaubtuvas – gaubtas
 Plaktuvas – plaktas
 Rakintuvas – raktas
- 2. -tuvas // -lys**
 Drožtuvas – drožlys
 Purkštuvas – purkšlys
 Siurbtuvas – siurblys
- 3. -alvas // -tis**
 Uždangalvas – uždangtis
 Užkamšalvas – užkamštis
 Užkišalvas – užkaištis
- 4. -tuvas // -iklis**
 Kastuvas – kasiklis
 Lašintuvas – lašiklis
- 5. -ynė // -lys**
 Švirkštynė – švirkšlys
 Šmirkštynė – šmirkšlys
- 6. -tuvas // -tuvė // -eklė // -yklė**
 verstuvas – verstuvė – verteklė – vertyklė
- 7. -tuvas // -tuvis**
 Koštuvas – koštuvis
- 8. -klas // -tas**
 Auklas – autas
- 9. -tai // -čios**
 Vartai – varčios
- 10. -ukas // -yklė**
 Šluostukas – šluostyklė
- 11. -tuvas // -etas // -tis**
 Lenktuvas – lanketas – lanktis
- 12. -tuvė // -šlė**
 Brauktuvė – braukšlė
- 13. -tuvas // -šlė**
 Gaubtuvas – gaubšlė
- 14. -tuvas // -klas**
 Durtuvas – durklas
- 15. -tuvas // -eklis // -ena**
 Kaištuvas – kaišeklis – kaišena
- 16. -tuvas // -tis**
 Slėgtuvas – slogtys
- 17. -tuvas // -yklė // -ynė // -tas**
 Spaustuvas – spaudyklė – spaudynė – spaustas
- 18. -tuvas // -olas**
 Veizėtuvai – veizolai
- 19. -tuvas // -yklė**
 Neštuvai – našyklės
- 20. -tuvas // -uly**
 Virtuvas – virdulys
- 21. -tuvas // -ikas**
 Vilktuvas – vilkikas
- 22. -tuvas // -lė // -ukas**
 Žnybtuvai – žnyplės – žnybtukai
- 23. -tuvas // -ynė // -etas // -ylas**
 Bruktuvas – brukynė – bruketas – brukylas

- 24. -tuvas // -tas // -alas**
 Apsiaustuvas – apsiaustas – apsiautalas
- 25. -tuvas // -ynė**
 Griežtuvas – griežynė
- 26. -klas // -lys**
 Padėklas – padėlys
- 27. -alas // -tė**
 Pakišalas – pakištė
- 28. -tukas // -uklis**
 Spaustukai – spaudukliai
- 29. -uoklės // -ynės**
 Sūpuoklės – sūpynės
- 30. -alas // -ynė // -etas // -utis // -ulis**
 Barškakas – barškynė – baršketas – barškutis – barškulis
- 31. -alas // -ynė // -ėlė // -utis // -ulis**
 Tarškakas – tarškynė – tarškėlė – tarškutis – tarškulis
- 32. -etas // -utis**
 Kleketas – klekutis
- 33. -uoklė // -yklė**
 Vėduoklė – vėdyklė
- 34. -čius // -inkas**
 Žibinčius – žibininkas
- 35. -slas // -ukas // -stas // -eklis**
 Kirslas // kerklas – kirstukas // kerstukas – kerstas // kirstas – kerteklis
- 36. -tai // -tos // -ėčios**
 Koptai – koptos – kopėčios
- 37. -uliai // -alai**
 Žvanguliai – žvangalai
- 38. -alas // -olas**
 Žaržalai – žaržolai
- 39. -tas // -kas**
 Pleištas – pleiškas
- 40. -tukas // -tis**
 Regztukas – regztis
- 41. -tas // -las**
 Pakinktai – pakinklai
- 42. -tas // -ymas**
 Kinktai – kinkymai
- 43. -čia // -tė**
 Niekočia – niekotė
- 44. -entas // -stis**
 Ramentas – ramstis
- 45. -stas // -tė**
 Klostas – klotė
- 46. -tuvė // -klė**
 Velėtuvė – velėklė
- 47. -inys // -lys**
 Kobinys – kablys
- 48. -eklis // -yklė**
 Verteklis – vertyklė
- 49. -etis // -ėžis**
 Reketis – rekežis
- 50. -tuvis // -eklis**
 Suktuvis – sukeklis
- 51. -tuvas // -eklis**
 Kruštuvas – krušeklis

52. -yklė // -ynė
 Laidyklė – laidynė
53. -lys // -oklis
 Knablys – knaboklis
54. -ta // -alas
 Juosta – juosalas
55. -dė // -tė
 Paklodė – paklotė
56. -das // -tas
 Pakloda – paklota
57. -imas // -ėčios
 Vežimas – vežėčios
58. -stis // -slas // -tis
 Tvarstis – tvarslas – tvartis
59. -tuvas // -iklis // -tukas
 Rėžtuvas – rėžiklis – rėžtukas
60. -stai // -slai
 Spąstai – spąslai
61. -stai // -snos
 Slastai – slasnos
62. -tuvai // -čiai
 Brauktuvai – braukčiai
63. -lys // -ulyš // -iklis
 Rūklis – rūkulis – rūkiklis
64. -tė // -lis
 Mazgotė – mazgolis
65. -tukas // -tė
 Atkimštukas – atkimštė
66. -vis // -ukas // -eklė
 Kirvis – kertukas – kerteklė
67. -iklis // -eklis
 Skutiklis – skuteklis
68. -tis // -stas
 Virptis – virptas
69. -tuvas // -tis
 Kištuvas – kaištis
70. -tuvas // -inys
 Ristuvas – ritinys
71. -alas // -ynė // -utis
 Sukalas – sukynė – sukutis
72. -tuvė // -tas
 Brauktuvė – brauktas
73. -iklis // -ukas
 Krapštiklis – krapštukas
74. -menys // -tuvas
 Ėdmenys – ėstuvai
75. -lys // -klė // -nė
 Kaplys – kapoklė – kaponė

1.4. priedas

SŽ rasti sinonimiški veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimų priesagų vediniai

1. -alius, -ė // -ažius, -ė // -lys, -ė
 Drambalius – drambažius – drambys
2. -lys, -ė // -la
 Krioklys – kriokla

Pamplys – pampla
 Vamplys – vampla
 Vēplys – vēpla
3. -uoklis, -ē // -ūnas, -ē
 Bastuoklis – bastūnas
 Klaiduoklis – klaidūnas
 Svyruoklis – svyrūnas
4. -uoklis, -ē // -uonis, -ē
 Siūbuoklis – siūbuonis
5. -uoklis, -ē // -uonis, -ē // -ūnas, -ē
 Linguoklis – linguonis – lingūnas
6. -alas // -ilas
 Bimbaldas – bimbaldas
7. -tojas, -a // -(i)oklis, -ē
 Medžiotojas – medžioklis
 Svajotojas – svajoklis
8. -ūnas, -ē // -ukas, -ē
 Slapūnas – slapukas
9. -ikas, -ē // -ējas, -a // -ininkas, -ē // -ukas, -ē // -eklis, -ē
 Skundikas – skundējas – skundininkas – skundukas – skundeklis
10. -oklis, -ē // -ūnas, -ē
 Klajoklis – klajūnas
 Skrajoklis – skrajūnas
11. -ūnas, -ē // -uolis, -ē
 Puikūnas – puikuolis
 Skraidūnas – skraiduolis
12. -uolis, -ē // -uonis, -ē // -inys, -ē // -enis, -ē
 Skenduolis – skendūnis – skendinys – skendenis
13. -uolis, -ē // -ēlis, -ē // -eklis, -ē
 Īkyruolis – ĳkyrēlis – ĳkyreklis
14. -uolis, -ē // -ūnas, -ē // -ninkas, -ē // -uoklis, -ē // -enis, -ē
 Pavyduolis – pavydūnas – pavydninkas – pavyduoklis – pavydenis
15. -ikas, -ē // -ējas, -a
 Jojikas – jojējas
 Užgrobikas – užgrobējas
16. -uoklis, -ē // -lys, -ē
 Šokuoklis – šoklys
17. -inys, -ē // -ininkas, -ē // -tinis, -ē
 Samdinys – samdininkas – samdytinis
18. -aila // -uoklis, -ē
 Nerimaila – nerimuoklis
19. -ikas, -ē // -ūnas, -ē
 Lakstikas – lakstūnas
20. -tojas, -a // -ninkas, -ē
 Kariautojas – kariauninkas
 Liudytojas – liudininkas
 Pavaduotojas – pavadninkas
21. -ovas, -ē // -onas, -ē
 Valdovas – valdonas
22. -eiva // -elga
 Verteiva – vertelga
23. -tojas, -a // -iokas, -ē // -(i)oklis, -ē // -(i)ūgas, -ē
 Viliotojas – viliokas – vilioklis – viliūgas
24. -oklis, -ē // -ūnas, -ē // -urkas
 Vijoklis – vijūnas – vijurkas
25. -uklis, -ē // -ulyš, -ē // -ukas, -ē

Žinduklis – žindulys – žindukas
26. -lys, -ė // -alius, -ė
 Parplys – parpalius
 Spieglys – spiegelius
 Šveplys – švepalius
27. -šas, -ė // -uolis, -ė // -eta // -alius, -ė // -ulyš // -utas
 Vargšas – varguolis – vargeta – vargalius – vargulys – vargutas
28. -snys, -ė // -ūnas, -ė
 Keiksnys – keikūnas
29. -lys, -ė // -ūnas, -ė
 Bėglys – bėgūnas
 Stauglys – staugūnas
30. -ėlis, -ė // -iūgas, -ė
 Prasimanėlis – pramaniūgas
31. -utis, -ė // -ulis, -ė
 Barškutis – barškulis
 Žibutis – žibulis
32. -utis, -ė // -iukas, -ė
 Žvangutis – žvangiukas
33. -ilis, -ė // -ulis, -ė // -inis, -ė // -rys, -ė
 Žvagilis – žvagulis – žvaginis – žvagrys
34. -eiva // -oklis, -ė
 Vadeiva – vadoklis
35. -utis, -ė // -ulis, -ė // -alas
 Blizgutis – blizgulys – blizgalas
36. -utis, -ė // -alas
 Tviskutis – tviskalas
37. -alius, -ė // -alas // -ata // -utis, -ė
 Čiauskalius – čiauškalias – čiauškata – čiauškutis
38. -utis, -ė // -alius // -alas // -ėlė
 Tauškutis – tauškalius – tauškalas – tauškėlė
39. -eika // -tukas, -ė
 Mušeika – muštukas
40. -tukas, -ė // -tūnas, -ė
 Peštukas – peštūnas
41. -ūžė // -ečkė // -kė // -šė // -ena
 Rupūžė – rupečkė – rupkė – rupšė – rupena
42. -tojas, -a // -ėjas, -a
 Globotojas – globėjas
43. -tojas, -a // -alius, -ė
 Rūkytojas – rūkalius
44. -ikas, -ė // -ėjas, -a // -ovas, -ė // -ūnas, -ė
 Gėrikas – gėrėjas – gėrovas – gėrūnas
45. -ūnas, -ė // -ėlis, -ė // -uonis
 Atskalūnas – atskilėlis – atskaluonis
46. -eivis, -ė // -ūnas, -ė
 Išėivis – išėjūnas
47. -ėlis, -ė // -tuvis, -ė // -ūnas, -ė
 Pasileidėlis – paleistuvėlis – palaidūnas
48. -ėlė // -inys
 Čirškėlė – čirškinyš
49. -lys, -ė // -alas // -ynė
 Purkšlys – purškalias – purškynė
50. -(i)ukas, -ė // -(i)ulis, -ė
 Uliukas – uliulis
51. -lys, -ė // -utis, -ė // -uolis, -ė

Burklys – burkutis – burkuolis
52. -ša // -ėlis, -ė
Nemokša – nemokėlis
53. -lys, -ė // -lis, -ė // -uolis, -ė // -ėlis, -ė
Paauglys – poauglis – paauguolis – paaugėlis
54. -uoklis, -ė // -ėlis, -ė // -ailis, -ė // -aila
Pakaruoklis – pasikorėlis – pakarailis – pakaraila
55. -uoklis, -ė // -inys
Karuoklis – karinys
56. -imis, -ė // -(i)ukšlis, -ė // -tinis, -ė
Penimis – peniukšlis – penėtinis
57. -lys, -ė // -ynė
Cyplys – cypynė
58. -lys, -ė // -uonis // -uolis, -ė
Roplys – ropuonis – ropuolis
59. -lys, -ė // -ikas, -ė
Šliaužlys – šliaužikas
60. -lys, -ė // -ėjas, -a // -ikas, -ė // -ūnas, -ė
Piršlys – piršėjas – piršikas – piršūnas
61. -uoklė // -utė
Žibuoklė – žibutė
62. -tojas, -a // -oklis, -ė // -utas, -ė
Abejotojas – abejoklis – abejutas
63. -eivis, -ė // -ūnas, -ė // -uonis, -ė // -eiva
Ateivis – atėjūnas – atėjuonis – ateiva
64. -ėlis, -ė // -vys, -ė
Apžėlėlis – apželvys
65. -ūnas, -ė // -vys, -ė
Žėlūnas – želvys
66. -ėlis, -ė // -uolis, -ė
Atsiskyrėlis – atskyruolis
67. -ikas, -ė // -uonis
Grobikas – grobuonis
68. -ėlis, -ė // -enis, -ė
Prapuolėlis – prapuolenis
69. -utis // -utė
Kišutis – kišutė
70. -tena // -tuvas, -ė
Uitena – uituvas
71. -lė // -nė
Bręslė – bręsnė
72. -ūnas, -ė // -iūva
Bastūnas – basčiūva
73. -ūnas, -ė // -ata
Valkūnas – valkata
74. -ūnas, -ė // -ėkas
Paplavūnas – paplavėkas
75. -ūnas, -ė // -eiva
Perėjūnas – pereiva
76. -ekšlė // -eklė
Perekšlė – pereklė
77. -snys, -ė // -ūnas, -ė // -šna
Verksnys – virkūnas – verkšna // virkšna
78. -alius, -ė // -uolis, -ė
Raudalius – rauduolis
79. -snys, -ė // -lys, -ė // -ūnas, -ė

Rėksnys – rėklys – rėkūnas
80. -lys, -ė // -alas
 Bimblys – bimbaldas
 Zirzlys – zirzaldas
81. -lys, -ė // -eklis, -ė
 Zyzlys – zyzeklis
82. -alas // -eklis, -ė
 Birbalas – birbeklis
83. -lys, -ė // -la // -liava
 Tįslys – tįsla – tįsliava
84. -lys, -ė // -la // -ynė
 Styplys – stypla – stypynė
85. -snys, -ė // -alius, -ė // -onas // -ūnas, -ė
 Šauksnys – šaukalius – šaukonas – šaukūnas
86. -alas // -alius, -ė
 Barbalas – barbalius
 Gargalas – gargalius
 Garmalas – garmalius
87. -onas, -ė // -ūnas, -ė
 Plyšonas – plyšūnas
88. -snys, -ė // -alas // -ūnas, -ė
 Klyksnys – klykalas – klykūnas
89. -lys, -ė // -las // -ynė
 Kirklys – kirklas – kirkynė
90. -lys, -ė // -alas // -ynė // -ėlė
 Čirkšlys – čirkškalas – čirkškynė – čirkškėlė
91. -kus // -utis, -ė
 Tupkus – tuputis
92. -alas // -alius // -ynė
 Barškalas – barškalius, -ė – barškynė
93. -nys, -ė // -ena
 Gaišnys – gaišena
94. -nius, -ė // -šas, -ė
 Mignius – migšas
95. -uoklis, -ė // -ulis, -ė
 Dejuoklis – dejulis
96. -uoklis, -ė // -ulas
 Vaiduoklis – vaidulas
97. -alas // -utis, -ė
 Traškalas – traškutis
98. -ėlė // -eza
 Vepėlė – vepeza
99. -ekas // -elė
 Čevėkas, -ė – čevelė
100. -ynė // -ūnas
 Pleškynė – pleškūnas, -ė
101. -alius // -olius
 Braizgalius – braizgolius
102. -alas // -akas // -eklis, -ė
 Marmalas – marmakas – marmeklis
103. -ūnas // -okas, -ė // -ininkas, -ė
 Ristūnas – ristokas – ristininkas
104. -na // -lius, -ė // -ena
 Dusna – duslius – dusena
105. -ošius // -okas, -ė
 Baladošius – baladokas

106.-aila // -tuvė
 Pakaraila – pakartuvė

107.-alius, -ė // -eklis, -ė // -ynė // -lys, -ė // -alas
 Bambalius – bambeklis – bambynė – bamblys – bambalas

108.-eklis, -ė // -ulis, -ė
 Murmeklis – murmulis

109.-alius, -ė // -ynė // -utis, -ė // -alas
 Pliauškalius – pliauškynė – pliauškutis – pliauškalas

110.-tojas, -a // -eika
 Prašytojas – prašeika

111.-ūnas, -ė // -ikas, -ė // -klys, -ė
 Rijūnas – rijikas – ryklys

112.-tojas, -a // -ovas, -ė
 Lydėtojas – lydovas

113.-ūnas, -ė // -alius, -ė
 Ėdrūnas – ėdalius

114.-alius, -ė // -alas // -aila
 Sapalius – sapalas – sapaila

115.-ėlis, -ė // -ša // -šis, -ė
 Netikėlis – netikša – netikšis

116.-šna // -na // -ata // -ena // -eta
 Rukšna – rukna – rukata – rukena – ruketa

117.-ena // -eta // -šlys, -ė
 Raukena – rauketa – raukšlys

118.-ara // -ula
 Žiežara – žiežula

119.-tojas, -a // -ūnas, -ė
 Pataikautojas – pataikūnas

120.-ana // -štas
 Dargana – dergštas

1.5. priedas

SŽ rasti sinonimiški veikėjų ir veiksmožodinės ypatybės turėtojų pavadinimų priesagų ir galūnių vediniai

-alius, -ė // -yla // -ius, -ė
 Snaudalius – snaudyla – snaudžius

-ovas, -ė // -as, -ė
 Palydovas – palydas
 Sugulovas – sangulas

-lys, -ė // -alas // -as
 Kranklys – krankalas – krankas

-lys, -ė // -ius, -ė
 Knyslys – knisius

-tukas, -ė // -as
 Krapštukas – krapštas

-ėlė // -ė
 Trynelė – trynė // trainė

-ėlis, -ė // -a
 Išdvėselis – išdvasa
 Išgaišėlis – išgaiša
 Išpuikėlis – išpuika
 Išsigimėlis – išgama
 Ištižėlis – ištiža
 Išvėpėlis – išvėpa
 Išvisėlis – išvisa
 Neužaugėlis – neūžauga

Nugaišėlis – nuogaiša
 Nukramėlis – nuokrama
 Nudvėšėlis – nuodvasa
 Nuparpėlis – nuoparpa
 Nusibaigėlis – nuobaiga
 Nusprogėlis – nuosproga
 Nustipėlis – nuostipa
 Paniurėlis – paniūra
 Pasiaubėlis – pasiauba
 Pertisėlis – pertįsa
 Prisilaižėlis – prielaiža
 Žrisiplakėlis – prieplaka
 Sudžiūvėlis – sandžiūva
 Sutižėlis – santiža
 Zirzėlė – zirza
-nys, -ė // -is, -ė
 Mukinys – mukis
-ulė // -uolė // -ė
 Spingsulė – spingsuolė – spingsė
-ynė // -uolė // -ė
 Spygsynė – spygsuolė – spygė
-utis, -ė // -ė
 Žibutė – žibė
-alius, -ė // -ūnas, -ė // -ius, -ė
 Draiskalius – driskūnas – driskius
-lius, -ė // -is, -ė
 Skurlius – skuris
-uila // -ius, -ė
 Skaruila – skarius
-uonis // -uo
 Geluonis – geluo
-lius // -ius
 Spietlius – spiečius
-učius // -utis // -ys, -ė
 Degučius // degutis // degys
-lys // -as
 Kėžlys – kežas
-ėjas, -a // -as
 Pajuokėjas – pojuokas
-uolis, -ė // -ūnas, -ė // -ininkas, -ė // -aila // -a
 Pašai puolis – pašaipūnas – pašaipininkas – pašipaila – pašai pa
-ūnas, -ė // -uoklis, -ė // -okas, -ė // -ata // -a
 Šaipūnas – šaipuoklis – šaipokas – šipata – šai pa
-tojas, -a // -as
 Sergėtojas – sargas
-uolis, -ė // -is, -ė
 Klykuolis – klykis
-alas // -ėlius, -ė // -uolis, -ė // -elninkas // -ius, -ė // -as
 Smirdalas – smirdėlius – smirduolis – smirdelninkas – smirdžius – smirdas
-tuvas // -a
 Nepriėstuvos – nepriėda
-šas, -ė // -čius // -kus // -sa // -alas // -a
 Dribšas – dribčius – dribkus – dribsa – drėbalas – dribsa
27. -ena // -a
 Geibena – geiba
28. -ininkas, -ė // -eiva // -ius

Mainininkas – maineiva – mainius
-eiva // -uolis, -ė // -ena // -sna // -ius, -ė

Skurdeiva – skurduolis – skurdena – skursna – skurdžius
-ūnas, -ė // -as

Pataisūnas – pataisas
31. -onas, -ė // -a

Niūronas – niūra
32. -iūnas, -ė // -ys, -ė

Žiniūnas – žynys
33. -tojas, -a // -ūnas, -ė // -as

Švaistytojas – švaistūnas – švaistas
34. -ėlis, -ė // -is, ė

Pasausėlis – pasausis
35. -alius // -ūnas, -ė // -a

Draskalius – draskūnas – draska
36. -ėlis, -ė // -oklis, -ė // -a

Užmiršėlis – užmiršoklis – užuomarša // užmarša
37. -ėlis, -ė // -ūnas, -ė // -uonis, -ė // -a

Išmirėliai – išmarūnai – išmaruonys – išmaros
38. -aras // -is, -ė

Klegždaras – klegždis
39. -ingis, -ė // -inda // -is, -ė

Klibingis – klibinda – klibis
40. -iūgas, -ė // -iūzas // -ius, -ė // -a

Terliūgas – terliūzas – terlius – terla
41. -eklis, -ė // -a

Termeklis – terma
42. -šas, -ė // -a

Kluikšas – kluika
43. -šis, -ė // -a

Klaikšis – klaika
44. -alas // -is, -ė

Triškakas – triškis
45. -ikas, -ė // -as

Paganikas – paganas
46. -tojas, -a // -ninkas, -ė // -is, -ė

Keliautojas – keliauninkas – keleivis
47. -ta // -a

Nuokarta – nuokara
48. -ūnas, -ė // -a

Pabaldūnas – pabalda
Pabastūnas – pabasta
Palaižūnas – palaiža
49. -tojas, -a // -ys, -ė

Kaulytojas – kaulys
50. -ininkas, -ė // -uoklis, -ė // -ena // -as

Paistininkas – paistuoklis – paistena – paistas
51. -inas // -a

Dilbinas – dilba
52. -iurna // -ius, -ė

Mikčiurna – mikčius
53. -lys, -ė // -ėlis, -ė // -ė

Griežlė – griežėlė – griežė
54. -lys, -ė // -ė

Kvakšlė – kvakšė
55. -ininkas, -ė // -onis // -oklis, -ė // -ys, ė

Žvejininkas – žvejonis – žvejoklis – žvejys

56. -ūnas, -ė // -eika // -as

Pagyrūnas – pagyreika – pagyras

57. -tojas, -a // -ovas, -ė // -ius, -ė

Šnekėtojas – šnekovas – šnekus

58. -alius, -ė // -ynė // -a

Blerbalius – blerbynė – blerba

59. -lys, -ė // -uolis, -ė // -as

Gaišlys – gaišuolis – gaišas

60. -uonis // -a

Delsuonis – delsa

61. -ikas, -ė // -ius, -ė // -a

Dilikas – dilius – dyla

62. -ukas, -ė // -ūnas, -ė // -as

Krapštukas – krapštūnas – krapštas

63. -uoklis, -ė // -as

Baiduoklis – baidas

64. -uoklis, -ė // -a

Aimanuoklis – aimana

65. -la // -as, -ė

Rūgla – rūgas

66. -tuvas, -ė // -as

Stumtuvas – stūmas

67. -ynė // -a

Plerpynė – plerpa

Plerškynė – plerška

Pliopynė – pliopa

68. -alas // -ynė // -a

Pliurpalas – pliurpynė – pliurpa

69. -alas // -us, -ė

Pliurškalas – pliurškus

70. -okas, -ė // -a

Rairokas – raira

71. -alas // -alius, -ė // -ėlis, -ė // -ynė // -utis, -ė // -a

Tarškalas – tarškalius – tarškėlė – tarškynė – tarškutis – tarška

72. -onė // -a

Dodonė – doda

73. -aila // -alas // -alius, -ė // -eris // -erza // -eta // -ikas, -ė // -kus // -ūnas, -ė // -ys, -ė // -a

Plepaila – plepalas – plepalius – pleperis – pleperza – plepeta – plepikas – plepkus – plepūnas – plepys – plepa

74. -ūta // -a

Kvėpūta – kvėpa

75. -lys, -ė // -a

Kamšlys – kamša

Niurgzlys – niurzga

76. -eklis, -ė // -lys, -ė // -ulis, -ė // -a

Burbeklis – burblys – burbulis – burba

77. -eklis, -ė // -alas // -a

Narneklis – narnalas – narna

78. -eklis, -ė // -a

Niurneklis – niurna

Zurzeklis – zurza

79. alius, -ė // -a

Vapalius – vapa

SŽ rasti sinonimiški veiksmažodžių abstraktų priesagų ir galūnių vediniai

1. -imas // -a

Ap(si)rengimas – apranga
 Audimas – auda
 Blendimas – blenda
 Dyrimas – dyra
 Gyvenimas – gyvena
 Dyžimas – dyža
 Įžeidimas – įžeida
 Lupimas – lupa
 Mušimas – mūša
 Nuliūdimas - nuoliūda
 Nujautimas – nuojauta
 Nustebimas – nuostaba
 Pėrimas – pėra
 Pliekimas – plieka
 Praradimas – prarada
 Prisirengimas – prieranga
 Prisiruošimas – prieruoša
 Sutikimas – santaika
 Susidūrimas – sandūra
 Susikimšimas – sankimša
 Tynimas – tyna
 Tvatijimas – tvata

2. -ymas // -a

Atsimainymas – atmaina
 Pasiūlymas – pasiūla
 Prisiūkymas – priūkai

3. -ymas // -is

Pasakymas – posakis
 Valgymas – valgis

4. -imas // -is

Atlyginimas – atlygis
 Įgudimas – įgūdis
 Įjunkimas – įjunkis
 Įkvėpimas – įkvėpis
 Įpratimas – įprotis
 Įsmilimas – įsmylis
 Išsiūkimas – iššokis
 Nutikimas – nuotykis
 Palinkimas – polinkis
 Pasikalbėjimas – pokalbis
 Patraukimas – potraukis
 Pasiūkimas – pašokis
 Pripratimas – prieprotis // priprotis
 Puolimas – puolis
 Supratimas – samprotis
 Susibūrimas – sambūris
 Susikirtimas – sankirtis
 Užpuolimas – užpuolis

5. -ymas // -as

Įsakymas – įsakas
 Prasimanymas – pramanas

6. -imas // -as
 Pažadėjimas – pažadas
 Prižadėjimas – prižadas // priežadas
 Užkrėtimas – užkratas

7. -ulyš // -is
 Nirtulys – nirtis
 Nuobodulys – nuobodis
 Sintulys – sintis
 Virpulys – virpis

8. -ulyš // -is // -as
 Šiurpulys – šiurpis – šiurpas

9. -imas // -tis // -a
 Apgulimas – apgultis – apgula

10. -uma // -ima // -tis // -is
 Šiluma – šilima – šiltis – šylis

11. -ulyš // -onė // -a
 Raudulys – raudonė – rauda

12. -imas // -(i)onė // -iava // -ius
 Zyliojimas – zylionė – zyliava – zylius

13. -imas // -onė // -a
 Klejojimas – klejonė – kleja

14. -ena // -klė // -is
 Būsena – būklė – būvis

15. -smas // -as
 Juoksmas – juokas

16. -okas // -as
 Šaipokas – šaipas

17. -imas // -vė // -mė // -a
 Sutarimas – santarvė – santarmė – santara

18. -imas // -esys // -is
 Pasišnekėjimas – pašnekesys – pošnekis

19. -inys // -is
 Pajunkinys – pojunkis

20. -inys // -as
 Trakinys – trakas

21. -estis // -a
 Atmokestis – atmoka

22. -muo // -a
 Rengmuo – ranga

23. -ulyš // -inys // -alas // -as
 Žadulys – žadinys – žadalas – žadas

24. -ulyš // -as
 Alsulys – alsas
 Dusulys – dusas
 Kriunulys – kriunas
 Krunulys – krunas
 Leipulys – leipas
 Niršulys – nirštas
 Nirtulys – nartas
 Rąžulys – rąžas

25. -ulyš // -atis // -is
 Alkulys – alkatis – alkis

26. -ulyš // -a
 Žiovulys – žiova

27. -mė // -a
 Grasmė // grėsmė – grasa

Ištvermė – ištvara
 Paguosmė – paguoda
 Rengmė – ranga
28. -imas // -tis // -a // -is
 Patyrimas – patirtis – patyra – potyris
29. -snis // -is
 Žvilgsnis – žvilgis
30. -tynės // -ynės // -tis // -enė // -a
 Pjautynės – pjovynės // pjūvynės – pjūtis – pjūvenė – pjova
31. -yba // -oklė // -onė // -a
 Žvejyba – žvejoklė – žvejonė – žveja
32. -ulyš // -imas // -a
 Vėmulys – vėmimas – vymas
33. -tis // -a
 Baigtis – baiga
 Džiūtis – džiova
 Krūštis – krūša
 Nuogaštis – nuoganda
 Papjūtis – papjova
 Užmarštis // užmirštis – užmarša
34. -inys // -tynės // -as
 Šėlinys – šėltnės – šėlas
35. -tynės // -ulyš // -inys // -tas // -smas // -as
 Siustynės – siutulys – siutinyš – siustas – siusmas – siutas
36. -smas // -ulyš // -inys // -is // -as
 Dūksmas – dūkulyš – dūkinys – dūkis – dūkas
37. -inys // -a // -is
 Suteminys – sutema – santėmis
38. -onė // -a
 Dejonė – deja
 Dėkonė – dėka
 Dvejonė – dveja
 Padėkonė – padėka
 Saugonė – sauga
 Svajonė – svaja
39. -onė // -as
 Abejonė – abejas
40. -ulyš // -inys // -esys // -as
 Svaigulyš – svaiginys – svaigesys – svaigas
41. -umas // -lius // -is
 Trūkumas – truklius – trūkis
42. -lius // -ius
 Stiglius – stygius
43. -tis // -mė // -inys // -is
 Grūstis – grūsmė – grūdinys – grūdis
44. -ulyš // -is // -a
 Snaudulyš – snaudis – snauda
45. -ulyš // -as // -a
 Snūdulyš – snudas – snuda
46. -vė // -as
 Smarvė – smarsas
47. -ulyš // -smas // -as
 Dvokulyš – dvoksmas – dvokas
48. -sena // -a
 Skubėsena – skuba
49. -smas // -(i)a

Kęšmas – kančia
 Perversmas – pervarta
 Skriausmas – skriauda
50. -smas // -esys // -ulyš // -is // -a
 Skausmas – skaudesys – skaudulyš – skaudis – skauda
51. -ulyš // -a // -ė
 Sopulyš – sopa – sopė
52. -iava // -a
 Pyliava – pyla
53. -estis // -esys // -ė
 Gailestis – gailesys – gailė
54. -atis // -tis // -a
 Džiovatis – džiūtis – džiova
55. -slas // -as
 Girslas – girdas
56. -tis // -is
 Būtis – būvis
 Mirtis – myris
57. -imas // -inys // -is
 Paleidimas – palaidinys – polaidis
 Siekimas – siekinys – siekis
58. -ulyš // -inys // -is
 Siautulys – siautinyš – siautis
59. -alas // -as
 Paistalas – paistas
 Plepalas – plepas
60. -alas // -a
 Reikalas – reika
 Tausalas – tauza
61. -umas // -is
 Augumas – ūgis – augis
62. -tas // -tis // -mė // -ius // -a
 Skirtas – skirtis – skirmė – skyrius – skyra
63. -tis // -a // -is
 Paspirtis – paspara – paspyris
64. -mė // -tas // -lius // -ė
 Rikmė – riktas – riklius – rikė
65. -mė // -as
 Pertarmė – pertaras
66. -ra // -a
 Pakantra – pakanta
67. -tynėš // -a
 Kautynėš – kova
68. -yba // -ė
 Šėryba – šėrė
69. -muo // -as
 Pradmenys – pradai
70. -tas // -ius
 Viltas – vylius
71. -snis // -is // -a
 Šoksnis // šūksnis – šokis – šūka
72. -tas // -is
 Priekaištas – priekyšis
73. -imas // -a // -ius
 Pagyrimas – pagyra – pagyrius
74. -smas // -as // -a

Geismas – gaidas – geida
75. -imas // -ulyš // -is
Troškimas – troškulyš – troškis
76. -imas // -tis // -is
Nusivylimas – neviltis – nuovylis
Sumišimas – sąmaištis // sumaištis – sąmyšis
77. -na // -as
Skursna – skurdas
78. -imas // -tis // -as
Patarimas – patartis – pataras
79. -imas // -ulyš // -inys // -is
Tingėjimas – tingulyš – tinginys – tingis
80. -tis // -mė // -inys // -a
Pyktis – pykmė – pykinys – pyka
81. -tas // -tis // -ulyš // -inys // -as
Siustas – siūtis – siutulyš – siutinys – siutas
82. -imas(is) // -klas // -ius
Gyrimasis – girklas – gyrius
83. -ynė // -a
Ardynė – arda
84. -astis // -tis // -a
Rimastis – rimtis – ryma

1.7. priedas

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių priesagų ir galūnių vediniai

1. -ingas // -us
Aidingas – aidus
Aistringas – aistrus
Apmaudingas – apmaudus
Atmainingas – atmainus
Baimingas – baimus
Baisingas – baisus
Balsingas – balsus
Derlingas – derlus
Deringas – derus
Doringas – doras
Drausmingas – drausmus
Garbingas – garbus
Geismingas – geismus
Iškalbingas – iškalbus
Išlaidingas – išlaidus
Išmaningas – išmanus
Išradingas – išradus
Išraiškingas – išraiškus
Ištaigingas – ištaigus
Ištvermingas – ištvermus
Išvaizdingas – išvaizdus
Įtaigingas – įtaigus
Įstangingas – įstangus
Įtaringas – įtarus
Įžeidingas – įžeidus
Kalbingas – kalbus
Klaidingas – klaidus
Klastingas – klastus
Laimingas – laimus

Lobingas – lobus
Lomingas – lomus
Mainingas – mainus
Maldingas – maldus
Meilingas – meilus
Nelaimingas – nelaimus
Nuotaikingas – nuotaikus
Pagalbingas – pagalbus
Pagiežingas – pagiežus
Pakulingas – pakulus
Palaimingas – palaimus
Pareigingas – pareigus
Pašaiplingas – pašaiplus
Paveikslingas – paveikslus
Pavojingas – pavojus
Priekabingas – priekabus
Prieštaringas – prieštarus
Prievartingas – prievartus
Raiškingas – raiškus
Raudingas – raudus
Reikšmingas – reikšmus
Ryžtingas – ryžtus
Saikingas – saikus
Sarmatingas – sarmatus
Siaubingas – siaubus
Siutingas – siutus
Skardingas – skardus
Skrajingas – skrajus
Skaudingas – skaudus
Slėningas – slėnus
Smurtingas – smurtus
Svajingas – svajus
Taikingas – taikus
Užgaidingas – užgaidus
Užgaulingas – užgaulus
Vaisingas – vaisus
Vaizdingas – vaizdus
Valgingas – valgus
Vargingas – vargus
Veislingas – veislus
Vylingas – vylus
Žaismingas – žaismus
Žiūringas – žiūrus

2. -klus // -us

Ryklus – rajus

3. -otas // -inas // -us

Miglotas – miglinas – miglus

4. -onas // -us

Raudonas – raudus

5. -inis // -uotas // -us

Gaisrinis – gaisruotas – gaisrus

6. -inas // -us

Drumzlinas – drumzlus

Kaupinas – kaupus

7. -ingas // -otas // -us

Audringas – audrotas – audrus

Galvingas – galvotas – galvus
Kaitringas – kaitrotas – kaitrus

8. -inis // -is

Kolektyvinis – kolektyvus
Nūdieninis – nūdienis
Šiandieninis – šiandienis

9. -lus // -us

Bėglus – bėgus
Dyglus – dygus
Gaišlus – gaišus
Gižlus – gaižus // giežus // gižus
Kandlus – kandus
Kiblus – kibus
Kimlus – kimus
Muklus – mukus
Nuoseklus – nuosakus
Pagaulus – pagavus
Pritiklus – pritinkus
Smuklus – smukus
Šoklus – šokus
Teplus – tepus
Tįslus – tįsus
Triūslus – triūsus
Vešlus – vešus

10. -tas // -inas // -as

Pašlitas – pašlinas – pašlijas

11. -inis // -us

Absoliutinis – absoliutus
Kriminalinis – kriminalus
Pagrindinis – pagrindus
Šiaurinis – šiaurus

12. -ėtas // -us

Ruplėtas – ruplus

13. -lus // -snus // -us

Rėklus – rėksnus – rėkus

14. -otas // -us

Kalvotas – kalvus

15. -anas // -us

Alkanas – alkus

16. -nus // -us

Birnis – birus

Lipnis – lipus

Talpnus – talpus

17. -štus // -us

Darbštus – darbus

18. -otas // -as

Darganotas – darganas

19. -ingas // -slus // -us

Dėdingas – dėslus – dedus

20. -šnus // -us

Valkšnus – valkus

21. -ingas // -snus // -slus // -us

Duodingas – duosnus – duoslus – davus

22. -iškas // -us

Draugiškas – draugus

Griozdiškas – griozdus

Preciziškas – precizus
23. -uotas // -as
 Dryžuotas – dryžas
24. -inas // -ėtas // -us
 Drumzlinas – drumzlėtas – drumzlius
25. -rus // -lus // -us
 Ėdrus – ėslus – ėdus
26. -klus // -snus // -us
 Ryklius – rysnus – rajus
27. -onas // -as
 Geltonas – geltas
28. -ingas // -iškas // -us
 Giminingas – giminiškas – giminus
 Tolerantingas – tolerantiškas – tolerantus
29. -nas // -us
 Glebnas – glebus
30. -tas // -us
 Įtemptas – įtampus
 Skirtas – skirus
31. -rus // -us
 Jaudrus – jaudus
 Judrus – judus
 Pakantrus – pakantus
 Tamprus – tampus
32. -tus // -us
 Šnektus – šnekus
33. -ingas // -ėtinus // -us
 Žavingas – žavėtinus – žavus
34. -(i)uotas // -rus // -us
 Vingiuotas – vingrus – vingus
35. -ingas // -anas // -inas // -us
 Vargingas – varganas – varginas – vargus
36. -ingas // -inas // -us
 Bėdingas – bėdinas – bėdus
37. ingas // -nus // -us
 Vaišingas – vaišnus – vaišus
38. -imas // -us
 Tolimas – tolus
39. -yvas // -us
 Valyvas – valus
40. -otas // -inas // -rus // -us
 Skubotas – skubinas – skubrus – skubus

1.8. priedas

SŽ rasti sinonimiški veiksmažodžių priešdėlių vediniai

1. pa- // su-
 Pamišti – sumišti
 Pakvailti – sukvailti
 Paklaikti – suklaikti
 Pakluikti – sukluikti
 Pagauti – sugauti
 Pagriebti – sugriebti
 Pasmirsti – susmirsti
 Pašvinkti – sušvinkti
 Padvisti – sudvisti

Padvokti – sudvokti
Pasiglemžti – suglemžti
Paspėti – suspėti
Pagesti – sugesti
Pagadinti – sugadinti
Paniurti – suniurti
Pavargti – suvargti
Paabejoti – suabejoti
Padvejoti – sudvejoti

2. iš- // par-

Išgriūti – pargriūti
Išduoti – parsiduoti

3. pa- // pra-

Padžiūti – pradžiūti
Patraukti – pratraukti
Pailginti – prailginti

4. pa- // nu-

Paskandinti – nuskandinti
Pagramzdinti – nugramzdinti
Pamurdyti – numurdyti
Pasimirti – numirti
Pagarsti – nugarsti
Pašalinti – nušalinti
Pasisekti – nusisekti
Pasiglemžti – nusiglemžti
Papurti – nupurti
Pasigerti – nusigerti
Pasilakti – nusilakti
Paskirti – nuskirti
Pasmerkti – nusmerkti
Panerti – nunerti
Panarinti – nunarinti
Padelbti – nudelbti
Padalbinti – nudalbinti
Paskęsti – nuskęsti
Pagrimzti – nugrimzti

5. ap- // nu-

Aptarti – nutarti
Aplošti – nulošti
Apžaišti – nužaišti
Apgirdyti – nugirdyti
Apsmurgti – nusmurgti

6. iš- // su-

Išgalvoti – sugalvoti
Ištižti – sutižti
Išglebti – suglebti
Išgležti – sugležti
Ištinti – sutinti
Išbrinkti – subrinkti
Išpusti – supusti
Išpursti – supursti
Išpampti – supampti
Išbambti – subambti
Išburbti – suburbti
Išburkti – suburkti

7. iš- // at- (ati-)

Išsikišti – atsikišti
Ištuštinti – atituštinti
Išdykinti – atidykinti
Išrodyti – atrodyti
Išsižadėti – atsižadėti

8. iš- // nu-

Išsikvėpti – nusikvėpti
Išdūkti – nudūkti
Išsidvokti – nusidvokti
Išsidūksoti – nusidūksoti
Išsigiedryti – nusigiedryti
Išrengti – nurengti
Išvilkti – nuvilkti
Išpuikti – nupuikti
Išdisti – nudisti
Išblukti – nublukti
Išbrėžti – nubrėžti
Iškeipti – nukeipti
Išgirsti – nugirsti

9. iš- // pa-

Ištvirkti – patvirkti
Išsprukti – pasprukti
Iškilti – pakilti
Išgarsėti – pagarsėti
Išaiškėti – paaiškėti
Išryškėti – paryškėti
Išrykšti – parykšti
Išaiškinti – paaiškinti
Išryškinti – paryškinti
Ištikėti – pasitikėti
Išsiilgti – pasiilgti

10. už- // pa-

Užtikrinti – patikrinti
Užbaigti – pabaigti
Užmesti – pamesti
Užspringti – paspringti
Užvaduoti – pavaduoti
Užkerėti – pakerėti

11. iš- // pa- // per-

Iškęsti – pakęsti – perkęsti

12. iš- // per-

Iškentėti – perkentėti
Išgyventi – pergyventi
Išskirti – perskirti
Išdvesti – perdvėsti
Išauginti – perauginti
Išugdyti – perugdyti
Išmanyti – permanyti

13. nu- // ap- // per-

Nustoti – apstoti – perstoti
Nugalėti – apgalėti – pergalėti

14. per- // pra-

Pereiti – praeiti

15. į- // su-

Įsmeninti – suasmeninti
Įkurti – sukurti

Įjuosti – sujuosti
Įčiurti – sučiurti
Įskresti – suskresti
Įskirsti – suskirsti
Įkertėti – sukertėti
Įskarsti – suskarsti

16. iš- // pra-

Įšgiedrėti – pragiedrėti
Įšgręžti – pragręžti
Įšurbti – praurbti
Įšurbinti – praurbinti
Įšgyventi – pragyventi
Įšleisti – praleisti
Įšaušti – praušti
Įšbrėkšti – prabrėkšti
Įšnykti – pranykti
Įšgaišti – pragaišti

17. iš- // nu- // pra-

Įšiblaivyti – nusiblaivyti – prasiblaivyti
Įšblaivėti – nublaivėti – prablaivėti
Įšišviesti – nusišviesti – prasišviesti
Įšiskaidrinti – nusiskaidrinti – prasiskaidrinti
Įšskaidrėti – nuskaidrėti – praskaidrėti
Įšsiblandyti – nusiblandyti – prasiblandyti
Įštęsti – nutęsti – pratęsti

18. iš- // nu- // per-

Įšigąsti – nusigąsti – persigąsti
Įšalkėti – nualkėti – peralkėti
Įškaršti – nukaršti – perkaršti

19. pa- // su- // į-

Pabūgti – subūgti – įbūgti

20. iš- // nu- // pa- // per-

Įšbalti – nubalti – pabalti – perbalti
Įšblykšti – nublykšti – pablykšti – perblykšti
Įšblankti – nublankti – pablankti – perblankti

21. iš- // nu- // pa-

Įšbalėti – nupalėti – pabalėti
Įšstipti – nustipti – pastipti
Įšgaišti – nugaišti – pagaišti
Įšdvesti – nudvesti – padvesti
Įšvargti – nuvargti – pavargti
Įšpasakoti – nupasakoti – papasakoti

22. nu- // pra-

Nušvisti – prašvisti
Nužilti – pražilti
Nubalti – pabalti
Nustoti – prastoti
Nudžiugti – pradžiugti
Nudžiuginti – pradžiuginti
Nusikalsti – prasikalsti
Nusižengti – prasižengti

23. iš- // nu- // per- // pra- // už-

Įšalkti – nualkti – peralkti – praalkti – užalkti

24. iš- // nu- // per- // už-

Įšbadėti – nubadėti – perbadėti – užbadėti

25. į- // at-

Įsibėgėti – atsibėgėti

Įgristi – atgristi

Įsipykti – atsipykti

Įgulti – atgulti

26. į- // per-

Įspėti – perspėti

Įnirsti – pernirsti

Įniršti – perniršti

Įkašti – perkašti

27. į- // nu- // su-

Įtukti – nutukti – sutukti

28. į- // at- // nu-

Įsipenėti – atsipenėti – nusipenėti

Įbosti – atbosti – atsibosti – nubosti – nusibosti

Įspėti – atspėti – nuspėti

Įminti – atminti – numinti

29. į- // at- // nu- // iš-

Įsiganyti – atsiganyti – nusiganyti – išsiganyti

30. į- // pa- // pri-

Įpratinti – papratinti – pripratinti

Įprasti – paprasti – priprasti

Įjunkti – pajunkti – prijunkti

Įsmilti – pasmilti – prismilti

31. į- // pri-

Įgudinti – prigudinti

Įjunkinti – prijunkinti

Įbūsti – pribūsti

Įkalbėti – prikalbėti

Įšnekėti – prišnekėti

Įkimšti – prikimšti

Įkalbinėti – prikalbinėti

32. į- // pa- // su- // už- // per-

Įpykti – papykti – supykti – užpykti – perpykti

Įpykinti – papykinti – supykinti – užpykinti – perpykinti

Įpykdyti – papykdyti – supykdyti – užpykdyti – perpykdyti

33. į- // už- // per-

Įširsti – užširsti – perširsti

Įsiusti – užsiusti – persiusti

Įdūkti – uždūkti – perdūkti

Įsiutinti – užsiutinti – persiutinti

Įširdinti – užširdinti – perširdinti

34. ap- (api-) // už-

Apkrėsti – užkrėsti

Apčiuopti – užčiuopti

Apsemti – užsemti

Aptvindyti – užtvindyti

Apkurtinti – užkurtinti

Apdengti – uždengti

Apkloti – užkloti

Aptiesti – užtiesti

Aptikti – užtikti

Apeiti – užėiti

Apžavėti – užžavėti

Apiburti – užburti

35. į- // pa-

Įkyrėti – pakyrėti

Ištvirkti – patvirkti

Įsinorėti – panorėti

36. į- // ap-

Įkarsti – apkarsti

Įskųsti – apskųsti

37. su- // at-

Sugręžti – atgręžti

38. į- // iš-

Įkirsti – iškirsti

Įkišti – iškišti

39. iš- // pa- // pra- // per-

Išdykti – padykti – pradykti – perdykti

40. at- // nu-

Atsitikti – nutikti

Atprasti – nuprasti

Atgusti – nugusti

Atjunkti – nujunkti

Atgristi – nugristi

Atgrėsti – nugrėsti

Atgrasinti – nugrasinti

Atbaidyti – nubaidyti

Atpratinti – nupratinti

Atgudinti – nugudinti

Atjunkyti – nujunkyti

Atgrisinti – nugrisinti

41. at- // už-

Atlošti – užlošti

Atversti – užversti

Atmesti – užmesti

Atriesti – užriesti

42. at- // už- /// pa-

Atraityti – užraityti – paraityti

Atraitoti – užraitoti – paraitoti

43. at- // pa- // pri-

Atminti – atsiminti – paminti – prisiminti

44. at- // ap- // už-

Atmokėti – apmokėti – užmokėti

45. at- // pa-

Atmušti – pamušti

Atremti – paremti

Atspirti – paspirti

Atsitraukti – pasitraukti

Atsiilsėti – pailsėti – pasiilsėti

46. ap- // at- (ati-)

Aplankyti – atlankyti

Apdaigstyti – atidaigstyti

Apmėtyti – atmėtyti

Apsiulėti – atsiulėti

47. pra- // ap-

Pralenkti – aplenkti

48. į- // su- // už-

Įnikti – sunikti – užnikti

49. pra- // su-

Pravirkti – suvirkti

Prarūsti – surūsti

Prabliūti – subliūti

50. pri- // su-
 Pritrinti – sutrinti
 Primušti – sumušti
 Privelti – suveltį

51. pri- // už-
 Pribausti – užbausti

52. at- // su-
 Atrasti – surasti
 Atsiprotėti – susiprotėti

53. pa- // ap- // į-
 Patręšti – aptręšti – įtręšti
 Pamėžti – apmėžti – įmėžti
 Pamėšluoti – apmėšluoti – įmėšluoti

54. pa- // ap-
 Paskelbti – apskelbti
 Pakęsti – apkęsti
 Pagarsinti – apgarsinti
 Pareikšti – apreikšti

55. par- // pa-
 Parišti – parišti
 Parvelti – pavelti

56. pa- // pri-
 Pavyti – privyti
 Paginti – priginti
 Panokti – prinokti
 Pažadinti – prižadinti
 Pakelti – prikelti

57. per- // at-
 Persimainyti – atsimainyti

58. pa- // iš- // su-
 Pagyti – išgyti – sugyti

59. per- // nu- // už-
 Pervaryti – nuvaryti – užvaryti

60. pa- // pra- // už-
 Pabaltinti – prabaltinti – užbaltinti

61. už- // pra-
 Užkulti – prakulti

62. į- // nu-
 Įkaušti – nusikaušti
 Įpenėti – nupenėti
 Įtukinti – nutukinti
 Įšerti – nušerti
 Įganyti – nuganyti
 Įšiulvinti – nušiulvinti
 Įputinti – nuputinti

63. nu- // su-
 Nunokti – sunokti
 Nužvarbti – sužvarbti
 Nuraminti – suraminti

64. į- // už-
 Įsigeisti – užsigeisti
 Įdegti – uždegti
 Įžiebtį – užžiebtį
 Įkurti – užkurti

65. už- // su-
 Užsiliepsnoti – suliepsnoti

Užsiplėvoti – suplėvoti
 Užmerkti – sumerkti
 Užčiaupti – sučiaupti
 Užduoti – suduoti
 Užperti – superti
 Užskelti – suskelti
 Užvėtyti – suvėtyti
 Uždyžti – sudyžti
66. už- // nu-
 Užstelbti – nustelbti
 Užgožti – nugožti
 Užsmelkti – nusmelkti
 Užleisti – nuleisti
 Užkariauti – nukariauti
 Uždelsti – nudelsti
67. už- // per-
 Užkąsti – perkąsti
68. su- // pa- // nu-
 Sumažinti – pamažinti – numažinti
69. už- // pa- // ap-
 Užkerėti – pakerėti – apkerėti
70. su- // už- // per-
 Sušerti – užšerti – peršerti
 Sušveisti – užšveisti – peršveisti
 Supliekti – užpliekti – perpliekti
 Sučyžti – užčyžti – perčyžti
 Sulieti – užlieti – perlieti
71. su- // per-
 Suplakti – perplakti
 Supilti – perpilti
 Suprasti – perprasti
72. iš- // už-
 Ištekėti – užtekėti
73. su- // pri-
 Subręsti – pribręsti
 Subrandinti – pribrandinti
 Sunokinti – prinokinti
74. su- // iš- // nu- // pri-
 Sunokti – išnokti – nunokti – prinokti
75. iš- // pri- // su-
 Išsirpti – prisirpti – susirpti
 Išsirpinti – prisirpinti – susirpinti
76. iš- // pri-
 Išbergžti – pribergžti
 Išgvilbti – prigvilbti
 Iškaršti – prikaršti
77. su- // ap-
 Susirgti – apsirgti
 Surūgti – aprūgti
 Suskobti – apskobti
 Sugižti – apgižti
 Suskirbti – apskirbti
 Sukirbti – apkirbti
 Sukirpti – apkirpti
 Suniūkti – apniūkti
78. pa- // nu- // pri- // už-

Pailsti – nuilsti – priilsti – užilsti

Pailsinti – nuilsinti – priilsinti – užilsinti

Paalsinti – nualsinti – prialsinti – užalsinti

79. pa- // pri- // už-

Padusti – pridusti – uždusti

Pamiršti – primiršti – užmiršti

Padusinti – pridusinti – uždusinti

80. pa- // at- // nu- // iš- // pra- // su-

Pabusti – atbusti – nubusti – išbusti – prabusti – subusti

81. ap- // iš- // nu-

Apsakyti – išsakyti – nusakyti

82. pa- // ap- // iš-

Pajuokti – apjuokti – išjuokti

83. į- // nu- // ap-

Įveikti – nuveikti – apveikti

84. pa- // at- // nu- // iš- // pra- // pri- // su-

Pabudinti – atbudinti – nubudinti – išbudinti – prabudinti – pribudinti – subudinti

2 PRIEDAS

2.1. priedas

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų priesagų ir galūnių vediniai

1. **-ynas // -ynė // -a**
Maknynas – maknynė – makna
2. **-ynas // -ynė // -ė**
Marmalynas – marmalynė – marmalė
3. **-ynė // -as**
Mognynė – mognas
4. **-tva // -ė**
Biržtva – biržė
5. **-iauka // -a**
Makniauka – makna
6. **-ynė // -is**
Mėlynė – mėlis
7. **-ynė // -a**
Liumpynė – liumpa
Landynė – landa
8. **-stas (-tas) // -as**
Pasėstas – pasėdas
9. **-ymė // -a // -is**
Sprogymė – sproga – sprogis
10. **-tvė // -a**
Lūžtvė – lūža
11. **-urys // -uma // -a // -ė**
Dauburys – dubuma – dauba – dubė
12. **-ymė // -ė**
Lenkymė – lenkė
13. **-urys // -urkis // -ra // -ė**
Duburys – dumburys – duburkis – dumbra – duobė
14. **-ynė // -ė**
Cypynė – cypė
15. **-tas // -is**
Gultas – guolis
16. **-inys // -a**
Tvenkinys – tvanka
17. **-ta // -a // -is**
Brasta – brada – brydis
18. **-ynė // -ykla // -a**
Landynė // lindynė – landykla // lindykla – landa
19. **-uliai // -as**
Tyruliai – tyras
20. **-mė // -uma // -ė**
Lygmė – lyguma – lygė
21. **-uma // -ė**
Plynuma – plynė
22. **-uma // -ius**
Sekluma – sėklius
23. **-ga // -a**
Pereiga – perėja
24. **-uma // -umas // -as**
Glūduma – glūdumas – glūdas
Gūduma – gūdumas – gūdas

- 25. -ymė // -uma // -is**
Tolymė – toluma – tolis
- 26. -ynas // -ynė // -umynas // -umynė // -uma // -a**
Klampynas – klampynė – klampumynas – klampumynė – klampa
- 27. -urys // -a**
Dauburys – dauba
- 28. -inė // -tė // -a**
Padanginė – padangtė – padanga
- 29. -ynas // -ytė // -otas // -a**
Alksnynas – alksnytė – alksnotas – alksna
- 30. -stis // -a**
Prieglobstis – priegloba
- 31. -tinė // -a**
Išmestinė – išmata

2.2. priedas

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų skirtingų priešdėlių vediniai

- 1. už- // at- // nuo- // pa-**
Užkampis – atkampis – nuokampis – pakampis
- 2. prie- // pa-**
Prieklėtis – paklėtis
Priesvirnis – pasvirnis
Prietvartis – patvartė
- 3. nuo- // at- // pa-**
Nuokalnė – atkalnė – pakalnė
Nuokraštis – atkraštys – pakraštys
- 4. į- // prieš-**
Įkalnė – prieškalnė
- 5. pa- // už-**
Paūksmė – užūksmis
- 6. už- // nuo-**
Užsaulis – nuosaulis
- 7. už- // ata-**
Užpentis – atapentis

2.3. priedas

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų priesagų ir priešdėlių vediniai

- 1. -ija // at- // pa-**
Gairija – atgairė – pagairė

2.4. priedas

Vietų pavadinimų DS eilės, kuriose yra dūrinys / dūrinių

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų priesagų vediniai ir dūriniai

- 1. -ynė // dūrinys**
Slaptynė – slaptavietė
Smėlynė – smėlžemis
Smiltynė – smiltžemis
- 2. -inė // dūriniai**
Knyginė – knygdėtė
Vasarinė – vasarnamis – vasarbutis
- 3. -idė // -ininkas // dūriniai**

Arklidė – arklininkas – arkliatvartis
 Kiaulidė – kiaulininkas – kiauliagurbis – kiauliamigis – kiauliatvartis
4. -ynas // -inkas // -ojus // -otas // dūrinys
 Apynynas – apyninkas – apynojus – apynotas – apyndaržis
5. -tinis // dūrinys
 Draustinis – drausgiris
6. -uma // dūrinys
 Sausuma – sausažemis
7. -ūnė // dūrinys
 Viršūnė – viršugalvis
8. -ainė // -ynė // dūrinys
 Šilainė – šilynė – šilžemis
9. -uma // -ynė // -ra // dūrinys
 Dykuma – dykynė – dykra – dykvietė

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų priešdėlių vediniai ir dūriniai

1. at- // į- // prie- // dūrinys
 Atsaulis – įsaulis – priesaulis – saulėkaita
2. ant- // dūrinys
 Antnamė – viršunamė
 Antvagis – viršuvagis
3. pra- // dūrinys
 Pradantė – tarpdantė
4. pa- // dūriniai
 Pakelė – kelkraštis – šalikelė
5. be- // dūrinys
 Belangė – aukštalangė

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų galūnių vediniai ir dūriniai

1. -as // dūrinys
 Tyrai – tyrlaukis

SŽ rasti sinonimiški vietų pavadinimų priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai

1. -ynas // -ynė // -iena // -ija // -ainė // -ytė // -ė // dūrinys
 Molynas – molynė – moliena – molija – molainė – molytė – molė – molžemis
2. -ynė // -mė // -uma // -užė // -ė // -is // dūrinys
 Gilynė – gelmė – giluma – giluzė – gylė – gylis – gilversmė
3. -ynė // -sna // -uma // -ė // dūrinys
 Plikynė – pliksna – plikuma – plikė – plikvietė

2.5. priedas

SŽ rasti sinonimiški įrankių pavadinimų priesagų ir galūnių vediniai

1. -alas // -as
 Apvožalas – apvožas
 Pakratalai – pakratai
 Prakuralai – prakurai
 Skambalas – skambas
 Užvožalas – užvožas
2. -ikas // -as
 Šluostikas – šluostas
3. -ikas // -ius
 Dilikas – dilius
4. -iūga // -as
 Voliūga – volas

5. **-tuvas // -tis // -a // -ė**
Skleštuvas – sklāstis – sklānda – sklendė
6. **-tuvė // -eklis // -a**
Stumtuvė – stūmeklis – stūma
7. **-ynė // -a**
Šovynė – šova
8. **-ynė // -as**
Padarynė – padaras
9. **-klas // -as**
Prinerklas – prienaras
10. **-klas // -a**
Panerklas – panara
11. **-ikas // -lys // -otas // -ys**
Kabikas – kablys – kabinotas – kabinys – kabys
12. **-alās // -tis // -is**
Užkišalās – užkaištis – užkyšis
13. **-tuvas // -ė**
Semtuvas – sėmė
14. **-tuvas // -tas // -imas // -enė // -as**
Apautuvas – apautas – apsiavimas – apavenė – apavas
15. **-tuvas // -tukas // -tis // -as**
Pertrauktuvas – pertrauktukas – pertrauktis – pertraukas
16. **-tis // -ė**
Regztis – rezgė
17. **-tė // -ė**
Regztė – rezgė
18. **-tė // -as**
Užmautė – užmovas
- Spaustė – spaudas
19. **-tė // -a**
Įmautė – įmova
20. **-tinė // -tis // -a**
Pakeltinė – pakeltis – pakila
21. **-klė // -ynė // -ė**
Linguoklė – lingynė – lingė
22. **-tis // -as**
Aplanktis – apylankas
- Smaigtis – smaigas
23. **-uris // -ė**
Menturis – mentė
24. **-inės // -čiai // -ės**
Rezginės – rezgčiai – rezgės
25. **-tukas // -ikas // -as**
Čiulptukas – čiulpikas – čiulpas
26. **-ukas // -as**
Žindukas – žindas
27. **-eklis // -ė**
Dildeklis – dildė
28. **-iklis // -eklis // -uoklė // -as**
Brūžiklis – brūžeklis – brūžuoklė – brūžas
29. **-yklė // -as**
Pustyklė – pustas
30. **-tuvė // -ė**
Šleiktuvė – šleikštė
31. **-ena // -as**
Smeigena – smaigas

- 32. -ynė // -(t)ukas // -a // -is**
Švilpynė – švilp(t)ukas – švilpa – švilpis
- 33. -tuvas // -yklė // -as**
Šlakstytuvas – šlakstyklė – šlakstas
- 34. -tuvas // -tas // -ys**
Žibintuvas – žibintas – žibinys
- 35. -alas // -a**
Apdangalas – apdanga
- 36. -alas // -ovė // -ojus // -a**
Dangalas – dangovė – dangojus – danga
- 37. -etės // -kiai // -ės**
Šlepetės – šlepčiai – šlepės
- 38. -ylas // -čius // -is**
Nešylai – naščiai – nešiai
- 39. -lis // -lys // -is**
Žviglis – žvieglis – žvigis
- 40. -stis // -ė // -is**
Varstis – vėrė – vyris
- 41. -yklas // -as**
Vystyklas – vystas
- 42. -tuvas // -oklis // -čius // -as**
Pakabintuvas – pakaboklis – pakabinčius – pakabas

2.6. priedas

Įrankių pavadinimų DS eilės, kuriose yra dūrinys / dūrinių

SŽ rasti sinonimiški įrankių pavadinimų priesagų vediniai ir dūriniai

- 1. -yklė // dūrinys**
Veržyklė – šienveržė
Rodyklė – kelrodis // keliarodis
- 2. -iklis // -tukas // dūrinys**
Traukiklis – trauktukas – kamščiatraukis
- 3. -tuvas // -lys // -eklis // -tukas // dūrinys**
Grūstuvas – grūslys – grūdeklis – grūstukas – košgrūdis
- 4. -tuvas // dūrinys**
Skeltuvas – šakalskelis
- 5. -tuvis // -tukė // -tokė // dūrinys**
Muštuvis – muštukė – muštokė – sviestmušė
- 6. -tuvas // -eklis // dūrinys**
Suktuvas – sukeklis – sviestsukė
- 7. -tuvas // -iklis // dūrinys**
Raktuvas – rakiklis – dantrakis
- 8. -tuvis // dūrinys**
Minkytuvis – duonminkis
- 9. -tinis // dūrinys**
Kinkytinis – kinklankis
- 10. -klas // dūrinys**
Pjūklas – skerspjuvė
- 11. -iklis // -eklis // dūrinys**
Žarstiklis – žarsteklis – angliaržarstis
- 12. -ukas // dūrinys**
Šnypštukas – nosšnypštis
- 13. -iklis // dūrinys**
Kėliklis – aukštikeltis
- 14. -ininkas // dūrinys**

Mušininkas – ritmušas

SŽ rasti sinonimiški įrankių pavadinimų galūnių vediniai ir dūriniai

1. -as // dūrinys

Traukas – trauklapis

SŽ rasti sinonimiški įrankių pavadinimų priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai

1. -tis // -ūnas // -etas // -ė // dūrinys

Valkčiai – valkūnai – velketas – velkės – akėtvilkos

2. -tuvas // -as // dūrinys

Vilktuvas – valkas – kailiavilkis

2.7. priedas

SŽ rasti sinonimiški veikėjų ir veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų galūnių vediniai

1. -as // -is // -a

Bliuvas – bliuvis – bliova

2. -a // -ius

Mikna – miknius

Pliauna – pliaunius

Snuda – snudžius

Zauna – zaunius

3. -as // -is

Bliuvas – bliuvis

4. -a // -is

Kluika – kluikis

Liuba – liubis

Slinka – slinkis

5. -as // -ys

Diegas – dagys

2.8. priedas

Veikėjų ir veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų DS eilės, kuriose yra dūrinys / dūrinių

SŽ rasti sinonimiški veikėjų ir veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų priesagų vediniai ir dūriniai

-ulys // dūrinys

Gimulys – naujagimis

Mitulys – žiemmitys

-tojas, -a // -ėjas, -a // -ikas, -ė // dūriniai

Artojas – arėjas – arikas – dirvaris – laukarys

-ėlis, -ė // dūrinys (-iai)

Papurėlis – papurgalvis

Pašėlėlis – pašėlkailis

Pašiurėlis – pašiurplaukis

Siurbėlė – kraujasiurbys // krausiurbys

-ikas, -ė // -eika // dūriniai

Žudikas – žudeika – žmogžudys – galvažudys

-tena // dūrinys

Veltena – kūtvėla

-uonis // dūrinys

Balduonis – naktibalda

-ūnas, -ė // -eika // dūrinys

Sėdūnas – sėdeika – namisėda

-ka // dūrinys

Bliauka – dangabliovys

-ūnas, -ė // dūriniai

Gyrūnas – savigyra – gyropelnys – gyrmakšlys

10. -tojas, -a // -ovas, -ė // dūrinys

Kalbėtojas – kalbovas – gražiakalbis

11. -ynė // dūriniai

Tauškynė – niekatauškis – niekatauška

-alius, -ė // -uklis, -ė // dūriniai

Miegalius – mieguklis – ilgamiegis – miegpuvys – miegakulys – miegrūgtis

SŽ rasti sinonimiški veikėjų ir veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų galūnių vediniai ir dūriniai

1. -a // dūrinys

Griova – griau medis

Padilba – padilbakis

2. -ius, -ė // dūrinys (-iai)

Ližius – skanliža – puodlaižis

Žiedžius – puodžiedis

3. -is, -ė (-ys, -ė) // dūrinys

Luzgis – luzgausis

Plėšys – akiplėša

Vedys – jaunavedys

SŽ rasti sinonimiški veikėjų ir veiksmažodinės ypatybės turėtojų pavadinimų priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai

1. -alas // -yla // -ūnas, -ė // -a // dūriniai

Tauzalas – tauzyla – tauzūnas – tauza – niektauza – bobtauza

2. -ana // -a // dūrinys

Driekana – drieka – šundrieka

3. -utis, -ė // -as // dūriniai

Traukutis – traukas – trauklapis – traukžolė

2.9. priedas

SŽ rasti sinonimiški veiksmažodžių abstraktų priesagų vediniai

1. -imas // -lė // -lis

Užgavimas – užgaulė – užgaulis

2. -ra // -na

Šutra – šutna

3. -imas // -ulys

Raugėjimas – raugulys

4. -tis // -snis

Kryptis – krypsnis

5. -ulys // -esys

Alpulys – alpesys

Mirgulys – mirgesys

Tirtulys – tirtesys

Žvilgulys – žvilgesys

6. -imas // -tis

Apibrėžimas – apibrėžtis

Apsupimas – apsuptis

Apsiautimas – apsiaustis

Aptarimas – aptartis

Likimas – liktis

Netekimas – netektis
 Padėjimas – padėtis
 Prakūrimas – prakurtis
 Prigimimas – prigimtis
 Suėmimas – suimtis
 Sutapimas – sutaptis
 Susitarimas – sutartis
7. -smas // -esys
 Bilsmas – bildesys
 Gausmas – gaudesys
 Kliegsmas – kliegesys
 Klyksmas – klykesys
 Kranksmas – krankesys
 Krioksmas – kriokesys
 Kvyksmas – kvykesys
 Rėksmas – rėkesys
 Šauksmas – šaukesys
8. -imas // -iava
 Gyliavimas – gyliava
9. -imas // -lis
 Nustojimas – nuostolis
10. -imas // -esys
 Klidėjimas – klijesys
 Liūdėjimas – liūdesys
 Merdėjimas – merdesys
 Regėjimas – regesys
11. -ulyš // -atis // -tis
 Graužulyš – graužatis – grūžtis
12. -imas // -eta
 Kikenimas – kiketa
13. -tis // -enė
 Pragaištis – pragaišenė
14. -imas // -tis // -smas // -alas
 Prakeikimas – prakeiktis – prakeiksmas – prakeikalas
15. -imas // -acija
 Eksploatavimas – eksploatacija
16. -alas // -ynė
 Pliauškalas – pliauškynė
17. -imas // -yba
 Tikėjimas – tikyba
18. -otė // -ra
 Plėtotė – plėtra
19. -smas // -snis
 Šūksmas – šūksnis
20. -imas(is) // -tas // -tis
 Ryžimasis – ryžtas – ryžtis
21. -imas // -esys // -smas
 Žviegimas – žviegesys – žviegsmas
22. -tis // -atis // -tas
 Gaištis – gaišatis – gaištas
23. -tis // -mė
 Pratartis – pratarmė
24. -lys // -ulyš // -muo
 Dieglyš – dygulyš – dygmuo
25. -imas // -smas // -las // -smė
 Žaidimas – žaismas – žaislas – žaismė

- 26. -imas(is) // -sena // -esys**
Elgimasis – elgsena – elgesys
- 27. -ymas(is) // -sena**
Laikymasis – laikysena
- 28. -esys // -estis**
Lūkesys – lūkestis
- 29. -atis // -ulys**
Gaužatis – gaužulys
- 30. -enė // -ysta**
Nešenė – našysta
- 31. -ulys // -utis**
Traukulys – traukutis
- 32. -ra // -ka**
Ėdra – ėska
- 33. -tynės // -sena**
Eitynės – eiseną
- 34. -tynės // -tis**
Imtynės – imčios
Rungtynės – rungčios
- 35. -tynės // -ynės**
Galėtynės – galynės
- 36. -imas // -onė**
Kartojimas – kartonė
- 37. -ulys // -smas**
Geidulys – geismas
- 38. -imas // -smas // -esys // -alas**
Keikimas – keiksmas – keikesys – keikalas
- 39. -esys // -atvė**
Ilgesys – ilgatvė
- 40. -inys // -ata**
Sukinys – sukata
- 41. -tinis // -smas**
Griaustinis – griausmas
- 42. -smas // -šna // -tis // -stė**
Valksmas – valkšna – valktis – vilkstė
- 43. -tus // -tis**
Lietus // lytus – liūtis
- 44. -esys // -etys**
Genesys – genetys
- 45. -ybos // -tuvės**
Derybos – derėtuvės
Skyrybos – skirtuvės
- 46. -smas // -sna**
Dulksmas – dulksna
- 47. -smas // -ena**
Druoksmas – druokena
- 48. -alas // -na**
Purškalas – purkšna
- 49. -alas // -ulys // -esys**
Karkalas – karkulys – karkesys
- 50. -alas // -utis // -ulys**
Gargalas – gargutis – gargulys

SŽ rasti sinonimiški veiksmažodžių abstraktų galūnių vediniai**1. -a // -is (-ys)**

Atlyda – atolydis // atolaidis // atlydys

Atveika – atoveikis

Nuokrypa – nuokrypis

Pakraipa – pokrypis

Pažiūra – požiūris

Pražanga – prožingis

Prietema – prietėmis

Užkanda – užkandis

2. -a // -as

Pertvara – pertvaras

Sandara – sandaras

Tvanka – tvankas

3. -as // -is

Įšalas – įšolis

4. -a // -ius

Daiga – daigius // dygius

5. -(i)a // -ė

Negalia – negalė

6. -as // -is

Patvanas – potvynis

Perdaras – perdoris

7. -a // -uo

Pagela – pageluo

Veiksmažodžių abstraktų DS eilės, kuriose yra dūrinys / dūrinių**SŽ rasti sinonimiški veiksmažodžių abstraktų priesagų vediniai ir dūriniai****1. -imas // dūrinys**

Pasiutimas – pasiutligė

SŽ rasti sinonimiški veiksmažodžių abstraktų priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai**1. -atis // -tas // -inys // -ynė // -a // dūrinys**

Kamšatis – kamštas // kimštas – kimšinys – kimšynė – kamša – sausakimša

2. -tis // -muo // -ė // dūrinys

Pjūtis – pjūmuo – pjūvė – javapjūtė

3. -tis // -a // dūrinys

Kliautis – klioja – saviklioja

4. -lius // -na // -a // dūriniai

Drėblius – drabna – draba – sniegdrība – šlapdrība // šlapdraba

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių priesagų vediniai**1. -otas // -ingas // -ainas // -arnis**

Šakotas – šakingas – šakainas – šakarnis

2. -ingas // -(i)uotas

Debesingas – debesuotas

Pamatingas – pamatuotas

Pinigingas – piniguotas

Slenkstringas – slenkščiuotas
 Sūkuringas – sūkuriuotas
 Verpetingas – verpetuotas
3. -uotas // -inas // -uitas
 Snieguotas – snieginas – snieguitas
4. -ingas // -nas
 Skolingas – skalnas
5. -otas // -uotas
 Tešlotas – tešluotas
6. -iškas // -ingas
 Niekšiškas – niekšingas
 Pasakiškas – pasakingas
 Tipiškas – tipingas
 Veidmainiškas – veidmainingas
7. -yvas // -ybas // -ūstas
 Vėlyvas – vėlybas – vėlūstas
8. -inis // -ujis
 Vidinis – vidujis
9. -utinis // -inis // -ujis
 Orutinis – orinis – orujis
 Viršutinis – viršinis – viršujis
10. -utinis // -inis
 Aukštutinis – aukštinis
 Galutinis – galinis
11. -inas // -otas
 Murzinas – murzotas
12. -uistas // -ūstas // -uostas // -inas
 Mieguistas – miegūstas – mieguostas – mieginas
13. -inas // -ėtas
 Dulkinas – dulkėtas
 Gervinas – gervėtas
14. -otas // -uistas // -ūstas
 Ligotas – liguistas – ligūstas
15. -ingas // -(i)otas
 Rėvingas – rėvotas
 Sausringas – sausrotas
 Sergalingas – sergaliotas
 Skaringas – skarotas
 Vėtringas – vėtrotas
16. -lus // -tus
 Riklus – riktus
17. -ėtas // -uotas
 Kertėtas – kertuotas
18. -rus // -lus
 Jautrus – jauslus
19. -ingas // -yvas
 Efektingas – efektyvus
20. -lus // -nus
 Gaišlus – gaišnus
 Tuklus – tuknus
21. -elis // -(i)ulis
 Didelis – didžiulis
22. -uotas // -inas
 Alyvuotas – alyvinas
 Dumbluotas – dumblinas
 Riebaluotas – riebalinas

Sakuotas – sakinas
 Sviestuotas – sviestinas
 Taukuotas – taukinas
23. -inis // -iškas
 Asmeninis – asmeniškias
 Senovinis – senoviškias
 Simetrinis – simetriškias
24. -lus // -štus
 Bėglus – bėgštus
25. -lus // -tas
 Drėblus – drėbtas
 Verslus – verstas
26. -yvas // ybas
 Ankstyvas – ankstybas
27. -ingas // -ėtas // -ytas
 Koringas – korėtas – korytas
28. -ingas // -yvas // -ylas
 Akingas – akyvas – akylas
29. -ėtas // -otas
 Rukšlėtas – rukšlotas
30. -imas // -utinis
 Gretimas – gretutinis
31. -utinis // -inis // -imas
 Šalutinis – šalinis – šalimas
32. -ėtas // -inas // -(i)ūgas
 Molėtas – molinas – moliūgas
33. -inis // -uolis // -ulis // -ėlis // -ūnis
 Saldinis – salduolis – saldulis – saldėlis – saldūnis
34. -inis // -iškas // -otas
 Sąlyginis – sąlygiškias – sąlygotas
35. -ingas // -ėtas
 Saulingas – saulėtas
 Ūksmingas – ūksmėtas
36. -ytas // -uotas
 Rantytas – rantuotas
37. -opas // -oks
 Abejopas – abejoks
 Dvejopas – dvejoks
38. -uotas // -anas
 Rūkuotas – rūkanas
39. -svas // -zganas
 Balsvas – balzganas
 Gelsvas – gelzganas
 Salsvas – salzganas
40. -ingas // -inas
 Bėdingas – bėdinas
41. -utinis // -ujis
 Paskutinis – paskujis // paskuojis
42. -ėlis // -ukas
 Vienutėlis – vienutukas

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių priešdėlių vediniai

2.13. priedas

1. **apy- // po-**
 Apygelsvis – pogelsvis
 Apyraudonis – poraudonis
2. **apy- // pus-**

Apyamžis – pusamžis

3. ĩ- // nuo- // pra-

Įžambus – nuožulnus – pražulnus

4. ĩ- // pra-

Įžulnus – pražulnus

5. ĩ- // po-

Įskypas – poskypas

2.14. priedas

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių galūnių vediniai

1. -as // -us

Atsijas – atsajus

Trakas – trakus

2.15. priedas

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių priešdėlių ir priesagų vediniai

1. pa- // -ingas

Pajėgus – jėgingas

2. be- // -ingas

Bekainis – kainingas

3. apy- // po- // -okas // -svas

Apykietis – pokietis – kietokas – kiesvas

Apyretis – poretis – retokas – resvas

Apysausis – posausis – sausokas – sausvas

Apytamsis – potamsis – tamsokas – tamsvas

Apyžilis – požilis – žilokas – žilsvas

4. po- // -okas

Poresvis – resvokas

Posalsvis – salsvokas

5. ap- // ĩ- // -ingas

Apkūnus – ĩkūnus – kūningas

6. apy- // po- // -okas

Apygeltonis – pogeltonis – geltonokas

Apygeris – pogeris – gerokas

Apyrausvis – porausvis – rausvokas

7. apy- // po- // -okas // -yvas

Apyjaunis – pojaunis – jaunokas – jaunyvas

Apysenis – posenis – senokas – senyvas

8. pra- // -ėtas // -ingas

Prakaulus – kaulėtas – kaulingas

9. apy- // po- // -svas // -zganas

Apyjuodis – pojuodis – juosvas – juozganas

10. apy- // po- // -svas // -(k)švas // -okas // -zganas

Apybaltis – pobaltis – balsvas – balkšvas – baltokas – balzganas

11. apy- // po- // -(i)okas // -svas // -zganas

Apyžalis – požalis – žaliokas – žalsvas – žalzganas

12. apy- // po- // prie- // pus- // -okas

Apygirtis – pogirtis – priegirtis – pusgirtis – girtokas

13. apy- // po- // prie- // -okas // -svas

Apysaldis – posaldis – priesaldis – saldokas – salsvas

14. -ujis // -utinis // iš- ir -inis

Laukujis – laukutinis – išlaukinis

Būdvardžių DS eilės, kuriose yra dūrinys / dūrinių**SŽ rasti sinonimiški būdvardžių priesagų vediniai ir dūriniai****1. -ingas // dūrinys / dūriniai**

Amžingas – ilgaamžis
 Drąsingas – drąsiaširdis
 Galingas – dauggalis
 Liežuvingas – aštrialiežuvis – smailialiežuvis
 Metingas – daugiametis
 Vertingas – didžiavertis

2. -inis // dūrinys

Pradinis – pirmapradis
 Rožinis – rožiaspalvis
 Ugninis – ugniaspalvis

3. -otas // dūrinys

Dievotas – dievobaimingas

4. -ingas // -otas // dūrinys

Spalvingas – spalvotas – daugiaspalvis

5. -inas // dūrinys

Laikinas – trumpalaikis

6. -išas // -užis // -ulis // dūrinys

Vienišas – vienužis – vienulis – vienstypis

7. -okas // dūrinys

Drungnokas – vasardrungnis

8. -ingas // -inas // dūrinys

Dantingas – dantinas – aštriadantis

9. -ainis // -(i)uotas // dūrinys

Obuolainis – obuoliuotas – obuolmušis

10. -ingas // -(i)uotas // -(i)uitas // dūrinys

Petingas – pečiuotas – pečiuuitas – plačiapetis

11. -ykštis // -inis // dūrinys

Pirmykštis – pirminis – pirmapradis

12. -nas // -inas // dūriniai

Vasarnas – vasarinas – vasaršiltis – vasardrungnis

13. -intelis // -atinis // -užis // -utis // dūrinys

Vienintelis – vienatinis – vienužis – vienutis – vičvienas

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių galūnių vediniai ir dūriniai**1. -us // dūrinys**

Landus – akilandus
 Regus – aiškiaregis

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių priešdėlių vediniai ir dūriniai**1. apy- // pro- // po- // dūrinys**

Apyverksnis – proverksnis – poverksnis – artiverksnis

2. be- // dūriniai

Beširdis – rūstaširdis – arkliaširdis

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių priesagų, galūnių vediniai ir dūriniai**1. -ingas // -us // dūrinys**

Dieninga – dieni – dienugalė
Gailingas – gailus – gailiaširdis

2. -nus // -us // dūriniai

Kvapnus – kvapus – gardžiakvapis – saldžiakvapis

SŽ rasti sinonimiški būdvardžių priešdėlių, priesagų vediniai ir dūriniai

1. apy- // po- // -okas // dūrinys

Apyšiltis – pošiltis – šiltokas – vasaršiltis

2. apy- // po- // -okas // dūrinys

Apypilnis – popilnis – pilnokas – artipilnis – puspilnis

3. prieš- // prieš- ir -inis // dūrinys

Priešlaikis – priešlaikinis – pirmalaikis

4. nuo- // -ingas // dūrinys

Nuoširdus* – širdingas – geraširdis

2.17. priedas

Dėl DS eilių gausos smulkiau neišskiriami konkrečių priesagų vediniai, o visos DS eilės pateikiamos abėcėlės tvarka

SŽ rasti sinonimiški veiksmažodžių priesagų vediniai

Alpėti – alpinėti – alpčioti – alpuoti – alpuliuoti

Aklinti – aklioti

Aklinėti – aklioti

Apsakinėti – apsakoti

Badauti – badėti

Badyti – bedžioti

Balinti – baldyti

Barbinti – barbenti

Barškinti – barškenti

Bastinėtis – bastikauti

Bauboti – baubenti – baublenti – baubčioti

Bėgiotis – bėginėtis

Bimbinėti – bimbčioti – bimbšėti – bimbauti

Birbenti – birbinėti – birbčioti – birbsėti – birbauti

Birzgenti – birzginėti – birzgauti

Byrėti – birenti – birsnoti

Bjaurinti – bjauroti

Blaivytis – blaivėti

Blakčioti – blaksėti

Blizguoti – blizguliuoti

Blykčioti // blikčioti – blyksėti // blikšėti

Blėsčioti – blėsuoti

Braidžioti – braidinėti

Brėžyti // braižyti – braižioti

Būbauti – būbčioti

Caksėti – caknoti – caksenti

Ciepsėti – ciepčioti

Ciksėti – ciksentis

Cypinti – cypdyti

Cypsėti – cypčioti

Cvaksėti – cvaknoti – cvaksenti

Čerškinti – čerškenti

* Remiantis LKG I (1965, 590) darinys *nuoširdus* yra laikomas priešdėlio vediniu. Kiti literatūros šaltiniai (plg. Pakerys 1994, 368; DLKG 2006, 204) nurodo, kad tai galūnės *-us* vedinys, išvestas iš prielinksninės konstrukcijos (*nuo širdies*).

Čiaužinėti – čiaužyti – čiaužioti – čiaužėti
 Čiaukšnoti – čiaukšėti – čiauškinti
 Čiulbuoti – čiulbauti
 Čiupinėti – čiupnoti
 Čiupinėti – čiupnotis
 Čiulpyti – čiulpauti – čiulpsėti – čiulpčioti – čiulpėti
 Čiurkšėti – čiurkšnoti – čiurkščioti
 Čiūžinti – čiūžuoti
 Dadenti – dadnoti
 Daigyti – dygėti – dygsėti
 Darbuotis – darbauti – dirbinėti – dirbuliuoti
 Dausioti – dausinėti
 Davinėti – duodinėti – duostyti
 Derglioti – dergėti
 Dėbčioti – dėbsėti
 Dėlioti – dėstyti – dėščioti – dėlioti – dėdinėti – dėdlioti
 Dilbčioti – dilbsėti
 Dilgėti – dilgčioti – dilgsėti
 Drabstyti // draibstyti – drabsnoti
 Draikyti – draikioti – draikalioti – draikenti
 Dramblinti – drambloti
 Drėgnėti – drėgnyti – drėgnuoti
 Dribčioti – dribsnoti – dribnoti – dribsėti – dribenti – driblenti – dribsenti
 Dudenti – dudnoti
 Dūksoti – dūksėtis
 Dulksnoti – dulkenti
 Dundenti – dunduliuoti
 Dunksčioti – dunksoti
 Dūsauti – dūsuoti
 Dūzgauti – dūzgenti
 Dvelkčioti – dvelksėti
 Dvilkčioti – dvilksėti
 Gagenti – gagnetis – gaguoti
 Gargsėti – gargčioti
 Gailauti – gailinti
 Gaišuoti – gaišuliuoti
 Gaivinti – gaivalioti
 Garbinti – garbstyti
 Gašdintis // gandintis – gaščioti – gaštauti
 Gentintis – gentautis
 Gesinti – gesyti
 Gėdyti – gėdinti
 Gėdytis – gėdėtis
 Gėrauti – gėrioti
 Giedrytis – giedrintis – giedrėti
 Girgsėti – girgauti – girgčioti
 Girgžduoti – girgždenti – girgžduliuoti – girgžčioti
 Glaustyti – glaudytis
 Gnaibyti – gnaibioti – gnybčioti
 Gokšėti – gokčioti
 Grabinėti – grabalioti
 Graibstyti – graibyti – graibinėti
 Grasinti – grasyti
 Graudenti – graudinti
 Griaudėti – griaudžioti
 Griozdinti – griozdoti

Grožiuotis // gražiuotis – grožėtis
 Grumšnoti – grumšėti
 Gurgenti – gurguliuoti
 Gurgėti – gurguliuoti
 Gurkčioti – gurkšėti
 Gurkliuoti – gurkčioti
 Gurnėti – gurenti
 Gūžėti – gūžoti
 Ižyti – ižinti
 Juduliuoti – juduoti
 Kaboti – kabaruoti – kabaliuoti – kabalioti
 Kaitalioti – kaityti – kaičioti – keitinėti
 Kalinėti – kalstyti – kalsnoti
 Kandžioti – kandlioti – kąščioti
 Kapnoti – kapsėti
 Kapstyti – kapsnoti
 Karėti – karuliuoti – karailiuoti
 Karglioti – kargoti
 Karstyti – karinėti
 Kasinėti – kasioti – kaslioti – kaselioti
 Kiaukčioti – kiauksėti – kiauksnoti
 Kilnoti – kiloti – kilsčioti – kilsnoti
 Kinkčioti – kinksėti – kinknoti
 Kinkčioti – kinknoti – kinkuoti
 Kyšėti – kyšuoti
 Kirksėti – kirkauti – kirkčioti
 Klebenti – klebinti
 Klegenti – kleguoti
 Klekenti – kleketuoti*
 Klibenti – klibinti
 Klišinti – klišuoti
 Klykauti – klyksėti – klykčioti
 Knaisioti – knaisyti – knisioti – knysčioti – knisinėti
 Kniaukčioti – kniauksėti
 Korėti – koryti
 Koruliuoti – korailiuoti
 Kosčioti – kosinėti
 Kramtyti – krimsnoti
 Kramčioti – kramsnoti – kramsėti
 Krankčioti – kranksėti
 Krapinti – krapnoti – krapčioti – krapenti
 Kreivoti – kreivuoti – kreivinti – kreivuliuoti
 Kreksėti – kreksnoti
 Kriaukšėti – kriaukšnoti – kriauškinti
 Kriaukšėti – kriaukčioti
 Kriuknoti – kriuksėti – kriukčioti
 Kriūgauti – kriūguoti
 Krintinėti – kraičioti
 Krypuoti – krypinti
 Krūpauti – krūpčioti
 Kudakoti – kudakuoti – kudakinti
 Kūkčioti // kukčioti – kuksėti – kukenti – kuknoti
 Kulkšniuoti – kulkšnoti

* Gali būti ir priesagos *-uoti* vedinys iš žodžio *kleketas*. Tuo atveju *klekenti* – *kleketuoti* nesudarytų DS eilės.

Kurkuoti – kurkuliuoti
 Kviaukčioti – kviauksėti
 Kvykauti – kvykčioti – kvyksėti
 Laipioti – laipelioti
 Lakstyti – lakioti
 Landyti – landžioti
 Lapenti – lapnoti
 Lapsenti – lapenti
 Lasioti – lasinėti
 Lašnoti – laščioti – lašenti
 Lervinti – lervoti
 Lesioti – lesnoti – lesinėti
 Lindėti – lindoti
 Linkčioti – linksėti
 Lipdyti – lipinti
 Liumpsėti – liumpčioti – liumpuoti
 Lūkuriuoti – lūkčioti – lūkėti – lūkinėti
 Luzginti – luzgenti
 Magauti – maguoti
 Mainikauti – mainauti
 Malonėtis – malonintis
 Marguoti – marguliuoti
 Mazgyti – mazgioti
 Maukšnoti – maukšlioti
 Mėšlauti – mėšlinti
 Mėtyti – mėčioti – mėtlioti
 Mėtytis – mėčiotis
 Miaukčioti – miauksėti
 Mirguoti – mirguliuoti
 Murksėti – murkuoti
 Mušinėti – mušnoti
 Mūkauti – mūkčioti
 Nardyti – narstyti
 Nardinti – narinti
 Nešdintis – nešintis
 Pelnytis – pelnauti – pelnikauti
 Pėsčiuoti – pėstinti
 Piepsėti – piepčioti
 Pykauti – pyktauti // piktauti
 Pykdyti – pykinti
 Pilstyti – pylioti – pylauti
 Pilstinėti – pilstalioti
 Pirkinėti – pirkioti – pirkailioti
 Plaukioti – plaukyti
 Plasnoti – plastenti
 Plekšnoti – plekšenti
 Plėnyti – pleinėti
 Pliaukšnoti – pliaukšenti
 Pliaukšenti – pliaukškinti
 Plikinėti – plikuoti
 Plyksčioti – plyksėti
 Plyšinėti – plaišioti
 Plūpčioti – plūpsėti
 Plūkoti – plūkauti – plūkinėti
 Prunkščioti – prunkštauti
 Puikuotis – puikauti – puikintis

Pūkšnoti – pūkštyti
 Puldinėti – puolinėti – puoluoti
 Puryti – puruoti
 Purkšnoti – purškenti
 Pūsčioti – pūsnoti – pūtauti – pūtent
 Raičioti – ritinėti
 Raibuliuoti – raibuoti
 Raišioti – rišinėti – rišalioi
 Raišuoti – raiščioti
 Raitytis – raitotis
 Raizgyti – raizgioti // raizgoti
 Rakenti – raksėti
 Rankioti – rinkinėti – rankelioti
 Ramstyti – ramsčioti
 Rasoti – rasnoti – rasenti
 Raudonyti – raudonuoti
 Raugėti // riaugėti – raugčioti // riaugčioti – raugelėti
 Raukšlėti – raukšlioti – raukšlinti
 Rausyti – rausioti – rauslioti – rausinėti
 Rėkauti – rėkoti – rėkčioti – rėkaloti
 Rėkinti – rėkdyti
 Ribėti – ribuliuoti – ribuoti
 Riebaluoti – riebalinti
 Rikinti – rikdyti
 Rimbinti – rambuoti
 Ritinti – ritenti
 Ruduoti – rudėti
 Rukšlenti – rukšlėti – rukšloti
 Rūknoti – rūksnoti
 Sagstyti – sagyti – seginėti – segioti // sagioti
 Saikstyti – siekioti // saikioti – siekinėti – saikčioti
 Sakoti – sakalioi
 Samstyti – samsčioti – semioti – semlioti
 Siautėti – siautoti
 Sirginėti – sirguliuoti – sirgčioti – sergalioi
 Siurbsnoti – siurbsėti – siurbstyti
 Skaboti – skabenti
 Skaidrintis – skaidrėti
 Skanėtis // skonėtis – skanintis
 Skardėti – skardenti
 Skelbauti – skilbčioti – skelbenti
 Skeldėti – skilinėti
 Skersioti – skersnoti
 Skėsčioti – skėtoti – skėtrioti – skėtrauti
 Skirstyti – skirlioti
 Sklaidyti – skaistyti
 Skliaustyti – skliaudyti
 Skrabinti – skrabenti
 Skraidžioti – skraidyti – skrydauti – skrydauti
 Slankioti – slinkinėti
 Slidinėti – slidiniuoti – sliduoti – slyščioti
 Sloginti – sloguoti
 Smaigyti – smaigstyti – smaigčioti
 Smilkčioti – smilksėti
 Snyguriuoti – snigčioti – snignoti – snygaroti
 Snūduriuoti – snūsčioti

Sopauti – sopsnoti – sopuliuoti
 Spalvinti – spalvoti
 Spanginti – spangioti
 Spengėti – spengsėti
 Spėlioti – spėjinėti – spėkauti
 Spirdyti – spyrioti – spyrinėti
 Spingsėti // spygsėti // spigsėti – spingčioti – spingsoti
 Spitrinti – spitrioti – spitrinėti
 Sprangsėti – sprangčioti
 Sprigčioti – sprigsėti
 Springčioti – springsėti
 Sroventi – savorėti
 Straksėti – strakčioti
 Strapsėti – strapčioti
 Stypčioti – stypinti – stypsėti
 Stypinėti – stypčioti – stypsenti
 Strikinėti – striksėti – strikčioti – strikuoti
 Stipinėti – stripiniuoti
 Strykčioti – stryksėti
 Striuokčioti – striuksėti
 Stūgauti – stūguriuoti – stūgčioti
 Stuksenti – stuksėti – stukčioti // stūkčioti
 Sukinėti – sukioti – sukinti – sukalioti
 Sulpčioti – sulpėti – sulpstyti
 Sūpuoti – sūpauti
 Svirdenti – svyrinti – svyruoti
 Svirduliuoti – svirdenti – sverdinėti
 Šakalyti – šakaliuoti
 Šalenti – šaluoti – šalnoti
 Šerkšnyti – šerkšnoti
 Širdinti – širdyti
 Šykštėti – šykštauti
 Šleivoti – šleivinti
 Šliaužioti – šliaužyti – šliaužinėti
 Šlubuoti – šlubčioti – šlūbčioti
 Šmūkšėti – šmukštinėti
 Šnirpščioti – šnirpšėti
 Šniurkšėti – šniurkščioti
 Šokdinti – šokinti
 Šokuoti – šokčioti
 Šūkauti – šūkčioti – šaukoti
 Švepliuoti – šveplenti
 Šviesėti – šviesuoti
 Švilpčioti – švilpsėti – švilpauti – švilpoti – švilpinėti
 Taksėti – taksenti
 Tampyti – timpčioti – timpsėti
 Tamsinti – tamsuoti
 Tarškinti // terškinti – tarškenti // terškenti
 Tąsyti – tąsioti
 Tauškinti – tauškuoti
 Tekšnoti – tekšenti – tekšlenti
 Teškinti – teškenti
 Tikseti – tikčioti – tiksenti
 Tįsioti – tįslioti – tįsčioti
 Traukyti – trūkčioti – truksėti
 Tratinti – tratenti

Trepsenti – trepsnoti – trepnoti – trepčioti – trepsinėti
 Tresioti // trasioti – tresnoti – trasinėti
 Trinkčioti – trinksėti
 Trypsėti – trypčioti – trypinėti – trypuliuoti – tripsenti – tripsnoti – tripnoti
 Tuksėti – tuksnoti – tuksenti
 Tupinėti – tupsenti – tupiniuoti – tūpsėti – tūpčioti // tupčioti
 Tvaksėti – tvakčioti
 Tvilkčioti – tvilksėti
 Tvyksčioti – tviksėti // tvyksėti
 Tvinkčioti – tvinksėti
 Ūbauti – ūbčioti
 Ulbuoti – ulbauti
 Ūmauti – ūmintis
 Urzgėti – urzgauti – urzgenti
 Vapalioti – vapnoti – vapčioti – vapenti
 Varguoti – vargauti – varguliuoti
 Varstyti – vyruoti – verioti – vėrinėti
 Vengėti – vangstytis
 Verkšnoti – virkauti – verkauti – verkuliuoti
 Verveliuoti – verventi
 Vėsuoti – vėsinti
 Vėžlinti – vėžlioti
 Virpuoti – virpčioti – virpuliuoti
 Virtinėti – virsnoti – virsčioti – virtuliuoti – virtiniuoti – virtuliuoti – virtuoti – virstiniuoti – virstinėti
 Virtinti – virtuoti – virsnoti
 Vizginti – vizguoti – vizgenti – vizguliuoti
 Zirzėti – zirzenti
 Zirzėti – zirzinėti – zirzauti – zirziliuoti
 Zvimbinėti – zvimbčioti – zvimbsėti – zvimbauti
 Žabalinti – žabalioti – žabalinėti
 Žabalinti – žabaldyti
 Žagsėti // žegsėti – žagčioti // žegčioti
 Žiauksėti – žiaukčioti
 Žibuoti – žibuliuoti
 Žirglinti – žirglioti – žirgsėti
 Žybčioti // žibčioti – žybsėti // žibsėti
 Žnaibyti – žnybčioti
 Žvangčioti – žvangsėti
 Žviegauti – žviegčioti // žvygčioti – žvygauti – žvieguliuoti
 Žvigdyti – žvyginti
 Žvilgčioti – žvilgėti

2.18. priedas

SŽ rasti sinonimiški veiksmažodžių priesagų ir priešdėlių vediniai

Bestelėti – įbesti
 Brinktelėti – pabrinkti – prabrinkti
 Ciptelėti – succipti
 Cyptelėti – sucypti
 Čiuptelėti – pačiupti – nučiupti – sučiupti
 Diegtelėti – sudiegti
 Dilgtelėti – sudilgti
 Durstelėti – įdurti
 Dvelktelėti – padvelkti
 Klyktelėti – suklykti
 Kluptelėti – suklupti
 Kniūbtelėti – sukniubti

Knuptelėti – suknupti
 Kvaištelėti – pakvaišti – sukvaišti
 Knyktelėti – suknykti
 Kvyktelėti – sukvykti
 Kvoštelėti – pakvošti – sukvošti
 Mauktelėti – išmaukti
 Migtelėti – užmigti – įmigti
 Paiktelėti – papaikti – supaikti
 Pūstelėti – papūsti
 Riktelėti – surikti
 Rustelėti – parusti
 Saustelėti – pasausti – prasausti
 Sėstelėti – atsisėsti
 Skambtelėti – suskambėti
 Skaustelėti – suskausti
 Skrebtelėti – paskrebt
 Skristelėti – nuskristi
 Smelktelėti – susmelkti
 Smilktelėti – susmilkti
 Soptelėti – susopti
 Spaustelėti – paspausti
 Stvertelėti – nustverti – pastverti
 Šalstelėti – šaltelėti – pašalti
 Šlaptelėti – pašlapti
 Šūktelėti – sušukti
 Tarstelėti – prasitarti – išsitarti
 Timpelėti – patempti
 Tižtelėti – patišti
 Tįstelėti – patįsti
 Tįstelėti – pratįsti
 Triauktelėti – ištriaukti
 Truktelėti – patraukti
 Virstelėti – parvirsti – išvirsti
 Virstelėti – nuvirsti
 Žvangtelėti – sužvangėti
 Žviegtelėti – sužviegti
 Žvilgtelėti – pažvelgti
 Žvygtelėti – sužvigti

KITOS DAIKTAVARDŽIŲ DARYBOS KATEGORIJOS

Veiksmo (padarinio) rezultato pavadinimų DS eilės, sudarytos remiantis SŽ

Aiža – aižena
 Arimas – ariena – arinys
 Atlaika // atlieka – atlaikalas – atlaikas
 Atspindys – atspinduolis
 Atšviesulis – atšvaitas – atšvaistė // atošvaita // atošvaistė
 Audinys – audeklas – audimas
 Augalas – augmuo – augmė
 Auglys – augmuo
 Badiklis – badikšlis – badeklis
 Barnis – barinys – bartynės
 Barstalai – barstiniai
 Branduolys – branduolas
 Brėžis – bruožas – brūžis

Brizgas – brizgalas
 Brūkšnys – brūkis
 Bučiny – bučkis
 Bumbulas – bumbolas – bumburas
 Buožulas – buože
 Čirškinys – čirškutis
 Daigas – daiglius
 Dargana – darga – dargna
 Davinys – dovis
 Dažai – dažyvė – dažyvės – dažiniai – dažalas
 Dažas – dažalas – dažinys
 Degėsis – degulys
 Draikai – draikalai – draikanos
 Draiskalas – draiskana
 Driska – driskana – driskalas
 Drožinys – drožmuo
 Drožlė – drožena
 Druzgai – druzguliai
 Duženos – dužgaliai
 Dygis – dygulys
 Ėdesys – ėdimas – ėdis – ėdalas
 Gėrimas – gėris – gėralas
 Gleivės – gleimės
 Gniūžtė – gniūžis – gniužulas
 Graužtas – graužlys – graužas
 Grimzlė – gramzda
 Griova – griau medis
 Grįstas – grinda – grandas
 Griuvėsiai – griuvenos
 Grobis – grobinys
 Grumstas – grumslas – grumtas
 Gumbas – gumburas
 Gumburas – gumbulas
 Gurinys – gurulys
 Gydalas – gydyktas
 Įmaišas – įmaišalas
 Išlanka – išlinkis
 Įtaka – įtekmė
 Juosmuo – juosta
 Kanduolas – kanduolys
 Kapojai – kaponė
 Kimšinys – kamšalas
 Kirtimas – kirtinys
 Klastas – klastymas
 Kliūtis – kliuvinys
 Krekėsiai – krekulos
 Krislas – kritesys
 Krovinys – krova
 Krūva – krūsnis – krūsmeta
 Kuopa – kuopynė – kupelė
 Kupeta – kupetys – kupstas – kupstis – kupsna
 Kupeta – kupstas
 Kupstas – kupurna
 Kurkulas – kurkolas
 Kvapas – kvapsnis
 Laiptas – laipsnis

Liekana – likutis – likinys
Linkis – lankas – lankstas – lanktis
Lopas – lopinys
Lupenos – lupynos – lupnsnos
Lūšna – lūžtis
Lūžena – lūžgalys
Maišinys – maišalas
Malinys – maleva – malimas
Matas – matmuo
Maukas – mūksnis – mūktas
Mezginiai – mežgalai
Miešinys – miešimas
Minklė – minkymas – minkalas
Mįslė – minklė
Mūsai – mūsojai
Našta – nešulys – nešinys – nešalas – nėšis – nešliava – nešmenė
Nerštai – naršas
Niauka – niaukena
Pabarstai – pabarstalai
Padaigslis – padaiga // padaigas
Padažas – padažalas
Padraikos – padraikai
Pagrandos – pagrandai
Pagražas – pagraženė
Pakaitas – pakaitalas
Pakyšis – pakaišas
Palikimas – palikinys
Papuošalas – papuošimas
Pašvitas – pašvaitalas
Pelėšiai – pelėjai
Persėja – persėlis
Pinas – pinutis
Pjaustinys – pjaustainis
Pjuvenos – pjaulai – pjuvėšiai
Plėšinys – plėšimas
Popūkšlė – popūkštė – popūtė
Pridurkas – prieduras
Prijuostė – prijuostuvė
Puošalas – puošmena – puošmuo – puošinys
Puškas – puškulys
Pusnis – pūtinys – vėpūtė // vėjapūtė
Putekšlis – putulas
Puvėsis – puvėkas – puvėklis – puvena
Pylimas – pyla
Radinys – radulys
Raištis – ryšys – ryštis – rišalas – rištuvas
Raizgai – raizganos
Raizgalai – raizgai – raizguliai
Raizginys – raizgynas
Rajus – rijalas
Ramstis – ramtis
Rantas – rantis – rintis – rentimas
Rašysena – raštas
Raugalas – raugas
Raukšlė – raukas – raukinys – raukšlas – raukylas
Rėtis – ruožas

Rietenos – rietynės – riemenys – riejęstis
 Rietuvė – riekė
 Rinkliava – rankius
 Ritinys – ritulys – ritulas – ritimas
 Rūkas – rūkana
 Rukšlė – rukšla
 Rutulys – rutulas
 Sąmalas – sąmalinis
 Sąraizga – sąryzgis
 Sėja – sėmenė
 Sėjimas – sėlis
 Siuvinys – siuvalas
 Skaitiniai – skaitymai – skaitybą – skaitalas
 Skarulys – skara
 Skaudė – skaudulys – skauduolė
 Skelbimas – skelbinys
 Skiedinys – skiedalas
 Sklastas – sklastymas
 Skutenos – skutuliai
 Slėpinys – slaptis
 Spėjiny – spėmuo
 Spirgas // spirgė – spirginys – spirgutis – spirgulys
 Sprogėlė – sprogulė – sprogila
 Spyrys – spirklas – sparas
 Svarlys – svarstis – svarmuo
 Švietalas – švietys
 Svilėsiai – sviltenos – sviltai
 Šypsena – šypsny – šypsuly
 Trūnėsiai – trūnys
 Trupinys – truputys
 Ūglis – ūgis – auglys
 Ūkas – ūkana
 Uždaras – uždaralas
 Užduotis – uždavinys
 Užklotas – užklotas
 Užryšis – užraištis – užraišalas
 Užtrinas – užtrinalas
 Valgis – valgymas
 Valkius – vilkis – akivalka – giedravalkis
 Varveklis – varvuklis – varvulis – varvutis
 Važta – važma – vežinys – važmuo – vežmenė – vežliava
 Veikla – veika
 Veldinys – veldėmė
 Virtuolis – vėjavarta – vėtravarta – sniegvarta
 Vyžos – vyženos
 Žiotys – žiomenys
 Žirgės – žirgtai

Vardažodinės ypatybės turėtojų ir profesinių asmenų pavadinimų DS eilės, sudarytos remiantis SŽ

Agurklė – agurkažolė
 Akiūkliai – užakiai – akidangčiai
 Akmenininkas – akmenkalys – akmentašys
 Algininkas – algočius
 Amžninkas – bendraamžis

Antragyviai – pogyviai
 Antrokas – antrašakis – antralakas
 Antruonys – antragyviai
 Asilėnas – asilarklys
 Ašarius – ašarynė
 Atbuleikis – atbulainis – atbuleiškis – atbulvyžis
 Ausinė – kaliausė – triausė
 Avininkas – aviganis
 Baduolis – badmirys – badadvėsys – badsmuka – badstipa – badsproga – badmaiškis – badakentys – badgaltis – badgaras
 Bailys – bailūnas – bailiaširdis – bailiūga
 Baisenybė – baisėlė – baisulys – baisybė – baisūnas – baisuolis
 Baldininkas – baldžius
 Baltiniai – baltarūbiai
 Baltis – baltokas – baltširvis – baltakartis
 Bandžius – bandžiulis
 Bėdžius – bėdulis
 Bekulnis – smailiakulnis
 Bėris – bėrokas – bėrširvis – bėrlašis – juodbėris – tamsbėris – šviesbėris
 Beširdis – žiauriaširdis – kietaširdis – akmenširdis
 Bizalas – bizalakas
 Bobius – bobišius – boblauža
 Bulbienė – bulbynė
 Bulvienė – bulvynė
 Dabita – dabišius – dabinčius
 Dainininkas – dainius
 Dervokšlis – dervokšnis
 Didikas – didžiūnas – didžponis
 Dieninis – padienys
 Dienininkas – dienpelnys
 Dilgėlė – piktadilgė
 Drambliūgas – drambliapilvis
 Drąsuolis – drąšūnas – drąseika
 Dryžinys – dryžainis
 Drobulė – staldrovė
 Drūtuolis – drūteiva
 Drūtuolis – drūtulis – dručkis
 Drūžainis – drūžakis
 Dūminė – dūmeklis
 Duonienė – duonainė
 Dvarininkas – dvarionis – dvarūnas – dvarponis
 Eilininkas – eiliarašys
 Galiūnas – galinčius – galiūgas
 Galvijininkas – galvijagonis
 Galvožis – kūjagalvis – sprandagalvis – buožgalvis – puntugalvis – varložgalvis – bužungalvis
 Garbanus – garbanočius – garbangalvis – garbanplaukis
 Gardėsis – gardumynas
 Garinė – garininkas – garlaidė – garvilka
 Gašlys – gašlūnas
 Gaurius – gaurys – gauruočius
 Gerklininkas – didžiagerklis – išverstagerklis – paleistagerklis – vilkagerklis
 Gerverna – gervuogė
 Giminitis – giminitis
 Girtuoklė – girtė
 Gludišius – gludutis
 Gražinys – gražmena – gražumynas

Gražnius – gražeiva
 Gudruolis – gudreiva – gudrininkas – gudročius – gudragalvis
 Iškunigis – ekskunigis
 Išvakarės – nuovakarės
 Jaunikis – jaunavedys
 Juodis – juodnugaris – juodmargis
 Juodis – juodokas – juodbėris – juod(a)kartis
 Juokininkas – juokdarys
 Jūreivis – jūrininkas
 Kailininkas – kailius – kailiadirbys
 Kakarikonas – kakarykorius
 Kaklinė – kakligė
 Kalbininkas – kalbatyrys
 Kariškis – kareiva
 Karštinė – karštligė
 Karštuolis – karšteiva – karštabūdis – karštakraujis – karštagalvis – karštakošis – karštapėdis – karštaputris
 Kartuoelis – kartažolė
 Keistuolis – keistabūdis
 Kiaulininkas – kiaulišius – kiauliaganys
 Kirminas – kirmėlė
 Klastininkas – klastūnas – klastuolis – klasčius
 Kleivys – kleiva – kleivakojis
 Klyvis – klivingis
 Kreivys – kreivakojis
 Kreivuolis – kreivis – kreivulis – kreivokšlis – kreivokšnis – kreivazas – kreivūzas – kreivalda – kreiveiza
 Kūjukas – kūjagalvis
 Kuprys – kuprius – kupročius
 Kurčius – kurtinys – kurčiokas – kurtausis
 Kurpius – kurpsiuovys
 Laiškininkas – laiškanešys
 Lapinė – lapuotė
 Lėtuolis – lėtūnas – lėtabūdis – lėtapėdis
 Liežuvininkas – piktliežuvis – liežuvneša
 Ligonis – ligašius
 Maištininkas – maištdarys
 Margis – juodmargis – palšmargis – šėmmargis – žalmargis – baltmargis
 Marškonas – marškonis
 Mediniai – medžiokai – medkūrpės – medpadžiai – medklumpės
 Medininkas – medinčius – medsargis
 Mergininkas – mergišius – mergius – mergjoda – mergoganda
 Mišrūnas – mišrys
 Moteriškė – moteriška
 Moterius – svetimoteris
 Muilinė – muiliukas – muilūnė – muilažolė
 Murzius – murza
 Naktininkas – išnakta – naktibalda – naktibraiža – naktivalka – naktikovis
 Naminis – nameišis – namisėda
 Namiškis – namininkas – naminis – namykštis – nameišis – namiegas
 Narsuolis – narseiva
 Naujokas – nausėdys // naujasėdys – naujakurys
 Nelabis – nelabošius
 Nelaimėlis – nelaimuoklis
 Nevaleika – nevaleiva
 Odininkas – odžius – odminys – odadirbys
 Ožkininkas – ožkaganys
 Paberžis – beržagrybis

Palšis – pašmargis
 Palšis – pašokas
 Pasalūnas – pasaluonis – pasalkanda
 Paukštininkas – paukštgaudys
 Pavakarys // pavakaris // pavakarė – apyvakaris – prievakaris
 Pažandės – užžandės
 Pedalas – papėdė
 Pentinius – pentinėlis
 Perdebesis – perkūndebesis
 Pietys – pietvėjis
 Pikčiurna – piktuolis – pikčius – piktūnas – piktėlė – pikteiva
 Pilvius – pilvočius – pilvūzas – pilvazas – stor(a)pilvis – didpilvis – drambliapilvis – išverstapilvis – maišpilvis – mėspilvis
 Pinigius – piniguočius – didžpinigis
 Pirmėivis – pirmuonis – pirmtakas – pirmabuvis
 Pirmokas – pirkašakis – pirmalakas
 Pirmuonys – pirmagyviai
 Pypkiaus – pypkininkas – pypkorius
 Plikis – plikšis – pliksna – plikagalvis
 Plokštė – plokštis – plokštekė
 Pokštininkas – pokštadarys
 Pramotė – senmotė
 Prastuolis – prasčiokas
 Prekijas – prekys
 Prekininkas – prekeivis
 Prėskienė – prėskinyš
 Priedainis – podainis
 Priekabininkas – priekabuolis
 Protėvis – sentėvis
 Pūkė – pūkuolė – pūkuotis – pūkonas – šilkapūkis – vilkapūkis – baltapūkis
 Pūkenė – pūkys
 Puodžius – puodininkas
 Puošnius – puošėika – puošėiva – puošnuolis
 Račius – ratininkas – ratdirbys – ratadaila
 Ragius – raguotis – raginis – juodragis
 Rainė – rainuotė
 Raitelis – raitininkas – raituolis – raitūnas
 Rambuoelis – rambyš – rambyla – rambėžius – rambikailis
 Raštininkas – raštvedys
 Ratilas – ratanas
 Ratilas – šviesratis
 Ražinė – šluotražis – vantražis
 Rėtis – retilas
 Retuoklis – retūnas – retapėdis
 Riebalai – riebumynai
 Riebuilis – riebulis – riebūnas – riebungis
 Rytys – rytvėjis
 Rytojus – rytdiena
 Rytojus – rytinė – rytdiena
 Roputienė – roputynė
 Rudikė – ruduokė – rudmėsė
 Rūgštis – rūgštymas
 Saldumynas – saldėsis – saldimas
 Sartis – sartokas
 Seilius – seiliūgas
 Sienojas – sienmedis

Skalinys – skalamedis
 Skanėstas – skanėsis – skanumynas – skaninys – skanskonis
 Skarinys – skarinis
 Smarkuolis – smarkininkas – smarkalius
 Smiltė – smiltžolė – smiltininkas
 Smulkmena – smulkmė
 Snapenis – gandrašnapis – garniasnapė – gervasnapė
 Snieguolė – sniegainė – sniegena
 Spragilinė – spragilykštis – spragilkotis
 Stačiokas – stačiakalbis – stačiaburnis – stačiakys – statdūra – statmukys
 Staigmena – staigmuo
 Staltė – staltiesė – staldengė – staldrovė
 Stipruolis – stiprūnas – stipreiva
 Stirninis – stirnakojis
 Stogininkas – stogius – stogdengys
 Storulis – stor(a)pilvis
 Striukis – stiukauodegis
 Šakalmedis – skalamedis
 Šaltėsiai – šaltumynai
 Šašūnas – piktšasis
 Šėmis – šėmmargis
 Šiaurys – šiaurūnas – šiaurvėjis
 Šienuliai – šienuolės – pašienės – šienapačios
 Šikšnys – šikšnosparnis
 Šilojas – šilovė – šilažolė
 Širmis – širmokas
 Širšinas – širšulas – širšuolas – širšolas – širšūnas – širšuonas
 Širvis – baltširvis – bėrširvis
 Šykštuolis – šykštūnas
 Šleivys – šleivakojis
 Šlavis – šlavingis
 Šnairys – šnairakis
 Šuneika – šungalvis – šunsnukis – šunlupys – šunkara
 Šventeiva – šventakupris
 Šviesuolis – šviesūnas
 Tamsuolis – tamsūnas
 Tėvonis – tėvūnas
 Tirštimai – tirščiai – tirštalai
 Tylūnas – tylenis
 Trumpikė – trumpė
 Turčius – turtuolis – turtininkas – didžturtis – daugturtis
 Uogienė – uogainė
 Ūsorius – ūsuotis – ūsė
 Vadeiva – vadoklis
 Vagilius – vagišius – kišenvagis
 Vandenė – vandenligė
 Varininkas – varkalys
 Vėjinė – vėjininkas – vėpūtė // vėjapūtė – vėjarodis
 Vienišius – vienužis – vienuolis – vientulys
 Vikruolis – vikrūnas
 Vytinis – vytkotis
 Vyžočius – vyžius – vyžūnas
 Žaibininkas – žaibogaudis – žaibolaidis
 Žalis – žalmargis
 Žalumynai – žalėsiai – žalymai – žalesos – žaliuonys – žalinės – žaliaukės
 Žąsininkas – žąsiaganis – žąsigonis

Žemininkas – žemvaldys
Žiauruolis – žiauriabūdis – žiauriaširdis
Žiemys – žiemvėjis
Žilis – žilagalvis – žilaplaukis
Žirnikas – žirnuolis – pelėžirnis – laukžirnis
Žygūnas – žygovas
Žūklis – žūklininkas – žūklįjas
Žuvininkas – žuvėjas
Žvairys – žvairakis

Ypatybių (vardažodžių abstraktų) pavadinimų DS eilės, sudarytos remiantis SŽ

Aklumas – aklybė – aklystė – aklatis
Amžinybė – amžinumas – amžinatvė – amžinastis
Apstybė – apstas
Baisulys – baisa – bailsis
Barbarizmas – barbarybė
Baugulys – baugesys – baugis
Begėdybė – begėdytė
Beprotybė – beprotystė
Beprotystė – beprotybė
Blogadarybė – blogadarystė
Blogybė – blogovė – blogis
Daugybė – daugelis – daugis
Didybė – didumas
Drąsybė – drąsa // drąsis
Džiūgesys – džiugulys
Gašlumas – gašlybė – gašla
Gausybė – gausumas
Geradarybė – geradarystė
Gėrybė – gėris
Gyvybė – gyvastis – gyvata
Gobis – gobulys – gobumas
Gobšumas – gobšybė – gobšystė
Godumas – godulys – godas
Goslumas – goslybė
Goslumas – goslybė
Graudulys – graudis
Grožybė // gražybė – grožis
Išdidumas – išdidybė
Ypatybė – ypatumas
Jaunystė – jaunatvė – jaunukė – jauniškė
Kantrybė – kantrumas – kantra – kantris
Kartėlis – kartulys
Kiekybė – kiekis
Kokybė – kokis
Kraštutinumas – kraštutinybė
Kvailybė – kvailystė
Kvailystė – kvailybė
Labdarybė – labdarystė
Linksmumas – linksmybė
Makalienė – makalynė
Mažatvė – mažumė – mažystė
Mažis – mažmena – mažmožis – mažniekis
Menkysta – menkystė
Narsybė – narsa // narsas

Neturtybė – neturtystė
 Netvarka – betvarkė
 Niekis – menkniekis – niekniekis – mažniekis
 Niekšybė – niekšystė
 Nykulys – nykuma
 Paikystė – paikybė
 Painiava – painelis – painė // painis
 Panašybė – panaša
 Piktadarybė – piktadarystė
 Pirmumas – pirmenybė
 Plikystė – plikis
 Pranašumas – pranašybė
 Priešingybė – priešingystė
 Priešybė – priešprieša
 Puikumas – puikybė – puikė
 Ramybė – ramuma – ramumas
 Romybė – roma
 Rūstis – rūstybė
 Sausienė – saugarė
 Sausra – sausmė – sausenybė – sausatis – sausmetis
 Savybė – savumas
 Senatvė – senystė
 Senybė – senžodis
 Skirtumas – skirtybė
 Smagumas – smagybė
 Smailuma – smailis – smailė
 Stiprumas – stiprybė
 Tamsuma – tamsybė – tamsenybė – tamsa // tamsis
 Teisybė – tiesa
 Tikrovė – tikrybė – tikrenybė – tikruma
 Tyla – tyluma – tylybė
 Tolumas – tolis
 Tvirtumas – tvirtybė
 Velniava – velnionė
 Vergovė – vergija – vergystė – verguvė
 Vėsuma – vėsmė – vėsis // vėsa
 Vienatvė – vienuma – vienystė – vienatis
 Vienumas – vienovė – vienybė – vienis
 Visuma – visetas – visybė
 Žabalumas – žabalystė
 Žavumas – žavesys – žava

Deminutyvų DS eilės, sudarytos remiantis SŽ

Arklėkas – arklėnas – arklynas – arkliokas – arkliokštis – arkliūkštis – arklia Palaikis
 Avinėlis – avinaitis – aviniokas – avinukas
 Bernelis – berniukas – bernužis – bernužėlis – bernytis – berniokas
 Blužnutė – blužnažolė
 Brolelis – brolytis – broliukas – brolužis – brolužėlis – brolaitis – brolutis
 Cipukas – cipulis
 Dėdulė – dėdytė – dėdžius
 Degulė – degutė – degužė
 Dievaitis – dievainis – dieveklis
 Dievaitis – dievukas – dievainis – dieveklis
 Dukrelė – dukrikė – dukrytė – dukrytėlė – dukružė – dukružėlė –
 Dukterėlė – dukterytė

Ēriukas – ērelis – ēraitis
 Gaidelis – gaidukas – gaidgrybis – gaidkojis – gaidpirštis
 Gandriukas – gandrāsnāpis
 Garniukas – garniasnapē
 Gegutē – gegužē
 Ģēriukas – ģērelis
 Jaunēlis – jaunylis
 Karklelis – karkliukas
 Keliūtē – keliūkštis – šunkelis
 Kerokšnis – kerēkšlis – kerokšnis – kerēža
 Kotelis – plunksnakotis
 Krūmokšnis – krūmēkšlis
 Kumelšē – kumelpalaikē
 Lēlytē – lēliukē
 Mamaitē – mamalē – mamutē – mamužē
 Mamelē – mamytē – mamutē – mamužē
 Mažēlis – mažylis – mažiulis
 Mažumēlis – mažumytis
 Mergužēlē – mergaitē – mergiotē – mergelē – mergikē – mergytē – merguolē – mergužē – mergēsē – mergiokšlē –
 mergiščīa – mergiūkštē – mergšē – mergīna
 Motīna – motulē – motutē – motužē – motušē
 Motinēlē – motinikē – motinytē
 Nagutē – nagakrimtys
 Našlaitē – našlēlē – našlikē
 Notrynē – notrēlē
 Ožēlis – ožiukas
 Pagrandēlis – pagrandukas
 Pirščiukas – antpirštis
 Pirštūnas – pirštukas
 Ragutēs – ragutēs
 Ragutis – raguolē
 Raktēlis – raktažolē
 Rankēna – rankelē – ranktūris
 Raselē – rasakila // rasakilē // raskila – rasakritē
 Rogutēs – rogelēs
 Roputē – rapukas
 Sausainis – sausutis
 Sausiukas – sausenī – sausažiedē
 Senelē – senolē – senutē
 Senelē – senutē – senutēlē – seniokē
 Senēlis – senolis – senutis
 Senolis – senelis – senutis – seniukas – senutēlis – seniokas
 Seselē – sesikē – sesytē – sesulē – sesutē – sesutēlē – sesužē – sesužēlē – sesuva
 Seserēlē – seserikē – seserytē
 Sidabrēlis – sidabrinīnkas – sidabražolē
 Snaputis – gandrāsnāpē
 Šarkutis – šarkakojis – šarkauodegis
 Šilukas – šilažolē
 Šuniukas – šunelis – šunyktis – šuniokas – šunēkas – šunēnas
 Tētukas – tētulis – tētušis – tētutis
 Tēvelis – tēvužēlis – tēvukas – tēvutis
 Trobelē – trobelšē
 Truputēlis – trupučiukas
 Upēlis – upokšnis – upēkšnis – upēsnas
 Vaikēzas – vaikšas – vaikūzas – vaikagalys // vaikigālis – vaikpalaikis
 Vakarōnē – vakarēlis

Varnelė – kuosvarnis
Vasaručiai – vasariai
Vilkelis – vilkutis
Vištukas – vištelis – vištytis – viščiukas
Zylelė – zyliukė
Žirgelis – laumžirgis
Žmogėnas – žmogėkas – žmogynas – žmogiūkštis – žmogeivis

Asmenų pavadinimų pagal jų kilimo bei gyvenamąją vietą DS eilės, remiantis SŽ

Amerikietis – amerikonas
Kaimietis – kaimiškis
Kiemionis – kiemininkas
Sodiškis – sodžionis
Tautietis – vientautis

Vaikų pavadinimų pagal jų tėvus DS eilės, remiantis SŽ

Brolėnas – brolainis – brolaitis
Brolėnas – pusbrolis
Vaikaitis – provaikis – vaikvaikis

Augalų stiebų pavadinimų DS eilės, remiantis SŽ

Apynojas – apynokas – apynvirkštė
Galvojas – galvena
Kamienojas – kamienis
Pupojas – pupstiebis

Švenčių bei apeigų pavadinimų DS eilės, remiantis SŽ

Atgrąžtai – atgrįžtuvės
Budynės – budėtuvės – budės
Įkurtuvės – įkurės – įkuros
Pagynėtuvės – pagynos
Pakastuvės – pakasynos
Sugrąžtai – sugrįžtuvės
Tekybos – tekūtė

Kuopiniai pavadinimų DS eilės, remiantis SŽ

Diduomenė – didikai – didžiūnai
Dienynas – dienoraštis
Gyvija – gyvūnai
Jaunimas – jaunuomenė – jaunumė – jauniškė
Kariuomenė – kariauna
Pėstija – pėstininkas
Raitija – raitininkai
Senimas – senuomenė – seniai
Šunija – šunauja – šuniava

Leksinių sinonimų eilėse rasti sinonimiški dūriniai

Sudurtiniai daiktavardžiai

Akėtvirbalis – akėčkuolis

Akibrokštas – akikaistis
 Akimirka – akimirksnis – akimojis
 Akiplėša – akižara – akidraska – akirėža – akižaga – akiadūris – stačiakys – plėštakys – verstakys – išverstakis
 Akiratis – akikraštis – akiplotis
 Akivalka – aktjisis
 Akmenardė – akmengraužė
 Akmenmušys – kūlmušys
 Akmenskaldys – akmendauža – akmenmušys – akmengraužys
 Arkliadėlė – kumeldėlė
 Arkliauogė – kiauiliauogė – meškaugė
 Atloštagalvis – riestagalvis
 Auksažiedė – auksaširdė
 Avikailis – kūčkailis
 Balnugaris – baltnugaris – baltmargis
 Balt(a)kartis – juod(a)kartis
 Baltagalvė – baltažiedis
 Baltagalvis – baltaplaukis
 Baltaplaukis – baltabruvis
 Baltažiedis – skaištažiedė – bobžiedė
 Baltgalvis – baltaplunksnis
 Baltkarklis – gudkarklis
 Baltmiškis – baltgiris
 Bandodaržis – bandokiemis
 Batlaižys – padlaižys – plytlaižys – ranklaižys
 Batsiuvys – kurpsiuovys
 Bizalakas – pirmalakas – antralakas
 Blauzdikaulis – staibikaulis – stibynkaulis
 Bobliežuvis – devynliežuvis – ilgaliežuvis
 Bobratilis – bobžiedė
 Briedgaurė – ožgauris – plikagauris
 Čiabuvis – čiagimis
 Čiabuvis – senbuvis
 Dantiraštis – pleištraštis – kyliaraštis
 Darbymetis – darbylaikis – patadarbė
 Daugtūra – daugturtis
 Didžiažemis – didžialaukis
 Didžiažemis – plačiažemis
 Didžturiš – daugtūra
 Didžturiš – didžturtis
 Diegliažolė – gandražolė
 Diemedis – žalmedis
 Diendaržis – bandodaržis
 Dirvakmenis – laukakmenis
 Dykaduonis – duonėdis
 Duondavys – duonpelnys – duondirbys
 Duonpelnys – rankpelnys – dienpelnys
 Dvikartė – dvilinkė
 Dviveidis – dvilinkis
 Eiliakalys – eiliadirbys – eiliadarys
 Gaidgrybis – žydgrybis
 Gaidžiakojis – gaidpirštis
 Gaidžiakojis – vištkojė
 Gamtotyra – gamtamokslis
 Gamtovaizdis – kraštovaizdis – vietovaizdis – žemėvaizdis
 Gandražolė – gandrašnapė
 Garbanplaukis – riestaplaukis

Garbėtroška – tuščiagarbis
 Gervuogė – krūmuogė – krantuogė
 Gyvaplaukiai – plaukauriai
 Gražbylys – gražiakalbis
 Ilgakojis – stybrakojis
 Ilganagis – kump(a)nagis – lipšnagis – šapnagis
 Ilgarankis – ilgapirštis – ilganagis
 Ilgažmogis – pusantražmogis
 Išdegtakis – išsviltakis
 Išplėstakis – plačiaakis – didžiaakis – išverstakis – verstackys – iššoktakis – išsprogtakis – išluptakis – išpūstakis –
 kamuolakis – abrinakis – bubulakis – kukulakis
 Juodadarbis – prastadarbis
 Juodalksnis – purvaalksnis
 Juodnugaris – balnugaris – baltnugaris
 Juodžolė – juodšaknė
 Juodžolė – ragaužolė
 Kaklaskarė – kaklajuostė
 Kalbotyra – kalbamokslis
 Kaminkrėtys – kaminbraukys – kaminšluostys
 Karkvabalis – grikvabalis – aškvabalis
 Kartazolė – susnažolė
 Karvėtvinkis – kumeltvinkė
 Kiauliabruknė – kiauliuogė
 Kiauliašeris – vilkašeris
 Kibdagis – velniadagis
 Kietakatis – kietasprandis
 Kietmedis – drūtmedis
 Kyžkaulis – strėnkaulis
 Kryžkelė – kyžgatvis
 Kryžkelė – skerskelė
 Krosniadangtė – priegždangtė
 Kūlmušys – kūlgrauža
 Kumpanosis // kumpona – dalgianosis – gembnosa – knabanosis // knebnosa
 Kurmiarausis – kurmiakupstis
 Kurtausis – apkurtausis – tūbausis
 Ledlašis – ledtakis
 Lengvabūdis – lengvapėdis – lengvamanis
 Lengvadarbis – lengvaduonis
 Lėtapėdis – retapėdis – šaltapėdis
 Lovadengtė – lovatiesė
 Mentikaulis – pečiomentė
 Mėšlavabalis – juodvabalis
 Mėšlavežtis – mėšlavežis
 Meturgis – skaisturgis – saldžiaturgis
 Miegažolė – drigniažolė
 Mietkalis – mietmušis
 Minkštakiaušis – minkštagalvis
 Minkštasuolis – dailysuolis
 Mīrgalapė – margalapė
 Miškasargis – medsargis
 Muilažolė – seilžolė
 Naktisiaustis – naktirūbis
 Naujadaras – jaunažodis
 Nevisprotis – nepilnaprotis
 Nevisprotis – nevisgalvis – nevisgudris
 Nugarkaulis – stuburkaulis

Nuleistakis – nudelbtakis – paniurakis – nuniurakis – padilbakis
 Nulėpausis – aplėpausis – lėpausis – nudribausis – nulinktausis – nuleistausis – lėkausis – lunkausis – luzgausis –
 nulėštausis – nulutausis – nuluzgausis
 Nuogakojis – basakojis
 Nutrūktgalvis – nutrūktsprandis
 Nutrūktgalvis – pramuštgalvis – pradaužgalvis – perskeltagalvis – vėtragalvis – gongalvis
 Nutrūktsprandis – nusuktsprandis
 Orvilka – ortraukis
 Ožkagrybis – ožgrybis
 Pakeltnosis – pakeltpakaušis
 Papūstžandis – papūtžandis
 Pasaulėžiūra – pasaulėžvalga
 Pasiutkailis – pasiutvaikis
 Pasturgalis – paskuigalis – strėngalis
 Pėdsakas – pėdtakis
 Pienburnis – plikburnis
 Piktadarys – blogadarys
 Piktžolė – pasitžolė – velniažolė
 Pirmaraštis – tikraraštis
 Pirmašakis – antrašakis
 Pirmaveršė – pirm(a)dėlė
 Plačialaukis – didžialaukis
 Plačianasris – žiovanasris
 Plačiažemis – plačialaukis
 Plikburnis – plikalūpis – plikatėkšis
 Pokštadarys – juokdarys – niekdarys
 Purvažolė – karvažolė
 Pusgalvis – nevisgalvis
 Pusiaukelė – vidukelė – vidurkelis
 Rasažolė – pempėžolė
 Ratdirbys – tekindirbys
 Raudongurklė – raudongūžė – raudonpilvė
 Riestanosis – pakeltnosis – paplėštnosis
 Riestanosis – riestagalvis
 Saldziabylys – saldziakalbis – saldžialiežuvis – saldžiažodis – saldžiaburnis
 Saldžialiežuvis – plonaliežuvis – paklotliežuvis
 Saulėlydis – saulėleidis – saulėsėdis
 Sausakrūmis – kiškiakrūmis – zuikiakrūmis
 Sausbalis – šunbalis
 Sausmetis – sausrometis
 Savanaudis – savimyla – savinauda
 Savavalis – savabaudis
 Savimeilė – savinauda
 Savimoka – savišvieta – savilava – saviprusa – saviugda
 Savistaba – savityra – savižvalga
 Savitvarda – savitramda
 Senbuvis – senakurys
 Sidabražolė – auksažolė – žasiažolė
 Sietrėtis – tankrėtis
 Silpnagalvis – menkagalvis – minkštagalvis – bukagalvis –skystagalvis
 Silpnaprotis – mažaprotis – menkaprotis – minkštaprotis – bukaprotis – skystaprotis
 Silpnavalis – silpnabūdis
 Skaudažolė – siutažolė – pasiutžolė
 Skėtmedis – skaramedis
 Skyldegis – yldegis
 Smėlžemis – smiltžemis – šilžemis – kiauražemis

Stirnakojis – šarkakojis
 Sugrubnagis – atgrubnagis – nugrubnagis – atpūtnagis – atknebnagis – išknebnagis – čiupnagis – grubnagis –
 nupūtnagis – šapnagis – nukritnagis
 Sūrmaišis – sūrdētė – sūrdėtis
 Svetimšalis – svečiašalis
 Svetimšalis – svetimtautis
 Šalpusnis – šaltapusnis – šaltanosis
 Šapgalys – šiaudagalys
 Šiaurrytys – žiemrytys
 Šilbaravykis – zuikbaravykis – kiškiabaravykis
 Šiltlysvė – šiltežė
 Šiltnamis – šiltadaržis
 Šleivakojis – kleivakojis – kliš(a)kojis – kreivakojis – dalgiakojis – išklyptkojis
 Šonkaulis – ribkaulis
 Šunakis – kiaulakys
 Šunkelis – šuntakis
 Šunvotė – piktvotė – kaliavotė
 Šventadagis – karčiadagis – piktadagis
 Šventnamis – dievnamis
 Šviesbruvis – baltabruvis
 Šviesiaplaukis // šviesplaukis – geltonplaukis – baltaplaukis
 Šviesiaplaukis // šviesplaukis – šviesbruvis – šviesiaveidis
 Takažolė – kiauliažolė
 Takoskyra – vandenskyra
 Tamsiaplaukis – juodaplaukis
 Tamsiaplaukis – tamsiaveidis
 Tarpkojis // tarpukojis – tarprietis – tarpukiškis – tarpšakis – šaktarpis
 Tarpšakis – šaktarpis
 Trumparegis – trumpažiūris – trumpaakis
 Trumpauodegis – striukauodegis
 Turgavietė – prekyvietė
 Ugniažolė – kregždąžolė
 Vaikagalys // vaikigalis – piemengalys
 Vaivorykštė – orarykštė – dangorykštė
 Vargdieniai – vargovaikis
 Varliamušys – žvirbliamušys
 Varnauogė – meškauogė
 Varnauogė – varnakis
 Veidmainys – dviveidis
 Vėjalauža – vėtralauža
 Veltėdys – duonėdis
 Vėtragalvis – vėtralaužis
 Vidupietė – perpietė
 Vidurdienis // vidudienis – dienovidis – pusiaudienis // pusdienis – dienviduris
 Vidurdienis // vidudienis – dienviduris – viduvietė
 Viduržiemis // vidužiemis – pusiaužiemis // pusžiemis – žiemovidis
 Vienkiemis – viensėdis
 Vienmintis – bendramintis
 Vienturtis – vienturys
 Vienvardis – bendravardis – brangvardis
 Vieškėlis – žygkėlis – laukkelis – platkelis – didžiakėlis – rogiakėlis – žiemkėlis – kastkėlis – kastinkėlis – pilkėlis –
 grįstkelis
 Vilkašeris – vilkaplaukis – vilkažolė
 Vilkauogė – kekšuogė – kumeluogė – raganuogė
 Vilkažolė – sausžolė
 Viršugalvis – galvoviršis

Viršukalnė – kalnaviršis
Vištakojė – vištakis
Žalgiris – skaisgiris – baltgiris
Žalgiris – žaliamiškis
Žaliamiškis – baltmiškis
Žalvaris – skaistvaris – švitvaris
Žalvarnis // žalvarnė – šilvarnis // šilovarnis
Žąskojė – žąsstypis – žąsogaiša
Žemažiūris – trumpažiūris
Žemdirbys – žemknisys
Žemgrindas – kūlgrinda
Žiedkopūstis – žiedbastutis
Žilagalvis – baltagalvis
Žilaplaukis – baltaplaukis – sidabraplaukis
Žvairakis – skersakis – kreivakis – šnairakis
Žvirbliarūtė – paukštrūtė – zuiliarūtė

Sudurtiniai būdvardžiai

Antramitys – antrametis – antražiemis
Atviraširdis – atlapaširdis – grynaširdis – tiesiaširdis
Dvigubas – dvilinkas – dvikartis
Dvilypis – dvikibis – dvigrutis – dvikežis
Ilgalaikis – ilgametis – ilgaamžis
Kiekakaktis – kietasprandis
Kilniaširdis – kilniadvasis
Kilniaširdis – tauriadvasis – didžiadvasis
Mažajėgis – silpnajėgis
Mažasveikatis – mažajėgis
Mažatūris – mažaturtis
Mėlynspalvis – žydraspalvis
Pirmarūšis – pirmaklasis
Plonakaklis – laibakaklis – gerviakaklis – šeivakaklis – kalybkaklis
Plonakojis – laibakojis – šeivakojis – gandrakojis
Šaltakraujis – šaltaprotis
Tauriaširdis – tauriadvasis
Tiesiaširdis – tiesiakalbis
Trigubas – trilinkas – trilypis – trikibis
Tuščiažodis – plikažodis
Viengubas – vienlinkas – vientekis
Žemaūgis – mažaūgis
Žemlūžis – žemaūgis

3. PRIEDAS

3.1. priedas

SŽ pateiktos leksinių sinonimų, į kuriuos įeina vietų pavadinimų DS, eilės

Sutartiniai ženklai:

Klampynas paryškinta dominantė.

// ženklų darbe atskiriami darybiniai variantai.

* ženklų darbe žymimi žodžiai, kuriuos siūloma įtraukti į *Sinonimų žodyną*.

_____ ženklų darbe žymimi žodžiai, kurie fiksuojami *Sinonimų žodyne*, bet neįtraukti į LKŽ_e ir DŽ_e.

Baseinas 2 – plaukykla – maudykla 1 – plukenė 1 tarm. – plukykla 1 tarm.

DS eilės:

maudykla 1 – *maudyklė** 1 žr. „maudykla 1“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *maudymas** 2 „maudykla“ (LKŽ_e) – *maudynė** 2

„maudymosi vieta, įrengimai“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *maudytinė** žr. „maudykla 1“ (LKŽ_e)

*plaukenė** 2 „maudymosi (plaukymo) vieta“ (LKŽ_e) – *plaukykla*

plukenė 1 tarm. – *plukiava** 1 žr. „plukykla 1“ (LKŽ_e) – *plukyba** 2 žr. „plukiava 1“ (LKŽ_e) – *plukykla 1 tarm.*

Bedugnė – praraja 1 – pragarmė – kiaurymė 3 – kiauroji 1 – armenys 4 tarm. – armijos – pragorė tarm. – pravaras tarm.

DS eilės:

armenys 4 tarm. – *armijos*

*giluma** 4 „praraja, bedugnė“ (LKŽ_e) – *pragarynė** 1 „praraja, pragarmė“ (LKŽ_e)

Drebulynas – epušynas – epušotas – epušrotas tarm.

DS eilės:

drebulynas – *drebulynė** „drebulių priaugusi vieta“ (LKŽ_e, DŽ_e)

epušynas – *epušrotas tarm.* – *epušrotynas** žr. „epušotas“ (LKŽ_e) – *epušotas*

Ganykla 1 – ganiava 2 – išgana 3 šnek. – pagania 1 šnek.

DS eilės:

ganiava 2 – *ganykla 1* – *ganyklė** žr. „ganykla 1“ (LKŽ_e)

*ganyklynė** „ganykla“ (LKŽ_e) – *ganyklapalaikė** „prasta, menka ganykla“ (LKŽ_e)

išgana 3 šnek. – *išganiava** „ganiava, ganykla“ (LKŽ_e)

*pagana** 1 žr. „pagania 1“ (LKŽ_e) // *pagania 1 šnek.* – *paganė** žr. „pagania 1“ (LKŽ_e) – *paganiava** žr. „pagania 1“ (LKŽ_e) – *paganyva** žr. „paganiava“ (LKŽ_e)

Ištrėmimas 3 – ištremtis – tremtis 1 – nutremtis – deportacija

DS eilės:

*ištrėma** „ištrėmimas“ (LKŽ_e) – *ištrėmimas 3* – *ištremtis* – *ištremtuvė** žr. „ištremtis“ (LKŽ_e)

*nutrėmimas** 2 „siuntimas teismo nuosprendžiu ar koku nutarimu (ppr. terminuotai) į kitą gyvenamąją vietą“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *nutremtis 2*

*trėmimas** 3 „tremtis“ (LKŽ_e) – *tremtis 1*

Klampynas – klampynė 1 – klampumynas – klampumynė – klampuma 1 – 1 klampa šnek. – maknynas šnek. – maknynė šnek. – 1 makna šnek. – makonė šnek. – maklynas šnek. – maklynė šnek. – makasynė šnek. – marmalynas šnek. – marmalynė – marmalė 1 šnek. – murklynė šnek. – bedrė tarm. – jaura 2 tarm. – 2 lakna 1 tarm. – lakmeinia tarm. – 1 maiva tarm. – mognas tarm. – mognynė – mokšlė tarm. – parauga tarm. – smuklynė tarm. – smukynė tarm. – sūduva tarm.

DS eilės:

*kiaurynė** 3 „klampynė“ (LKŽ_e) – *kiaurytė** „klampynė, liūnas“ (LKŽ_e)

klampynas – *klampynė 1* – *klampumynas* – *klampumynė* – *klampuma 1* – 1 klampa šnek.

maklynas šnek. – *maklynė šnek.*
maknylas šnek. – *maknyė šnek.* – *1 makna šnek.*
marmalynas šnek. – *marmalynė* – *marmalė 1 šnek.*
*smuklynas** „smukli, klampė vieta, liūnas“ (LKŽ_e) – *smuklynė tarm.*

*armenys** 3 „klampynė, smunkanti žemė“ (LKŽ_e) – *atavaras** 3 „klampynė“ (LKŽ_e) – *kamša** 6 „klampė vieta“ (LKŽ_e) – *kernavė** „klampė vieta pievose, miškuose“ (LKŽ_e) – *klampasynė** „klampė vieta, klampynė“ (LKŽ_e) – *1 lenkė** 2 „šlapia, klampė vieta, pieva“ (LKŽ_e) – *liūnas** 2 „klampynė, marmalynė“ (LKŽ_e) – *magna** „pelkė, klampynė“ (LKŽ_e) – *plukna** „klampynė, purvynas“ (LKŽ_e)

Krūmai 1 – *krūmokšniai 3* – *krūmynas 1* – *krūmynė 1* – *1 kerai 2* – *kerynas* – *kerynė* – *brūzgai* – *brūzgydas* – *virbynas* – *žabynas 1* – *čiužynas tarm.* – *kuitis 2 tarm.* – *skuitis tarm.* – *1 kūlynas 2 tarm.* – *rykštydas tarm.* – *šatrynas tarm.* – *šabakštydas 1 šnek.* – *šepštydas tarm.* – *šiugždydas 1 tarm.* – *šiuštydas tarm.* – *žabarija tarm.* – *1 žarynas 1 tarm.*

DS eilės:

kerynas – *kerynė*
krūmokšniai 3 – *krūmynas 1* – *krūmynė 1*
šabakštydas 1 šnek. – *šabakštyė** 1 žr. „šabakštydas“ (LKŽ_e)
žabarija tarm. – *žabarynas** 1 „surizgęs karklynas, krūmynas, tankumynas“ (LKŽ_e)
žabynas 1 – *žabynė** 2 žr. „žabynas 1“ (LKŽ_e)

*kerynalis** *menk.* „kerynas“ (LKŽ_e) – *kuitynas** „krūmokšniai, brūzgydas“ (LKŽ_e) – *skuistynas** 1 „krūmynas, brūzgydas, kuitynas“ (LKŽ_e) – *šatrynojas** žr. „šatrynas“ (LKŽ_e)

Mėšlynas 1 – *mėšlidė* – *mėžinys 1*

DS eilės:

mėšlidė – *mėšlynas 1* – *mėšlyė** 1 žr. „mėšlynas 1“ (LKŽ_e)

Peludė 1 – *peludninkas* – *pelūnė* – *peludinė* – *šalidė 2* – *pūnė 1* – *antis 5* – *užantis* – *pakratinė* – *pašarinė* – *pašarudė*

DS eilės:

pašarinė – *pašarudė*
peludė 1 – *pelūnė*
peludinė – *peludyka** „nedidelė peludė“ (LKŽ_e) – *peludninkas*
šalidė 2 – *šalinė** 2 „peludė“ (LKŽ_e, DŽ_e)

*2 antė** 1 „peludė, pašalinė punia“ (LKŽ_e) – *pūnia** 1 žr. „pūnė“ (LKŽ_e) – *pūnis** žr. „pūnė 1“ (LKŽ_e)

Retmė 1 – *retuma* – *retymė* – *prorėta*³⁰ – *prorėtmė*³¹ – *properša 3* – *progymė 2 tarm.*

DS eilės:

progymė 2 tarm. – *proguma** 2 „miško retuma, progymė“ (LKŽ_e, DŽ_e)
*prorėta** 1 „retesnė, šviesesnė vieta miške, properša“ (LKŽ_e, DŽ_e) // *prorėta* // 2 *prorėtis** 1 žr. „prorėta 1“ (LKŽ_e)
*prorėtmė** „retmė miške, retuma“ (LKŽ_e) // *prorėtmė* // *prorėtma** žr. „prorėtmė“ (LKŽ_e)
retymė – *retmė 1* – *retuma*

Sandėlis 1 – *podėlis 2, 3* – *padėlys 5 tarm.*

DS eilės:

*padėlas** 2 žr. „padėlys 5“ (LKŽ_e) – *padėlys 5 tarm.* – *podėlis 2, 3*

*krautuvė** 2 „sandėlis“ (LKŽ_e) – *sankrova** 2 „sandėlis“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *sankrovynas** „sandėlis“ (LKŽ_e)

Sėdynė 1 – *pasėstas* – *pasostė 1* – *sostas 2 tarm.* – *pasėdas tarm.* – *sėdenė tarm.*

DS eilės:

³⁰ LKŽ_e, DŽ_e pateiktas šio žodžio variantas *prorėta** 1 „retesnė, šviesesnė vieta miške, properša“.

³¹ LKŽ_e pateiktas šio žodžio variantas *prorėtmė** „retmė miške, retuma“.

2 *pasėda** žr. „2 *pasėdas*“ (LKŽ_c) // *pasėdos** žr. „2 *pasėdas*“ (LKŽ_c) – *pasėdas tarm.* – *pasėdeklė** 1 „vežimo sėdynė, pasėdas“ (LKŽ_c) – 1 *pasėdynė** žr. „2 *pasėdas*“ (LKŽ_c) – 1 *pasėstė** 1 žr. „pasėstas“ (LKŽ_c) – *pasėstas* – 1 *pasėstis** žr. „pasėstas“ (LKŽ_c)
sėdenė tarm. – *sėdyba** 2 „pasėdas, sėdynė“ (LKŽ_c) – *sėdykla** 1 „baldas ar vieta sėdėti, sėdynė“ (LKŽ_c) – *sėdynė* 1 – *sėdyklė** 2 žr. „sėdykla 1“ (LKŽ_c)

Sėdmenys – *sėdimoji* 1 – *sėdynė* 4 – *sėdenė* 6 *tarm.* – *sėdyba* 3 *tarm.* – *pasturgalis* 2 – *paskuigalis* 3 *tarm.* – *strėngalis* 1 – *užpakalis* 2 – *skersoji* – *dugnas* 4 *juok.* – *duginė* 2 *juok.* – *dūlė* 5 *juok.* – *diršė sv.* – *subinė* 1 *vulg.*

DS eilės:

duginė 2 *juok.* – *dugnalis** 2 „sėdynė, užpakalis, dugninė“ (LKŽ_c)
pasturgalis 2 – *paskuigalis* 3 *tarm.* – *strėngalis* 1 – *subingalis** *vulg.* „užpakalis“ (LKŽ_c)
*raukai** 4 *euf.* „užpakalis“ (LKŽ_c) – *raukšlė** 6 *euf.* „užpakalis, raukai“ (LKŽ_c)
sėdenė 6 *tarm.* – *sėdėtuvai** *šnek.* „sėdynė, užpakalis“ (LKŽ_c) – *sėdyba* 3 *tarm.* – *sėdynė* 4 – *sėdmenys* – *sėdūklė** „sėdynė, užpakalis“ (LKŽ_c) – *sėdžia** 4 „sėdynė, užpakalis“ (LKŽ_c)

*marmalyne** 9 „užpakalis, pasturgalis“ (LKŽ_c) – *skeltoji** *juok.* „užpakalis, sėdynė“ (LKŽ_c) – *skeltuma** 3 *juok.* „sėdynė, užpakalis“ (LKŽ_c) – *sproklė** 4 *juok.* „užpakalis, pasturgalis“ (LKŽ_c) – 1 *piesta** 6 *prk. juok.* „sėdynė, užpakalis“ (LKŽ_c) – *raukšmetė** 1 *juok.* „užpakalis, pasturgalis“ (LKŽ_c) – *raukšmetikas** žr. „raukšmetė 1“ (LKŽ_c) – *rūkulyš** 2 *juok.* „sėdynė, užpakalis“ (LKŽ_c) – *žabalė** 6 *euf.* „užpakalis“ (LKŽ_c)

Skylė – *kiaurymė* – *kiauruma* – *prakiura* – *kyša tarm.* – *proplyša* – *gvėrynė tarm.* – *išgrąža* – *pragraža*

DS eilės:

kiauruma – *kiaurymė*

*progumas** 1 „ko nors tarpas, skylė, plyšys“ (LKŽ_c)

Slėptuvė 1 – *slėpynė* 1 – *slėpykla* – *slaptynė* – *slaptavietė*

DS eilės:

1 *slapta** 4 „slaptavietė, slėptuvė“ (LKŽ_c) – *slaptė** 3 žr. „1 *slapta* 4“ (LKŽ_c) – *slapybė** 4 „slaptavietė“ (LKŽ_c) – *slapyklė** „slėpynė, slėptuvė“ (LKŽ_c) – *slaptynė* – *slaptavietė*
Slėptuvė 1 – *slėpynė* 1 // *slapynė** „slėptuvė, slėpykla“ (LKŽ_c) – *slėpykla* // *slapykla** „slaptavietė, slaptynė, slėpykla“ (LKŽ_c) – 1 *slapukas** 4 „slaptavietė“ (LKŽ_c) – *slapukė** 2 „slapta vieta“ (LKŽ_c) – *slėpyvietė** „slėptuvė, slaptavietė“ (LKŽ_c)

*slapuma** 1 „slapta vieta, slėpynė“ (LKŽ_c) – *slėptuvinė** „slėptuvė“ (LKŽ_c)

Tankynė 1 – *tankumynas* 1 – *tankmė* – *tankumynė* – *tankuma* 1 – *kieša tarm.* – *kiešynas tarm.* – *kerna* 4 *tarm.* – *rakštumynas tarm.*

DS eilės:

rakštumynas tarm. – *rakštumynė** žr. „rakštumynas“ (LKŽ_c)
*tankynas** žr. „tankumynas 1“ (LKŽ_c) – *tankynė* 1 – *tankytė** žr. „tankynė 1“ (LKŽ_c) – *tankmė* – *tankmena** žr. „tankmė“ (LKŽ_c) – *tankuma* 1 – *tankumas** 2 žr. „tankuma 1“ (LKŽ_c) – *tankumė** žr. „tankuma 1“ (LKŽ_c) – *tankumynas* 1 – *tankumynė* – *tankumyna** žr. „tankumynė“ – *tankumynas** žr. „tankumynas“ (LKŽ_c) – *tankumynė** žr. „tankumynas“ (LKŽ_c)
*tankumeinia** žr. „tankumynė“ (LKŽ_c) – *tankumytė** žr. „tankytė“ (LKŽ_c)

*kiešas** 1 žr. „kieša 1“ (LKŽ_c)

3.2. priedas

SŽ pateiktos leksinių sinonimų, į kuriuos įeina įrankių pavadinimų DS, eilės

Akys 1 – *vyzdžiai* *šnek.* – *žvalguonės* *šnek.* – *kukulainės* *šnek.* – *žiūreklės* *šnek.* – *baltosios* 1 *menk.* – *veizėtuvai tarm., menk.* – *veizolai* 1 *tarm., menk.* – *žlibės* 1 *niek.* – *spangės* *niek.* – *žabalės* *niek.*

DS eilės:

2 *spangena** menk. „akis“ (LKŽ_e) – *spangės niek.*

vezėtuvai tarm., menk. – veizolai 1 tarm., menk.

*žiūreklės šnek. – žiūrėnai** „akys“ (LKŽ_e) – 1 *žiūronas** 3 „akis“ (LKŽ_e) – 1 *žiūrovas** žr. „1 žiūronas 3“ (LKŽ_e)
*žlibena** žr. „žlibė 1“ (LKŽ_e) – *žlibės 1 niek.*

Apsiaustas 1 – *apsiautalas – apsiaustuvas – paltas – lietpaltis – lietinis – dulkius 2 – 1 dulkinis – milinė – rudinė*

DS eilės:

apsiaustas 1 – apsiautalas – apsiaustuvas

*dulkius 2 – 1 dulkinis – dulkinė** 2 *neol.* žr. „1 dulkinis“ (LKŽ_e) – 1 *dulkis** žr. „1 dulkinis“ (LKŽ_e)

lietinis – lietpaltis

*apsiaustaitis** „vidutiniško gerumo apsiaustas“ (LKŽ_e) – 1 *palaidinė** 4 „rudinė, sermėga“ (LKŽ_e) – *sermėga** 2 „ilgas milinis apsiaustas, ppr. be pamušalo, velkamas ant kitų drabužių, rudinė“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *siautinėlis** „berankovis apsiaustas nuo lietaus“ (LKŽ_e) – *siautuvas** 1 „apsiaustas, apdaras, drabužis“ (LKŽ_e) – *trinyčiai** 1 „baltos storesnės drobės apsiaustas (ppr. be pamušalo), užsivelkamas ant viršutinių drabužių apsisaugoti nuo dulkių ar drėgmės“ (LKŽ_e, DŽ_e)

1 Autas 1 – *autkojis – autskaris 1 – auklas 3 tarm.*

DS eilės:

*1 autas 1 – auklas 3 tarm. – 2 auklė** 4 „autas“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *autskaris 1 – autakas** „autas, autskarys“ (LKŽ_e) – *autakailis** „kailinis autas“ (LKŽ_e) – *autkojis // 1 autakojis** 1 „autas“ (LKŽ_e)

*Autakojynas** žr. „1 autakojis 1“ (LKŽ_e)

Barškalas 1 – *tarškalas 1 – skrabalas 1 – 1 barbalas 1 – klerkalas 2 – brakalas tarm. – žaržalas tarm. – barškynė 1 – tarškynė 1 – tarškėlė 1 – plerskynė – baršketas – 1 kleketas 1 – barškutis 1 – klekutis – 1 tarškutis 1 – 1 barškulis 1 – tarškulis 1*

DS eilės:

barškalas 1 – barškynė 1 – baršketas – barškutis 1 – 1 barškulis 1

1 kleketas 1 – klekutis

*tarškalas 1 – taršketis** 1 žr. „tarškynė“ (LKŽ_e) – *tarškėlė – tarškyklė** „medinis sukamas tarškantis piemenų prietaisai gyvuliams ar žvėrimis baidyti“ (LKŽ_e) – *tarškylas** žr. „tarškyklė“ (LKŽ_e) – 1 *tarškynė 1 – tarškulis 1 – tarškulė** žr. „tarškynė 1“ (LKŽ_e) – 1 *tarškutis 1*

*žaržalas tarm. – žaržolas** „žaržolų skambalėlis“ (LKŽ_e) – *žaržukas** „skambaliukas“ (LKŽ_e)

*barškalainė** žr. „barškalas 1“ (LKŽ_e) – *barškatulis** „barškalas, barškutis“ (LKŽ_e) – *cingelis** 1 „skambaliukas, varpelis“ (LKŽ_e) – *dzingilis** 1 „varpelis, barškalas“ (LKŽ_e) – *kleketukas** 2 žr. „1 kleketas 1“ (LKŽ_e) – *tarškalynė** 1 žr. „tarškalas“ (LKŽ_e)

Braukčiai – *brauktuvai 1 – šukuočiai 2 – šukos 3 – karštuvai 2 – šepetys 6 – kablys 3 – lapsėtuvas tarm.*

DS eilės:

*braukčiai – braukylai** 1 *hibr.* „įrankis linų galvoms nušukuoti, braukčiai, šukuočius“ – *brauklys** 2 „įrankis, su kuriuo nubraukiamos nurautų linų galvelės, braukčiai, šukuočius“ (LKŽ_e) – *brauktuvai 1*

*karšiklis** 1 „karštuvai (vilnoms, linams karšti“ (LKŽ_e) – *karštuvai 2 // karštuvos** 2 žr. „karštuvai“ (LKŽ_e) – *karštuvis** žr. „karštuvos 2“ (LKŽ_e)

*šukuočiai 2 – šukuotuvai** žr. „šukuočiai 2“ (LKŽ_e)

*karštuvėlės** žr. „karštuvai“ (LKŽ_e) – *šepėčiai** 2 žr. „šepetys 6“ (LKŽ_e) – *šukai** 1 „įrankis linų galvenoms šukuoti, braukčiai“ (LKŽ_e) – *šukeliai** 2 žr. „šukos 3“ (LKŽ_e)

Bruktuvė – plūktuvė 1 – brauktuvė 1 – plaktuvė 1 – blaškytuvė tarm. – braukšlė 2 tarm. – prieplaka³² tarm. – kulstyklė tarm. – klastytuvė tarm.

DS eilės:

braukšlė 2 tarm. – brauktuvė 1 // bruktuvė – brauktuvys žr. „brauktuvė 1“ (LKŽ_e)*

klastyklė 2 „brauktuvė (išmintiems linams braukti)“ (LKŽ_e) – klastytuvė tarm.*

plaktuvas 2 „bruktuvė“ (LKŽ_e) – plaktuvė 1*

plūkojas „įrankis linams plūkti, plūktuvas“ (LKŽ_e) – plūktė* žr. „plūktuvė 1“ (LKŽ_e) – plūktuvas* 2 žr. „plūktuvė 1“ (LKŽ_e) – plūktuvė 1*

Burna 1 – nasrai 2 menk. – prusnos 2 menk. – valgomoji 1 šnek. – ėdamoji niek. – ėdmenys 1 niek. – ėstuvai niek. – srėbtuvai niek. – putralakė niek. – putralaižė niek. – putrasrėbė³³ niek. – barštinė 2 niek. – dantskylė niek. – marmūzė niek. – sproklė 3 niek. – 1 terlė 3 niek. – vėplė 2 niek. – 1 žioplė 1 niek. – blerbėtuvai tarm., niek. – marmolai tarm., niek. – maukė 3 tarm., niek. – murzė tarm., niek. – muturzė 3 tarm., niek. – vambra 1 tarm., niek. – vampla 1 tarm., niek. – vaurė tarm., niek. – vebros tarm., niek. – vėpėlė³⁴ tarm., niek. – vepšlos tarm., niek. – žabtai 2 tarm., niek.

DS eilės:

1 blerbalas 2 menk. „snukis, burna“ (LKŽ_e) – blerbėtuvai tarm., niek.*

burnyna menk. „burna, veidas“ (LKŽ_e) – burniščia* menk. „burna (veidas)“ (LKŽ_e)*

ėdalas 4 menk. „burna, snukis“ (LKŽ_e) – ėdmenė* 1 „snukis, ėdmenys“ (LKŽ_e) – ėdmenys 1 niek. – ėstuvai niek.*

marmaklė 1 menk. „burna, snukis“ (LKŽ_e) – marmalas* 14 menk. „burna“ (LKŽ_e) – marmolai tarm., niek. – marmukas* žr. „marmūzė“ (LKŽ_e) – marmūza* 1 menk. „burna“ (LKŽ_e) – marmūzas* 1 žr. „marmūzė“ (LKŽ_e) – marmozas* žr. „marmozė“ (LKŽ_e) – marmozė* žr. „marmūzė“ (LKŽ_e) – marmūzė niek.*

putralakė niek. // 1 putralakis žr. „putralakė“ (LKŽ_e) – putralaižė niek. – putrasrėbė niek.*

srėbalai žr. „srėbtuvai“ (LKŽ_e) // srėbalas* 5 žr. „srėbtuvas 1“ (LKŽ_e) – srėbenė* 2 šnek. „burna“ (LKŽ_e) – srėbtuvė* žr. „srėbtuvas 1“ (LKŽ_e, DŽ_e) – srėbtuvai niek. // srėbtuvas* 1 žr. „srėbtuvai“ (LKŽ_e)*

1 terla 3 žr. „1 terlė 3“ (LKŽ_e) – 1 terlė 3 niek.*

vambra 1 tarm., niek. – vambė žr. „vambra 1“ (LKŽ_e)*

vampla 1 tarm., niek. // vamplos 2 menk. „burna, lūpos“ (LKŽ_e) – vamplė* žr. „vampla 1“ (LKŽ_e)*

vėpla 2 žr. „vėplos“ (LKŽ_e) – vėpėlė tarm., niek. – vėplė 2 niek. – vėplos* žr. „vėpšlos“ (LKŽ_e) – vėpšlos tarm., niek. – vėptos* žr. „vėplos“ (LKŽ_e)*

žabta 2 „burna“ (LKŽ_e) – žabtai 2 tarm., niek. – žabtės* žr. „žabtai 2“ (LKŽ_e) – žabulai* žr. „žabtai 2“ (LKŽ_e)*

žiopla 1 žr. „1 žioplė 1“ (LKŽ_e) // žioplos* žr. „žiopla 1“ (LKŽ_e) – 1 žioplė 1 niek. // žioplės* žr. „1 žioplė 1“ (LKŽ_e) – 1 žioptuvas* menk. „burna“ (LKŽ_e)*

muturlė menk. „burna, snukis“ (LKŽ_e) – muturzė 3 tarm., niek. – 1 murza* menk. „burna, veidas“ (LKŽ_e) – prusna* 2 žr. „prusnos“ (LKŽ_e) – prusnagė* menk. „prusna, snukis“ (LKŽ_e) – snukis* 6 menk. „burna“ (LKŽ_e, DŽ_e) – srebiamoji* šnek. „burna“ (LKŽ_e) – terliūzas* 1 žr. „1 terlė 3“ (LKŽ_e) – vamparynė* menk. „burna, nasrai“ (LKŽ_e)*

1 Dangtis 1 – antdangtis – apdangalas 3 – uždangalas 4 – uždangtis 4 – viršus 4 – dugnas 2 – antvožas – užvožas – užvožalas – apvožas – apvožalas – vokas 1 tarm.

DS eilės:

antdangtis – antdenguvas „apdangalas kam nors užkloti, apdangti“ (LKŽ_e)*

antvožalas „antvožas, dangtis, viršus“ (LKŽ_e, DŽ_e) – antvožas – antvožė* 1 žr. „antvožas“ (LKŽ_e) – antvožis* žr.*

„antvožas“ (LKŽ_e) – antvožtė žr. „antvožis“ (LKŽ_e)*

apdanga 3 „dangtis, antvožas“ (LKŽ_e) – apdangalas 3*

apvožas – apvožalas – apvožtuvas „antvožas, apvožas“ (LKŽ_e)*

danga 3 žr. „1 dangtis 1“ (LKŽ_e) – 1 dangtis 1 // dangtė* 1 žr. „1 dangtis 1“ (LKŽ_e) – dangtis* 1 žr. „1 dangtis 1“ (LKŽ_e) – dangtuvas* žr. „1 dangtis 1“ (LKŽ_e) – dangtuvė* žr. „1 dangtis 1“ (LKŽ_e)*

uždangalas 4 – uždangtis 2 žr. „uždangtis 4“ (LKŽ_e) – uždangtis 4*

³² Vediny *prieplaka* įeina į LS eilę, pavadinančią „lentelės pavidalo įrankį linams brukti, bruktuvę, plūktuvę“, tačiau šia reikšme jis nei LKŽ_e, nei DŽ_e nefiksuoja. V. Vitkausko *Šiaurės rytų dūnininkų šnektų žodyne* (1976, 282) žodis *prieplaka* pateiktas „plaktuvės“ reikšme, todėl šis sinonimas motyvuotai įtrauktas į LS eilę.

³³ LKŽ_e pateiktas šio dūrinio variantas *1 putrasrėbis menk. „burna“*.

³⁴ Žodynuose nepateiktas žodis. LKŽ_e fiksuota *vėpėlė menk. 1 „veidas“ || „burna“*.

užvožas – užvožalas

dugnys 2 žr. „dugnas 2“ (LKŽ_e)*

Durklas 4 – *iešmas 2 – daiginis tarm. – 1 stulgis tarm. – kinžalas – durtuvas*

DS eilės:

dureklis 1 „iešmo pavidalo duriamasis ginklas“ (LKŽ_e) – duriklis* 2 „duriamasis koks įrankis, durklas“ (LKŽ_e) – duryklė* 1 „smailas duriamasis ginklas“ (LKŽ_e) – durklas 4 – durklis* „durtuvas, durklas“ (LKŽ_e) – durklys* 3 „durtuvas“ (LKŽ_e) – durtuvas – durtuvė* žr. „durtuvas“ (LKŽ_e)
1 tridantis „istor. duriamasis ginklas su trimis dantimis“ (LKŽ, DŽ_e) – trinagis* 4 „senovės duriamasis ginklas“ (LKŽ_e, DŽ_e)**

smaigas 11 „durtuvas“ (LKŽ_e)*

1 Gaubtas 1 – *apgaubas 1 – gaubtuvas 2*

DS eilė:

1 gaubtas 1 – gaubtuvas 2

gobtuvas 2 „gaubtas“ (LKŽ_e, DŽ_e)*

Gaubtuvas 5 – *gaubšlė 1 – gobtuvas 4 – vaura 1 – 1 muturas 3 – kapišonas sv.*

DS eilė:

gaubšlė 1 – 1 gaubtas 2 „gaubtuvas, gobtuvas, gaubšlė“ (LKŽ_e, DŽ_e) – gaubtuvas 5*

koptūras 6 „gobtuvas, vaura, kapišonas“ (LKŽ_e) – maukšlys* 3 „kapišonas“ (LKŽ_e)*

Grūstuvus 1 – *1 grūšlys 4 – grūdeklis – grūstukas 1 – košgrūdis – kruštuvas šnek. – krušeklis 1 šnek. – 1 trintuvas 1 – maigiklis – grumdyklė – piestas 1*

DS eilės:

grūdeklis – grūdelė žr. „grūdeklis“ (LKŽ_e) – 1 grūdielius* 2 „grūstuvus, pagalys grucei grūsti“ (LKŽ_e) – 1 grūdikas* „prietaisas košei grūsti“ (LKŽ_e) – 1 grūšlys 4 – grūstokas* „grūdeklis“ (LKŽ_e) – grūstukas 1 – grūstuvus 1 – grūstuvys* 3 „grūdeklis, kuoka“ (LKŽ_e) // grūstuvys* 2 „grūdeklis, krušeklis“ (LKŽ_e) – košgrūdis grumdeklis* „menturis“ (LKŽ_e) – grumdyklė – košgrumdis* žr. „košgrūdis“ (LKŽ_e)
*krušeklis 1 šnek. – kruštuvas šnek.**

piestas 1 – piestis 1 žr. „piestas 1“ (LKŽ_e) – piestukas* žr. „piestas 1“ (LKŽ_e) – piestuvus* žr. „piestas 1“ (LKŽ_e)*

piestelis „nedidelis piestas, grūdielukas“ (LKŽ_e) – piestokas* žr. „piestas 1“ (LKŽ_e)*

1 trintuvas 1 – trinuklas žr. „1 trinuklis 1“ (LKŽ_e) – 1 trinuklis* 1 „vieno storesniu galu pagalys kam nors grūsti, grūstuvus, piestas“ (LKŽ_e, DŽ_e)*

1 buožė 9 „grūstuvus, piestas“ (LKŽ_e) – krušinolas* žr. „krušeklis 1“ (LKŽ_e) – 1 kuoka* 4 „grūstuvus bulvėms grūsti“ (LKŽ_e) – menturis* 1 „įrankis iš eglaitės kamieno su vienodo aukščio aplinkui išsidėsčiusiomis šakelėmis košei maišyti, bulvėms grūsti ir panašioms reikalams“ (LKŽ_e, DŽ_e)*

Juosta 1 – *juosalas ret. – diržas 1*

DS eilė:

juosalas ret. – juosta 1

diržis žr. „diržas 1“ (LKŽ_e)*

Kaišena 2 – *kaištuvas 1 – kaišeklis – lenkena 1*

DS eilės:

kaišeklis – kaišena 2 – kaišyklė „kaišeklis, skutiklis“ (LKŽ_e) – 1 kaišinys* 2 „kaišimo įrankis, skustuvas“ (LKŽ_e) – kaištuvas 1 – kaištuvė* 1 žr. „kaištuvas 1“ (LKŽ_e)*

skustuvas 2 „įrankis medžio žievei skusti“ (LKŽ_e) – skuteklis* 2 „įrankis medžio žievei skusti“ (LKŽ_e)*

Kamščiatraukis – *atkimštė – atkimštukas – traukiklis 1 – trauktukas 1*

DS eilės:*atkimštė – atkimštukas**traukiklis 1 – traukyklė* „įrankis, įnagis kam traukti, traukyti“ (LKŽ_e) – trauktukas 1 – trauktuvas* 6 žr. „trauktukas 1“ (LKŽ_e) – kamščiatraukis**1 suktas* 2 „kamščiatraukis“ (LKŽ_e) – trauktuvėlis* žr. „trauktukas 1“ (LKŽ_e)***Kamštis 1 – užkamšalas 1 – užkamštis – švindra tarm.****DS eilės:***kamša* 3 „kamšalas“ (LKŽ_e, DŽ_e) – kamšalas* 1 „kas kuo prikemšama, užkemšama; prasti daiktai“ (LKŽ_e, DŽ_e) – kamšas* „kamšalas, kamštis“ (LKŽ_e) – kamštis 1**kaištis* 4 „kamštis, volė“ (LKŽ_e, DŽ_e) – kištas* „kamštis“ (LKŽ_e)**užkaištis* 6 „kamštis, kyštis“ (LKŽ_e, DŽ_e) // užkyštis* 4 žr. „užkyšis 6“ (LKŽ_e) – užkišeklis* 2 žr. „užkyšis 6“ (LKŽ_e) –**užkyšis* 6 „kamštis, volė“ (LKŽ_e, DŽ_e) – užkištukas* 4 žr. „užkyšis 6“ (LKŽ_e)**užkamša* 1 žr. „užkamšalas 1“ (LKŽ_e) – užkamšalas 1 – užkamštis**1 vola* 1 žr. „1 volė 1“ (LKŽ_e) – 1 volė* 1 „apvalus medinis kamštis alaus statinei užkimšti“ (LKŽ_e, DŽ_e)**spaudalas* 1 „kamštis“ (LKŽ_e) – 1 statinys* 6 „volė statinei užkimšti“ (LKŽ_e)***Kanabėkas 1 – kobinys 3 – kablys 2 – 1 verteklis 1 – vertyklė 1****DS eilės:***kabeklis* 1 // „dvišakis kablys mėšlui versti“ (LKŽ_e) – kabenėkas* 1 „dviem ražais kablys (ppr. mėšlui iš vežimo versti)“ (LKŽ_e) – kabinoklis* 2 „kablys mėšlui versti iš ratų, kabinukas“ (LKŽ_e) – kablys 2 – kobinas* 1 „užlenktos šakės mėšlui iš vežimo versti, kablys, kobinys“ (LKŽ_e), „kablys (įvairiausios paskirties)“ (DŽ_e) – kobinys 3 – kobinėkas* 1 žr. „kobinys 3“ (LKŽ_e)**1 verteklis 1 – verteklė* 1 žr. „1 verteklis“ (LKŽ_e) – vertyklė 1**knabeklis* 2 „kablys mėšlui iš vežimo versti“ (LKŽ_e)***1 Kartis 1 – 1 šatra 1 – šienkartė 1 – šienveržė 1 – veržėtuvė – veržyklė – veržiamoji – apynkartė 1 – apynsmaigis – apynvarptis – apynvirptis – apynvirbis – virkščia 1 – virpstas 1 – 1 virptis 1 – apyniuotė tarm. – 2 apydžia tarm. – gaikštė tarm. – ardas 1 – grėda 1 – spurgas 12 – dupinas tarm. – sklanda 2 tarm. – 2 varas 1 – šegždė³⁵ – lakta 1 – gervė 3 – spirklas 2****DS eilės:***apyniuotė tarm. – apynkartė 1 // apynakartė* žr. „apynkartė 1“ (LKŽ_e) // apyniakartė* žr. „apynkartė 1“ (LKŽ_e) – apynsmaigis – apynvarptis – apyniovarkštis* žr. „apyvarptis“ (LKŽ_e) // apynvirkštis* žr. „apynvirptis“ (LKŽ_e) – apynovarpstis* 1 „apynkartė“ (LKŽ_e) – apynovartė* žr. „apynovartis“ (LKŽ_e) // apynvartė* žr. „apynvartis“ (LKŽ_e) // apynovartis* žr. „apynovarpstis“ (LKŽ_e) // apynvartis* žr. „apynvarptis“ (LKŽ_e) – apynvirptis – apynvirbis – apynsmaigstis* žr. „apynsmaigis“ (LKŽ_e)**ardakartė* „ardo kartis“ (LKŽ_e) // ardikartė* „ardo kartis“ (LKŽ_e) – ardakilas* 1 „kartis jaujos pasienyje ardams dėti“ (LKŽ_e, DŽ_e) // ardakilė* žr. „ardakilas 1“ (LKŽ_e) // ardakilė* žr. „ardakilė“ (LKŽ_e) // ardčila* žr. „ardakilas 1“ (LKŽ_e) // ardakilas* žr. „ardakilas 1“ (LKŽ_e) – ardskelė* žr. „ardskila“ (LKŽ_e) // ardskila* žr. „ardkila“ (LKŽ_e) // ardskilas* 1 žr. „ardakilas“ (LKŽ_e)**1 kartinė* „kartis, apynvarptis“ (LKŽ_e) – 1 kartinis* „kartis, apynvarptis“ (LKŽ_e) – apynkartė 1 – kartigalis* „šiokia tokia kartis; karties galas“ (LKŽ_e) – šienkartė 1 // šienakartė* žr. „šienkartė“ (LKŽ_e) // šienkartis* žr. „šienkartė“ (LKŽ_e)**lakta 1 – laktas* žr. „lakta 1“ (LKŽ_e) – laktė* 1 žr. „lakta 1“ (LKŽ_e) – laktva* žr. „lakta 1“ (LKŽ_e)**permėtė* 1 „svirties kartis, persverta per pėdžią“ (LKŽ_e, DŽ_e) – permėtis* 1 „po kraigu einanti kartis, ant kurios sukabintos gegnės“ (LKŽ_e), 2 „skersinė kartis, jungianti kreklus; sija“ (LKŽ_e)**sklanda 2 tarm. – sklandas* žr. „sklanda 2“ (LKŽ_e)**stūma* 5 „kartis valčiai stumti“ (LKŽ_e) – stūmas* 4 žr. „stūma 5“ (LKŽ_e)**smaigas* 2 „į žemę įsmeigiama kartis, virptis“ (LKŽ_e, DŽ_e) – apynsmaigis**šatraгалys* „menka, trumpa šatra“ (LKŽ_e, DŽ_e) – šatvirvė* „kartis vežamiems javams, šienui priveržti“ (LKŽ_e)*

³⁵ Šalia žodžio *šegždė* SŽ skliausteliuose pažymėta „tinklui džiauti“, vadinasi, į šią LS eilę sinonimas negali būti įtrauktas, nes LKŽ_e fiksuota tik „ilga plona kartelė stogo šiaudams priveržti, klotis“ žodžio *šegždė* reikšmė. Būtent tokia reikšmė šis žodis įeina į kitą LS eilę, kurios dominantė *lota 1*.

*užbrauka** žr. „užbraukas 2“ (LKŽ) – *užbraukas** 2 „kartis, dedama prilaikyti linams, juos padžiovus jaujoje“ (LKŽ, DŽ) – *užbraukalas** žr. „užbraukas 2“ (LKŽ)
*veržas** „plona kartelė šiaudams priveržti dengiant stogą“ (LKŽ) – *veržyklė* – *šienveržė 1* // *šienvaržė** žr. „šienveržė“ (LKŽ) // *šienviržė** žr. „šienveržė“ (LKŽ) – *šatraviržė** „kartis vežamiems javams, šienui priveržti“ (LKŽ)
*veržėtis** žr. „veržėtuvė“ (LKŽ) – *veržėtuvė*
virpsta 1 – *1 virptis 1* – *virpstė** 1 žr. „1 virptis 1“ (LKŽ) – *virpstis** 1 žr. „1 virptis 1“ (LKŽ, DŽ)

*1 gaiškstis** žr. „gaiškštė“ (LKŽ) – *grėdas** 1 žr. „grėda“ (LKŽ) – *kartė** 1 žr. „1 kartis 1“ (LKŽ) – *lota** 3 „kartis tvorai tverti“, 4 „įvairiems reikalams vartojama plona kartelė“ (LKŽ) – *šegždis** 1 „smaigas tinklui padžiauti“ (LKŽ) – *šienvežė** žr. „šienveržė“ (LKŽ) – *užstumtinė** „kartelė, prilaikanti padžiautus linus“ (LKŽ) – *žalga** 1 „lanksti kartelė, didelė ilga vytis“ (LKŽ, DŽ) – *žalgas** 1 žr. „žalga 1“ (LKŽ)

Kastuvas 1 – *lopeta 1* – *1 mentė 3 tarm.* – *1 kasiklis 2*

DS eilės:

*kaseklis** „kastuvas, kasiklis“ (LKŽ) – *1 kasiklis 2* – *kastuvas 1* – *kastuvė** 1 žr. „kastuvas 1“ (LKŽ) – *kastukas** 1 „įrankis kasti, kastuvas“ (LKŽ)

*brukštas** 3 „kasiklis“ (LKŽ) – *duras** 2 „duriamasis kastuvas“ (LKŽ) – *kaištis** 6 „kastuvas“ (LKŽ)

Kirslas 2 – *lancetas* – *1 kirstukas 6* – *kerslas 3 tarm.* – *kerstas 2 tarm.* – *1 kirstas 1 tarm.* – *kerstukas 1 tarm.* – *kerteklis 2 tarm.*

DS eilės:

kerslas 3 tarm. // *kirslas 2* – *kerstas 2 tarm.* // *1 kirstas 1 tarm.* – *kerstukas 1 tarm.* // *1 kirstukas 6* – *kerteklis 2 tarm.* – *kirtiklis** 3 „įrankis kraujui leisti (prakirsti gyslai)“ (LKŽ), „įrankis išalusiai žemei, ledams ir kt. kirsti, kirstuvas“ (DŽ) – *kirstuvas** 1 žr. „1 kirstukas 6“ (LKŽ), „kirtiklis (įrankis)“ (DŽ)

*kirstakas** žr. „1 kirstas 1“ (LKŽ) – *kirstaklis** žr. „1 kirstas 1“ (LKŽ) – *1 kirsteklis** 1 „įrankis kraujui leisti, lancetas“ (LKŽ)

*kersteklis** 3 „įrankis gyslai prakirsti, kraują leidžiant, kerslas, kirslas“ (LKŽ) – *kerstiklėlis** žr. „kerstukas 1“ (LKŽ) – *1 palaidynė** 4 „įrankis gyslai prakirsti kraują leidžiant, kirstukas“ (LKŽ)

Kirvis 1 – *1 kaplys 1* – *apykirvis* – *bardišius 1 sv.* – *skliutas 1* – *skeltuvas 2* – *šakalskelis* – *1 geneklis* – *kertukas 1* – *1 vedega 1* – *skobtuvas* – *ruobtuvas* – *kapoklė 1, 7* – *kaponė 1* – *kerteklė 1* – *kapstys*³⁶ *tarm.*

DS eilės:

1 kaplys 1 – *kapoklė 1, 7* – *kapoklis** 1 „didelis, platus kirvis, kirtiklis“, 5 „kaponė“ (LKŽ, DŽ) – *kaponė 1* – *1 kapotė** 1 žr. „kaponė 1“ (LKŽ)

kerteklė 1 – *kerteklis** 1 žr. „kerteklė 1“ (LKŽ, DŽ) – *kertukas* – *kirslys** „įrankis kam kirsti, kirstuvas“ (LKŽ) – *1 kirstas** 2 „įnagis geležiai kirsti“ (LKŽ, DŽ) – *kirstukas** 5 „įrankis geležiai kirsti“ (LKŽ, DŽ) – *kirstuvas** 2 „įrankis daržovėms, jų lapams kapoti“ (LKŽ) – *1 kirteklis** 1 „įrankis, kuriuo kertama, kaltas“ (LKŽ) – *kirvis 1 skeltuvas 2* – *šakalskelis*

*1 kirsteklis** 2 „įrankis kam kirsti“ (LKŽ) – *skliuta** žr. „skliutas 1“ (LKŽ) – *vedegė** žr. „1 vedega 1“ (LKŽ) – *vedegys** žr. „1 vedega 1“ (LKŽ) – *vedegštė** „tašomasis kirvis“ (LKŽ)

Knablys 1 – *knaboklis*

DS eilės:

*kapstiklis** „kauptukas“ (LKŽ) – *kapstukas** 1 „įrankis žemei kapstyti, daržovėms kaupiti, kauptukas“ (LKŽ)
knablys 1 – *knablius** žr. „knablys 1“ (LKŽ) – *knaboklis* – *1 knabis** 1 „kobinys bulvėms kasti, kapstukas“ (LKŽ)

*1 kaplys** 2 „kauptukas“ (LKŽ, DŽ) – *kauptukas** 1 „įrankis bulvėms, daržovėms kaupiti, kaplys, koplė“ (LKŽ, DŽ) – *kobinys** 6 „įrankis bulvėms kasti, kapstukas“ (LKŽ) – *koplė** 1 „įrankis bulvėms, daržovėms kapliuoti, kaupiti, kauptukas“ (LKŽ)

³⁶ Savo reikšme „įrankis piktžolėms ravėti, kaplė“ vedinys *kapstys tarm.* artimesnis LS eilei, pvz., *knablys 1* – *knaboklis*, pavadinančiai „įrankį žemei kapstyti“.

Kopėčios 1 – 1 koptai 1 – koptos – lipynės 2

DS eilės:

kabilos 1 juok.* „kopėčios“ (LKŽ_e) – *kabės* 2* „kopėčios“ (LKŽ_e)

kopėčios 1 – kopetis žr.* „kopėčios 1“ (LKŽ_e) – 1 koptai 1 – koptos – koptės* žr. „1 koptai 1“ (LKŽ_e) – *kopės* „kopėčios“ (LKŽ_e) – kopnios* „kopėčios“ (LKŽ_e) – koptuvai* „koptos, kopėčios“ (LKŽ_e) – koporis* „iš rąsto padarytos kopėčios“ (LKŽ_e)*

lipynės 2 – lipynos 2* „kopėčios“ (LKŽ_e)

Kraikas 1 – pakraikas 1 – pakratai – 1 kratai 1 – pakratalai – draikai 2 – padraikai 2 – 1 pakloda 3 – paklotas

DS eilės:

1 kraika 4* „kraikas, pakratai“ (LKŽ_e) – *kraikas 1*

1 pakloda 3 – paklotas – paklotė 10 žr.* „1 pakloda 3“ (LKŽ_e) – *paklotis* 4 žr.* „1 pakloda 3“ (LKŽ_e)

pakratai – pakratos 1 žr.* „pakratas“ (LKŽ_e) – *pakratalai*

1 kratai 1 – kratinyš 4* „kraikas“ (LKŽ_e)

pakraika žr.* „pakraikas 1“ (LKŽ_e) – *pakraikos* žr.* „pakraikas 1“ (LKŽ_e) – *pakraikas 1*

Krapštiklis – krapštukas – rakiklis 1, 2 – raktuvas 1 – dantrakis

DS eilės:

krapšteklis „pagalys ar gelžgalys ugniai krapštyti“ (LKŽ_e) – krapštiklis – krapštyklė* „įnagis krapštyti“ (LKŽ_e) – krapštukas*

rakikas „rakiklis, krapštukas“ (LKŽ_e) – rakiklis 1, 2 – rakinyš* 1 „šakaliukas dantims rakinėti, krapštiklis“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *raktis* 1 žr.* „raktuvas 1“ (LKŽ_e) – *raktuvas 1 – raktuvė* 1 žr.* „raktuvas 1“ (LKŽ_e) – *dantrakas* žr.* „dantrakis“ (LKŽ_e) // *dantrakis**

rakštelė „krapštiklis“ (LKŽ_e)*

Koštuvas – koštuvis 1 – filtras

DS eilės:

košeklis „koštuvas, koškiklis“ (LKŽ_e) – koškiklis* „koštuvas“ (LKŽ_e) – koštukas* žr. „koštuvas“ (LKŽ_e) – koštuvas – koštuvė* žr. „koštuvas“ (LKŽ_e) – koštuvis 1 – koštuvpienis* „drobinis koštuvas“ (LKŽ_e)*

koštuvėkas „prastas, nedidelis koštuvas“ (LKŽ_e)*

Kultuvė 1 – velėtuvė 2 – velėklė 1 – skalbtuvė 1 – plaktuvė 3 tarm.

DS eilės:

skalbtuvus 2 žr.* „skalbtuvė 1“ (LKŽ_e) – *skalbtuvė 1*

velėtuvė 2 – velėtuvas 1 „lenta drabužiams velėti, velėklė“ (LKŽ_e) – velėklė 1*

Lanktis 1 – lanketas 11 – lenktuvas 1 – reketas 1 – reketukas 2 – takutis³⁷ – vytuvas 1 – grąžas 4 – grąželis 1

DS eilės:

lanktaitė žr.* „lanktelis 1“ (LKŽ_e) // *lanktaitis* žr.* „lanktelis 1“ (LKŽ_e) – *lanktelis* 1* „įrankis siūlams iš ritės į sruogas suvyti, išlenkti“ (LKŽ_e)

lanktis 1 – lenktuvas 1 – lenktuvė žr.* „lenktuvas 1“ (LKŽ_e) – *lankstas* 4 žr.* „lanktis 1“ (LKŽ_e) – *lankstis* 1* „priešais siūlams lenkti nuo kamuolio ar ritės į sruogas, lanktis“ (LKŽ_e) – *lenketas* 8* „priešais siūlams į gijas lenkti, lanktis“ (LKŽ_e, DŽ_e) // *lanketas 11 – lankaitis* žr.* „lanktis 1“ (LKŽ_e)

reketas 1 – reketis 5* „priešais siūlams iš ritės į sruogą vyti, lenktuvas“ (LKŽ_e) – *rekežis* 3* „priešais siūlams vyti, lenktuvas“ (LKŽ_e)

reketukas 2 // rekečiukas žr.* „reketis 5“ (LKŽ_e) – *reketėlis* 3 žr.* „reketis 5“ (LKŽ_e)

vytuvas 1 // vytuvai 1* „ppr. dviejų kryžmai sutvirtintų kartelių priešais siūlams iš sruogų išvyti“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *1 vytukai* 1 žr.* „vytuvai 1“ (LKŽ_e, DŽ_e) // *vytukas* 1 žr.* „vytuvai 1“ (LKŽ_e) – *vytukliai* žr.* „1 vytukai 1“ (LKŽ_e)

krijelis 1* „priešais, ant kurio vejami siūlai, prieš vnyiojant juos ant mestuvų, reketukas“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *lankstelis* „siūlų lenkiamasis įtaisas, lanktis“ (LKŽ_e) – lenkėčiukas* „priešais siūlams į gijas lenkti, lanktis“ (LKŽ_e) – vytukšlis* žr. „vytukas 1“ (LKŽ_e) – 1 vyturas* 5 žr. „vytuvai 1“ (LKŽ_e)*

³⁷ LKŽ_e pateikta šio žodžio daugiskaitos forma *takučiai* „krijelis, reketukas“.

Lota 1 – klostas 5 – 2 klotė 1 – blakštas 1 tarm. – šegždė tarm.

DS eilės:

klostas 5 – klostė 4 „kartelė stogo šiaudams priveržti“ (LKŽ_e) – 2 klotė 1 – klostis* 1 „klostas, gniutelė, lota“ (LKŽ_e) – klotis* 2 „ilga plona kartelė stogo šiaudams priveržti, klostas, lota“ (LKŽ_e)
gniutelė* „laiba kartelė šiaudams priveržti, dengiant stogą, lota, klotis“ (LKŽ_e) // 2 gniutelis* 1 žr. „gniutelė“ (LKŽ_e)*

blaškas 4 „ilga žalga šiaudams prie stogo grebėstų priišti, lota“ (LKŽ_e) – 1 lotas* 1 žr. „lota“ (LKŽ_e) – plaktuvė* 2 „rantuota lentelė šiaudams sulygininti dengiant stogą“ (LKŽ_e, DŽ_e)*

Mazgotė 1 – mazgolis tarm. – pašluostė 1 – šluostas 1 – šluostikas 1 – skuduras 1 – skarmalas 1 – 1 skurlis 1 – lakatas 4 tarm.

DS eilės:

mazgotė 1 – mazgotis žr. „mazgotė 1“ (LKŽ_e) – mazgolis tarm. – mazgylis* „skuduras indams plauti, stalui šluostyti, mazgotė“ (LKŽ_e) – mazgočius* 1 žr. „mazgotė 1“ (LKŽ_e) – mazgonė* 1 žr. „mazgotė 1“ (LKŽ_e) – mazgotuvas* žr. „mazgotė 1“ (LKŽ_e) – mazgotuvė* 2 žr. „mazgotė 1“ (LKŽ_e) – mazgotuvis* 2 žr. „mazgotuvė“ (LKŽ_e)
šluostas 1 – šluostikas 1 – šluostė* 1 „skuduras, skepeta kam šluostyti, mazgotė, pašluostė“ (LKŽ_e, DŽ_e) – šluostikė* žr. „šluostikas 1“ (LKŽ_e) – šluostyklė* 1 žr. „šluostė“ (LKŽ_e) – šluostiklis* 1 žr. „šluostė“ (LKŽ_e) – šluostynė* žr. „šluostė 1“ (LKŽ_e) – šluostinis* 1 žr. „šluostė“ (LKŽ_e) – šluostis* 1 žr. „šluostė“ (LKŽ_e) – šluostytinė* žr. „šluostė“ (LKŽ_e) – šluostytuvis* žr. „šluostė 1“ (LKŽ_e) – šluostukas* 2 žr. „šluostė 1“ (LKŽ_e) – šluostgirnė* „skuduras girmoms šluostyti“ (LKŽ_e)*

pašluostė 1 – pašluostis žr. „pašluostė 1“ (LKŽ_e)*

1 skurlis 1 – skurlas žr. „1 skurlis“ (LKŽ_e)*

skurlėgas žr. „1 skurlis 1“ (LKŽ_e) – skurliotas* žr. „1 skurlis“ (LKŽ_e)*

1 autakojis 2 „mazgotė, skarmalas“ (LKŽ_e) – koštuvis* 3 „mazgotė, pašluostė“ (LKŽ_e) – lakata* „skuduras, lakatas“ (LKŽ_e) – lakatskaris* „mazgotė“ (LKŽ_e) – 1 pala* 2 „skuduras, mazgotė“ (LKŽ_e) – trinokas* „skudurėlis indams mazgoti“ (LKŽ_e)*

Mėtyklė – laidyklė 1 – laidynė 1 – svaidyklė 1 – 1 palaidynė 1 – vilkstė – vilksnė 1 – svilksnė tarm. – vilpstynė 1 tarm. – 1 virvintas tarm.

DS eilės:

laidyklė 1 – laidynė 1 – 1 laidukas 2 „laidyklė, mėtyklė“ (LKŽ_e)*

mėtyklė – mėtiklis žr. „mėtyklė“ (LKŽ_e)*

svaidyklė 1 – svaidyklė žr. „svaidyklė 1“ (LKŽ_e) – svaidyne* 1 žr. „svaidyklė 1“ (LKŽ_e)*

svilksnė – svilksna 1 žr. „svilksnė“ (LKŽ_e) – svilksnis* 1 žr. „svilksnė“ (LKŽ_e)*

vilksnė – vilksnė

laidinelis žr. „laidynė 1“ (LKŽ_e) – svilkstinis* žr. „svilksnė“ (LKŽ_e) – vilksninė* žr. „vilksnė 1“ (LKŽ_e) – vilpstė* žr. „vilksnė 1“ (LKŽ_e) – vilpstynė* žr. „vilpstė“ (LKŽ_e) – vilpšnė* žr. „vilpstė“ (LKŽ_e) – žnypciai* „mėtyklė“ (LKŽ_e)*

Miliny 1 – 1 liminys – malinys 3 – malinykštis – 1 latukas 2 – siautinys 1 – sukeklis 2 – suktuvis 4 – varpstė 9 – klepčius

DS eilės:

klepčius – klepetas „milinys, klepčius“ (LKŽ_e)*

malinys 3 – 1 malikas 1 „girnų malinys“ (LKŽ_e)*

milinys 1 – 1 milinė žr. „milinys 1“ (LKŽ_e) – 1 milininkas* žr. „milinys“ (LKŽ_e)*

sukeklis 2 – sukyklė „girnų malinys“ (LKŽ_e) – suktuvis 4 – suktuvas* 9 žr. „suktutis 7“ (LKŽ_e) – suktuvė* 2 žr. „suktuvas 9“ (LKŽ_e) – suktutis* 7 „girnų sukamoji kartelė, milinys“ (LKŽ_e)*

liminykštis žr. „1 liminys“ (LKŽ_e)*

Neštuvai 1 – našyklės 1 tarm. – kestės 1

DS eilės:

neštuvai 1 – neštuvė žr. „neštuvai 1“ (LKŽ_e) – našyklės 1 tarm. // nešyklė* 1 „neštuvai, kestės“ (LKŽ_e) – naščiai* 2 „dvi kartelės šiaudams, šienui nešti, kestės“, 3 žr. „neštuvai 1“ (LKŽ_e) – našylai* 1 „neštuvai“ (LKŽ_e) // nešylai* 2 žr. „neštuvai 1“ (LKŽ_e) – naštos* „neštuvai, kestės“ (LKŽ_e) – naštukai* žr. „neštuvai 1“ (LKŽ_e)*

žirgės* 11 „neštuvai“ (LKŽ_c)

Oblius 1 – drožtuvas 5 – drožlys – leistuvus 1 – dvitraukis 1 – katinas 3 šnek.

DS eilės:

drožtuvas 5 – drožtuvė* 2 žr. „drožtuvas 5“ (LKŽ_c) – drožlys – drožeklis* „drožtuvas“ (LKŽ_c) – drožiklis* „įrankis drožti, skaptas“ (LKŽ_c, DŽ_c) – drožuvas* žr. „drožtuvas 5“ (LKŽ_c)

dantoblis* „toks oblius“ (LKŽ_c, DŽ_c) – 1 kaiša* „oblius“ (LKŽ_c) – skrostuvas* 2 „skrodžiamasis drožtuvas, oblius“ (LKŽ_c)

Padėklas 3 – padėlys 3 – perdėlis 2 – padaibis – pakišalas – pakištė 1 ret. – paritas – pagalda 1 tarm. – 1 pavolas 1 tarm.

DS eilės:

padėklas 3 – padėklis* žr. „padėklas 3“ (LKŽ_c) – padėlys 3 – padėlas* 1 žr. „padėlys 3“ (LKŽ_c)

pakišalas – pakištė 1 ret. – pakiša* „kas pakišama, padedama po apačia (pvz., rąstelis)“ (LKŽ_c)

paritas – parislas* „apvalus pagalys, padedamas po liže, šaunant duoną į krosnį, ar pan.“ (LKŽ_c)

perdėlis 2 // perdėlys* 2 „pagalys, medis, dedamas po rąstais, kad sukrauti rąstai nepūtų“ (LKŽ_c), „tarp kraunamų rąstų ar lentų dedamas pagalys“ (DŽ_c)

padalbis* 1 „apačioje po kraunamais sienojais dedamas rąstagalys“ (LKŽ_c, DŽ_c) – pagalzde* 1 žr. „pagalda“ (LKŽ_c)

Pakinktai – pakinklai – pakinkalai – kinktai – kinkymai 1

DS eilės:

kinkymai 1 – kinkinys* 4 „pakinktai“ (LKŽ_c) – kinklas* „pakinktai“ (LKŽ_c) – kinktai

1 pakinka* 1 „pakinktai“ (LKŽ_c) – pakinkas* „pakinktai“ (LKŽ_c) – pakinkalai – pakinklai – pakinktai

Paklodė 1 – paklotė 1 – drobulė 3 – marška 1 – patiesalas 2 – 1 pala 3

DS eilės:

paklodė 1 – pakloda* žr. „paklodė 1“ (LKŽ_c) – 1 pakloda* 9 „paklodė (lovos)“ (LKŽ_c) – paklokšė* „prasta, netikusi paklodė“ (LKŽ_c) – paklotė 1 – paklotuvė* 1 „paklodė“ (LKŽ_c)

patiesalas 2 – patiesas* 1 „kas patiesiama, paklojama, paklodė“ (LKŽ_c) – patiestuvas* 1 žr. „patiestuvė“ (LKŽ_c) – patiestuvė* „patiesalas, paklodė“ (LKŽ_c)

drobulpalaike* „prasta, nusidėvėjusi drobulė (paklodė)“ (LKŽ_c) – marškonė* 1 „paklodė, marška“ (LKŽ_c)

Peilis 1 – geležė 2 – peipė vaik. – dicinas – 1 duonriekis – duonpeilis – 1 medkotis 1 – 1 briedkriaunis – ragkriaunis – didžpeilis – skerdiklis – skrostuvas 1 – 1 skutiklis 2 – skuteklis 1 – kaišeklis – šakalskelis – bigė 1 – brizė – 1 dilius 1 – išdila 1 – stungis 1 tarm. – geležtė 2 tarm.

DS eilės:

1 dilius 1 – 1 dilikas* 2 „sudilęs peilis“ (LKŽ_c) – diliukas* „sudilęs peilis“ (LKŽ_c)

geležė 2 – geležtė 2 tarm. – geležyna* „prastas peilis“ (LKŽ_c)

kaišeklis – 1 kaišena* 5 „peilis bulvėms skusti, skuteklis“ (LKŽ_c) – kaištuvas* 2 „neaštrus peilis, stungis, kailiadirbių vartojamas kailiams kaišti“ (LKŽ_c, DŽ_c)

kaponas* „peilis mėšai kapoti“ (LKŽ) – kaponia* 1 „kpojamas peilis“ (LKŽ_c) – 1 kapotė* 5 „mėšai kapoti peilis“ (LKŽ_c)

peilinas* „nedidelis peilis“ (LKŽ_c) – peiliokas* „vidutinis peilis“ (LKŽ_c) – didžpeilis // didžiapeilis* „didysis peilis“ (LKŽ_c) – durpapeilis* „peilis durpėms pjaustyti“ (LKŽ_c) – duonpeilis – peilapalaikis* „prastas, netikęs peilis“ (LKŽ_c) // peilpalaikis* žr. „peiliapalaikis“ (LKŽ_c)

skerdiklis – skerdinė* 1 žr. „skerdiklis“ (LKŽ_c) – skerdūnas* 1 žr. „skerdiklis“ (LKŽ_c) – skerdžioklis* žr. „skerdiklis“ (LKŽ_c)

1 skutiklis 2 – skuteklis 1 – skutyklė* 3 žr. „skuteklis 1“ (LKŽ_c)

1 bigis* 1 žr. „bigė 1“ (LKŽ_c) – grandiklis* „lenktas peilis su dviem rankenomis, grandyklė, drožeklis, drožtuvas“ (LKŽ_c) – kirtiklis* 2 „didelis platus peilis, kapoklis“ (LKŽ_c)

Pipetė – lašintuvas – lašiklis

DS eilė:*lašintuvas – lašiklis**čirkštukas** „plonas stiklinis vamzdelis akių lašams lašinti, pipetė“ (LKŽ_e) – *siurbtukas** 2 „pipetė“ (LKŽ_e)**Pleištas 1** – *pleiškas 1 tarm. – 1 pakala 1***DS eilės:***1 pakala 1 – 1 pakalas* 1 žr. „1 pakala 1“ (LKŽ_e, DŽ_e) – pakalė* žr. „1 pakalas 1“ (LKŽ_e); pleištas 1 – pleiškas 1 tarm. – pleišké* 1 žr. „pleištas 1“ (LKŽ_e) // pleiškis* 1 žr. „pleištas“ (LKŽ_e)***Presas 1** – *slėgtuvas 1, 2 – spaustuvas 1 – spaustas 4 – spaudyklė 2 – spaudynė 1 – slastai 2, 3 tarm. – slogtys tarm.***DS eilės:***slėgai* „prietaisas sūriui spausti, myklės“ (LKŽ_e) – slėgtė* 1 žr. „slėgtis 3“ (LKŽ_e) – slėgtis* 3 „spaustuvas (ppr. vynuogių), presas“ (LKŽ_e) – slėgtuvas 1, 2 – slėgtuvė* 1 žr. „slėgtuvas 2“, 3 „vyno spaustuvai“ (LKŽ_e) – slogtys tarm. spaudeklis* 3 „įtaisas spausti“ (LKŽ_e) – spaudyklė 2 – spaudynė 1 – spaustas 4 – spaustuva* 1 žr. „spaustuvas 1“ (LKŽ_e) – spaustuvas 1 – spaustuvė* 1 žr. „spaustuvas 1“ (LKŽ_e)***Pribrukas** – *priebraukas – prieplukas – brukynė 1 – bruktuvas 1 – bruketas tarm. – brukyklas tarm. – statinė 3 tarm. – priekulstas tarm.***DS eilės:***bruketas tarm. – brukyklas* „priebrukas, bruketas“ (LKŽ_e) – brukyklas tarm. – brukynė 1 – bruktuvas 1 priebrukas // priebrukas – priebruka* žr. „priebrukas“ (LKŽ_e) // priebruka* žr. „priebrukas“ (LKŽ_e) – priebrukė* žr. „priebrukas“ (LKŽ_e) – priebrauktuvė* 1 žr. „priebrukas“ (LKŽ_e) – priebruktis* žr. „priebrukas“ (LKŽ_e) prieplaka* 1 „lentelė, ant kurios pasidedama linų sauja brukant, priebrukas, prieplukas“ (LKŽ_e) – prieplakas* žr. „prieplaka 1“ (LKŽ_e) // prieplukas – prieplukis* žr. „prieplukas“ (LKŽ_e)**bobutė* 5 „priebrukas“ (LKŽ_e)***Purkštuvus** – *1 purkšlys 2 – pulverizatorius***DS eilės:***purkšlė* 2 „pulverizatorius“ (LKŽ_e) – 1 purkšlys 2 – purkštuvus – purkštuvė* žr. „purkštuvus“ (LKŽ_e) – vandenpurkštis* „vandens purkštuvus“ (LKŽ_e)**dulkiklis* „dulkiniimo prietaisas, purkštuvus, pulverizatorius“ (LKŽ_e); „prietaisas skysčiui smulkiai purkšti ar milteliams barstyti“ (DŽ_e) – dulkinaite* neol. „pulverizatorius“ (LKŽ_e) – purkštytuvas* žr. „purkštuvus“ (LKŽ_e)***Raktas 1** – *rakintuvas – atrakinalas šnek. – visraktis – 1 vitrikas tarm. – judraktis tarm.***DS eilės:***atrakinalas šnek. – atraktas* „atrakinalas“ (LKŽ_e)**judraktis tarm. – visraktis**rakintuvas – raktas 1 – visrakas* žr. „visraktis“ (LKŽ_e) // visrakis* žr. „visraktis“ (LKŽ_e)***Ramentas 1** – *ramstis 2 – kirlas tarm. – 1 kirlikas tarm. – kirkalis 2 tarm. – pakamštys tarm.***DS eilės:***ramantas* 1 žr. „ramantas“ (LKŽ_e) – ramentas 1 – ramstis 2 – 1 ramtis* 2 žr. „ramstis“ (LKŽ_e, DŽ_e) – ramanstis*³⁸ žr. „ramantas 1“ (LKŽ_e)**1 kriukis* 2 „ramantas“ (LKŽ_e) – krivulis* 2 „lazda, ramentas“ (LKŽ_e)***Regztis 2** – *regztukas – tinklelis 1***DS eilės:***regztis 2 – regztukas**regztelė* 1 žr. „regztukas“ (LKŽ_e) – regzčiukas* žr. „regztukas“ (LKŽ_e)**tinklelis 1 – tinkliukas* 1 žr. „tinklelis 1“ (LKŽ_e) – tinklukas* žr. „tinkliukas 1“ (LKŽ_e)*

³⁸ Žodis *ramanstis* galėtų būti arba kurio nors vedinio, pavyzdžiui, *ramantas*, variantas, arba tolesnės darybos vedinys.

Reketis 7 – reketukas 3 – rekežis 3 ret. – 1 leketas 3 – sukutis 11

DS eilės:

reketas 2 žr. „reketis 7“ (LKŽ_e) – reketis 7 – rekis* „įnagis virvėms vyti“ (LKŽ_e) – rekežis 3 ret.*

reketukas 3 // rekečiukai 2 žr. „reketis 7“ (LKŽ_e)*

sukynė 4 „prietaisas virvėms vyti“ (LKŽ_e, DŽ_e) – sukutis 11 – sukavielas* 6 „įrankis virvėms vyti, skrutulis“ (LKŽ_e)*

1 klebetas 1 „įrankis virvėms, pančiams vyti“ (LKŽ_e), etnogr. „įrankis virvėms, pančiams vyti“ (DŽ_e) – leketukas* žr. „1 leketas 3“ (LKŽ_e)*

1 Rėžtuvas 4 – rėžiklis – rėžtukas 2

DS eilė:

rėžeklis žr. „rėžiklis“ (LKŽ_e) – 1 rėžikas* 1 žr. „rėžiklis“ (LKŽ_e) – rėžiklis – rėžtukas 2 – 1 rėžtuvas 4*

Rūklys 1 – rūkuly 1 – rūkiklis 2 – dūlys – dūminė 4 – dūmeklis – dumtuvė 2

DS eilės:

1 dūlė 1 žr. „3 dūlis 1“ (LKŽ_e) – 3 dūlis* 1 „prietaisas bitėms rūkyti, dūminė“ (LKŽ_e) // dūlys*

dūmeklis – dumtuvė 2

rūkalas 4 „dūlys, rūklys“ (LKŽ_e) – rūkas* 5 „prietaisas bitėms rūkyti, dūminė“ (LKŽ_e) – rūkyklė 1* žr. „rūkiklis 2“ (LKŽ_e) – rūkiklis 2 – rūklys 1 – rūkuly 1*

1 dūlinė žr. „3 dūlis 1“ (LKŽ_e)*

Servetė – šluostukas 1 – šluostyklė 1 – salfetė knyg.

DS eilė:

šluostikas 3 „servetėlė“ (LKŽ_e) – šluostyklė 1 – šluostiklis* 3 žr. „šluostikas 3“ (LKŽ_e) – šluostukas 1*

servetėlė žr. „servetė“ (LKŽ_e, DŽ_e)*

1 Siurblys 1 – pompa – siurbtuvas 1 – vandentraukis 2 – vandensiuurbli 2

DS eilės:

siurbyklė „siurbiamoji mašina“ (LKŽ_e) – 1 siurblys 1 – siurbtuvas 1 – vandensiuurbė* „vandens siurbiamoji mašina, vandens siurbyklė“ (LKŽ_e)*

siurblinė 1 žr. „siurbyklė“ (LKŽ_e) – vandensiuurbli 2*

vandentraukis 2 // vandentraukis žr. „vandentraukis 2“ (LKŽ_e) – vandensiuurbli – vandensiuurbė* „vandens siurbiamoji mašina, vandens siurbyklė“ (LKŽ_e)*

dūmiklis neol. „siurblys“ (LKŽ_e);*

Skląstis 1 – sklendė 1 – sklanda 1 – sklęstuvus – užsklanda 1 – stūma 1 – stūmeklis 1 – stumtuvė 2 – užstūma – kaištis 3 – kištuvus – užkaištis 1 – užkišalas 2 – šova 4 – šovynė – užšovas – sukaldas 1 – užsukaldas – uždoris 1 – brauktas 2 – brauktuvė 4 – brūzgulis 5 – velkė 1 – spirtuvė – užspiras – užbraukas 1 – sukynė 1 – sukutis 4

DS eilės:

braukalas „durų velkė, skląstis, šova“ (LKŽ_e) – brauklys* „pagaliukas durims užkišti“ (LKŽ_e) – brauktas 2 – brauktuvus* 3 žr. „brauktuvė 4“ (LKŽ_e) – brauktuvė 4*

brūzgulis 5 – brūzgulys 5 žr. „brūzgulis“ (LKŽ_e)*

kaištis 3 – kištukas „smailus pagaliukas kam užkišti“ (LKŽ_e) – kištuvus*

sklanda 1 – sklandis 5 „durų skląstis“ (LKŽ_e) // sklendis* žr. „sklendė 1“ (LKŽ_e) – skląsta* žr. „skląstis 1“ (LKŽ_e) – skląstas* 1 žr. „skląstis 1“ (LKŽ_e) // sklęstas* žr. „skląstis 1“ (LKŽ_e) – skląstė* žr. „skląstis 1“ (LKŽ_e) – skląstis 1 // sklęstis* 1 žr. „skląstis 1“ (LKŽ_e) – skląstukas* žr. „skląstis 1“ (LKŽ_e) – skląstuvus* žr. „skląstis 1“ (LKŽ_e) // sklęstuvus – sklendė 1 – sklęstuvė* žr. „sklęstuvus“ (LKŽ_e)*

spirtukas žr. „spirtuvė“ (LKŽ_e) – spirtuvus* žr. „spirtuvė“ (LKŽ_e) – spirtuvė*

stūma 1 – stūmas 1 žr. „stūma 1“ (LKŽ_e) – stūmeklis 1 – stūmė* 1 žr. „stūma“ (LKŽ_e) – 1 stūmikas* 1 žr. „stūma 1“ (LKŽ_e) – stūmyklė* žr. „1 stūmikas 1“ (LKŽ_e) – 1 stūmiklis* 1 žr. „stūma 1“ (LKŽ_e) – stūmynė* „įtaisas kam užstumti, šova, skląstis“ (LKŽ_e) – stūmoklis* 2 „durų stūma“ (LKŽ_e, DŽ_e) – stumtuvė 2*

sukalas 1 – sukynė 1 – 1 suktukas 6 žr. „sukutis 4“ (LKŽ_e) – suktuvas* 8 žr. „sukutis 4“ (LKŽ_e, DŽ_e) – suktuvė* 1 žr. „suktuvas 8“ (LKŽ_e) – sukulyš* 1 „durų sukutis“ (LKŽ_e) – sukutis 4
 šova 4 – šoveklis* žr. „šova 4“ (LKŽ_e) – šovykla* žr. „šova 4“ (LKŽ_e) – šoviklis* žr. „šova 4“ (LKŽ_e) – šovyna* žr. „šova 4“ (LKŽ_e) – šovynė – šovaskylė* žr. „šova 4“ (LKŽ_e)
 užbraukas 1 – užbrauktuvas* žr. „užbraukas 1“ (LKŽ_e) – užbrauktuvė* žr. „užbraukas 1“ (LKŽ_e)
 1 uždaras* 2 „prietaisas durims uždaryti, užraktas, skląstis“ (LKŽ_e, DŽ_e) – uždaris* žr. „1 uždaras 2“ (LKŽ_e) // uždoris 1
 užkaišas* žr. „užkaištis 1“ (LKŽ_e) – užkaištas* žr. „užkaištis 1“ (LKŽ_e) – užkaištis 1 // užkyštis* žr. „užkyšis“ (LKŽ_e) – užkišalas 2 – užkišeklįs* 1 žr. „užkištuvas“ (LKŽ_e) – užkyšis* 3 žr. „užkištuvas“ (LKŽ_e, DŽ_e) – užkištukas* 1 žr. „užkištuvas“ (LKŽ_e) – užkištuvas* „durų skląstis, užkaištis, velkė“ (LKŽ_e, DŽ_e) // užkištuva* žr. „užkištuvas“ (LKŽ_e) – užkištuvė* žr. „užkištuvas“ (LKŽ_e)
 užsklanda 1 – užsklandas* žr. „užsklanda 1“ (LKŽ_e) – užskląstas* „skląstis, šova, velkė“ (LKŽ_e)
 užštūma – užstumelas* žr. „užštūma“ (LKŽ_e)
 užsukalas – užsuktuvas* 2 „prietaisas durims užsukti, uždaryti“ (LKŽ_e), *tech.* „prietaisas kam užsukti“ (DŽ_e) – užsuktuvė* žr. „užsuktuvas 2“ (LKŽ_e) – užsuktuvis* žr. „užsuktuvas 2“ (LKŽ_e)
 užšovas – užšova* žr. „užšovas“ (LKŽ_e) – užšoveklė* žr. „užšoveklis“ (LKŽ_e) – užšoveklis* žr. „užšovas“ (LKŽ_e) – užšoviklis* žr. „užšovas“ (LKŽ_e)
 velkė 1 – velknė* žr. „velkė 1“ (LKŽ_e) – velktė* žr. „velkė 1“ (LKŽ_e)*

kabaldūnas 1 „medžio arba geležies gabalas, kuriuo užkiša duris, velkė, kištuvas“ (LKŽ_e) – raktuvė* 2 „medinis durų užraktas, skląstis“ (LKŽ_e) – slėgtuvė* 4 „skląstis“ (LKŽ_e) – stumdyklė* žr. „štūma 1“ (LKŽ_e) – užraktas*1 || „medinė velkė, skląstis“ (LKŽ_e) – užsklaida* 1 žr. „užsklanda 1“ (LKŽ_e);*

Spąstai 1 – spąslai 1 – slastai 1 – slasnos

DS eilės:

slaktai 1* žr. „slastai“ (LKŽ_e) – slaktos* žr. „slaktai“ (LKŽ_e) – slaktukai* 1 žr. „slaktai“ (LKŽ_e)

slastai 1 – slasnos

spąstai 1 // spąščiai žr. „spąstai 1“ (LKŽ_e) – spąstis* 1 „spąstai 1“ (LKŽ_e) – spąslai 1 // spęslai* „spąstai“ (LKŽ_e) – spąsnos* žr. „spąstai 1“ (LKŽ_e) – spąstuviai* „spąstai 1“ (LKŽ_e) – spęslas* žr. „spęslai“ (LKŽ_e)*

skląstai „spąstai“ (LKŽ_e) – spaustai* 1 „spąstai, žabangai“ (LKŽ_e)*

Spaustukai 2 – mygtukai – gniaužtukai – gvildukai – myklės 1 tarm. – spaudukliai tarm. – spraudukliai tarm.

DS eilės:

mygtės „spaustukai riešutams spausti, myklės, mygtukai“ (LKŽ_e) – mygtukai*

spaudukai 1* žr. „spaustukai 2“ (LKŽ_e) // *spaudukas* 1* žr. „spaustukai 2“ (LKŽ_e) – spaudukliai tarm. – spaustukai 2 // *spaustukas* 3* žr. „spaustukai 2“ (LKŽ_e) – spaustukliai* žr. „spaustukai 2“ (LKŽ_e) – spaustuvai* 2 žr. „spaustukai 2“ (LKŽ_e)

Sūpuoklės 1 – sūpynės 1 – kėkos tarm. – alyvtos 1 tarm. – žirgynės 1 tarm.

DS eilės:

kėkauklės „sūpuoklės“ (LKŽ_e) – kėkaukos* žr. „kėkauklės“ (LKŽ_e) – kėkos tarm.*

sūpeklės žr. „sūpuoklės 1“ (LKŽ_e) // sūpėklės* žr. „sūpeklės“ (LKŽ_e) // sūpieklės* žr. „sūpuoklės 1“ (LKŽ_e) – sūpynės 1 – sūpuoklės 1 – sūpauklės* žr. „sūpuoklės 1“ (LKŽ_e) – sūpoklės* „sūpuoklės 1“ (LKŽ_e) – sūpuonis* „sūpuoklės“ (LKŽ_e)*

sūplaukės žr. „sūpauklės“ (LKŽ_e) – sūplauklės* žr. „sūpauklės“ (LKŽ_e) – sūplaukos* žr. „sūplaukės“ (LKŽ_e) – sūplykės* žr. „sūpyklės“ (LKŽ_e) – sūplokės* žr. „sūpuoklės 1“ (LKŽ_e) – sūplokos* žr. „sūpuoklės 1“ (LKŽ_e)*

Sviestmušė – sviestsukė – muštuvis 1 – muštukė – muštokė – suktuvas – sukeklis 1 – brokštuvas – brokštas tarm. – braukštuvas tarm. – braukštas tarm. – brokštelis tarm. – braukštelis tarm. – 1 kerna 2 tarm.

DS eilės:

braukštuvas tarm. – braukštuvis žr. „braukštas“ (LKŽ_e) – braukštas tarm.*

brokštas tarm. – brokštuvas – brokštuvė žr. „brokštuvas“ (LKŽ_e) – brokštuvis* žr. „brokštuvas“ (LKŽ_e)*

muštokė – muštukė – muštuvas 3 žr. „muštuvis 1“ (LKŽ_e, DŽ_e) – muštuvė* 1 žr. „muštuvis 1“ (LKŽ_e) – muštuvis 1 – sviestmušė // sviestamušė* žr. „sviestmušė“ (LKŽ_e) // sviestamušis* žr. „sviestmušis“ (LKŽ_e) // sviestmušis* žr. „sviestmušė“ (LKŽ_e) // sviestmuša* žr. „sviestmušė“ (LKŽ_e) // sviestmušas* žr. „sviestmušė“ (LKŽ_e)*
plaktuvė 5 „muštuvis, braukštas“ (LKŽ_e) – sviestaplakis* žr. „sviestmušis“ (LKŽ_e)*
sukeklis 1 – suktuvas – suktuvė 4 „sviesto sukamasis prietaisas, muštuvis“ (LKŽ_e) – suktuvis* 5 žr. „suktuvė 4“ (LKŽ_e) – sviestsukė // sviestasukė* „sukamasis sviesto mušimo prietaisas“ (LKŽ_e) // sviestasukis* žr. „sviestasukė“ (LKŽ_e)*
sviestinė 3 „sviesto mušimo prietaisas, muštuvis“ (LKŽ_e) – sviestmuštuvis* neol. „sviestmušė“ (LKŽ_e) – sviestmušė // sviestamušė* žr. „sviestmušė“ (LKŽ_e) // sviestamušis* žr. „sviestmušis“ (LKŽ_e) // sviestmušis* žr. „sviestmušė“ (LKŽ_e) // sviestmuša* žr. „sviestmušė“ (LKŽ_e) // sviestmušas* žr. „sviestmušė“ (LKŽ_e) – sviestaplakis* žr. „sviestmušis“ (LKŽ_e) – sviestsukė // sviestasukė* „sukamasis sviesto mušimo prietaisas“ (LKŽ_e) // sviestasukis* žr. „sviestasukė“ (LKŽ_e)*

kernalis žr. „kernas“ (LKŽ_e) – kernas* žr. „1 kerna 2“ (LKŽ_e)*

Tryškynė 1 – švirkslys 2 – švirkslytė 2 – čirškynė 2 tarm. – 1 čirkšlys 5 tarm. – šmirkslytė 1 tarm. – šmirkslys 1 tarm.

DS eilės:

čirškynė 2 tarm. – 1 čirkšlys 5 tarm. – čirkšmyža 1 „švirksytas, purkštuvas“ (LKŽ_e) // čirkšmyžas* žr. „čirkšmyža 1“ (LKŽ_e)*

šmirkslė 1 žr. „šmirkslytė 1“ (LKŽ_e) – šmirkslys 1 tarm. – šmirkslytė 1 tarm. – šmirkslyklė* žr. „šmirkslytė 1“ (LKŽ_e) – šmirksmyža* žr. „švirkslys 1“ (LKŽ_e) // šmirksmyžė* žr. „šmirksmyža“ (LKŽ_e)*

švirkslė 2 „koks prietaisas, žarna, siurblys skysčiui švirksyti, purkšti“ (LKŽ_e, DŽ_e) – švirkslys 2 – švirksyta* žr. „švirkslė 2“ (LKŽ_e) – švirksytas* 3 žr. „švirkslė 2“ (LKŽ_e) – švirkslytė 2 – švirksytulis* žr. „švirkslė 2“ (LKŽ_e) – švirksytuvai* 1 žr. „švirksytas 3“ (LKŽ_e)*

čirkšlynė 1 žr. „1 čirkšlys 5“ (LKŽ_e) – švirkslytė* žr. „švirkslė 2“ (LKŽ_e)*

Tvarstis 1 – tvarslas ret. – tvartis 1 ret. – 1 vyturas 1 – 1 vynioklis 3 – aprišalas – bintas – bandažas 1 spec.

DS eilės:

aprišalas – aprišas žr. „aprišalas“ (LKŽ_e)*

tvartas 5 žr. „tvartis“ (LKŽ_e) – tvartis 1 ret. – tvarslas ret. – tvarsliai* „tvarslai“ (LKŽ_e) – tvarstas* žr. „tvartis 1“ (LKŽ_e) – tvarstis 1*

1 vyturas 1 – vyturtė „tvartis ar audeklo gabalas“ (LKŽ_e)*

juoslas neol. „tvartis, tvarslas, bandažas“ (LKŽ_e) – tvanklys* 2 žr. „tvartis“ (LKŽ_e)*

Vartai 1 – varčios³⁹ ret. – 1 karklės 1 tarm. – kabuilos 1 tarm.

DS eilės:

kabuila 1 žr. „kabuilos 1“ (LKŽ_e) // kabuilos 1 tarm. – kabuilai* žr. „kabuilos 1“ (LKŽ_e)*

varčios ret. – vartai 1

karklai 1 „vartai, karklės“ (LKŽ_e)*

Vėduoklė 1 – vėdyklė 1 – vėsyklė

DS eilės:

vėdykla 2 žr. „vėdyklė 1“ (LKŽ_e) – vėdyklė 1 – vėdiklis* 2 žr. „vėdyklė 1“ (LKŽ_e) – vėdyklis* žr. „vėdykla 2“ (LKŽ_e) – vėduoklas* žr. „vėduoklė 1“ (LKŽ_e) – vėduoklė 1 – vėduoklis* 1 žr. „vėduoklė 1“ (LKŽ_e)*

vėsyklė – vėsuoklė žr. „vėsyklė“ (LKŽ_e)*

blakštas 5 „vėdyklė, vėduoklė“ (LKŽ_e) – dumtuvės* 2 „vėduoklė“ (LKŽ_e)*

Verstuvė 1 – verstuvas 1 – verteklė 2 – vertyklė 2 – lopetėlė⁴⁰ šnek. – sparnas 6 šnek.

³⁹ LKŽ_e pateikia šio žodžio vienaskaitos formą 1 varčia 7 „(kluono) durys, vartai“.

⁴⁰ Vedinio *lopetėlė* reikšmė „arklo dalis, kuri verčia vagą“ nei LKŽ_e, nei DŽ_e nefiksuojama, tačiau šis žodis įtrauktas į J. Petrausko, A. Vidugirio *Lazūnų tarmės žodyną* (1985, 151) antrąja reikšme „verstuvė (arklo dalis)“.

DS eilės:

3 *verstas** 3 „arklo dalis, kuria verčiama vaga, verstuvė“ (LKŽ_e) – *verstuvas* 1 – *verstuvė* 1 – *verstuvis** žr. „verstuvė 1“ (LKŽ_e) – 2 *vertė** „verstuvė“ (LKŽ_e) – *verteklė* 2 – 1 *verteklis** 2 „plūgo (žagrės) verstuvė“ (LKŽ_e) – *vertyklė* 2

1 *balnas** 3 „plūgo verstuvė“ (LKŽ_e) – *gelda** 4 „arklo dalis, verstuvė, balnas“ (LKŽ_e) – *kabliukas** 2 „arklo dalis, verstuvė“ (LKŽ_e)

Vežimas 4 – *ratai* – *rateliai* 1 – *ratukai* 1 – *brika* 2 – *brikelė* – *karieta* – *diližanas psn.* – *fajetonas* – *gardininkai* – *gardys* – *vežėčios* 1 – *karklubos* 2 *tarm.* – *krivuliai* 9 *tarm.*

DS eilės:

brikelė – *brikelis** žr. „brikelė“ (LKŽ_e) – *brikutė** žr. „brikelė“ (LKŽ_e) – *brikutis** žr. „brikelis“ (LKŽ_e)

rateliai 1 – *ratukai* 1 – *ratinos** „ilgas vežimas šienui vežti“ (LKŽ_e)

*važis** 2 „lengvas vežimas“ (LKŽ_e) – *vežėčios* 1 – *vežėtyš** 1 žr. „vežėčios 1“ (LKŽ_e) – *vežimas* 4 – *vežiumas** žr. „vežimas 4“ (LKŽ_e)

vežėčynos „prastos, menkos vežėčios“ (LKŽ_e) – *vežėtelės** 1 žr. „vežėčios 1“ (LKŽ_e)

*vežimaitis** 1 „lengvas vežimas“ (LKŽ_e) – *vežimalis** 1 „nedidelis, menkas vežimas“ (LKŽ_e) – *vežimėlis** 1 žr. „vežimaitis 1“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *vežimukas** 1 žr. „vežimėlis 1“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *vežimpalaikis** „menk. prastas, palaikis vežimas“ (LKŽ_e)

*brikas** 2 žr. „brika“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *brikė** 2 žr. „brika“ (LKŽ_e) – *krivulės** „lenktos kartys vežimui vairuoti, pritaisytos prie užpakalinių dviračių ašies ar rogučių (vežant ilgus rąstus, sienojus); užpakaliniai dviračiai ar rogutės sienojams vežti; ilgiems rąstams (sienojams) vežti vežimas“ (LKŽ_e) – *uorė** 1 „porinis vežimas su aukštais kartelių arba vielos šonais (gardimis) ir galais šienui, javams ar kt. vežti“ (LKŽ_e, DŽ_e) – *uorelė** „nedidelis, lengvas vežimėlis“ (LKŽ_e)

1 *Volas* 1 – *ristuvas* 1 – *ritinys* 8 – 1 *velenas* 5 – *voliūga tarm.* – 1 *volkas* 2 *sv.* – *ruilis* 1 *tarm.* – *rulys*⁴¹ *sv.*

DS eilės:

ristuvas 1 – *ritilas** 1 „ristuvas“ (LKŽ_e) – *ritinys* 8

Žibinčius 1– *žibininkas* 1 – 1 *senis* 1 *prk.*

DS eilės:

*žibinas** žr. „žibinčius 1“ (LKŽ_e) – *žibinčius* 1 – *žibininkas* 1 – *žibinktis** žr. „1 žibintis 1“ (LKŽ_e) – *žibinokas** žr.

„žibinčius 1“ (LKŽ_e) – *žibintas** 2 žr. „žibinčius 1“ (LKŽ_e) – 1 *žibintis** 1 žr. „žibinčius 1“ (LKŽ_e) – 1 *žibintuvas** 2 žr.

„žibinčius 1“ (LKŽ_e) – *žibintuvė** 2 žr. „1 žibintuvas“ (LKŽ_e) – *žibintuvis** 2 žr. „1 žibintuvas“ (LKŽ_e)

žibintiejus 1 žr. „žibinčius 1“ (LKŽ_e) – *žibintielius** žr. „žibintiejus 1“ (LKŽ_e) – *žibintierius** žr. „žibintiejus 1“ (LKŽ_e) – *žibintūras** žr. „žibinčius 1“ (LKŽ_e)

Žnyplės 1 – *žnybtuvai* – *žnybtukai* 2 – *gnyplės* – *gnybtuvai* – *gnybtukai* 1 – 1 *gnybeklis tarm.*

DS eilės:

1 *gnybeklis tarm.* – *gnyblės** 1 „žnyplės, replės“ (LKŽ_e) // *gnyplės* – *gnybtukai* 1 – *gnybtuvai*

žnybtukai 2 – *žnybtuvai* – *žnyplės* 1 – *žnyplės** 1 žr. „žnyplės 1“ (LKŽ_e) – *žnyptai** 1 žr. „žnyplės“ (LKŽ_e)

Žvanguliai 2 – *žvangalai* – *barškuliai* 2 – *cinguliai* – *dzinguliai* – *džingučiai* – *kankalai* 1 – *tarškučiai* 1 – *brazguliai tarm.* – *žaržalai tarm.* – *žaržolai tarm.*

DS eilės:

barškuliai – *barškolai** „žvanguliai, žvanguliai (dedami arkliui ant kaklo)“ (LKŽ_e)

brazguliai tarm. – *brazgūnai** „žvangučiai, brazguliai“ (LKŽ_e)

*džingučiai** žr. „dzinguliai“ (LKŽ_e) – *dzinguliai*

*džingalai** žr. „džinguliai“ (LKŽ_e) – *džingolai** žr. „džingalai“ (LKŽ_e) – *džingučiai* – *džinguliai** „žvangučiai“ (LKŽ_e)

tarškučiai 1 – *tarškuliai** „barškuliai, kleketai“ (LKŽ_e)

žaržalai tarm. – *žaržolai tarm.* – *žaržučiai** „pakinktų skambalėliai, žvanguliai“ (LKŽ_e)

žvangalai – *žvangolai** žr. „žvanguliai 2“ (LKŽ_e) – *žvangučiai** 2 žr. „žvanguliai“ (LKŽ_e) – *žvanguliai* 2

⁴¹ LKŽ_e žodis *rulys sv.* nerastas. Žodyne fiksuotas kitas šio bendrinėje kalboje neteiktino žodžio variantas 1 *rulis* 1 „volas“.